Starea de VEGHE

RĂZBOAIELE MILENIULUI III

Preludiul, „uvertura" — piesa de rezistență menită să prefigureze savantele orchestrații ale războaielor de după 2000 — a avut loc în Golf. Sau, nuanțînd, a și avut loc în Golf, sub ochii noștri, la propriu — dacă ne gîndim la tulburătoarele transmisiuni „în direct", în culori — ca o expresivă mostră a ceea ce vor fi, după Toffler, „războaiele celui de-al Treilea Val".

Pe de o parte, deci, ireproșabilele rachete Tomahawk, **„expresie a spiritului modern"**, sau **„a spiritului"**, pur și simplu (textual, nu inventăm nimic)... Pe de altă parte — stupidul armament al unui stadiu revolut al istoriei, în care forța multiplicată prin număr și cantitate **„a materiei brute"**, stupidă încă odată prin aroganța ei... etc., etc. Pe de o parte, din nou, laserul și ordinatoarele care ghidau **misilele unei noi spiritualități post-industriale...** Aflate în luptă cu blindajele unor tancuri **prea puțin inteligente și lipsa de „circumvoluțiuni"** a tunurilor de mare calibru, născute încă de prima revoluție industrială. O dotare, deci, specifică războaielor de tip III, care ar fi învins, nici nu se putea altfel, dotarea defunctă moral din vremea conflagrațiilor de tip II.

Să nu fi fost oare în Golf o înfruntare, înainte de toate, între spiritul de ordine și justiție al unei lumi mai bune, al unei coaliții mai drepte, împotriva politicii de forță, a abuzului și intoleranței, a unei structuri totalitare ? Să fi fost doar martorii unei înfruntări între două tehnologii ? Nu între două concepții despre demnitate și legi, pe de o parte, și anacronismele unei gestiuni aumane, refractară oricărui dialog ?

În ultimă instanță s-ar fi putut înfrunta, să admitem, două armate cu același tip de dotare. Să considerăm, într-un asemenea caz, că ar fi putut învinge, fie și temporar, fanatismele și irresponsabilitatea ?

Domnule Toffler, nu îngăduiți, vă rugăm, unor comentatori prea grăbiți să vă răstălmăcească...

Revoluția agricolă de acum zece milenii, declanșînd cu toate consecințele sale „Valul dintîi", de care scrie Toffler, al unei revoluționări de anvergură a întregii existențe umane, un val necruțător al istoriei însăși, a adus cu sine, e drept, tipul de război **„primitiv"**, în care înfruntările — dincolo de aruncarea suliției, la început, și de atacul la baionetă, mai tîrziu — se caracterizau, la limită, printr-un contact nemijlocit „corp la corp". Acest tip de război, cu diverse perfecționări în dotarea armatelor, îl regăsim pînă în secolul XVIII. Revoluția industrială, mașinismul și noile sisteme de tracțiune mecanică, ar marca, după Toffler, cel de-al Doilea Val și cel de-al doilea tip de război. Prima conflagrație mondială, și în foarte mare măsură și cel de-al doilea război mondial, ar fi astfel expresia dotărilor tehnice impuse de revoluția industrială, specifice acelui val al progresului care și-a pus amprenta și pe primele 6—7 decenii ale secolului nostru.

Prin ce se caracterizează însă, — aceasta ar fi întrebarea — **dotările militare**, dar, mai ales, **doctrinele militare** ale războaielor specifice celui de-al Doilea Val, inclusiv ultimul război mondial, 1939—1945, și războiul mai recent din Vietnam ?

În opinia lui Toffler — prezentată recent pe Antenne 2 (în emisiunea „Caractères"), ca și pe Fr. 3 („Le marche du siecle"), explicată în detaliu într-un amplu interviu în „Paris-Match" (aprilie 1991) — acestui tip de război i-ar fi fost proprie **distrucția în masă și distrucția premeditată, de anvergură, a ceea ce numim „spatele frontului".**

În cel de-al doilea război mondial, celor 15 milioane de soldați căzuți pe diferitele fronturi de luptă li se adaugă tragic, și nu întîmplător, 30 de milioane de morți din rîndul civililor. Efectului distructiv al exploziilor de la Hiroshima și Nagasaki, pentru a înțelege această trăsătură a războiului de tip II, s-ar cuveni să-i asociem, spre exemplificare, atacul aerian cu 334 de bombardiere, în care au fost distruse circa 270 de mii de imobile, au fost uciși 84 de mii de civili și răniți foarte grav alți 40 de mii. Dacă în primul război mondial au fost uciși, lunar, circa 137 000 de civili, în cel de-al doilea război mondial și-au găsit moartea, lună de lună, în medie, de aproape trei ori mai mulți (388 000) ! Concluzia ? O vom întrezări imediat...

Războaiele de tip III, ca cel recent din Golf, prin atacarea cu maximă exactitate a țintelor, instituie cifre infinit mai scăzute de morți, atît în rîndurile civililor, în spatele frontului, cît și în rîndurile combatanților. Războaiele de tip III, comparativ, ar fi de-a dreptul... umane.

Domnule Toffler, tot ceea ce spuneți e riguros, corect. Cît pe ce să strigăm : Ura ! Trăiască, deci, războiul de tip III ! Dar pierderile de vieți, dezastrele și disperarea, înfrîngerea umană nu se contabilizează numai prin actele de deces și prin numărul de înmormîntări. Spaimele, groaza, injustițiile, de mii și mii de feluri, infirmii și cei debilizați cronic printr-o subnutriție disperantă, execuțiile apoi, cele fără de judecată, și peregrinările a milioane de oameni, forțați să se refugieze oriunde văd cu ochii, ucid deopotrivă, chiar dacă nu ucid dintr-o dată, și ucid — dincolo de orice teritoriu al războiului — credința esențială în om și în umanitate. Kurzii și șiiții uciși sau schingiuiți sufletește nu sporesc cumva statisticile, atît de atractive, ale războiului de tip III ?

Cel de-al Treilea Val n-a afectat, s-ar părea, nu a schimbat în bine, cel puțin pînă azi, condiția umană. Și iarăși ne întrebăm : Care ar fi fost numărul celor uciși, dacă de ambele părți ar fi intrat în luptă dotările atît de inteligente ale noului tip de război ? Să ne închipuim că peste un deceniu, marii pierzenți ai războaielor de după 2 000, în disperare de cauză, nu vor juca și „cartea" nucleară ? Sau „cartea" binară, chimică-biologică ? Disperarea este un prost sfătuitor iar disperările, vai, nu vor lipsi nici în mileniul III...

În Vietnam, echipajul unui tanc american M-60 trebuia să se oprească din mers, să țintească cu atenție și abia apoi să tragă. La o distanță de 2 km, noaptea, șansele de a atinge ținta vizată, după Ralph Hallenbeck, militar de carieră, erau practic nule. Astăzi, echipajul unui M-1 trage din mers, în plină viteză, iar trasarea prin laser și ordinatoarele de tragere, în funcție de cei mai diferiți parametri externi, asigură lovirea exactă, la țintă, în 9 cazuri din 10. Eficacitatea armamentului, după un alt specialist, F. Digley, ține de calitatea informației furnizată calculatorului de bord și nu de puterea exagerată a focului. Sateliții geostaționari ca și cei lansați premeditat deasupra teatrului de operațiuni informează avioanele de luptă și de bombardament aflate în acțiune, astfel încît precizia atacului anulează șansele oricărui inamic lipsit de o dotare de ripostă echivalentă. Precizia bombardării (de circa 150 de metri față de ținta vizată, în Vietnam), a crescut de 25 de ori (în Golf). Bombele au căzut în acest ultim caz la cel mult 6 metri de punctul vizat.

Bombe inteligente, rachete inteligente, piloți și combatanți la nivelul tehnicilor inteligente aferente unui război de tip III. Concluzia este din nou uluitoare... și absolut normală.

Victoria în Golf a fost o victorie, în fapt, a unei tehnici de luptă de înaltă inteligență, în primul rînd spațială, a unei admirabile orchestrări a întregului „sistem ginditor" al celui de-al Treilea Val, împotriva neajutorării și aberației de care au făcut dovadă, autocondamnîndu-se definitiv, dotările celui de-al Doilea Val.

Domnule Toffler, noi nu avem temeiul informațional și nici intenția de a combate riguroasele dv. concluzii. Ne-ar părea însă rău ca în războaiele mileniului III, atîtea cîte vor fi — și vor fi ! — să nu învingă justiția acelui timp viitor și biata noastră morală, dacă o vom prelua, eventual, conceptele de *bine*, de *frumos* și de *drept*... Și fie ca cel de-al Treilea Val să dea un nou impuls înspre reafirmarea condiției umane, prin toleranță și comuniune de suflet. Chipurile copiilor kurzi și privirile lor *„care par să acuze lumea întreagă"*, cum spunea de curînd doamna Danielle Mitterrand, ne îndreptățesc această mîhnită și îndoliată speranță.

DOREL DORIAN

Amendă pentru exces de muncă

Cînd Francesco Mattevi (51 ani), factor poștal la Vigo Meano, a primit înștiințare, nu i-a venit să creadă. I se comunica că fusese amendat cu suma de 100 de lire (care în Italia este pur și simplu simbolică — 200 lire e o fișă de telefon), pentru că a îndeplinit sarcinile sale prea repede și... chiar le-a depășit ! Înștiințarea nu dădea nici o explicație suplimentară, dar Mattevi s-a grăbit să ofere explicațiile de rigoare celor care doreau să cunoască „vina" lui. „Cînd m-am întors din concediu, am găsit un munte de scrisori care nu fuseseră distribuite întrucît sînt singurul poștaș din comună. Ce mi-am propus ? Pentru a nu întîrzia și mai mult împărțirea lor, m-am adresat conducerii Oficiului poștal, solicitînd să mi se pună la dispoziție o mașină pentru două ore, perioada în care puteam să distribui toată corespondența acumulată de multă vreme. I s-a aprobat cererea, dar din nefericire, pentru a duce la bun sfîrșit sarcina sa prevăzută să fie rezolvată în timp de două ore, a depășit cu puțin perioada anticipată de el ca fiindu-i necesară. Satisfacția că și-a îndeplinit sarcina în mod rapid, eficace, i-a fost întunecată de o exprimare specific birocratică, evident nesusținută de un argument legal.

---

gîlceava IDEILOr

Ulise a atins țărmul Scandinaviei (II)

Odată stabilit punctul de plecare al lui Ulise spre nord — Insulele Canare sau Țara Lotofagilor —, după zilele de furtună ce l-au izgonit din Mediterana, ipoteza atlantică a Odiseii situează imediat și Insula Eoliei. Este vorba — după cum vă veți da seama privind coasta nord-estică a Africii — de **Insula Madeira.** Descrierea geofizică a acesteia pune de acord foarte bine textul lui Homer cu realitatea. Dimpotrivă, Tim Severin, prizonier variantei sale mediteraneene, fixează Insula zeului Eol în largul nord-vestic al Cretei, și anume Insula Grabusa. Și descrierile falezelor sălbatice ale acesteia corespund, deci...

Să înaintăm spre **Țara Lestrigonilor.** Acel port ferit de furtună, protejat de faleze înalte, este după Phillipe Robert chiar **Lisabona,** mai exact portul Ulispo al cartaginezilor. Tim Severin nu se lasă ; el identifică același popas al lui Ulise cu portul Mazepos (coasta vestică a Greciei). Detaliile geografice corespund din nou.

Unde este Insula lui Circe ? Phillipe Robert indică drumul spre nord, pe lîngă coasta vestică a Franței, pînă la **Insula Belle-Ile,** situată la sudul Peninsulei Bretagne. Consecvent cu el însuși, Tim Severin o poziționează la Insula Paxos, în largul coastei vestice a Greciei. Cine are dreptate ? Dacă înaintăm cu Ulise spre nord-est, prin apele Atlanticului, găsim **Insula Sein.** Aceasta ar trebui să fie **Insula Sirenelor,** asupra cărcia eroul fusese avertizat. Legendele galice și celtice ale acestor locuri vorbesc despre nouă vrăjitoare, dușmance ale navigatorilor. Au fost ele Sirenele ? Probabil, căci Tim Severin devine iarăși echivoc, indicînd o zonă a Insulei Lefkas, Capul Yrapetra.

Ajungem la Scila și Caribda. Interpretarea textului homeric ne conduce (prin ipoteza atlantică) la **Insula Banec și stînca apropiată de aceasta și numită Men-Tensel** (în largul coastelor Bretagniei). Așa numita „apă neagră" revărsată în zonă este **curentul Fromveur** (16 km/h). Tim Severin contrazice și propune Capul Skylla și Insula Lefkas.

Insula Tridentului este actuala Insulă Ouessant, în aceeași zonă atlantică (T. S. n-o specifică). Mai departe, **Insula lui Calypso este actuala Aurigny,** la nordul Bretagniei, în larg de portul Cherbourg (T. S. n-a identificat-o deloc). Ulise, urmînd apoi o rută spre est și orientîndu-se după Ursa Mare, ținînd Ursa Mică „pe stînga", pătrunde prin Canalul Minecii către **țărmurile Peninsulei Scandinavice, în regiunea orașului Oslo de azi (Norvegia).** Recifele întîlnite de erou sînt de fapt reprezentate de zona Skagerrak, dintre coasta nord-vestică a Danemarcei și cea sud-estică a Norvegiei. Aici s-ar întinde acea **Țară a Feacilor** de unde, cu ajutorul lui Nausicaa și regelui Alcinou, se reîntoarce în patrie.

Cele două variante ale traseului urmat de eroul lui Homer sînt total diferite și par ireconciliabile. Faptul că popoarele mediteraneene au călătorit în Atlantic înaintea mileniului I înainte de Christos și că unele din sursele de inspirație ale poetului sînt feniciene (stăluciți navigatori ai antichității), indică o înclinare a balanței spre ipoteza atlantică. Alături de Phillipe Robert, geografi germani și sovietici susțin aceeași cauză. Să ne mulțumim deocamdată cu speranța că poziționarea Troiei, după cercetările din sud-estul Iugoslaviei, ne va lămuri cel puțin asupra punctului de plecare al marii aventuri.

PAUL IOAN

În exclusivitate pentru revista „MAGAZIN"

VEȘTI DIN CONTINENTUL ALB ȘI INOSPITALIER

După primele amănunte pe care vi le-am putut oferi în numărul din 2 martie al revistei noastre despre expediția antarctică la care participă și **Răzvan-Florian Baciu**, iată că astăzi putem revenî cu fotografii — în una din ele îl puteți vedea chiar pe Dl. Florian Baciu aflat în drum către un laborator estival de cercetare — și un superb text din care aflăm amănunte amănunte despre zona Casey, unde (încă) se află expediția. Și de data aceasta îi mulțumim D-lui Tiberiu Răsădeanu de la Rompres pentru ajutor și amabilitate.

„Peterson Islands, februarie 1991. „Pământul nimănui și al tuturor".

În 1948, vase de război americane ancorează în zona de la 110°E, 66°S. Vara antarctică (noiembrie-februarie) le descoperă acestor oameni un șir de peninsule și grupări de insule risipite de-a lungul țărmului continental, fremătînd de viață, populate de mari colonii de pești, pinguini și elefanți de mare. Cu totul nemaîntîlnite de om, căci în Antarctica prădătoarele naturale au arealе și posibilități de acțiune limitate, necuviințătoarele ținuturilor de atunci, numite Browning Peninsula, au asistat la semnarea declarației de descoperire și anexare.

În anii din urmă (începînd cu 1955), oamenii se întorc mereu vara în Browning Pen. Există mici grupuri de indivizi care rămîn în zona Casey (nord de Browning) și în timpul lungii ierni întarctice, mînați de un imbold etern uman : acela de a bate cu pasul orizonturile de după orizonturi. Dar acest pămînt, de necuprins și ostil, impunînd o singură condiție de anexare. PREZENTA rămîne, o vreme încă, al nimănui".

După cum se vede cînd vraja se tese prin aer, ea nu știe de distanțe și florul rîndurilor trimise pe spatele unei fotografii de Florian Baciu ne face și pe noi să visăm cu ochii deschiși la imensitățile polare... Vă dăm știri cu ocazia următoarelor vești!

MIHAELA DOROBANȚU

Divorț în eprubetă

Titlul pare să surprindă, dar el se inspiră de la sintagma deja intrată în limbajul mai obișnuit : „copii în eprubetă". De fapt, despre ce este vorba ? Cei doi „tați" ai primului copil francez conceput în laborator au ajuns în stadiul de a se despărți. Mai exact, ginecologul obstetrician René Frydman conducînd după lungi ani de colaborare științifică, pe biologul Jacques Testart, omul care este considerat în Franța pionierul fecundării in vitro și care n-a încetat să amelioreze rezultatele acestui demers științific, cîndva de neimaginat. De cîțiva ani, cei doi specialiști se urăsc de moarte. Jacques Testart a denunțat public efectele pe care el le-a numit „perverse" ale practicării fecundării in vitro, atîta vreme cît aceasta este însoțită de afaceri bănești și sînt neglijate riscurile medicale. De partea sa s-au situat numeroși medici și cercetători. Bineînțeles că în acest context, René Frydman a luat să se debaraseze de acest colaborator incomod. Așa că imediat ce a fost numit șef de serviciu în spitalul unde lucrau, e vorba de „Antoine Béclère de Clamart", și-a concretizat intenția. Astfel s-eșecază o umbră cel puțin nepătcută asupra unor oameni care s-au dovedit atît de utili progresului medicinii.

GLOB magazin

SUPLIMENT PENTRU TOATE VÎRSTELE

LA 102 ANI O SĂNĂTATE DE... FIER

Cu cîțiva ani în urmă Gustav Eiffel ar fi fost scandalizat să vadă cum mîndrul edificiu construit pentru a conemora Revoluția franceză, cea mai înaltă structură a epocii sale, simbolul Parisului, se distrusese. Nu numai atît. Un comitet tehnic stabilit în 1979 hotărîse că, datorită securității insuficiente și a întreținerii rău asigurate există un real risc de producere a unei catastrofe. Ce contrast cu acea zi glorioasă de 31 martie 1889, cînd Eiffel sărbătorea terminarea grandioasei sale opere înălțînd în vîrf drapelul tricolor ! Această structură îndrăzneață, înaltă de trei sute de metri a șocat multă lume. Patruzeci de „arbitri de bun gust" printre care compozitorul Charles Gounod și scriitorul Guy de Maupassant, au semnat o petiție pentru a protesta contra „odioasei coloane". Dar marele public l-a adoptat cu entuziasm. De-a lungul existenței sale milioane de vizitatori, printre care Printul Galilor, Regele Georges I al Greciei, Șahul Iranului, Thomas Edison și alții au urcat să contemple Parisul și să aducă omagiul lui Eiffel. Turnul a fost pictat de Chagall, Dufy, Picasso, Utrillo, cîntat de Apollinaire, Cocteau...

Majestuoasa construcție metalică a împărțit de-a lungul unui secol triumfurile și umilințele capitalei. Lucru curios, „tatăl" turnului a rămas relativ puțin cunoscut. Pe bună dreptate Gustav Eiffel spunea : „ar trebui să fiu gelos pe acest turn. El e mult mai cunoscut decît mine". Alexandre-Gustave Boenickhausen Eiffel, originar din Burgundia, dintr-o familie cu frumoase tradiții, a fost unul dintre cei mai mari constructori ai secolului al XIX-lea. Inginer îndrăzneț, Eiffel a construit numeroase poduri și căi ferate în Franța, Indochina, Egipt, România și în America de Sud. În trecere, el găsea timp pentru edificarea unui baraj la Moscova, o biserică la Manilla, un observator la Nisa sau chiar pentru gara din Budapesta. Cînd sculptorul Frédéric Auguste Bartholdi și-a început lucrarea la Statuia Libertății, i s-a adresat lui Gustave Eiffel pentru a concepe structura metalică internă. Dar ceea ce a consacrat-genialul acestui inventator a fost chiar turnul ale cărui piese au fost fabricate în atelierele Eiffel, cu o precizie de zecime de milimetru. Lucru uimitor, au fost necesari doar doi ani și două luni pentru 250 de muncitori pentru a asambla totul și construcția a costat cu 3% mai puțin față de opt milioane de franci, cît se prevăzuse. În baza contractului inițial turnul trebuia dărîmat după 20 de ani. Dar fiind foarte util militarilor și oamenilor de știință, a scăpat de la distrugere. Un secol mai tîrziu, datorită excepționalei sale lejerități și structuri ajurate, construcția rămîne la fel de măreață. Cele 9 700 tone de metal asamblate în 1889 nu exercită asupra fundației decît o presiune de 4,5 kg/cm². Această capodoperă inginerească a fost clasată monument istoric în 1964.

În 1979, Jacque Chirrac a decis ca turnul să fie restaurat în vederea aniversării unui secol de existență. Aceste lucrări de renovare au început în martie 1981, cu un buget de 213 milioane de franci. Problemele practice odată rezolvate, Pierre Bideau, cunoscut pentru ideile de iluminare a Castelelor Loirei, a propus iluminarea turnului din interior. Văzut noaptea, turnul Eiffel, pare o dantelă de fier scînteietoare. Turnul Eiffel în afara programelor oficiale și ale festivităților va fi cu siguranță încă teatrul spectacolelor neașteptate, demonstrînd că a fost bine plasat în acest loc unic al planetei.

MANUELA SPĂTARU

Sărutul ursului

Persecutați în timpul Evului Mediu, redescoperiți în secolul al XIX-lea în valea Alege „ursarii" au devenit azi foarte puțini, numărul lor în Franța ajungînd la numai trei ! Elisabeta și Lionel străbat țara în lung și în lat în zilele de sărbătoare pentru a prezenta publicului curios isprăvile lui Clyde, ursul brun dresat de ei. Și drept mulțumire urieșul omnivor își primește răsplata — un sărut... pătimaș !

Monedă inteligentă

Cărțile de credit cu schemă electronică, cu circuite integrate, capabile să memoreze operațiile conturilor bancare ale posesorilor și să efectueze calculele privind cheltuielile și veniturile acestora s-au răspîndit în toată lumea. Recent, firma japoneză „PCS" a început să producă o variantă miniaturizată a acestor cărți de credit — așa numita „monedă inteligentă". Ea este confecționată sub forma unei rondele metalice de dimensiunea unui nasture în interiorul căruia se află o microschemă în care odată cu cumpărarea monedei la dorință se poate înregistra orice sumă cuprinsă între 1 000 și 50 000 yeni (circa 8 pînă la 400 dolari). Cu această monedă se pot face plăți în magazinele dotate cu automate speciale care „șterg" înregistrarea sumei cheltuite restituind moneda. De menționat că la cumpărarea monedei cumpărătorul plătește atît valoarea pe care dorește să o înregistreze cît și costul monedei (3 000 yeni). După epuizarea valorii sale „moneda" poate fi refolosită printr-o nouă înregistrare la bancă. Este prevăzută și emiterea unor monede inteligente care după utilizare pot fi aruncate.

În imagine sînt prezentate ambele fețe ale „monedei inteligente" și automatul folosit în magazine.

■ Sînt atolii din mările sudului superbe și eternе „salbe de smarald" ? Nicidecum ! Mina nedibace a omului a intinat, pînă aproape de anihilare, acest paradis al liniștii și păcii eterne. Experiențele atomice în atolul Mururoa au provocat pagube ireparabile mediului înconjurător al regiunii din jur, iar populația, de circa 140.000 de oameni, este supusă pericolului contaminării cu deșeuri radioactive.

■ Unii din vulcanii planetei Venus erup exploziv ; aceasta este informația transmisă de nava spațială „Magellan" aflată în zborul său interplanetar. Circa 55 la sută din suprafața planetei Venus a fost cartografiată de aparatura aflată la bordul lui „Magellan". Pînă în iulie, va fi fotografiată 95 la sută din suprafața planetei înconjurată de nori.

■ Majoritatea cazurilor de cancer de colon se produc după alterarea a patru sau cinci gene, opinează cercetătorii americani de la Universitatea John Hopkins din Utah. Se apreciază că asemenea modificări survin probabil ca rezultat al unei tulburări sporadice a genelor unei singure celule, cauzată de îngerarea de substanțe cancerigene, conținute în alimente sau apă. Una din primele etape în dezvoltarea cancerului de colon este pierderea unei părți din cromozomul 5., unul dintre cei 46 care există în celulele umane.

■ În Antarctica, temperatura este atît de joasă încît stocul de apă din atmosferă este înghețat. Și drept urmare, cerul este deosebit de transparent, motiv pentru care pe „continentul alb" va fi amplasat „telescopul marelui frig". Prin acest instrument, instalat la 200 m deasupra nivelului mării, astronomii vor putea descifra taine ascunse ale Universului.

■ Hotel în Cosmos ? De ce nu ! O atare „idee celestă" aparține japonezilor care lucrează în sfera tehnologiei spațiale. Proiectantul — Societatea de construcții Shimizu Corporation. Se preconizează ca pînă în anul 2020 în Cosmos să fie amenajat un hotel cu 61 de camere pentru 100 de oaspeți. Clădirea, propriu-zisă va fi construită în jurul unei piramide centrale, pe care vor fi plasate un restaurant și alte grupuri destinate turiștilor pămînteni. Costul fabuloasei construcții cosmice, la prețurile actuale ar fi în jur de 40 miliarde mărci. Se estimează că un concediu în hotelul cosmic ar fi în jur de 20 000 mărci. Tot la prețurile actuale. Pînă în ...2020 probabil că marca germană va avea altă putere.

TELEX • TELEX

AVALANȘA (II)

La numai 1 500 metri de acest loc, familia lui Brett se grăbea să se așeze la masă. Pam, soția lui, venise acasă în vacanța studențească, iar acum așteptau cu toții să fie împreună.

Brett încerca să ignore durerea pe care o resimțea în picioare-și să mențină mîinile-la suprafață în speranța că un automobilist va zări albastrul ce se mișca pe zăpadă.

— Ajutor. Pe aici !

Dar traficul se afla de cealaltă parte a drumului, încît trecătorii nu auzeau apelurile.

Seara se lăsa, dar Brett refuza să cedeze disperării.

— Keith, ai avansat ? urlă el.

— Nu, răspunse Keith. Nu pot nici măcar să mișc.

— Fac tot ce pot. Poate ne vor scoate ! adăugă Brett. Dar el știa că perspectivele erau departe de realitate. Hipotermia îi pîndea. Cînd vor cădea în inconștiență sfîrșitul nu va întîrzia.

La 19,30 îngrijorarea familiei lui Brett crescu și fu alertată poliția.

Cei doi tineri erau de acum pe jumătate inconștienți, iar temperatura lor continua să scadă. Nînsese mult și un felinar aruncă o lumină incertă peste locul avalanșei.

Un cuplu care mergea de-a lungul drumului, cam la 2 metri de acel punct în care se aflau Keith și Brett, continuă drumul fără să audă nimic.

Brett redevenî conștient și gemînd de dureri îsi mai spuse o dată că trebuie să învingă.

Keith dorea să miște picioarele, dar nu reuși. Pentru a-și ridica moralul rememoră cuvintele cîntecelor sale preferate. Se gîndi la familia sa, la Carrie :

„Nu pot să mor, au nevoie de mine !"

Cei doi prieteni nu mai scoteau nici un cuvînt. Era prea obositor și aveau nevoie de toată energia. Brett bîigui ceva lui Keith, dar nu obținu nici un răspuns.

Acasă, în familia lui Brett, toți încercau să-și păstreze sîngele rece, deși fiecă să mărturisească fiecare era îngrozit în sufletul său :

DRAMĂ TRĂITĂ

„Doamne, să ajungă de el și adu-mi-l acasă sănătos", se ruga mama lui Brett.

E ora 22. Au trecut 6 ore și jumătate de cînd Keith și Brett sînt îngropați sub zăpadă. Brett aude pași ce scîrțîie pe zăpadă și cu ultimele forțe începe să urle :

— Aici ! Ajutor !

Cuplul care trecuse cu cîtva timp înainte, acum se reîntorcea. Femeia se oprește și remarcă că aude o voce sufocată.

Brett își egită mînușa :

— Ajutor ! Scoateți-mă de aici !

Cuplul se apropie de grămada de zăpadă, iar bărbatul zărește mînușa la suprafață.

— Ajutor !

— E cineva sub zăpadă ! exclamă femeia și se repede către locul dramei. Omul trage mînușa prin gșură și se apleacă să privească.

— Curaj ! îi spune lui Brett. Vă vom scoate de aici.

Brett ridică ochii spre salvatorul său în timp ce cuplul grăbit începe să sape puternic în zăpadă, care fiind înghețată, rezista. Trebuia să se acționeze repede și cei doi alergară în șosea pentru a opri mașinile ce treceau. Un automobilist chemă o ambulanță, un altul eu o lopată, un portbagaj. Începe să dîgă. Locul Brett simte mîini ridicîndu-l. Este învelit într-o haină.

— Prietenul meu este pe aici, le spune salvatorilor. Poliția, ambulanțele și personalul de reanimare înconjurară locul. Toți sapă cu disperare pentru a-l scoate cît mai repede pe Keith.

Cînd ajung la Spital, tinerii sînt într-o stare critică. Temperatura lui Brett a scăzut la 32°C, iar a lui Keith la 29,5°C. Ambii suferă de arînzi și leziuni musculare. Medicii de la spitalul de urgență se întreabă cum au putut supraviețui acești băieți. Brett și Keith au fos spitalizați mai multe zile. Încercarea nu le-a lăsat sechele, iar după vindecare viața lor a avut o altă orientare. Keith se va căsători cu Carrie și face studii economice, urmînd în paralel și cursul de mecanică, deoarece visează să aibă propriul său atelier de reparații auto. Brett lucrează acum într-o imprimerie și a cunoscut o altă fată cu care s-a căsătorit, în septembrie 1989.

În busculada care a urmat transportului lui Brett și Keith la spital, nimeni nu a remarcat dispariția cuplului care le-a salvat viața — doi eroi anonimi, care printr-un capriciu al destinului, s-au plimbat pe o colină, într-o seară de Crăciun, pe zăpadă.

MANUELA SPĂTARU

De ce copacii se înalță spre cer ?

Văzînd un măr căzînd la picioarele sale, Newton a descoperit legile atracției universale, de unde a dedus și legea gravitației. Dar, oare de ce nu s-a întrebat și pentru ce copacii, sfidează această legi, înălțîndu-se drept către cer ? La această întrebare încearcă însă să răspundă revista „Science et Vie" într-o interesantă relatare a cercetărilor efectuate de către oamenii de știință francezi.

Potrivit studiilor acestora se pare că arborii sfidează chiar și legile arhitecturii ! Coroana celor mai mari copaci, sprijinită pe trupul subțire al trunchiului, poate cîntări pînă la 6 tone ! Pentru a ridica o construcție similară arhitecții trebuie să construiască o structură piramidală sau să fixeze edificiul cu elemente de susținere.

Pentru a „se ține", arborele trebuie să crească cît mai drept posibil și să-și păstreze centrul de greutate în axa trunchiului. Pentru aceasta el declanșează funcționarea unui „motor" intern insolit, care îi servește pentru îndreptarea trunchiului.

O echipă de botaniști din Bordeaux a efectuat o experiență care confirmă acest lucru. Un pui de pin maritim — „pinus pinaster" — a fost mai întîi cultivat normal într-un recipient timp de cîteva luni. Apoi vlăstarul a fost înclinat la 45 grade într-unul din momentele creșterii sale. Șase săptămîni mai tîrziu, vlăstarul și-a corectat înclinarea pentru a crește rectiliniu. Acest mecanism funcționează în fiecare primăvară, cînd trunchiul arborelui crește și în secțiune. De asemenea, un nou strat de lemn moale se adaugă inelelor anuale dure precedente. Acest nou strat de lemn se comportă diferit de cel vechi, fiind ca un resort în extensie. Coeziunea trunchiului este asigurată de echilibrul între forțele interne de compresiune ale lemnului „vechi" și forțele de întindere (extensie) superficiale ale lemnului nou. Deci arborele se comportă asemenea betonului precomprimat. Această stare fizică apare pe durata creșterii copacului, iar echilibrul acestui „joc" de tensiuni poate să se modifice în fiecare primăvară pentru ca să corecteze alura trunchiului în cazul unei modificări accidentale suferite pe parcurs.

Examinat la microscopul electronic a unei bucăți de lemn din trunchiul puiului de pin inclinat oferă imaginea fibrelor de celuloză ale lemnului „nou" cu orientarea schimbată. Această transformare modifică echilibrul dinamic, în secțiunea respectivă a trunchiului forțele de compresiune depășind forțele de tensiune, ceea ce permite arborelui să-și reia creșterea verticală. Specialiștii consideră că acesta este aparitia „lemnului de compresiune". În schimb, pentru a se redresa, frunzele fabrică „lemnul de tensiune", care se acumulează la exteriorul curburii, deformării, pentru a „trage" arborele către verticală.

Fabricarea lemnului de tensiune sau de compresiune materializează reacția copacilor la perturbațiile exterioare, care îi îndepărtează de la traiectoria lor dreaptă (vîntul, de ex.). Dar în timpul acestei reacții de apărare vegetale „uită" să crească. Astfel, anumiți arbori, cînd cresc într-o zonă bîntuită de vînt, pot avea o talie cu 30 la sută mai redusă decît cea normală. De asemenea, intervin și modificări chimice ale sevei. Toate acestea conduc la schimbarea proprietăților mecanice ale lemnului, scăzîndu-i calitatea.

Se poate cultiva o pădure astfel încît să se evite apariția acestor defecte de creștere ? Iată ce întrebare își pun cercetătorii și încearcă să găsească un răspuns. Ei au reușit să reproducă pe calculator diferitele etape de creștere ale arborilor pentru a construi „modele arhitecturale" cuprinse într-un catalog al diferitelor specii de copaci care populează planeta. Scopul acestor cercetări este de a înțelege rolul lemnului în copac și apoi după „moartea" acestuia, ca materie primă. Calitatea acestui material depinde de toată „povestea vieții" copacului a cărei descifrare a tainelor pe care încă le mai ascunde va contribui la o mai eficientă valorificare a sa.

MIHAELA CONSTANTINESCU-COCA

Biblioteca „Magazin" de proză scurtă

POVESTIRE SF

O VIZITĂ LA PSIHIATRU (III)

de Henry Kuttner şi C.L. Moore

A doua zi, dimineaţa, Carruthers intră, privi spre Dawson şi scoase o ţigară.

— Care-i verdictul ? întrebă el. Auzi glasuri ?

— Adesea. Chiar acum aud unul. Al tău.

— Hendricks se pricepe la ceva ?

În mod inexplicabil, Dawson simţi o iritare.

— Credeai că face vreo magie ? Orice cură durează.

— Cură, eh ? A zis ceva rău ?

— Nu prea. Dawson nu mai avea chef să discute. Deschise o culegere de legi. Carruthers aprinse ţigara, azvirli băţul de chibrit în coş şi ridică din umeri.

— Scuze. Am crezut...

— E-n regulă. Hendricks se pricepe, nimic de zis. Sînt însă cam nervos.

Îmbunat, Carruthers mai flecări puţin şi plecă în biroul lui. Dawson întoarse o pagină, citi cîteva cuvinte şi simţi cum totul se închide. Soarele dimineţii, strecurat pe fereastră, se dizolvă. Sub palma lui se găsea un obiect, tare şi rece, iar în mări simţea puternic izul colbuit al disperării. Şi de data aceasta ştiu că aceea era realitatea.

Nu dură mult. Cînd totul dispăru, rămase tăcut, privind masa goală şi peretele dinapoia ei. Zgomotul circulaţiei de afară era zgomotul visului. Şuviţa de fum care se înălţa din coşul pentru hîrtii era fumul din vis.

— Sper că nu te simţi real, rosti disprefuitoare baba Rada.

Observă că fumul se preschimbase într-o flacără portocalie. Perdeaua luase foc. În curînd avea să se trezească.

Cineva ţipă. Domnişoara Anstruther, secretara lui, stătea în prag cu gura căscată. După aceea urmă o harababură, gălăgie şi fîşîitul unui stingător de incendiu.

Flăcările muriră. Fumul dispăru.

— Doamne, Doamne, rosteo domnişoara Annstruther, ştergîndu-şi funinginea de pe nas. Bine c-am venit eu, domnule Dawson. Stăteaţi cu nasu-n cartea aia...

— Da, încuviinţă Dawson. Nici măcar nu mi-am dat seama. O să-i atrag atenţia domnului Carruthers să nu mai arunce chibriturile în coş.

În loc de asta, îi telefonă lui Hendricks. Psihiatrul îl putea primi după o oră. Dawson îşi omorî timpul rezolvînd cuvinte încrucişate, iar la ora zece sui la etajul douăzeci şi cinci şi bătu la uşă. Hendricks îl ascultă cu stetoscopul, îi luă tensiunea şi-l mai supuse la cîteva teste.

— Ei ?

— N-ai nimic.

— Minte nebună în corp sănătos, nu ?

— Minte nebună ? Haide. Dă-i drumul. Ce s-a întîmplat ?

Dawson îi povesti totul.

— E ca epilepsia. Nu ştiu cînd se va declanşa. Deocamdată, stările n-au durat prea mult, dar nu pot şti ce va urma. Şi după ce trec... senzaţiile din vis persistă. Ştiam că hîrtiile luaseră foc în coş, dar pentru mine nu era un foc adevărat.

— Aşa este, halucinaţiile se pot prelungi. Nu întotdeauna reacomodarea este instantanee.

Dawson îş molfăi unghia unui deget.

— Bun, dar... să presupunem că, de pildă, Carrtuthers sărea pe fereastră. N-aş fi încercat să-l opresc. Ce dracu, aş fi ieşit chiar şi eu să mă plimb pe acoperiş. Aş fi ştiut că nu voi păţi nimic. Era doar un vis.

— În clipa asta simţi că visezi ?

—Nu, sigur că nu ! Simt asa numai în timpul crizelor, iar după aceea...

— Ai mai simţit obiectul acela tare de sub palmă ?

— Da. Şi mirosul. Şi încă ceva.

— Ce anume ?

— Nu ştiu.

— Încearcă să mişti palma. Este o constrîngere. Şi nu-ţi mai face griji în legătură cu ea.

— Nici dacă ies pe acoperiş ?

— Deocamdată evită acoperişurile. Te vei vindeca, atunci cînd vei descoperi înţelesul simbolului.

— Şi dacă n-o să-l descopăr, capăt halucinaţii secundare ?

— Aha, ai citit cîte ceva, aşa-i ? Ascultă-mă. Dacă ai crede că eşti cel mai bogat om din lume, dar n-ai nici un bănuţ în buzunar, ce concluzie ai trage ?

— Ştiu eu ? făcu Dawson. Poate că sînt un tip excentric.

Hendricks clătină din cap.

— Nu. Vei deduce, atenţie, în mod logic, o altă ipoteză-iluzie că ai fost victima unui jaf. Te-ai prins ? Nu-ncerca să atribui cine ştie ce înţelesuri extravagante pervazului tău prăfuit. Nu-ncepe să te gîndeşti că un omuleţ, pe care-l cheamă Alice, iese din tîmplărie cu un pervaz împachetat sub braţ. Sau că te persecută sindicatului sticlarilor .Află înţelesul real dinapoia simbolului. Aşa cum ţi-am spus, mişcă palma. Nu rămîne pasiv.

— Bine, încuviinţă Dawson. O s-o mişc. Dacă pot.

Traducere de
MIHAI-DAN PAVELESCU

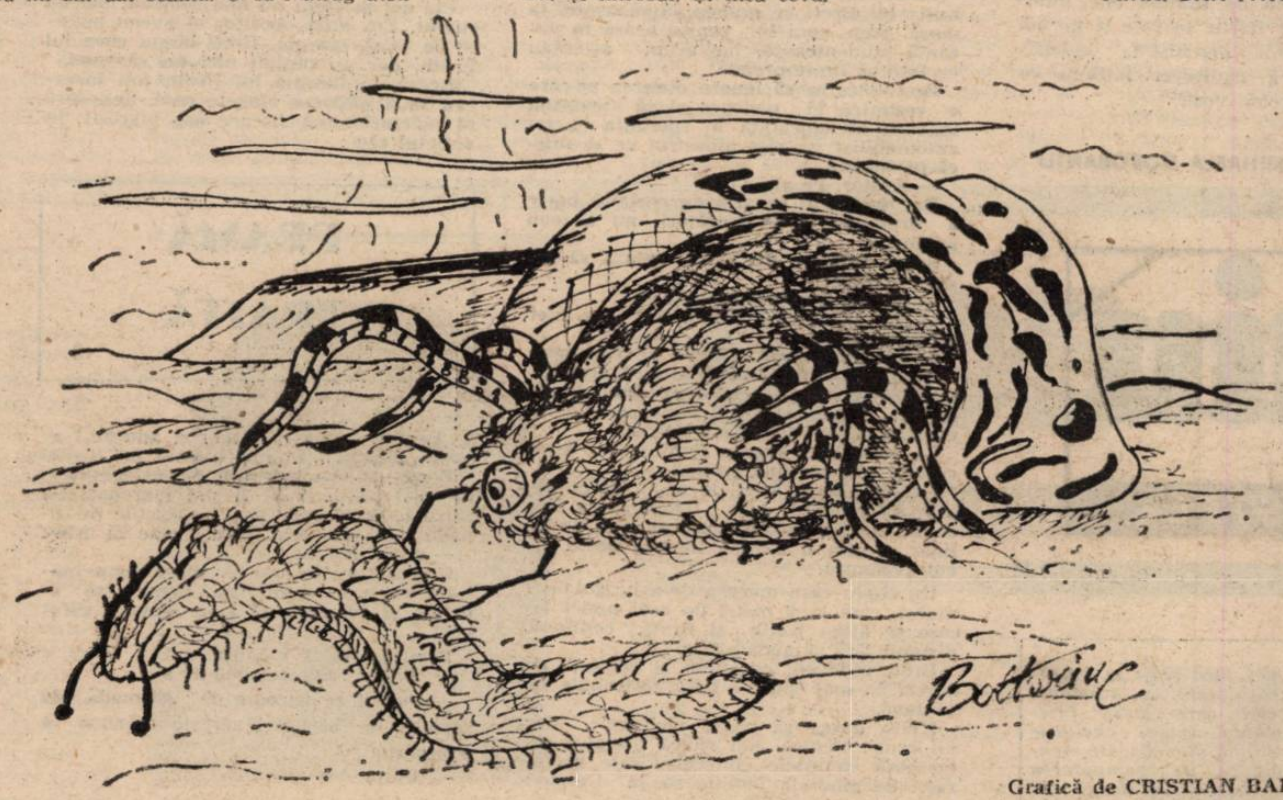

Grafică de CRISTIAN BALTARIU

File din proza magiei negre

INVADATORII (II)

2. Cititorul trebuie să afle următoarele înainte de a continua povestirea : savantul Victor Frankenstein murise cu circa cincizeci de ani înaintea evenimentelor de faţă. Dotat cu aparatură şi tehnici unice în lume, acest om de ştiinţă de excepţie fusese extrem de afectat de moartea unui bun prieten al său. Dezamăgit de faptul că toate cunoştiinţele lui nu valorează nimic în faţa morţii, el şi-a propus să-l readucă la viaţă. Utilizînd cu toată priceperea şi tenacitatea sisteme complexe de cîmpuri electrice şi magnetice, pentru revitalizarea celulelor moarte şi mai ales a neuronilor, Victor Frankenstein a izbîndit în cele din urmă. Dar succesul său fantastic, eliberat de orice nuanţe mistice, a fost umbrit de întorsătura catastrofală a situaţiei : omul readus la viaţă nu mai era acelaşi. Întors din tunelul obscur al nefiinţei, unde făcuse deja cîţiva paşi, noua fiinţă aoă-

ru schimbată fizic şi moral. Un chip ireal de monstru uman reflecta noua constiinţă, dominată de un suflet răzbunător de modul artificial în care se reîncarnase. Deveni repede inamicul înversunat al umanităţii, fără ca Frankenstein să-i poată influenţa în vreun fel. Începu să ucidă, dar armele poliţiei şi armatei nu-l mai puteau răpune. În existenţa lui diabolică, monstrul nu se temea decît de foc, de focul pe care-l văzuse, probabil, la capătul tunelului obscur al nefiinţei.

O coaliţie puternică se formă împotriva lui. În frunte cu Frankenstein, care era sugrumat de remuşcări amare, urmăritorii îl căutau peste tot în lume. Monstrul ucidea la cea mai mică provocare şi, deşi era îngrozitor la înfăţişare, îşi găsise complici. Aceştia îl sfătuiră să poarte o mască pentru a dejuca increderea oamenilor. Ultima tentativă de a-l captura s-a desfăşurat în apele Oceanului Înghetat, cînd un submarin avîndu-l la bord pe savant urmărea o navă rapidă pe care se ascundea Monstrul. Submarinul torpilă nava. Urmă o încăierare pe viaţă şi pe moarte. Frankenstein îşi pierdu viaţa şi împreună cu el mulţi dintre combatanţi. Faptele au fost relatate lumii întregi de către un ziarist aflat la bordul submarinului. Se părea că Monstrul dispăruse în apele glaciale, fără să i se poată găsi cadavrul. De atunci, întrucît nu mai fusese semnalat nicăieri în lume, se credea că a murit din nou. Victor Frankenstein a fost înmormîntat cu mari regrete, deoarece cunoştinţele sale, deşi terifiante şi cu consecinţe imprevizibile, se pierduseră. Unii savanţi care au studiat cazul, au confirmat faptul că Monstrul nu putea supravieţui dacă demiurgul său nu mai este în viaţă. Cu trecerea timpului, această ipoteză fu unanim acceptată.

Trecuseră, deci, cincizeci de ani cînd, în noaptea echinocţiului de primăvară a acelui an, magicianul Rogaro se vedea confruntat cu o trupă a militarilor invadatori ai Krovakiei. Cei ce-şi spunea Generalul adusese în laboratorul sofisticat sicriul, aproape descompus, conţinînd scheletul lui Victor Frankenstein. Intenţiile armatei de ocupaţie devansaseră propriile scopuri ale lui Rogaro, acela de a făuri un monstru cu care să domine acel tinut.

— Ai înţeles bine, tovarăşe Rogaro. Armata mea are nevoie de întăriri, dar nu de orice fel de ostaşi — glasul Generalului continua să fie sever şi ameninţător. Am nevoie de oameni care nu ştiu ce-i mila sau durerea, ce e trădarea sau nesupunerea. Rezistenţa populaţiei e în crestere, pe ici pe colo apar răzmeriţe. De aceea sînt grăbit, foarte grăbit.

Neputînd să-şi ia ochii de la rămăşiţele lui Frankenstein, Rogaro simţea cum voinţa de confruntare îi părăseşte. Omul din faţa lui dovedea că ştie totul despre el. Ştia că fusese un discipol al savantului şi că îi preluase o parte din metode. Dar principiul lui excludea folosirea de resturi ale corpului uman, el ţintea către o fiinţă cu totul artificială pe care să o domine total prin simpla transmitere a gîndurilor lui. Experienţa nefastă a profesorului său îl determinase să-şi schimbe concepţiile.

— Generale, şopti el într-un tîrziu, cum poţi fi sigur că profesorul îţi va urma ordinele ? Dacă nu voi reuşi eu însumi să-l reîncarnez ?

— Nu te teme tovarăşe, sînt sigur că vei reuşi fără să încerci să ne păcălesti — Generalul îşi ridică mitraliera grea şi trase o rafală care zgudui pereţii de piatră ai castelului. Ceilalţi militari schimonosiră un zîmbet, văzîndu-l pe servitor cum se aruncă la podea. Şi nu uita, sînt foarte-foarte grăbit. Am fost informat de o revoltă pornită în această zonă. Oamenii aceştia nevolnici se întreabă cine fură sicrie şi ce se întîmplă cu ele. Tu şi Frankenstein le veţi răspunde.

— Cum ? Aţi furat şi alte cadavre, alte schelete ?

— Bineînţeles ! Ei vor fi ostaşii noştri dragi, mai ascultători şi mai cruzi decît oricine pe lumea asta. Hai, la treabă !

Rogaro se vedea complet dominat. Oasele înnegrite ale fostului său profesor îl aşteptau să-şi deruleze incredibila experienţă.

Versiune românească prezentată şi adaptată de PAUL IOAN
după romanele lui DONALD F. GLUT

HOROSCOP

Săptămîna 29. 04. — 5. 05.

BERBEC (21.03—20.04)

Luni : După o noapte agitată, o zi de calvar.
Marți : Nu veți primi banii promiși. Jena financiară continuă.
Miercuri : Neașteptat sprijin prietenesc. Optimismul renaște.
Joi : Vestea așteptată de departe sosește și e pozitivă.
Vineri : Zi de frămîntări și planuri sentimentale. O femeie vă creează o situație delicată.
Simbătă : Nu primiți vizite, riscați o ceartă din senin.
Duminică : O scrisoare lungă în cutia poștală. N-o deschideți imediat dacă nu sînteți bine dispus.

TAUR (21.04—21.05)

Luni : Oaspetele drag nu v-a dezamăgit.
Marți : Plecați liniștit(ă) în călătorie. Scopul va fi atins.
Miercuri : Bună dispoziție molipsitoare, anturajul vă place.
Joi : După o noapte puternic erotică, o zi plictisitoare.
Vineri : Veți depăși cu brio conflicte minore, intempestive.
Simbătă : Luați bani mulți asupravă. Apar tentații mari.
Duminică : O intrigă familială vă decepționează.

GEMENI (22.05—21.06)

Luni : Pregătiți-vă sufletește pentru o veste rea.
Marți : Anturajul prietenilor vă ridică moralul. Nu-l ocoliți.
Miercuri : Tolerați o nedreptate a șefului direct.
Joi : Singurătatea e unicul adăpost. Resemnați-vă.
Vineri : Perspicacitatea vă e încercată la maximum.
Simbătă : Nu refuzați invitația la petrecere, veți afla lucruri utile.
Duminică : Liniște și pace, nu vă pasă de restul lumii.

CANCER (22.06—22.07)

Luni : Un șoc psihic al săptămînii trecute vă mai urmărește.
Marți : Subestimat profesional. Nu dați cu pumnul în masă.
Miercuri : Vi se achită o datorie bănească de care ați uitat.
Joi : Început de gripă, amînați o întîlnire de afaceri.
Vineri : Odihnă la domiciliu, nu răspundeți la telefon.
Simbătă : Conflict familial, temperatura nu scade.
Duminică : Dureri reumatismale la genunchi și glezne. Repaos total.

LEU (23.07—22.08)

Luni : Poftă de muncă, dar planurile nu sînt clarificate.
Marți : Vi se satisface o mare curiozitate. Nu reacționați imediat.
Miercuri : O femeie vă risipește elanul creator, plătindu-și o poliță mai veche.
Joi : Stare de agitație continuă, provocată de un telefon anonim.
Vineri : Sînteți lăudat excesiv și faptul e suspect.
Simbătă : Cheltuieli neașteptate dar inevitabile.
Duminică : Indigestie după un prînz copios.

FECIOARA (23.08—21.09)

Luni : Trei numere exacte la loteria de aseară. Jubilați.
Marți : O ceartă trecătoare și un mic accident la mînă.
Miercuri : Sosește o rudă din altă localitate.
Joi : Odrasla aduce o notă mică.
Vineri : Multă diplomație cu o femeie inteligentă. N-o dezamăgiți.
Simbătă : O veste entuziasmantă, pe plan profesional.
Duminică : Plictiseală în sînul familiei, timp pierdut.

BALANȚA (22.9—22.10)

Luni : Două variante de succes profesional. Luciditate și optimism.
Marți : Zi norocoasă pe plan sentimental. Nu rataţi.
Miercuri : Migrenă după o insomnie.
Joi : Două scrisori în cutia poștală
Vineri : Vizită nocturnă, foarte plăcută.
Simbătă : Reapar necazurile cu un vecin, dar știți să aplanați.
Duminică : Indispoziție sufletească vă jignește un prieten.

SCORPION (23.10—21.11)

Luni : Nu vă asumați răspunderi nu sînteți în formă.
Marți : Depășiți cu brio un moment dramatic. Șoc psihic.
Miercuri : Primiți un cadou important din partea soției (soțului).
Joi : Pășiți cu dreptul într-o afacere de anvergură medie.
Vineri : O persoană dezagreabilă vă supără iar. Evitați-o.
Simbătă : Fantezie, elan creator. Puneți-vă pe treabă neîntîrziat.
Duminică : Mari satisfacții în familie. Petrecere desăvîrșită.

SĂGETĂTOR (22.11—20.12)

Luni : Mahmureală prelungită după cheful de aseară. Răriți țigările.
Marți : Deși vă apreciază, azi șeful vă admonestează.
Miercuri : Stomacul nu vă dă pace.
Joi : Legați o nouă prietenie, profitabilă.
Vineri : Se naște un nepot de soră (frate).
Simbătă : Treburile gospodărești vă acaparează.
Duminică : Bucurie. Nepotul nounăscut vă va purta numele.

CAPRICORN (21.12—19.01)

Luni : O datorie amînată se răzbună.
Marți : Toate merg de-a-ndoaselea. Amărăciune.
Miercuri : Găsiți o carte mult dorită.
Joi : Sentimente rănite, dragoste în cumpănă.
Vineri : Vechi proiecte se pierd în ceață.
Simbătă : Lovitură financiară de proporții.
Duminică : Pierdeți totul la cărți. Alegeți șahul.

VĂRSĂTOR (20.01—18.02)

Luni : Inteligența vă ajută, ca de obicei.
Marți : Un gest pripit al aproapelui vă indignează.
Miercuri : Luați o decizie cu bătaie lungă.
Joi : O cascadă de injustiții vă deprimă.
Vineri : Cheltuieli mari, neprevăzute.
Simbătă : Întîlnire foarte intimă, prelungită. Senzualitate.
Duminică : Veste bună de departe Faceți proiecte utile.

PEȘTI (19.02—20.03)

Luni : Confuzie, iritare. Nu luați decizii.
Marți : Jucați la loterie data nașterii.
Miercuri : Instabilitate sufletească. Măsurați-vă cuvintele.
Joi : Eșec profesional. Sînteți singurul vinovat.
Vineri : Criză sentimentală. Singurătate iminentă.
Simbătă : Ploaia vă adîncește depresiunea. Nimic nu vă destinde.
Duminică : Destindere parțială. Lungi meditații, gînduri confuze.

CRONICA MODEI

ROCHIA „GONFLATĂ"

Reintoarcerea la surse l-a atras pe Gianfranco Ferré care, prin fantezie, **a adus un suflu nou casei Dior. Privind în urmă în spațiile modei, el a descoperit importanța ce se dădea cîndva volumelor, rotunjimilor. Așa că a propus mîneci umflate, fronseuri și cute ample, funde supradimensionate... Farmecului romantic astfel sugerat i-a asociat însă o notă de socantă modernitate. Nu s-a sfiit deci să propună o rochie din tafta roz, deosebit de fastuoasă, de o senzualitate aparte, care să fie totuși purtată cu pantaloni negri, foarte strînși, ce scot în evidență linia coapselor.**

cartea RECORDURILOR NAȚIONALE

Cel mai mare clopot

În clopotnița Mitropoliei din București se află cel mai mare clopot din țară ; acesta are dimensiunile : 3,41 m înălțime și 2 m diametru. Cîntărind 8,142 tone, acest clopot uriaș a fost instalat la 17 aprilie 1888, luînd locul vechiului clopot ce a funcționat la Mitropolie din anul 1613. Are tonul fa grav și actualmente nu mai este acționat manual (de către patru oameni), ci electric. În materialul său de construcție intră și metalul provenit de la tunuri capturate de la armata otomană.

Om-calculator minune

Dl. Cristea Gh. Vasile din Ploiești, născut la 1.02.1923, este absolvent al Institutului Politehnic din Iași, promoția 1949. Ușurința de a efectua mintal și foarte repede operații aritmetice și algebrice — constatată încă din perioada studiilor și demonstrată în numeroase ocazii — este fascinantă. Recent, cu prilejul unei convorbiri telefonice surpriză, dînsul a efectuat în cîteva secunde numeroase operații precum radicali, ridicări la puteri fractionare, înmulțiri, împărțiri etc. Domnul Cristea Vasile este oricînd gata — așa cum ne-a declarat — să se confrunte cu potențialii săi rivali. Sperăm să putem asista la un concurs al calculatoarelor-minune.

Primul recensămînt al Bucureștiului

În luna ianuarie a anului 1832 a fost publicată „Tabela statistică asupra recensămîntului populației din București", adică primul recensămînt oficial al Capitalei Țării Românești. Au fost găsite 58 794 „suflete" stabile, din care 30 806 bărbați și 27 999 femei. „Umblători" (flotanți) au fost 10—20 mii persoane. Primul recensămînt al Bucureștiului a mai avut în vedere „tagmele" (boieri, slugi boierești, tîrgoveți, preoți etc.) și repartizarea pe sectoarele de atunci, purtînd ca semn distinctiv cîte o culoare (galben, roșu, albastru, negru și verde).

Recorduri vegetale

La 30 aprilie 1939, pe o ramură de liliac din grădina familiei Poppa din București, strada Turda, una din flori a avut corola compusă din nu mai puțin de 18 petale (față de patru petale în mod obișnuit sau opt petale la liliacul bătut, de seară). Revista „Marie Claire" din 25.10.1945, nr. 18, an I (supliment al

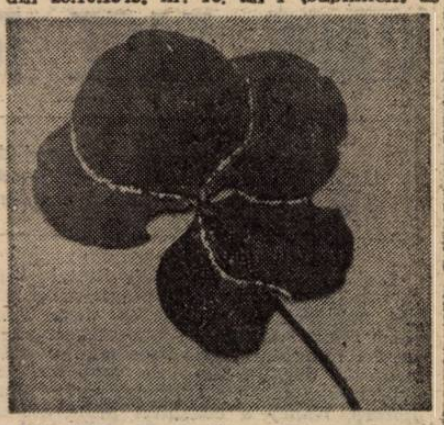

„Adevărului ilustrat") a făcut cunoscut acest record, însoțit de o fotografie a ramurii respective de liliac. De asemenea, domnul Florin Poppa ne-a prezentat un trifoi cu cinci foi, o altă raritate.

Rubrică realizată de PAUL IOAN

GUINNESS Book

Scriu mereu această rubrică cu gîndul la Cartea Recordurilor Naționale și încerc să găsesc printre recordurile mondiale unul care să mă (vă) tenteze prin ușurința de abordare a probei. De data asta, cred că am găsit, totuși, unele din cele mai atacabile. Înainte de a mă contrazice, încercați fără sfială, poate că am dreptate...

● Cei mai mulți dintre noi avem la dispoziție un fir de păr (sau se poate împrumuta foarte lesne)... Pînă aici e bine. Greutatea începe, conform proverbului (dar de data asta la modul propriu) cînd începem să-l despicăm. Ei bine, campionul mondial la „tranșat firul de păr" (longitudinal, se înțelege) este Alfred West (născut la Londra la 14 aprilie 1901). Nu se specifică exact cu ce fel de lamă, dar acest om perspicace și răbdător a reușit de 17 ori să despice firul în 18 (optsprezece) părți ! De departe este cel mai „cusurgiu" om al planetei. Rezultatele reușitelor sale stau mărturie la Guinness Museums of World Records, din New York. Cine mai încearcă ?

● Cine n-ar vrea să savureze legănarea într-un hamac ? Am văzut că se găsesc de vînzare în multe prăvălii, iar prețul achiziționării unui astfel de obiect relaxant poate fi acoperit prin... glorie. Nu e nici o exagerare, așa au procedat V. Paratore și B. Galvin și au ajuns celebri. La 18 aprilie 1979 ei au chemat un juriu total neutru și s-au legănat timp de... 192 de ore, adică opt zile ! A părut o joacă, o recuperare tîrzie a legănatului de cînd erau prunci, dar juriul le-a respectat ambiția și i-a înscris printre recordmani. Totuși, n-a fost deloc ușor, căci ei s-au străduit să nu adoarmă nici o clipă în cele opt zile.

● Un alt record pe care-l consider ușor atacabil este cel al strîngerii mîinilor, adică pur și simplu să dai mîna cu cît mai mulți oameni și cu cît mai puține întreruperi. Odiosul și sinistra nu s-au gîndit niciodată să-și numere strîngerile de mînă (de pe aeroporturi etc.), dar congresmanul american de Minnesota, Bill James a avut această idee, în timpul unei campanii electorale. Pe o distanță de 6,4 kilometri, el a dat mîna cu 12.314 persoane, timp de nouă ore și 28 minute. Scena a fost filmată la 16 octombrie 1982. Papa Ioan Paul II este în mod sigur deținătorul unei performanțe mai mari, dar nici el nu s-a gîndit la numărătoare. Pe de altă parte, recordul mondial este revendicat de Gary Craig din Hartford, Connecticut, mare personalitate a emisiunilor radiofonice americane. Acesta susține că a strîns mîna a 15 mii de persoane în șase ore și 25 minute, la 25 septembrie 1982 (cu prilejul unei mari expoziții deschise la Springfield). Ce-ar fi ca la terminarea unui meci de fotbal să mă așez la poarta stadionului și să...

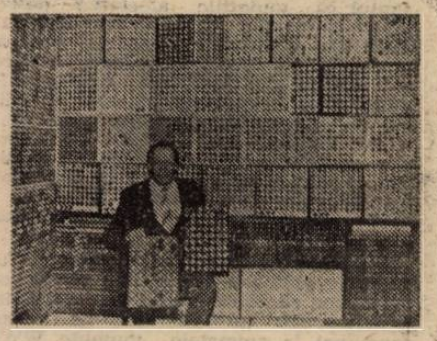

În imagine se află danezul Helge Friholm, din Soborg. Este cel mai mare (probabil) colecționar de capace de diverse băuturi. O numărătoare exactă ar fi imposibilă, suprafața enormă a panourilor cu exponate este suficientă pentru prezența sa în Guinness.

Rubrică realizată de PAUL IOAN

În atenția științei

OBOSEALA CRONICĂ, O MALADIE CARE FACE RAVAGII

■ Decelat în 1986, sindromul de oboseală cronică face ravagii în Statele Unite ■ Cauzele sale sînt ignorate ■ Ar putea fi vorba de un virus necunoscut ? ■ O dereglare a sistemului imunitar ?

În 1974, Nancy Kaiser din Statele Unite s-a îmbolnăvit grav. Diagnosticul părea imposibil de stabilit în ciuda semnelor clare de boală : oboseală cronică, dureri musculare, labilitate psihică. De necrezut dar, în timp de șapte ani, în care starea sa nu a cunoscut nici o ameliorare, Nancy a consultat peste 200 de specialiști. La un moment dat ajunsese să se deplaseze cu greu între pat și fotoliul în care-și petrecea zilele. Chiar și anturajul o obosea. Medicii, neavînd altă soluție, au sfătuit-o să se interneze într-o instituție pentru bolnavi psihici. Din fericire, Nancy a întîlnit nu peste mult timp un specialist care cunoștea problema și a decis să o ajute. Acum, ea trăiește o viață aproape normală. Dar nu poate uita anii în care a fost chinuită de boală și de neînțelegere.

În prezent, în Statele Unite, strania afecțiune de care a suferit Nancy a devenit o problemă de sănătate publică. Epidemiologii afirmă că, după părerea lor, în America există între două și cinci milioane de persoane atinse de așa-numitul sindrom de oboseală cronică. Noua boală a condus la înființarea a patru organisme naționale care să se ocupe de descifrarea ei. Dr. Jay Levy, cercetător la San Francisco, specialist în SIDA, nu ezită să considere această epidemie drept „maladia anilor '90".

Deocamdată, cercetătorii recunosc că sînt dezarmați în fața amintitei boli. Tot ce pot spune este că au aproape convingerea că sindromul de oboseală cronică este consecința unei dezordini de natură imunologică. Unele simptome îi fac chiar să se gîndească la asemănarea cu SIDA : febră mai mult sau mai puțin ridicată, inflamarea ganglionilor limfatici, transpirație nocturnă, diaree persistentă, dureri ale articulațiilor și musculaturii. Asemănarea se oprește însă aici pentru că boala nu ucide omul, îi produce doar neplăceri. Tot specialiștii sînt cei care afirmă că sindromul de oboseală cronică nu este o noutate. Ansamblul de tulburări descrise se manifestă sporadic de mai bine de un secol. Charles Darwin se pare că ar fi fost atins de această suferință. Totuși, pînă în a doua jumătate a deceniului opt, cazurile semnalate erau cu totul excepționale. Problema s-a pus în mod brutal în toamna anului 1984, într-o formă puțin diferită, într-o mică stațiune balneară de pe malul lacului Tahoe. La început, mai mulți profesori dintr-un liceu au fost cuprinși de o gripă cu o formă de manifestare extrem de severă. După cîteva luni, peste 200 de cetățeni ai orașului au contractat aceeași boală. În final, mulți dintre ei s-au dovedit a fi atinși de virusul Epstein-Barr, virusul mononucleozei infecțioase. Or, mononucleoza este rară la adulți, încît medicii au considerat că este vorba de un fenomen aparte pe care l-au anunțat la Centrul de cercetări din Atlanta. După un an de muncă de cercetare, specialiștii au ajuns la concluzia că virusul Epstein-Barr nu explică totul. Pe de-o parte, acest virus este prezent aproape la toată lumea la vîrsta adultă. Pe de altă parte, pacienții atinși de efectele acestui virus, sînt purtătorii și ai altor viruși care ar putea conduce la formele de boală pe care le-au prezentat locuitorii din America.

În noiembrie 1985, tot în America, 11 copii au fost la rîndul lor atinși de o boală asemănătoare. Medicii s-au gîndit la mononucleoză infecțioasă și au tratat-o ca atare. Dar starea de sănătate a micilor pacienți nu s-a îmbunătățit. Abia la începutul verii anului următor au început să se simtă mai bine. Între timp, alte 30 de cazuri au apărut. Medicii și-au reamintit atunci de o epidemie instalată în 1982 la New York, despre care s-a vorbit mult timp și care atunci și mai tîrziu a speriat lumea. Era numită „sindromul yuppie". Și atunci manifestarea dominantă era oboseala excesivă. Desigur, de-a lungul anilor care au trecut pînă în prezent, s-au făcut cercetări serioase asupra acestei boli. Cauza sa rămîne însă un mister, dar este unanim acceptată ipoteza potrivit căreia un agent necunoscut atacă sistemul imunitar, așa încît virusul aflat pînă atunci sub control se dezlănțuie nestingherit în organism. În acest caz, limfocitele din cadrul sistemului imunitar lansează în valuri o substanță numită citokină, cu rol de a contracara virusul amintit. Se pare că ea este răspunzătoare de tulburările pe care le resimt imediat pacienții. De altfel, același gen de tulburări se observă și în cazul bolnavilor de cancer tratați cu interleukină 2, care este o citokină. Analiza sîngelui a peste o sută de pacienți confirmă această idee : rata medie a interleukinei este de patru ori mai mare în grupul supus controlului, față de un lot martor normal. Examinări deosebit de sofisticate au demonstrat un debit sanguin foarte scăzut sau o activitate electrică deficitară la nivelul diferitelor regiuni din creier. Din păcate, aceste observații nu sînt la ora actuală decît pași timizi spre progres, misterul bolii rămînînd la fel de profund. În acest timp, bolnavii sînt din ce în ce mai disperați. Cînd se va găsi oare tratamentul adecvat ?

AURORA POPESCU

Dacă ați citit acest text n-o să mai fumați !

Tutunul este una din mărfurile cele mai căutate. În multe țări apusene, la fiecare pîine vîndută revine un pachet de țigări. Și un lucru curios : cu cît o țară este socotită mai civilizată, cu atît acolo se fumează mai mult.

În multe țări fumează 75 la sută din bărbați și 25 la sută din femei. În Anglia, numărul femeilor fumătoare este aproape egal cu al bărbaților. Fumează și copiii, de cele mai multe ori înainte de 10 ani. Statisticile realizate în școli din Europa și America arată că în medie fumează aproape jumătate din elevi. În unele școli, numărul elevilor fumători de ambele sexe se ridică pînă la 90 la sută. Se apreciază că din fiecare 4 locuitori ai globului, unul este fumător.

Oamenii de știință au reușit să „condenseze" toate substanțele aflate în fumul rău mirositor, un veritabil gudron. S-a făcut socoteala că în tutunul fumat de un fumător mijlociu într-o viață se află aproximativ 30—35 kg de gudron. În gudronul din fumul de țigară se găsește un număr mare de substanțe toxice, dintre care două — nicotina și benzpirenul — sînt deosebit de puternice și periculoase. În 30—35 kg de gudron se află 2 500 g nicotină, cantitate cu care se poate omorî populația unui oraș mic.

Iată și cîteva imagini sugestive : e de ajuns să apropii de ciocul unei vrăbii un bețișor înmuiat în nicotină și ea va pica moartă. Cu o singură picătură se pot omorî 4 iepuri sau un cîine. Șapte picături omoară un cal. Doza mortală pentru un om este o singură picătură de nicotină. O lipitoare pusă unui fumător cade moartă după cîteva minute, din cauza nicotinei aflate în sîngele supt.

După cum bine se știe, bolile grave pe care le produce fumatul scurtează viața fumătorului. Din categoria celor care fumează peste 40 de țigări pe zi, 56 la sută mor de boli de inimă, iar 26 la sută de cancer pulmonar. În S.U.A., din cauza bolilor de inimă, mor de două ori mai mulți fumători decît nefumători. O statistică americană arată că la nefumători se îmbolnăvește de cancer pulmonar unul din 275, iar la fumătorii pasionați, unul din 10. Fumătorul are riscul să trăiască cu circa cinci ani mai puțin decît nefumătorul.

Împotriva fumatului este greu și inutil să se lupte prin măsuri de restricție. Metoda cea mai bună și mai sigură, este aceea care-l determină pe om să se stăpînească. Înfrînarea, stăpînirea unei slăbiciuni trebuie să vină prin eforturi proprii. Nu este nevoie de legi, ci de voință.

Nu există medicament sau procedeu miraculos care să-l dezvețe pe om de fumat. Succesul depinde numai de fumător.

DELIA SIMONA COSTEA

DIN „CREUZETELE" LABORATOARELOR DE GENETICĂ

Genetica modernă datorează principalele sale progrese unui număr restrîns de specii și dintre acestea foarte mult studiate, încă de la începutul acestui secol au fost Drosophila și șoarecele (Mus Musculus). Așa cum aflăm dintr-un articol intitulat „De la culoarea șoarecilor la migrația celulară", publicat în revista „La Recherche", unele proteine vor deveni mijloace moderne în tratamentul cancerului, grație descoperirilor în laboratoarele de genetică a șoarecelui.

Despre ce este vorba ? Este cunoscut faptul că mutațiile afectează deseori blana și ele pot fi deci ușor reperate. Mutațiile identificate la șoareci încă din anul 1937, ale unei gene situate în „locusul W", se caracterizează printr-un fenotip social. Șoarecele heterozigot, adică ale cărui gene nu afectează decît unul singur din cele două locusuri W, va prezenta pete alte pe un fond negru. (Amintim că o genă dată ocupă un loc precis într-un cromozom, denumit locus și acesta este prezent pe ambii cromozomi ai aceleiași perechi).

Experiențe extrem de interesante efectuate în perioada 1960— 1970 au demonstrat clar că celule-mamă ale sistemului hematopoetic (producătoare de globule sanguine) la animalele mutante W^1 și W^2 erau incapabile de a funcționa și produce aceste elemente pigment ale sîngelui. Cu alte cuvinte mutația W se prezintă deci ca un defect transmis pe cale genetică de către celulele hematopoetice. Laboratoarele de genetică ale șoarecelui au mai descoperit încă alte 17 locusuri care afectează sistemul hematopoetic al acestei specii. Unul dintre aceste locusuri denumit Steel (Sl) și descoperit în 1953 este „imaginea negativă" a mutației W, adică șoarecele va avea o blană albă cu pete negre.

Ulterior numeroase studii au permis să se demonstreze că la mutantele Sl, celulele mamă hematopoetice par intrinsec normale, dar totuși ceva lipsește la acești șoareci, împiedicînd celulele germinale și hematopoetice să funcționeze normal. Se poate deci conchide că mutațiile locusului W afectează direct celulele mamă, în timp ce mutațiile locusului Sl afectează microambianța. Și totuși, aceste două tipuri de mutații dau un colorit al blănii ușor de urmărit în laboratoarele de genetică ale acestei specii. Iată că în 1986 un cercetător, pe numele său Peter Besmer, a izolat de la un motan în vîrstă de 7 ani, cu tumori maligne (fibrosarcom), un retrovirus. Acest retrovirus poate transforma fibroblaști de pisică sau de șoarece în celule canceroase. Tehnicile de genetică moleculară au permis să se demonstreze rapid că acest virus de pisică a înregistrat și imprimat o informație celulară. Acest fragment de genă celulară cercetătorul amintit l-a denumit „Kit" (de la Kitten — pisicuță în limba engleză). Analiza genei Kit a arătat că ea este identică din punct de vedere structural unei alte oncogene (gena cancerului) denumită „fms". În acest caz, care ar fi legătura dintre aceste două oncogene ? Răspunsul la această întrebare ni-l dau doi ani mai tîrziu, în 1988, trei cercetători. Este vorba de Alan Bernstein din Toronto, David Housman din Cambridge, și Peter Besmer din New York, care au demonstrat că gena Kit este gena

afectată de mutațiile locusului W, iar oncogena „fms" se localizează tot aici. Noi cercetări vin să demonstreze ulterior că toate proteinele izolate de la acești șoareci posedă un factor denumit K.L. In vivo, administrarea acestui factor corectează rapid anemia șoarecilor mutanți, de aici și mari speranțe în terapia cancerului. Aceste rezultate încheie cercetări începute de mai bine de 50 de ani în urmă, în laboratoarele de genetică a șoarecelui. Efectele fiziologice ale factorului de creștere descoperit permit să se presupună că el va avea un rol deosebit în corectarea așa-numitei insuficiențe funcționale a măduvei osoase la om. Și mai important este faptul că identificarea unor molecule implicate în procesul de dezvoltare embrionară și poate în migrația celulară permite, în sfîrșit, să se întrevadă o elucidare a fenomenului de metastazare canceroasă. Ingineria genetică, va mai pune la punct utilizarea genei C — mpl, izolată recent de la șoareci, care permite un lucru extraordinar și anume că celulele hematopoetice să se multiplice și să se diferențieze în absența totală a factorilor de creștere necesari în mod normal. Cunoașterea aprofundată a acestui complex de informații va permite utilizarea acestor factori în terapia anticanceroasă.

Asis. univ. dr.
SIMONA IVANA POPESCU

medicina LA ZI

O „REDUTĂ" CUCERITĂ ÎMPOTRIVA CALVIȚIEI (II)

Premieră medicală mondială

Spre 16 sau 18 ani frizura adolescentului, cu părul care îi cade în ochi, incomodînd privirea, reprezintă pentru specialiști primele simptome ale unei viitoare calviții. La această vîrstă liniile de implantare a părului sînt definitivate. Foarte interesant, ele sînt la fel de caracteristice, de proprii fiecăruia, cum este culoarea ochilor, precizează dr. Jean Louis Cherif Cheikh, unul din puținii specialiști francezi în calviție. Dar, cum poate exprima firul de păr îmbătrînirea fizică a individului ? La un bărbat de 25 de ani, spun specialiștii proporția părului aflat în fază de creștere este de 85 la sută, față de 1 la sută, cel care cade și 14 la sută, cel ce se reînnoiește. La 50 de ani în schimb, 50 la sută se află în faza de reînnoire. Această anomalie ar fi sursa celor mai multe dintre calviții, reprezentînd de fapt o diminuare globală a densității inițiale. (Pentru că am vorbit de densitatea inițială, să spunem că podoaba capilară a unui adult atinge 100 000 pînă la 150 000 de fire, născute fiecare dintr-un folicul pilar). Dar pentru a descifra subtilele mecanisme cercetătorii aveau nevoie de un model în vitro al creșterii și diferențierii celulelor capilare. Pentru realizarea unui astfel de model, echipa dr. Terence Kealey a recuperat cu ajutorul unor servicii de chirurgie estetică fire de păr provenind de la femei în vîrstă de 35—55 de ani. Prin disecții făcute sub microscop au fost izolați foliculi aflați în faza de creștere. Plasați în mediul de cultură, la 37°C, și-au reluat activitatea normală. Patru zile mai tîrziu toți creșcuseră cu 1,2 milimetri. Cercetătorii au putut atribui această creștere producției unei mici formațiuni keratinizate. Unii dintre factorii capabili să stimuleze sau să inhibe activitatea foliculilor au fost testați deja pe esantioane de „păr-eprubetă" obținut la Universitatea din Cambridge. Rezultatele sînt surprinzătoare. Factorul creșterii epidermice, de exemplu, un component natural care induce proliferarea celulelor constitutive ale epidermei, provoacă mai ales o încetinire a creșterii capilare. Cercetările recente au reușit în același timp să spulbere cîteva mituri legate de calviție. Astfel, un medicament recomandat în hipertensiuni arteriale severe, folosit azi curent și în aplicații locale în ideea combaterii calviției, s-a dovedit a fi total ineficient. Mitul acțiunii revigorante a unor astfel de loțiuni a fost spulberat de experimentul efectuat. Pînă astăzi nu există metode certe care să asigure refacerea zonelor atinse de calviție. O soluție ar fi grefa. Pentru realizarea unei grefe pacientul nu trebuie să fie total chel, și aceasta pentru că s-a demonstrat că pielea capului respinge transplantele străine. Faptul că cercetătorii au început să

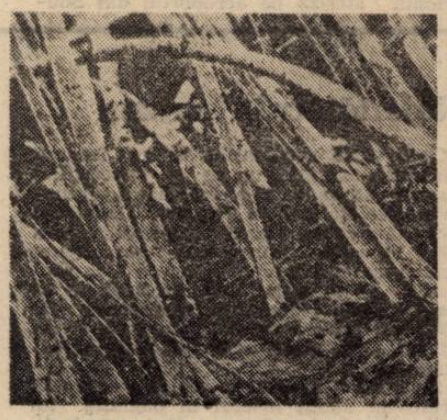

Așa arată la microscopul electronic cu baleiaj firele de păr...

știe cum pot cultiva în vitro păr, dă speranța că foarte curînd se va putea restaura podoaba capilară inițială a unui individ chiar pornind de la doar cîțiva foliculi intacți. Simplă ipoteză pînă mai ieri, probabilitatea aplicării sale crește cu fiecare zi. Mai ales după ce cercetătorii americani de la Universitatea din Pensylvania au descoperit celulele implicate în nașterea unui nou folicul pilar. Descoperirea a condus la ideea ca aceste celule să fie multiplicate în eprubetă, apoi să fie însămînțate în fragmente de piele artificială. Și dermatologii de la Spitalul Saint-Louis din Paris au realizat veritabili înlocuitori ai pielii capului ce pot fi implantați. Totuși, se impune prudență. În primul rînd pentru că firul de păr este o structură foarte complexă, care înglobează un mușchi, o terminație nervoasă, un înveliș elastic, a cărui funcționalitate reclamă o alimentație regulată cu oxigen și mai ales vitamine, fapt ce asigură o bună vascularizare.

Așadar, împotriva calviției acest „dezastru" resimțit mai ales de sexul „puternic", s-a cucerit o nouă „redută"...

ECATERINA BĂTRÎNEANU

DICȚIONAR MEDICAL

ANEMIILE

Fără a putea oferi o definiție completă în doar cîteva rînduri, trebuie spus că anemia reprezintă reducerea semnificativă a masei de globule roșii, care generează o scădere corespunzătoare a capacității de transport a oxigenului de către sînge.

În general se consideră anemie o reducere cu cel puțin 10 la sută față de valoarea medie considerată normală pentru sexul respectiv. Manifestările depind de gravitatea anemiei, dar și de boala de fond, pentru că de cele mai multe ori anemia este un simptom de boală. Ele depind, în egală măsură, de rapiditatea instalării anemiei. Anemiile grave pot fi simptomatice și în repaus, iar pacientul este incapabil de cel mai mic efort. Pot apărea și semne de insuficiență cardiacă ce dispar însă o dată cu rezolvarea cauzei anemiei.

Dintre simptome menționăm : cefalee, ameteli, palpitații, țiuituri în urechi, greață, sensibilitate crescută la frig. Ca semne obiective pot apărea : paloarea tegumentelor și mucoaselor, tahicardia, unghii friabile, cu striații longitudinale (în anemia feriprivă).

Cauzele mai frecvente ale anemiilor sînt :

- deficitul de fier
- deficitul de vitamina B 12
- deficit de acid folic
- hemoragii.

Medicii identifică, de asemenea, anemia de sarcină, anemia din procesele neoplazice, anemia din infecțiile cronice, anemiile hemolitice.

Prevenirea anemiilor se poate realiza prin :

- preîntîmpinarea cauzelor printr-o alimentație completă, încă din copilărie ;
- Tratamentul corect al anemiei odată apărută pentru vindecarea ei constituie următoarea etapă ; ● Controlul medical corect al gravidelor, persoanelor vîrstnice, sau al celor care au suferit intervenții chirurgicale nu trebuie ignorat.

Dr. MIOARA MINCU,
medic primar

Contracepția masculină face progrese

O sută cincizeci de bărbați din șapte țări au acceptat să se constituie într-un lot de experiment privind contracepția masculină. Timp de un an, acestora li s-au administrat săptămînal injecții cu testosteron, echivalentul masculin al estrogenilor ce alcătuiesc „pilula" destinată femeilor. Astfel tratați, acești bărbați nu au mai produs spermatozoizi. La patru luni după încetarea tratamentului, ei au redevenit fertili. Procedeul nu este însă perfect. Celor mai mulți subiecți li s-a declanșat o formă de acnee (trecătoare) și s-a înregistrat și o sarcină la una dintre femeile-partenere. Dar nici tradiționala „pilulă" nu e perfectă și totuși de peste 30 de ani femeile o folosesc!

Altfel despre primăvară

Rotirea ritmică a anotimpurilor ca și eterna lor succesiune alcătuiesc, indiscutabil, cel mai mare și cel mai vechi spectacol în patru acte pe care ni-l oferă Natura. Această ritmică succesiune, aidoma succesiunii fazelor Lunii, ne scandează pur și simplu viața, marcînd etapele unui ciclu neîntrerupt de dezvoltare în care intră nașterea, dezvoltarea, maturarea și declinul. Este un ciclu propriu lumii animale și vegetale, dar și al civilizațiilor.

Fiecăruia dintre cele patru anotimpuri îi este proprie o anume culoare dominantă, culoare care exercită complexe influențe asupra psihologiei, gîndirii și chiar a sănătății umane, și care în cazul primăverii este verdele crud, al verii verdele matur, al toamnei galbenul și roșul, iar al iernii albul.

Primăvara reprezintă nu numai un nou anotimp, ci și o altă ambianță cromatică, cu tot ceea ce depinde de această realitate. Căci, iată-ne în acest interval de timp captivii unei alte culori dominante — verdele crud — și asta după ce luni de zile am fost captivii cenușiului și albului exasperant, ce caracterizează iarna.

Cum însă verdele reprezintă expresia cromatică a triumfului regnului vegetal, regn cu care milenii de-a rîndul omul a trăit într-o intimă comuniune, fapt adînc întipărit în structurile sale genetice, nu trebuie să ne surprindă particularele stări de spirit pe care același om le înregistrează în cursul primăverii. Este vorba, mai ales, de elanul vital pe care îl arborează vizibil în acest anotimp. Cum însă același regn vegetal cu culoarea sa dominantă mai reprezintă și expresia triumfului solar, ca și al efectului fecundant al ploilor asupra vrednicei pămîntului, nu trebuie să ne surprindă faptul că aceeași culoare dominantă care invadează natura va induce în structurile umane și un vizibil sentiment de renaștere. Analizînd complexele influențe de ordin psihologic și simbolistic pe care le exercită verdele asupra condiției umane, nu trebuie să le neglijăm nici pe cele sanogenetice, ce provin din faptul că această culoare exercită nete efecte calmante asupra organismului ea reprezentînd o valoare medie, echidistantă și mediatoare între albastrul celest de deasupra capetelor noastre și roșul infernal pe care îl intuim a domina măruntaiele cele mai adînci ale pămîntului, culoare bine mascată de negrul tot atît de infernal propriu aceluiași pămînt.

Primăvara mai reprezintă însă grație triumfului solar și un triumf al luminii, care își ajunge apogeul în iunie, luna cea mai luminoasă a anului, și care se caracterizează, între altele, printr-o exuberanță vegetală, ca și prin asaltul succesiv al fructelor. Or, dacă ținem cont de faptul că **omului îi este într-o totul proprie o foame de lumină naturală**, vom înțelege de ce acesta se simte în contextul primăverii ca în acela al lichidului amniotic. De fapt **lumina reprezintă totul în Univers și în Viață.** Lumina condiționează nu numai viața, ci și calitatea acesteia. Radiațiile luminoase naturale de care ne înfruptăm din plin primăvara și în special vara, sînt absolut determinate pentru sănătatea de care dispunem. Este demonstrat deja că insuficiența în radiații de acest gen influențează negativ pînă și funcționalitatea sistemului nervos central, fapt ce se va răsfrînge atît asupra comportamentului, cît și a dispozițiilor psihice. Din această realitate decurge faptul că trăsăturile absolut definitorii ale așa-numitului tip nordic și mediteranean, pe linie de comportament și de reactivitate psihică, nu sînt străine desigur de influențele benefice ale luminii naturale. Nordicii sînt în general mai sobri, mai reținuți, și mai introvertiți, în comparație cu meridionalii care sînt exuberanți, veseli și extrovertiți. Este în afară de orice îndoială că omul și-a asimilat propriul destin cu acela al luminii, considerînd și fără să-și dea seama în mod conștient de aceasta, că atunci cînd se lasă pradă somnului, deci întunericului, el „moare" puțin, pentru a se naște din nou o dată cu răsăritul soarelui și, implicit o dată cu îmbăierea matinală în lumina naturală.

ARCADIE PERCEK

FOTOGRAFII DE LA CITITORI

Portret la 3 ani de viață

TĂNASE MIRELA, București

Întîmplări adevărate

Aspirat în plin cer

Timpul era superb în dimineața zilei de 10 iunie 1990. Era ora 8,20 și avionul BAC 1-11, zbor 5390 al Companiei British Airways, decola din Brimingham (Anglia) cu destinația Malaga (Spania). La bord se aflau 82 de pasageri, dintre care majoritatea plecați în vacanță. La postul de pilotaj se afla comandantul Tim Lancaster, un pilot experimentat, de 41 de ani, totalizînd unsprezece mii de ore de zbor, și copilotul Alistair Atchinson, de 39 de ani. Era pentru prima dată cînd cei doi zburau împreună. După treizeci de minute de zbor, avionul atinsese 5 200 m altitudine. Cîteva secunde mai tîrziu o puternică explozie făcu să dispară parbrizul sting, permițînd pierderea aerului presurizat. Prin deschiderea creată Lancaster fu smuls pînă la jumătate în afara avionului, unde vîntul, cu o viteză de 500 km/oră, îl placă brutal de fuselaj. În acest șoc, unul dintre picioarele pilotului debranșă pilotajul automat și înclină avionul cu putere pe o aripă. Ușa de la cabina de pilotaj fusese smulsă și aspirația risca să antreneze acum pe Atchinson, care se ocupa de redresarea aparatului, pentru a-i veni apoi în ajutor lui Lancaster, expus în vid la o temperatură de —22 grade. După ce Atchinson reuși să mai scadă din altitudine, începură eforturile disperate pentru a ridica piciorul drept al lui Lancaster de pe bord, reducînd astfel presiunea exercitată asupra unei părți din comandă și diminuînd dificultățile de manevrare ale aparatului. Piciorul sting însă rămînea prins și o anume forțare pentru a elibera complet comanda ar fi putut să-l proiecteze total în vid. Într-un moment în care avionul efectua un viraj, membrii echipajului au putut zări bustul lui Lancaster plin de sînge, cu ochii mari deschiși și înnegriți de hematoame, limba scoasă și pielea ridată sub efectul vîntului violent. O imagine de coșmar. La ora 8,55 adică după trezeci și cinci de minute, avionul ateriza pe aeroportul din Southampton, iar Tim Lancaster era transportat la spital cu degerături, contuzii, fracturi. Cinci luni după această extraordinară întîmplare, Lancaster putea folosi brațul, ca urmare a unei terapii intensive, și chiar să preia postul de comandant de bord.

Ancheta a arătat că accidentul ar fi putut provoca o teribilă catastrofă. El s-a datorat unei erori: cu puțin timp înainte de decolare parbrizul fusese înlocuit, utilizîndu-se șuruburi prea mici pentru a rezista la presiunea aerului. Ruptura fusese inevitabilă. Tim Lancaster este uimit cum de a putut rezista acestei aventuri unice în istoria aviației. **(Manuela Spătaru).**

Neiertătorul Amazon

Ca o tristă premoniție, tînărul francez Renaud Lavergne, un as al expedițiilor fluviale africane, și-a intitulat aventura sa proiectată pentru Amazon *„Expediție fără întoarcere"*. Fixată pentru decembrie 1990, cursa ar fi însemnat parcurgerea apelor marelui fluviu, timp de șase săptămîni, de la altitudinea de 3 000 m la cea de circa 100 metri, pe distanța de 3 000 km (între reperele Cunyack și Atalaya) — de aceea ar fi fost fără întoarcere.

Membrii expediției au fost cooptați printr-un anunț inserat în paginile lui „Liberation". Au răspuns cinci entuziaști, de cele mai diverse meserii. Costul individual al participării a fost 15 000 franci. Din păcate, odată ajunși la locul îmbarcării, vremea s-a răsvrătit împotriva lor: vînt și ploaie necontenite. Și totuși au plecat, dar chiar în prima zi a temerarei lor tentative, Pascal Odile fotograf de profesie (în imagine) este supt din ambarcațiune la o denivelare de peste 10 metri. Viltoarea demonică a Amazonului l-a ascuns imediat privirilor îngrozite ale companionilor. Cursa s-a întrerupt, au fost alertate autoritățile. Unități militare aeriene (cu elicoptere) au cercetat zi și noapte traseul. Ceilalți cinci francezi, demoralizați și total lipsiți de mijloace materiale — pierduseră toate proviziile în încleștarea supraomenească cu stihia — asistau neputincioși. Abia

după 11 zile, trupul neînsuflețit a lui Pascal a fost găsit la mai mulți kilometri de cataracta ucigătoare. Cu toate acestea, Renaud Levergne — cuceritor al fluviului Zair — proiectează deja o nouă tentativă. Provocarea Amazonului e irezistibilă.

PROGRAM TV

LUNI, 29 aprilie. Programul 1: 14,00 Actualități 14,10 Horoscopul zilei 14,20 WORLDNET — USIA 15,20 Civilizație montană 15,50 Copiii noștri — viitori muzicieni 16,15 Patrimoniu 16,40 Avanpremiera săptămînală 17,00 Emisiunea în limba maghiară 18,30 Repriza a treia 19,00 Tezaur 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Teatru TV. Trandafirul și coroana de J.B. Priestley 22.25 Gong! 23,10 Pași spre economia de piață 23,35 Actualități 23,45 Campionatul mondial de hochei pe gheață. **Programul 2:** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Studioul muzicii de cameră 17,00 Veniți cu noi pe programul doi... la Circul „Globus"! (I) 18,00 Actualități 18,10 Veniți cu noi pe programul doi! (II) 20,00 Super Channel 20,40 Magazin automoto 21,05 Seară de balet 22,00 Actualități 22,10 Studioul de literatură

MARȚI, 30 aprilie. Programul 1: 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Film artistic. Salomé (SUA, 1945) 12,00 Ora de muzică 13,00 Confluențe 13,30 Țara lalelelor. Documentar 13,40 Bijuterii muzicale 14,00 Actualități 14,10 Audio-vizual studio 14,30 Documentar științific 15,00 Turneul final al Campionatului mondial de hochei pe gheață — grupa A. Transmisiune directă de la Turku 16,00 Medicina pentru toți 16,15 Cheia succesului 16,40 Muzica pentru toți 17,00 Convietuiri 17,30 Forum 18,10 Tele-discul muzicii populare 18,30 Economia încotro? 19,00 Muzicorama 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Telecinemateca. Frumusețea diavolului (Franța, 1949) 22,35 Sunt prieteni! 23.35 Actualități 23,45 Campionatul mondial de hochei pe gheață. Rezumatul zilei. **Programul 2:** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Worldnet — USIA 17,00 Arhive folclorice 17,30 De-ale pieței în economia Capitalei 18,00 Actualități 18,10 Film artistic. Acea zi rece în parc (SUA, 1969) 19,45 Turneul final al Campionatului mondial de hochei pe gheață — grupa A. Transmisiune directă de la Turku 21,30 Club SF 22,00 Actualități 22,10 Super Channel

MIERCURI, 1 mai. Programul 1: 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Super Channel 12,00 Ora de muzică 13,00 Vîrsta a treia 13,30 Avanpremeiră TV 13,40 Agenda muzicală TV 14,00 Actualități 14,10 Jazz-Magazin 14,30 Fotbal: Universitatea Craiova — Dinamo București, meci retur în sferturile de finală ale „Cupei României". Transmisie directă de la Craiova 16,20 Telescoală. Curs de limba germană. Curs de limba italiană 16,50 Muzica pentru toți 17,05: 15, 16, 17 18 17,45 Lumea ideilor 18,15 Reflector 18,45 Armindeni 19,00 Cultura în lume 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Romanfoileton. Casa Buddenbrook 22,00 Dosarele istoriei 22,25 Varietăți internaționale 23,05 Universul cunoașterii 23,45 Actualități. **Programul 2:** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Emisiunea în limba maghiară 18,00 Actualități 18,10 Teatru TV Nebunia lui Pantalone 19,30 TV 5 — Europe 21,40 Tribuna nonconformiștilor 22,00 Actualități 22,10 Univers cultural — univers creștin.

JOI, 2 mai, Programul 1: 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Super Channel 12,00 Ora de muzică 13,00 Interferențe 13,30 Recital. Ilinca Dumitrescu 14,00 Actualități 14,10 Mondomuzica 14,30 Caleidoscop cetățenesc 15,00 Ziua națională a Poloniei 17,30 Propatria 18,30 Piața și banii dv. 19,00 Știința în lume 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Romanfoileton. Casa Buddenbrook. Ultimul episod 22,00 Reporter '91 22,35 Simpozion 23,35 Actualități 23,45 Campionatul mondial de hochei pe gheață. Rezumatul zilei. **Programul 2:** 15,00 Turneul final al Campionatului mondial de hochei pe gheață grupa A. Transmisiune directă de la Turku 17,10 Emisiunea în limba germană 18,10 Film serial. Așii cerului albastru 19,00 Concertul Orchestrei Naționale Radio 21,30 Turneul final al Campionatului mondial de hochei pe gheață — grupa A.

VINERI, 3 mai. Programul 1: 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Worldent — USIA 12,00 Tenis. România — Irlanda 16,00 Preuniversitaria 16,30 Tragerea Loto 16,40 Muzica pentru toți 17,00 Emisiunea în limba germană 18,00 Invitatul săptămînii 18,30 Cîntecul inimii mele 18,45 Vîrstele peliculei 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 20,40 Viața parlamentară 21,05 Film serial. Decalog (Polonia, 1988) 22,05 Studioul „E" 22,35 Studioul șlagărelor 22,50 Gaudeamus 23,35 Actualități 23,45 Tele-Top 0,15 Jazz-Fan. **Programul 2:** 16,00 Tenis: România — Irlanda 18,00 Actualități 18,10 Film serial. Mazarin (Franța) 19,10 Concert simfonic 21,40 Canal France International 22,00 Actualități 22,10 Super Channel.

SÎMBĂTĂ, 4 Mai. Programul 1: 9,00 Micul dejun TV 10,00 Actualități 10,10 Descoperirea planetei 10,30 Feriți-vă de măgăruș! 11,30 Istoria religiilor 12,00 Ora de muzică 13,00 Tenis: România — Irlanda: 7 X 7 15,20 Tele-Club 18,00 Mapamond 18,30 Finala Campionatului mondial de hochei pe gheață — grupa A 20,00 Actualități 20,40 Săptămîna sportivă. 21,00 Film serial. Jake și Grăsanul 22,00 Al 36-lea concurs de muzică ușoară al Eurovizîunii, 1991. **Programul 2:** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Film artistic. „Gorila" se înfurie (Franța, 1989) 18,00 Actualități 18,10 Muzică pentru părinți 18,30 Opera în capodopere 21,05 Lumea sportului 21,35 Super Channel 22,00 Actualități 22,10 Super Channel.

DUMINICĂ, 5 mai. Programul 1: 9,00 Micul dejun TV 10,00 Actualități 10,10 Abracadabra 11,05 Film artistic în serial pentru copii. Jack și vrejul de fasole 11,30 Lumină din lumină 12,30 Viața satului 13,30 În grai dulce românesc 14,00 Actualități 14,10 Video-Magazin 17,30 Atlas 18,00 Știință și imaginație 18,30 Convorbi de duminică 19,05 Film serial. Dallas. Ep. 19 20,00 Actualități 20,40 Duminica sportivă 21,00 Film serial. Codificat ostil (Anglia, 1989) 22,25 Maeștrii teatrului românesc 23.25 Show-ul de duminică 23,55 Actualități. **Programul 2:** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 O muzică, o țară 17,00 TV 5 — Europe 18,00 Actualități 18,10 Muzica amintirilor 18,30 Viața spirituală 19,00 Serată muzicală TV 21,30 Orase și civilizații 22,00 Actualități 22,10 Super Channel.

(După „Panoramic TV")

În funcție de evenimentele la zi, Radioteleviziunea își rezervă dreptul de a efectua unele modificări ale programului.

CRONICA modei

PLISEURI

Din nou o rochiță mini. De data aceasta o revenire a modei anilor '60. Rochița plisată de sus pînă jos. Dar farmecul este dat de... surpriza pliseurilor. În exterior materialul este alb, dar dintre cute apare altă culoare: albastru. Încinsă în talie cu un cordon lat plisat, alb, rochița subliniază un corp subțire, redînd un aer adolescentin chiar și celor peste 25 de ani. Să ținem seama că moda mini nu înseamnă 16—20 ani, ci mult mai mult... deci să fim moderne fără prejudecăți.

În funcție de material și combinația de culori, acest model poate fi sport pentru zi sau elegant pentru seară. Roșu cu alb, roșu cu albastru, alb cu verde, galben cu negru etc., le putem armoniza, cu culoarea părului și culoarea ochilor.

DELIA COSTEA

verificati-vă cunoștințele

PERIPLURILE LUI COLUMB

În general, mai toată lumea îl consideră pe Cristofor Columb drept descoperitorul continentului Nord-American. În realitate, lucrurile se pare că nu prea stau chiar așa, deoarece, în urma unor descoperiri arheologice din secolul nostru, s-a constatat că acest continent fusese descoperit cu mult înainte de vikingi, pe vremea regelui Henric cel Roșu, al lor. Vikingii, buni marinari, au început cu corăbiile lor să se depărteze din ce în ce mai mult de Europa, descoperind din aproape în aproape, mai întîi insula Islanda, apoi Groelanda, ajungînd în cele din urmă și pe țărmurile estice ale Americii de Nord. Dar, deoarece ei nu au făcut cunoscute omenirii aceste descoperiri, a rămas în istorie, ca descoperitor al Americii, Cristofor Columb.

Columb era adeptul teoriilor lui Eratostene, Copernic, Galileo Galilei și a altora, care susțineau că Pămîntul este rotund și că deci, ar putea ajunge pe continentul asiatic pe o cale mai scurtă dar, necunoscînd nici cît de extins este Oceanul Atlantic. Nefiind înțeleasă în Portugalia importanța propunerii sale, Columb s-a adresat regelui Spaniei, Ferdinand și consoartei lui, Isabella. Femeie cu mult bun simț, regina l-a determinat pe rege să finanțeze această expediție și, astfel, la 3 august 1492 a pornit prima călătorie a lui Columb. Mai departe, o dată cu el, vă propunem cîteva întrebări, „recapitulative" :

1. Cu cîte corăbii a plecat Columb, din ce port al Spaniei și cum se numeau aceste corăbii ?
2. Cu cîți marinari a început expediția transoceanică ?
3. Cînd a descoperit Columb primele insule ale continentului american ?
4. Cînd a fost descoperit insula Cuba ?
5. Cînd a fost descoperită insula Haiti, pe care Columb a botezat-o atunci „Hispaniola", nume ce nu s-a păstrat însă ulterior ?
6. Cînd s-a terminat prima expediție a lui Columb ?
7. Cîte expediții a mai condus Columb ulterior ?
8. Care a fost ultima expediție a lui Columb ?
9. Cînd s-a întors definitiv Columb în Spania, și care a fost răsplata pentru periplurile sale, care au adus multe venituri Spaniei ?
10. Cînd a murit Columb, sărac și foarte bolnav ?

Ing. LIVIU MACOVEANU

(Răspunsul în numărul viitor)

RĂSPUNSUL LA ÎNTREBAREA PUBLICATĂ ÎN NUMĂRUL TRECUT

Originea unor denumiri geografice

În ordinea numerică a întrebărilor din rubrica anterioară, răspunsurile sînt următoare :

1. După una din versiuni, se pare că denumirea orașului București ar proveni de la numele ciobanului Bucur, care ar fi întemeiat această așezare.

2. Numele de Arizona, al statului respectiv din SUA, ar proveni de la cuvîntul „Arizuma" din limba aztecilor, care înseamnă „ținutul de argint" (existînd acolo bogate zăcăminte de argint și aur), sau de la cuvîntul ameridian „Arizonac", ce înseamnă „mic izvor".

3 a. Insula Barbados, din grupul insulelor Antile Mici, din Oceanul Atlantic, la est de SUA. Denumirea se trage de la spanioli, care au găsit acolo o specie de smochine lățoase, numite de ei „Higueras barbados".

3 b. Canada, în America de Nord. Denumirea poate proveni de la expresia spaniolă „qua nada", adică „aici nimic", sau de la localnicii ameridieni, cu sensul de „ținut" sau „oraș".

3 c. Danemarca, din nord-vestul Europei. Denumirea ar proveni de la un vechi cuvînt nordic „Danir", cu sensul de „uriaș" de la statura impresionantă a localnicilor.

3 d. Insula Epaniola sau Hispaniola din grupul insulelor Antile Mari, la est de SUA, în Oceanul Atlantic. Denumirea a fost dată de Cristofor Columb în 1492, această insulă fiind prima descoperită de el cu ocazia expediției pe care a întreprins-o. Numele nu s-a păstrat însă, insula fiind cunoscută încă mai de mult sub denumirea de Haiti, provenită de la localnicii amerindieni, cu semnificația de „Țara munților".

3 e. New York, din SUA. După o versiune ar fi denumirea olandeză „Nieuwe Amsterdam" dată în 1606 de coloniștii olandezi. După cucerirea orașului de către englezi, în 1664, aceștia au schimbat numele în „York", în cinstea ducelui de York, conducătorul noii colonii. Și pentru că în Anglia exista deja un oraș cu numele de York, s-a stabilit că noua așezare se va chema „New York" adică „Noul York". După o altă versiune, din vechea limbă engleză, cuvîntul „York" însemna „oraș" sau „tîrg fortificat", deci „noul oraș".

3 f. Toronto, oraș din Canada. Denumirea, de origină ameridiană, înseamnă „loc de întîlnire".

3 g. Riul La Plata (Rio de la Plata), din America de Sud, în Argentina. Denumirea provine din spaniolă, însemnînd „Riul de Argint", deoarece conținea aluviuni argentifere și platină.

3 h. Washington, capitala SUA. Denumirea derivă de la numele generalului George Washington (1732—1799), primul președinte al SUA, în 1789.

3 i. Salt Lake City, oraș din SUA. În traducere, înseamnă „Lacul Sărat", orașul găsindu-se lîngă un lac sărat, din statele Arizona și Kansas.

3 j. Costa Rica, țară din America Centrală. Denumirea este spaniolă, însemnînd „Coasta bogată", întrucît acolo, spaniolii au descoperit multe bogății, printre care și zăcăminte de aur.

SPORT UNIVERS

Și în rugby sînt dinastii

M-am dus la Stadionul Național la partida **România — Italia**, a fost în primul rînd pentru că am dorit să văd o echipă, a noastră, aflată pe un drum promițător, mai ales după ce înțelesesem că o firmă foarte mare și foarte serioasă, este vorba despre **RANK XEROX**, a semnat un contract de sponsorizare a echipei naționale de rugby. Dar nu, mărturisesc că n-am văzut nimic din ce m-așteptam. A fost o repriză, prima, cînd ai noștri s-au remarcat prin cîteva pumni trimiși de Ciurescu spre fața unui italian și cam atît. Italienii au marcat un eseu, dar nu știu în ce minut, pentru că tabela electronică **s-a afișat nimic în prima repriză. Una peste alta, la pauză** eram conduși cu **9—6. A venit repriza a doua cînd jucurile s-au mai întețit parcă. Și astfel, pe fondul unei bătăi, 2—2,** pe marginea terenului reușim un eseu. Sînt și momente de umor involuntar, o minge lovește un cameraman, medicul cade în mijlocul terenului, mai marcăm o lovitură liberă, scorul devine 15—9 pentru noi. Dar cele mai frumoase momente ale partidei sînt ultimele 40 de secunde de joc. În aceste 40 de secunde s-a jucat tot meciul, adică am cîștigat și am pierdut o partidă de 80 de minute. În minutul 74 italienii egalează, 15—15, pentru ca, în ultimele secunde de joc, să preluăm conducerea cu 18—15, printr-o lovitură liberă. Cîștigasem, spectatorii, dar și jucătorii noștri așteptau fluierul final. Care a întîrziat puțin. Timp suficient pentru ca italienii să reușească, în 40 de secunde un... eseu. Scor final 21—18, o victorie a Italiei care vine după vreo 30 de ani dacă nu mă înșel. Frumos. Ministrul Tineretului și Sportului, dl. **Bogdan Niculescu-Duvăz** îmi spunea cu amabilitate după partidă : „Nu sînt un specialist, dar parcă n-a fost o partidă de nivel tehnic ridicat. Italia a reușit să cîștige pentru că prestația echipei noastre a fost slabă. Nici antrenorii n-au ales poate cea mai bună formulă de joc, s-a practicat un joc închis, fără vlagă." Cam așa spuneau și cei care se pricep, la tribuna oficială, ai noștri au jucat fără forță, n-au arătat nimic, decît nesiguranță, încetineală, lipsă de poftă de joc. Am stat de vorbă și cu fostul internațional italian **Silini Matteo**. El mi-a dat unele **amănunte despre echipa italiană. Saietti este fiu** unui fost internațional **cu care dl. Matteo** a jucat în echipa națională în anii 1957—1963. Dominquez este născut în Argentina, dar are cetățenie italiană. Stelele echipei italiene se numesc Troiani (nr. 15), Cutitta (nr. 11), dar și Francescato (nr. 9) în linia a III-a, un jucător cu un foarte bun sprint. Francescato mai are 3 frați și toți au jucat în echipa națională, el e ultimul dintr-o dinastie. Ca să vedeți că nu numai Guldenburgii erau cu dinastiile. Cea mai bună echipă de rugby din Italia, am aflat, este Amatori Mediolanum din Milano. La noi, nu mai știm, că se schimbă ierarhiile cu trecerea vremurilor.

Închei cu un alt sport, hocheiul, de la Campionatul mondial, grupa A. O partidă palpitantă, ceva asemănător cu partida de rugby, a fost cea dintre Finlanda și Suedia. Pînă în ultimul minut de joc a condus Finlanda cu 4—2. Pentru ca în ultimele 8 secunde de joc, Suedia să egaleze. Incredibil, atît pentru spectatori cît și pentru echipa Finlandei. O finală interesantă ne-a oferit și un sport care începe să arate altfel și la noi în Europa. E vorba de baschet. Pop 84 Split a întrecut pe Barcelona în finala Cupei Campionilor Europei la o diferență de scor de 5 puncte, 70—65. Cum vedeți, prin alte părți parcă se face alt fel de sport. Din acesta în care se mai și cîștigă, cu eforturi, cu dăruire și cu bani mulți.

GEORGE CUȘNARENCU

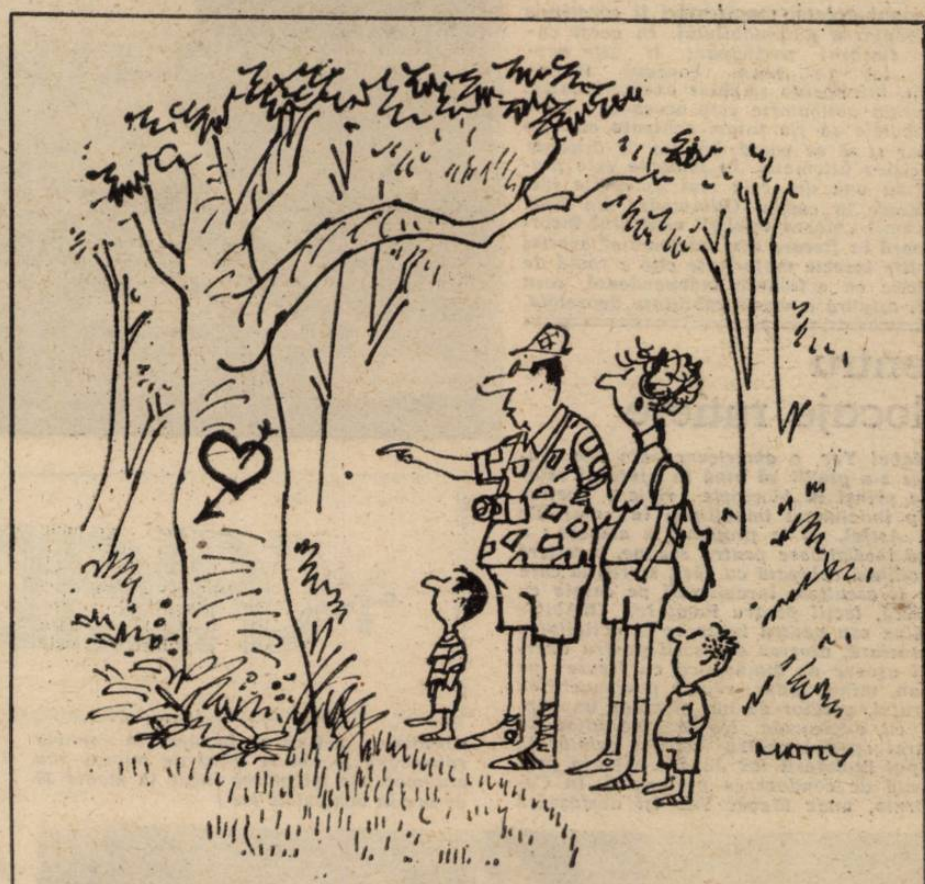

— Vedeți, băieți ? Asta e semnul care arată că cineva s-a implementat în viața altcuiva...

PĂRINȚI ȘI COPII

Tatăl : Toată tinerețea mea, n-am sărutat nici o fată, pînă cînd am întîlnit-o pe mama ta. Vei fi în stare să-i spui și tu fiului tău același lucru ?

Fiul : Desigur tată ! Dar nu chiar atît de sincer !

•

Soțul vine acasă și-și găsește soția tristă.

— Mă simt îngrozitor — spunea ea. Am vrut să-ți calc noul costum și am făcut o gaură uriașă pe fundul pantalonilor.

— Nu-i nimic, draga mea. Costumul are două perechi de pantaloni.

— Știu bine, pentru că ăsta a fost norocul meu ! Am folosit acești pantaloni ca să-i cîrpesc pe cei arși.

•

Tatăl : Nu crezi că fiul nostru are multă minte de la mine ?

Mama : Posibil. Eu îmi simt mintea întreagă !

Traduse de IRINA STOICA

VESTIMENTARĂ

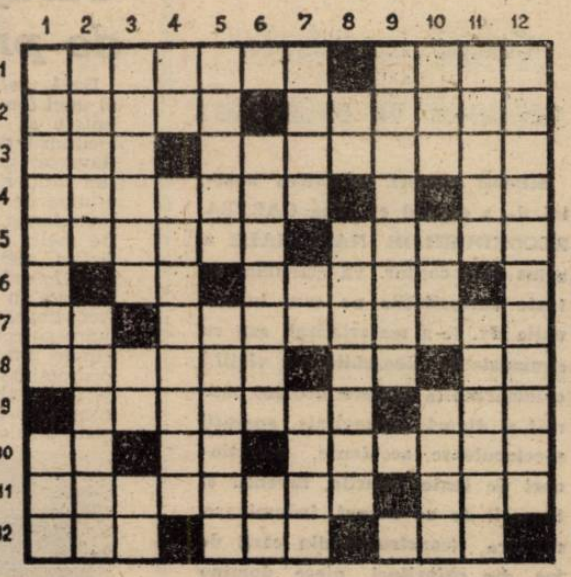

ORIZONTAL : **1) Lucru de piele — Bază de tratare 2) Misterul feminin (pl.) — „Îmbrăcăminte" de purpură pînă la git 3) Îmbrăcat pe dos — Răzmeriță 4) Ajutor de croitor (pl.) — Talie de robă ! 5) Purtată pe brațe — Floarea miresei (pl.) 6) Capăt de umeraș ! — O pereche de ghete (sg.) 7) 31 la pantof ! — Lucrător într-o gospodărie colectivă (pl.) 8) Tip de modă latinească (var.) — 1, 2 vipuști — Talie de brutar ! 9) Întărită cu fibre textile — Constanța (abr.) 10) Îmbrăcată peste catrință (pl.) — Vîrful sandalei ! — Dă tot răul pe față 11) Acoperămînt pentru cap, specific rasei negre (pl.) — Gură cască 12) Tip de rînd — Ațos din fire — Un fel de pînză... prezentată în valuri.**

VERTICAL : **1) Îmbrăcăminte din piele naturală — Urme de tălpici ! 2) Materie primă (pl.) — Un fel de cravată 3) Osul la git — Ilic din lînă ! — 1,5 mănuși ! 4) Luate din catrință ! — Căzută la examen 5) Elevul croitorului — La mică distanță de o suprafață 6) Tip de soluție pentru curățat (fem.) — Capete de ață ! 7) Un fel de a broda — Moț de iglic ! — A face uz de pantofi 8) Rece la circă ! — Fluturaș la modă (pl.) 9) Strînși pe picior de țărani 10) Uzina textilă Arad (abr.) — Rame pentru pînze (sg.) — Sortiment de încălțăminte 11) Sortiment de tricotaje — Lucru mecanic 12) Expusă la galanterie.**

VASILE HOTEA
Baia Mare

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

GEOGRAFIE

ORIZONTAL : Peninsulă — Mu — Oceane — Izvor — Ru — Zenit — Ins — Tatu — Înotat — Teren — Radar — Colinară — Uni — Are — C — Ilic — V — Ri — Bleu — Etre — Pas — Is — Mr — Tr — Altitudine — A — T — Adia — Marin — Intactă — Tara.

POȘTA REBUS

Atanasie Stănescu — Cluj : total nepotrivit tonul scrisorii dvs. Așa se întîmplă Quem Vult Perdere prius dementat. Apropos, ați compus vreodată un careu ? Alberi Gyuriș — Bocșa : „Apele Terrei" au prea multe „aluviuni" (a se citi „cuvinte rare") **Rab Arpad** — Brașov : da, pentru „Superlative geografice" și „Pe mapamond (titlu modificat), nu pentru „Cura balneară" (grila de 11?1...)

MARIAN MINCULESCU

OLIMPIADA IDEILOR

„Dacă aveţi idei, noi vă dăm posibilitatea să le concretizaţi !". Aceasta este deviza sub care se desfăşoară „Olimpiada ideilor" organizată în fiecare an de către firma „Toyota" din Japonia. Această competiţie devenită tradiţională se desfăşoară în „Toyota City" oraşul care constituie sediul istoric al firmei de cincisprezece ani.

Scopul acestei manifestări îl constituie reinventarea automobilului. În acest cadru fiecărui participant îi este permis tot ce poate concepe imaginaţia, inteligenţa şi chiar excentricitatea. Condiţia obligatorie este aceea ca toate vehiculele să fie totuşi echipate cu un motor şi să se poată deplasa pe distanţe de cîţiva kilometri. În imagine este prezentată una din cele mai apreciate idei realizate în cadrul Olimpiadei din 1990. Denumit „musca apelor" vehiculul încorporează în fiecare din „picioarele" acestei insolite insecte motorizate cîte o roată de direcţie cu acţionare independentă, ceea ce îi asigură o manevrabilitate deosebită.

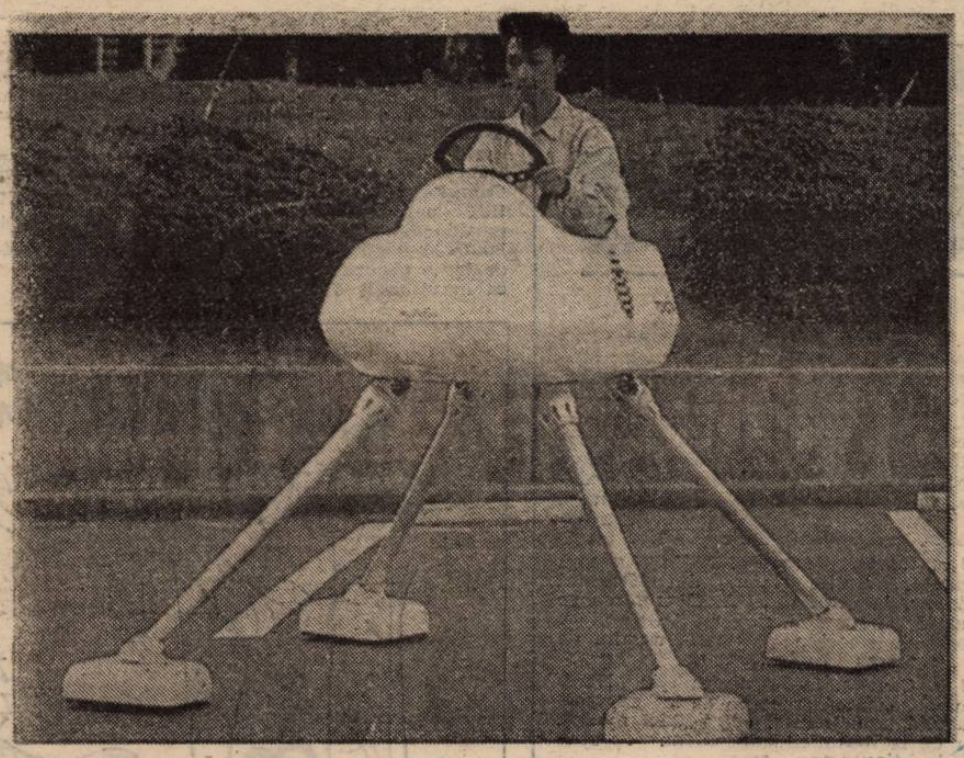

Pentru blocaje rutiere

Mabel Yee, o americancă din Los Angeles s-a gîndit să vină în ajutorul celor care prinşi în blocajele rutiere petrec timp îndelungat imobilizaţi în maşinile lor. Astfel, ea le propune la alegere : o husă încălzitoare pentru scaune, o tetieră de odihnă echipată cu căşti stereo la care pot fi ascultate înregistrări pe casete cu muzică, lecţii pentru învăţarea limbilor străine sau pentru iniţierea în activitatea financiară, diverse accesorii pentru exerciţii uşoare de gimnastică cu fixare pe volan, minifrigider, suport pentru citirea ziarului, uscător de păr şi chiar un cuptor cu microunde. Nu trebuie uitat un aparat special pentru masajul ochilor în scopul înviorării lor după tensiunea provocată de conducerea prelungită. În California, unde Mabel Yee îşi desfăşoară activitatea, cei care locuiesc în zonele suburbane şi vin la locul de muncă cu automobilele îşi petrec lunar în medie 30 de ore în vehiculele lor !

CALEIDOSCOP magazin

Întrecerea roboţilor

Nu de mult, în oraşul Glasgow, s-a desfăşurat una dintre cele mai curioase întreceri din lume : cea rezervată unor... roboţi ! Concurs internaţional rezervat atît diletanţilor cît şi profesioniştilor (denumit şi Olimpiada viitorului), el a avut ca temă prezentarea unor roboţi capabili să îndeplinească cît mai multe şi diverse activităţi, printre care putem cita : escaladarea unor scări, parcursuri combinate, sărituri, întreceri de... viteză etc. Întrecerea „monştrilor" mecanici a însemnat un spectacol unic, care a dezvăluit inventivitatea şi priceperea concurenţilor. Învingător a ieşit robotul Yamabico, realizat de japonezul Shooji Suzuki, care a depăşit destul de net un mare număr de concurenţi din toate colţurile lumii. Ştiţi ce premiu s-a oferit învingătorului ? Un robot realizat din... cristal !

TELEGRAME

■ **Etanolul poate fi obţinut din materii prime agricole, dar şi prin hidratarea etilenei — un subprodus petrolifer. Acelaşi lucru este valabil şi în cazul metanolului.**

■ **La orizontul anului 1995, energia nucleară are şanse să reprezinte 40 la sută din producţia de energie electrică a „celor 12" (ţările membre ale C.E.E.).**

■ **„Particula Z" a fost descoperită în 1983. Durata existenţei fiecăreia dintre particulele „Z" este de cîteva milionimi de milionimi de milionimi de milionimi de milionimi de secundă, înainte ca ea să se dezintegreze într-o ploaie de particule mai uşoare, în special „neutrini".**

■ **Străinii reprezintă 7,3 la sută din numărul total al salariaţilor din Franţa. Populaţia imigrantă în Franţa însumează între 3,6 şi 4,5 milioane de persoane.**

■ **20 de ani de închisoare. Pedeapsa a fost dată de un tribunal din Los Angeles unui fost agent al F.B.I., Richard Millen, pentru furnizarea de secrete Uniunii Sovietice. Este primul agent F.B.I. condamnat pentru spionaj.**

■ **Material plastic care poate căpăta, la temperaturi joase, proprietăţi magnetice asemănătoare cu cele ale unor metale, precum fierul, nichelul, cuprul etc. Ineditul material este rodul creativităţii cercetătorilor niponi de la Universitatea din Hokkaido.**

■ **Acceleratoarele de particule sînt pentru fizicieni ceea ce telescoapele şi sondele spaţiale sînt pentru astronomi.**

■ **Civilizaţiile preindustriale au adus mai puţine daune mediului decît o fac cele industriale moderne. Nu este oare un mit ? Realitatea acestui postulat al epocii de aur al ecologiei este cu totul alta.**

■ **Nivelul de iradiere în rîndul populaţiei din Ciukotka este de două ori mai mare decît media pentru Uniunea Sovietică şi aproximativ egală cu doza de iradiere a oamenilor ce locuiesc în perimetrele afectate de avaria de la Cernobîl.**

■ **Dintre cei 539 000 militari americani participanţi la confruntarea militară din Golf, 32 000 au fost de sex feminin. Şase la sută din totalul trupelor dislocate în zona Golfului, femeile au adus o contribuţie majoră la operţiunea „Furtună în deşert". Sarcinile îndeplinite au fost mult mai numeroase decît în oricare dintre războaiele anterioare.**

Cartea recordurilor naţionale vă aşteaptă !

Stimaţi cititori, iniţiativa noastră de a alcătui şi edita CARTEA RECORDURILOR NAŢIONALE a prins deja contur. Vă aşteptăm cu toate curiozităţile pe care imaginaţia dv. le-a materializat, sau cu circumstanţe deosebite ale vieţii : coincidenţe la naştere, gemeni, mariaj şi divorţ, longevitate, operaţii spectaculoase, accidente, colecţionari de toate tipurile, inventii şi inovaţii de uz curent, îndemînare, răbdare (construcţii din cărţi de joc, din chibrituri, piese domino sau rumy etc.), înălţime, talie deosebite, recorduri de memorie, coincidenţe stranii în viaţă etc., etc. Nu uitaţi să menţionaţi data naşterii + fotografie şi alte detalii ce vă caracterizează. Vă aşteptăm cu încredere !

Curăţenie de primăvară

Dacă v-aţi plictisit de aspectul exterior al unei ferestre sau al unei uşi cam vechi, puteţi să vă adresaţi (aşa cum fac locuitorii din localitatea Miesbach din Bavaria) unei tinere artiste plastice, Susan Müller, care s-a specializat în activitatea de înnoire şi înfrumuseţare a ferestrelor şi uşilor. „Ceea ce fac după ideile mele, aprobate în prealabil de beneficiari, rezistă cel puţin zece ani, deoarece folosesc culori speciale şi foarte rezistente în orice condiţiuni climaterice". Activitatea lui Susan Müller se bucură de mare succes deoarece artista are idei originale, interesante, care aduc o notă de prospeţime şi frumuseţe înnoitoare uşilor şi ferestrelor la care lucrează. Sint toate condiţiile ca activitatea ei să se extindă şi în alte oraşe.

LASERUL ÎN SERVICIUL PĂRULUI !

Cunoscută deja în Canada, casca cu laser „MLC 92" a fost prezentată în toamna anului trecut la întrunirea mondială a coaforilor de la Paris. Această cască a fost construită pentru a trata unele probleme capilare cum sînt de exemplu secreţia excesivă de serboree, combaterea mătreţii şi a căderii părului. Cu ajutorul celor 130 de fascicule de care dispune, casca poate să stimuleze punctele de acupunctură situate la nivelul craniului. Căldura generată de laser mobilizează activitatea vaselor sanguine din pielea capului, conducînd la ameliorarea irigării acestei zone.

Editor : Redacţia revistei „MAGAZIN"
Administraţia : Editura Presa Liberă
Tiparul : Combinatul Poligrafic Bucureşti
Redacţia şi administraţia : Piaţa Presei Libere nr. 1, telefon 17 60 10 — 17 60 20

ECHIPA DE SERVICIU

Responsabili de număr : **Mihaela Dorobanţu, Dorel Dorian**
Secretar de redacţie : **Dumitru Mateuţă**
Tehnoredactor : **Spiru Costea**
Corectura : **Irina Stoica, Delia Costea**

Redactor şef : DUMITRU FILIP
Secretar general de redacţie : GEORGE CUŞNARENCU
Redacţia : Dorel Dorian (şef secţie), Ion Ţugui (1612) ; Ecaterina Bătrîneanu, Melania Constantiniu, Paul Ioan (şef secţie), Aurora Popescu (1630) ; Delia Costea, Mihaela Dorobanţu, Adrian Hoajă, Irina Stoica (1282) ; Teodora Bujor-Panaitescu Elena Ilie, (1633) ; Ionel Cojocaru, Dumitru Mateuţă, Costea Spiru, Vasilica Mărgărita (1659) ; Dorin Mărar (2692).

Manuscrisele şi fotografiile nepublicate nu se înapoiază.

Biblioteca Judeţeană MUREŞ TÎRGU-MUREŞ

magazin

ANUL XXXIV Nr. 18 (1750) SÎMBĂTĂ 4 MAI 1991 16 PAGINI 8 LEI

SĂPTĂMÎNAL CULTURAL - ȘTIINȚIFIC INDEPENDENT

VA FI CUTREMUR?

Zvonurile circulă... seismologii nu le confirmă

(Pagina a 6-a)

întîmplări adevărate

(Pagina a 14-a)

EXTRATERESTRII PRINTRE NOI!?

(Paginile 8–9)

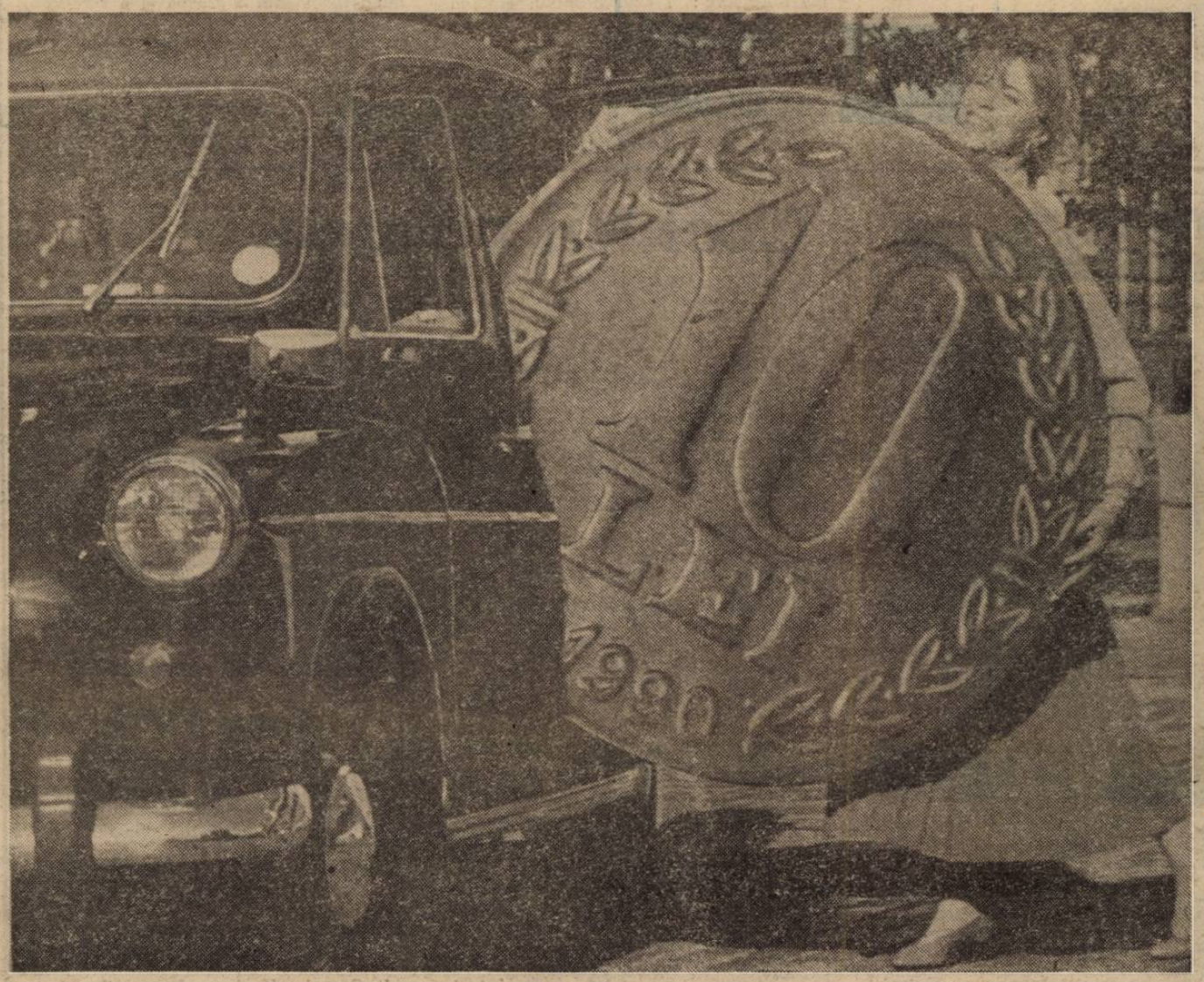

Speranța noastră cea de toate zilele!

- Cartea recordurilor naționale
- Guinness Book
- Horoscop

(Pagina a 11-a)

MAFIA traversează o criză internă ?

(Pagina a 5-a)

— Propun un pios minut de reculegere în memoria tuturor amendamentelor născute — moarte

PANORAMIC TV

Săptămîna de la 6. 05 — 12. 05

(Pagina a 12-a)

Biblioteca Județeană MUREȘ

Descoperiri arheologice românești

STENOGRAMELE CREȘTINE DE LA BASARABI [VIII]

Inscripția B 4—414 (în stînga) : „Pentru", (în dreapta) : „Viața în cer și mormîntul odihnei lui Hristos" :

Inscripția B 4—428 : „Părinte, anul 1000, rod al coborîrii este din îndumnezeire și Hristos".

Inscripția B 4—456 (în dreapta sus) : „De a înmormîntării sale Iisus își vestește îndumnezeirea că a fost." (mai sus) : „Să se cunoască crucea, a lui, lumii". (în dreapta) : „Mia lui vestește cruce de îndumnezeire și odihnă. Laudă ei." (mult mai jos) : „Pentru mormîntul lumii, groapă de îndumnezeire". (în stînga) : „Începutului acesta înălțarea de îndumnezeire ce urmează ca pornire din acest curs, de Hristos și cursului acesta va urma această îndumnezeire. Pentru rod încolțește viața de Hristos și se împlinește. Suferință nouă. Laudă suferinței noastre. Din Hristos vine îndumnezeirea aceasta, lumea din Hristos se urmează". (în partea dreaptă a șirului) : „Odihna lumii din Hristos e la anul 1000 și toți să ne cunoaștem odihna în cer. Groapa de mormînt a lumii s-a făcut pentru odihnă. Pomenire îndumnezeirii lumii."

Inscripția B 4—469 : „Se vestește coborîrea. Domnul oției aduce îndumnezeire".

Inscripția B 4—471 : „Viața în cer, cu Hristos a început, este a lumii de apoi. Viața cerească lumii s-a amintit de Hristos. Groapa pe pămînt deschide groapă către cer, totul va fi odihnă".

Inscripția B 4—472 : „Din Hristos rodește îndumnezeirea. Viața în cer a devenit veșnică prin Hristos. Odihna este îndumnezeire. Viața devenită apururi prin Hristos vestire a îndumnezeirii se supune și se urmează cît a suferinței pentru judecata de apoi. Acestuia i s-a dat îndumnezeirea. Odihna întru îndumnezeire împlinire a lumii este. Vieții cerești din Hristos se vestește Iisus. Lui a fost dată împlinirea, va fi a ta, acesta din Hristos".

Inscripția B 4—507 se citește prin simplă abreviere : „Nazarineanului gîndind ceste cu rînduială înălțarăm oție Mîntuitorului să se pomenească de la înălțarea din Hristos mîntuirea din al zecelea văleat al zidirii".

Inscripția B 4—538 : „Groapa deschisă pentru Hristos viața ne-o schimbă. Groapa deschisă pentru îndumnezeire a schimbat viața în cer a începătorului. Pomenire schimbării. Prin schimbare, lumea va fi a pururi Dumnezeu".

Inscripția B 4—541 : „Mormîntul lumesc va închide ce este de Hristos în cer a pururi. Ție ți-a fost de pătimit lume, pătimirea lui Hristos. S-a făcut întru Dumnezeu din Hristos Dumnezeu îndumnezeit. Groapă ție lume de coborîre în ea. Va fi sfîrșirea lumii. Puținul din Hristos al gropii se închide ca să se sfîrșească lumea prin îndumnezeire".

Semnificații osebite se desprind din inscripția B 4—570 : „Începutul acesta către îndumnezeire a pururi schimbător din Hristos în îndumnezeire, începerea de îndumnezeit al lumii vestește. Aceasta din Hristos este crucea mieă a omului. Puțin îndumnezeitul pentru Dumnezeu a pururi din cer vestitor de îndumnezeire se vestește cu luare aminte : viața trecerii lui din Hristos este o groapă și o suferință. Cerului s-a vestit de îndumnezeire cu luare aminte a începutului acesta. Judecata lumii se va face pentru îndumnezeire care aceasta din Hristos va avea scurt curs de îndumnezeire. Sfîrșit".

GRIGORE ALBU GRAL

music box

Cockteil muzical

Bun găsit, dragi prieteni ! Începe grupajul de știri cu Kim Appleby, revelația sfîrșitului de an 1990, despre care mi-ați cerut cîteva date personale. Iată-le : născută la Londra pe 28 august 1961, dintr-un tată jamaican și o mamă englezoaică, este necăsătorită (dar are o fiică Sharna Martine Rolle — de 12 ani...), actualmente fiind prietenă cu Craig Logan (ex. Bros). A format împreună cu sora ei Melanie duetul Mel & Kim ce s-a bucurat de oarecare succes în urmă cu cîțiva ani. În ianuarie '90 se desparte de Melanie și va scoate un prim LP solo, intitulat simplu, Kim Appleby. De pe acest disc au apărut și două single-uri de succes „Don't Worry" și „G.L.A.D." (Good Love And Devotion).

Kim iubește animalele, are un Yorkshire Terrier pe nume Quiney, îi place să șofeze (este posesoarea unui Peugeot 205) dar cel mai mult îi place dansul. Se putea oare altfel ? Cei ce doresc să-i scrie o pot face pe adresa : C/O EMI ELECTROLA, MAARVEG, '19, 5000 KÖLN 41 GERMANY, KIM APPLEBY

— M. C. Hammer (căruia i-a apărut un nou LP) a dăruit, după festivitatea de decernare a premiilor Grammy, un cec în valoare de o sută de mii de dolari Fundației pentru ajutorarea copiilor handicapați ,dovedind că nu este doar un mare star ci și un OM !

— Phil Collins lucrează la un nou album cu Genesis (album care va apărea în decembrie, urmat de un lung turneu mondial).

— Frumosul Jason Donovan joacă, la Londra, în musicalul „Joseph And The Technicolor Dreamboat". Joacă bine !

— Falco pregătește un nou album. Profit de acest fapt pentru a aminti (la rugămintea Corinei Sîrbu din Galați) titlurile precedentelor sale LP-uri : 1982 „Einzelhaft", 1984 „Junge Römer", 1985 „Falco 3", 1986 „Emotional", 1988 „Wiener Blut" și în 1990 „Data De Groove".

— Eros Ramazzotti și-a cumpărat un automobil BMW MS, negru.

— Frații Gibb (Robin, Maurice și Barry) continuă să rămînă în actualitate, ultimul lor LP „The Very Best Of The Bee Gees 1967—1989" fiind o adevărată istorie a popului ultimilor 25 ani, un LP care n-ar trebui să lipsească nici unui fan al muzicii pop. Și nu numai...

— Începînd de astăzi introducem în Music Box un compartiment intitulat „Hot News" (Noutăți, știri calde) care va cuprinde aparițiile discografice (single + LP-uri) de ultimă oră.

Single : I Will Be Here — Steve Winwood, Nicht Owls — Vaya Con Dios, Mea Culpa — Enigma, Rescue Me — Madonna, Don't Go Messin' With My Heart — Manntronix

Long Play-uri : Free — Rick Astley, Auberge — Chris Rea, Spartacus — The Farm

Top Ten Magazin 4 mai

1. **Because I Love You — Stevie B**
2. **Gonna Make You Sweat — Ca & C Music Factory**
3. **Go For It — Joey B. Ellis**
4. **Sadeness — Enigma**
5. **G.L.A.D. — Kim Appleby**
6. **They Want Go When I Go — George Michael**
7. **Wicked Game — Chris Isaac**
8. **No More Games — New Kids**
9. **Auberge — Chris Rea**
10. **I Call Your Name — A-Ha**

Talon de concurs

4 mai 1991

Prima întrebare : care a fost melodia cu care a debutat Whitney Houston ? **A doua întrebare :** cine se ascunde sub pseudonimul Shakin' Stevens ?

MARIAN MINCULESCU

RĂSPUNSURILE ÎNTREBĂRILOR DIN LUNA APRILIE :

1) Georgios Kyriacou Panayiothu
2) Hold Me Now
3) The Works
4) Mercury, Deacon, Taylor, May
5) Violator
6) Revista de modă
7) Led Zeppelin
8) Nu a fost căsătorită niciodată

JUSTIȚIE ȘI PACIENȚĂ...

● Un om nu are dreptul de proprietate asupra elementelor biologice constitutive extrase din propriul său organism ! ● Un șoc pentru bunul nostru simț, s-ar părea, de vreme ce dreptul de proprietate, iată că ocolește ceea ce se consideră — și pe bună dreptate — a fi „obiectul sacrosanct" al posesiunii, propriul corp. Uimitoarea decizie juridică a fost emisă recent de Curtea Supremă a Californiei (S.U.A.). **● Această decizie contrazice o sentință pronunțată în 1988 într-un caz ce a făcut multă vîlvă la vremea respectivă — „afacerea Moore". În acel an, judecătorii californieni au dat cîștig de cauză lui John Moore, care își reclama dreptul de proprietate asupra celulelor prelevate din organismul său, în urma unui tratament contra leucemiei de care suferea. Bogate în substanțe biologice excepționale, celulele sale au fost... brevetate de unul din medicii săi curanți și de Universitatea din California, apoi vîndute unei firme specializate în biotehnologii. Pînă în prezent, linia celulară botezată „MO" a adus beneficii de milioane de dolari...** ● Practic vorbind, hotărîrea adoptată de Curtea Supremă californiană semnifică faptul că un cetățean-pacient, nefiind proprietarul celulelor sale, nu poate obține el însuși profit de pe urma acestora și nici să reclame o despăgubire în cazul cînd ele ar fi comercializate. **● Drept răscumpărare pentru această interdicție a exercitării „dreptului de proprietate", Curtea, infirmînd sentința din 1988, a precizat că acordul „proprietarului" trebuie obținut în prealabil pentru orice utilizare a produselor organismului său. Cu alte cuvinte, „donație" de substanțe biologice cu consimțămîntul donatorului.** ● Ce ne vom face însă dacă această tează juridică se va dori a fi generalizată și la alte „produse", și ne referim la prelevarea unor organe pentru transplanturi, fie de la oameni sănătoși, fie de la persoane decedate ?... Dar dacă pacientul, declarat în comă ireversibilă, nu-și poate exprima punctul de vedere ? Dar dacă... Aceeași problemă se pare că va fi soluționată mai echi-

Vitralii

tabil în Franța, unde un proiect de lege prevede că industriile care obțin profituri din acest gen de „resurse umane" sînt obligate să cedeze o parte din beneficiile lor pentru cercetarea științifică. **● Aparent fără legătură, ce este o tumoare ? Se știe că gene ale cancerului, oncogenele, sînt implicate în transformarea tumorală a celulelor. Se mai știe, de asemenea, că în cea mai mare parte a timpului, sînt asociate produselor oncogenelor și mecanisme celulare încă incomplet definite de știință. La capătul unor studii privind circumstanțele care conferă valențe tumorale unei oncogene, „v-jun", provenite dintr-un virus aviar, o echipă americano-canadiană a creat linii de șoareci transgenici. Aceste linii prezintă produsul oncogenei „v-jun", însă nu dezvoltă tumori. În schimb, cercetătorii au constatat — după cum consemnează revista americană „Nature" — că, drept urmare a unei răni, procesul de cicatrizare antrenează o dezvoltare tumorală.** ● Asocierea procesului tumoral cu cicatrizarea era cunoscută mai de mult, însă considerată o anecdotă... științifică. În 1972, americanul A. Haddow, cel care a observat-o primul, avansase ipoteza că orice rană este o tumoare care se cicatrizează singură. **● Astăzi, echipa americano-canadiană propune ca tumorile să fie privite ca niște răni care nu se mai cicatrizează niciodată !** ● Filologic vorbind, cuvîntul **„pacient"** înseamnă **„un om răbdător".** Răbdăm, deci, boli, răbdăm tratamente medicale — cînd există, răbdăm să fie aflate cele care nu sînt cunoscute încă, răbdăm... S-a scris prea puțin despre condiția noastră ca pacienți. Și nu ne referim doar la accepția medicală, ci, prin extensie, în sensul cel mai larg cu putință, la rolul de **pacienți... ai vieții.** ● **Cred că mai avem încă multe de învățat, ca pacienți... răbdători, atîta vreme cît iată, justiția tinde să se insinueze, o dată cu bisturiul, în propriul nostru trup, iar cancerul este, se pare, atît de intim legat de factorii de creștere și de regenerare a organismului...** ● Să fie și aceste noi înțelesuri un semn al amurgului unei civilizații și al zămislirii alteia cu totul noi, cînd începem să redescoperim din alte unghiuri, nu numai filosofic și artistic sau istoric, faptul că viața înseamnă un fragil echilibru subtil între ființă și neființă, pe baze moleculare și submoleculare ? Poate...

ADRIAN HOAJĂ

PUNCTE

„DALLAS", un succes homeric (II)

Revenim, așa cum am promis, prezentîndu-vă alte idei din cartea **„Homer și Dallas"**, scrisă de Florence Dupont, profesor de literatură clasică, și antropolog. Explicînd succesul filmului american, autoarea vede un proces de identificare între personajele din **Dallas** și telespectatori. „E o enigmă. Din Dallas pînă la Paris, trecînd prin țările Maghrebului și Europa de Est, categorii largi ale populației se recunosc în aceste personaje care, în realitate, n-au nimic comun cu cei care privesc la televizor. Și asta, pentru că „Dallaseea» ca și „Odiseea" homerică, ca și toată societatea primitivă, se supune unui sistem de codificare universal. E vorba de o societate eminamente ritualizată, unde fiecare obiect are un sens. Mașina,

mai mare **sau mai mică, mai frumoasă, simbolizează rangul și funcția în societate.** Pasiunile sînt arzătoare ca și sentimentele : gelozie, **dragoste, datorie,** ambiție, trădare etc. **Serialul prezintă bărbați** care, ca și eroii lui Homer, **sînt în plenitudinea** formei. **Dineurile pe marginea piscinei din Dallas sînt asemănătoare cu** banchetele de ospitalitate din **Odiseea.** Rictusul lui JR este asemănător **cu cel al** lui Ulise tentat de sirene. **Și mai e ceva : În Dallas** ca și în **Iliada și Odiseea** sînt fragmente care evocă deseori cultura banchetului, **Dallas**-ul, mai mult, este un cîntec al societății de consum, sursa de inspirație fiind filmele publicitare internaționaliste. E un roman al inconștientului publicitar. Simbolic, **în Dallas, oamenii** bogați au interioare mic burgheze cu mobilă cumpărată prin corespondență, după cataloagele de firmă. Intrarea la ranch-ul lui JR seamănă cu cea a vecinului său. **Dallas**-ul se bazează pe această cultură populară care iubește stabilitatea și visează la micii burghezi deveniți regi".

Micii regi de carton, care azi sînt și apoi dispar. Noi vă propunem o imagine în care JR apare alături de cea de-a doua sa soție.

AKIO TANII, un rege al lumii

Și dacă tot vorbim de regi, să spunem că una din galaxiile planetei noastre, galaxia **Matsushita,** fabricantul nr. 1 în lume în materie de televizoare, hi-fi și video, s-a îmbogățit cu o nouă stea. **Akio Tanii,** președintele acestei companii a cumpărat MCA, unul din giganții cinematografului american. Această achiziție, pentru 7 miliarde dolari îi permite lui Matsushita —

al 12-lea grup în ierarhia mondială a companiilor, cu o cifră de afaceri de 38 miliarde — să-și extindă cîmpul de activitate. În afară de filme, MCA produce deja emisiuni de televiziune, avînd și cîteva case de discuri. Deci, industria japoneză își întinde aripa și asupra Statelor Unite. După ce **Sony** a cumpărat compania **Columbia,** acum Japonia controlează 25 la sută din industria cinematografică americană. La noi, Animafilm-ul încă așteaptă...

Rubrică realizată de GEORGE CUȘNARENCU

ZECE DESCOPERIRI CARE VOR SCHIMBA FAȚA LUMII

Care sînt forțele care guvernează întreaga dezvoltare de-a lungul ciclului care face ca un singur ou bicelular să ajungă la un organism complex de mai multe miliarde de celule ? Răspunsul la această întrebare nu e deloc simplu de dat. Cu toate acestea, „embriologiștii sînt oameni ambițioși, după cum spune Francois Jacob, profesor la Colegiul din Franța, deținătorul Premiului Nobel pentru medicină în 1965. Ei sînt pe cale de a deveni niște oameni fericiți, deoarece după aproape un secol de stagnare, disciplina pe care o reprezintă este în momentul de a lua un viraj deosebit de promițător".

9. Drumul de la embrion la organism

Cronologia și configurația dezvoltării, de la începutul gestației pînă la formarea unui organism diferențiat au fost descrise pentru numeroase specii, încă din secolul trecut. Ulterior nu s-au mai înregistrat progrese remarcabile. Desigur experimentele au devenit tot mai posibil de realizat, dar, din nefericire, doar pe celule în mediu de cultură, iar cercetările au fost orientate în special pe faze finale ale dezvoltării, după cum afirmă numeroși specialiști. Totuși, în ultimii ani, lucrurile tind să se schimbe, grație progreselor înregistrate în primul rînd de ingineria genetică. Biologia dezvoltării nu se mai mulțumește cu descrierea fazelor sale, ea se preocupă de analiza pînă la nivel molecular. Geneticienii au reușit deja să identifice fazele procesului de dezvoltare celulară la musca drosophila. Ei au înțeles, plecînd de la stadiul de ou, cum se instalează coordonatele viitorului embrion, modul cum el se segmentează și apoi, cum se diferențiază aceste segmente. Și totuși, extrapolarea la organisme superioare, la om de fapt, nu este deloc simplă. Avalanșa de întrebări care-și așteaptă răspunsul îngreunează mersul înainte. Cum se multiplică celulele ? Cum se orientează ? Cum se recunosc între ele ? Ce reguli le dictează să se transforme și să se organizeze pentru a forma unele sistemul muscular, altele sistemul nervos, altele sistemul imunitar ?...

Specialiștii rămîn la părerea că unul dintre pașii importanți în descoperirea necunoscutului în acest lung voiaj în universul celulei și al organismului, ar putea fi lupta împotriva cancerului. Cercetătorii au ajuns aproape de comun acord că tumorile sînt rezultate ale procesului de dezvoltare și de diferențiere celulară Celulele tumorale, așa-zisele celule „nebune", se dezvoltă de o manieră anarhică. Pe de altă parte, oamenii de știință au pus în evidență anumite gene (e vorba de oncogene) care joacă un rol capital în procesul de creștere, proliferare și diferențiere al celulei. Totuși, uneori, armonia se rupe : o mică dereglare și aceste gene induc în mod direct sau indirect apariția unei tumori.

Posibilitatea actuală de a „fabrica" animale transgenice (șoareci de laborator) oferă specialiștilor calea de a studia „in vivo" funcția oncogenelor. Principiul constă în introducerea diferitelor oncogene în patrimoniul genetic al acestor animale, într-un stadiu precoce al vieții lor embrionare. Scopul ? Cunoașterea modului în care cancerul se dezvoltă și, implicit, găsirea modalităților de luptă împotriva acestuia. Mergînd pe această linie, în zece ani rezultatele vor fi uimitoare, afirmă cu optimism unii oameni de știință angajați în descoperirea misterului dezvoltării celulei-ou.

AURORA POPESCU

Limfocita (situată în partea de sus a imaginii) atacă celula tumorală. Este lupta organismului împotriva cancerului. Cum se declanșează această luptă ? Biologii caută răspunsul în mecanismele de diferențiere celulară, pornind de la stadiul de embrion.

enciclopedie

APA, RESURSA VITALĂ A PĂMÎNTENILOR (XIV)

Poluarea din surse imprecise înseamnă pentru țările industrializate, deci și în cazul Statelor Unite, toți poluanții care pătrund în apă din alte surse decît din uzinele municipale de tratare a apei, din canalizare și din apele industriale uzate. Infestarea din surse imprecise se referă, potrivit studiului publicat în „World Resources 1988—1989", la „răspîndite surse de poluare a apelor care rezultă din activitățile umane de pe uscat. Și printre acestea se numără agricultura, mineritul, extracția petrolului, silvicultura, urbanizarea, barajele și canalele de pe rîuri, precum și construcțiile. Unele dintre ele sînt direct legate de pierderea terenurilor și de sedimentare". Nu se cunoaște prea bine gravitatea poluării din surse imprecise în S.U.A. Totuși, șase din cele 10 regiuni aflate sub supravegherea Agenției de protecție a mediului înconjurător au adus la cunoștință că poluarea din surse imprecise constituie principala cauză a calității necorespunzătoare a apei. Și sursa citată subliniază : „În S.U.A., unde s-au identificat și măsurat sursele imprecise de poluare, în 64 la sută din rîurile și în 57 la sută din lacurile afectate, evacuările de la ferme reprezintă principala sursă de poluare. Apele afectate sînt acelea a căror folosință este serios sau moderat afectată de resurse imprecise sau a căror folosință este amenințată de resursele imprecise. In Statele Unite, din 1,8 milioane de mile de rîuri, 165 000 sînt afectate, iar din 39,4 milioane de acri de lacuri 8,1 milioane sînt afectați".

Partea biologică cea mai productivă a unui rîu este zona de contact a apei proaspete și a celei sărate. Prețul plătit de ignoranța ecologică prin poluarea rezervelor de apă este destul de mare : distrugerea atît a apei proaspete cît și a celei sărate. Și exemplele oferite de „Time International" sînt extrem de relevante : „Rațele și gîștele care survolează California în cadrul traseului lor obișnuit către cele cîteva zone interioare de coastă care au rămas umede sînt din ce în ce mai vulnerabile la diferite boli. Guvernatorul Arizonei, Bruce Babbit, aprecia cu temei că o pajiște aflată în pericol a devenit un „barometru" al poluării, datorită extremei sale sensibilități la temperatura apei și limpezimea acesteia. Pajiștea este adusă în cauză ori de cîte ori se încearcă a se purcede la abaterea cursului Rîului Verde sau la alterarea apelor sale. În statul Nevada se încearcă echilibrarea nevoilor de apă pentru terenurile agricole, concomitent cu acțiunea de protejare a peștilor și a terenurilor umede din Stilhuater National Wildlife Preserve".

Cercetările întreprinse au permis constatarea că substanțele nutritive provenite din îngrășăminte și din deșeurile animaliere reprezintă principalii poluanți în 13 la sută din rîurile americane și în 59 la sută din lacurile afectate. Pesticidele sînt principalul poluant doar în 3 la sută din rîuri și în mai puțin de 1 la sută din lacuri. Din 1962, folosirea pesticidelor a crescut de peste două ori. Ele constituie o problemă de contaminare a apelor freatice din 40 de state americane.

Vestul Statelor Unite a fost confruntat cu rigorile secetei prelungite. Specialiștii sînt de părere că seceta nu constituie o amenințare fățișă pentru viață. Așa să fie oare ? Locuitorii regiunilor vestice cunosc neplăcerile lipsei de apă, ceea ce înseamnă dușuri scurte pentru a se consuma puțină apă, pajiști uscate și arse, mașini murdare. Agricultura este cel mai mare consumator de apă : 80—90 la sută din sursele disponibile. Dacă se va reuși să se economisească circa 10 la sută din acest consum, orașele din vest ar putea să-și sporească consumul cu 50 la sută. Circa 9 la sută din apa statului California este folosită la menținerea pășunilor în condiții optime. Veniturile aduse de aceste pășuni se cifrează la numai 92 milioane de dolari. Este o sumă modestă față de veniturile provenite din agricultură și industrie — 17 miliarde dolari. Situația este mult mai presantă în regiunile sudice ale Californiei. Cauza ? Jumătate din cantitatea de apă a sudului provine dintr-un singur sistem de canalizare — Apeductul California, prin care se transportă apă din delta rîului Sacramento către Los Angeles. Apele din deltă scad anual, zona devenind și mai mult expusă incursiunilor apei de mare. Circa 19 milioane de oameni depind de acest fragil sistem de aprovizionare cu apă.

D. FILIP

(Va urma)

Încă un Premiu Nobel pierdut pentru știința românească (VII)

Ce-ar mai fi de adăugat, la capătul acestei încercări a revistei noastre de a elucida și a aduce la cunoștința opiniei publice din țara noastră una din descoperirile făcute de-a lungul timpului în știința românească.

Mărturiile documentare tipărite în România și S.U.A. demonstrează îndubitabil importanța descoperirii omului de știință român **Teofil Crăciun :** acesta și-a prezentat rezultatele cercetărilor privind **fluiditatea materialului genetic** încă din februarie 1955, în lucrarea „Observații asupra viabilității polenului și stigmatelor și asupra procesului sexual la porumb", revenind cu noi precizări în noiembrie 1955, iunie 1957, ianuarie 1958, în 1970 și 1978. Cercetătoarea americană Barbara McClintock, de la Institutul Carnegie, laureata Premiului Nobel în 1983 pentru **această** descoperire, prezintă concluzii similare în 1956, în lucrarea „Intranuclear systems controlling gene action and mutation", revenind și ea cu completări în 1957, 1961, 1965 și 1978.

Dincolo de toate acestea, ceea ce frapează nu numai cercetătorul, dar și nespecialistul, este însă faptul că profesorul Crăciun ilustrează fenotipic descoperirea privind apariția și variabilitatea culorii boabelor de porumb ca și dispunerea acestora pe știuleți și transmiterea ereditară, prin desene (1955), fotografii color (1957) și alb-negru (1958, 1970, 1978) similare mergînd pînă la deplina identitate cu desenele și fotografiile prin care Nina V. Fedoroff, cercetătoare la același Institut Carnegie, va ilustra fenotipic „elementele genetice transpozabile la porumb" la 27 de ani după cercetătorul român, în revista „Scientific American" din iunie 1984. Am putut studia și noi, comparativ, cele două seturi de fotografii și desene (cel al profesorului Crăciun și cel al Ninei V. Fedoroff) și mărturisim că am fost impresionați de imaginile ce prezintă identități care merg pînă la amănunte care ne duc cu gîndul la cît de ciudate și tainice sînt legile hazardului ! Nu mai insistăm asupra altor aspecte comune cercetărilor celor doi savanți, nici asupra identității de formulare în descrierile descoperirii celor doi, privind fluiditatea materialului genetic. Adăugăm doar că cercetările Barbarei McClintock au revenit în actualitatea geneticii abia după ce, în 1974, în urma unor serii de studii și cercetări avînd ca obiect bacteriile, genetica și ereditatea acestora, R. W. Hedges și A. E. Jacob au obținut rezultate ce confirmau ipotezele și concluziile Barbarei McClintock care, după cum am văzut, erau similare celor emise de T. Crăciun. Astfel, Hedges și Jacob vor numi „elementele controloare" ale Barbarei McClintock („schimbul de substanțe" al lui T. Crăciun) drept **transpozoni** sau **elemente genetice transpozabile la porumb** și, în general, **elemente genetice mobile,** denumiri sub care descoperirea lui T. Crăciun și B. McClintock devine larg cunoscută lumii științifice, intrînd astfel în vocabularul actual al geneticii.

Fără îndoială, se știe prea bine din alte precedente similare că Fundația Nobel nu are mecanisme reparatorii. Știm aceasta din poziția exprimată de Fundație cu prilejul „cazului Paulescu", savantul român ce deține prioritatea mondială — prea tardiv cunoscută și recunoscută... — a descoperirii insulinei. Nu se pune, deci, problema unor „reparații" din partea Fundației Nobel, ci, un lucru mult mai simplu, doar recunoașterea de către comunitatea științifică internațională a valorii cercetării românești. Trei personalități științifice din domeniul geneticii, prof. univ. dr. doc. Petre Raicu, de la Universitatea din București, prof. univ. dr. Stefan Popescu-Vifor și conf. univ. dr. Gheorghe Burloi, de la Institutul Agronomic București, pe baza analizei tuturor documentelor științifice existente, referitoare la cercetările întreprinse de T. Crăciun și B. McClintock, au elaborat propuneri de recunoaștere a priorității cercetărilor științifice din România în descoperirea existenței unei fluidități a materialului genetic, descoperire considerată a fi una dintre cele mai importante în genetica secolului nostru.

Aceste propuneri, însoțind întreaga documentație științifică, precum și concluziile Consiliului Profesoral al Facultății de Agricultură și Senatului Institutului Agronomic București, au fost prezentate Academiei Române, cel mai înalt for științific din țara noastră.

O recunoaștere, fie ea și tardivă, ar constitui, fără îndoială, o binevenită cinstire a științei românești care a avut, are și va avea, sperăm, totdeauna rezultate științifice comparabile și chiar identice cu cele de vîrf existente pe plan mondial. Ar fi cu atît mai valoroasă, azi, această cinstire cu cît, cum prea bine se știe, aproape întotdeauna oamenii de știință din România au avut de înfruntat multe **din vicisitudinile timpurilor.**

ECOLOGIE - UN SEMNAL DE ALARMĂ, DAR NU NUMAI ATÎT...

● Mai multe specii ale florei și faunei amenințate cu dispariția în zona Pacificului de Sud ● Grupuri ecologice de presiune cer programe mai curajoase de protejare a naturii ● Nici un program de conservare a naturii nu poate reuși fără sprijinul populației ● Pământul – un paradis fragil ?

Un paradis fragil

În ciuda diversității ecologice care caracterizează zona Pacificului de Sud — păduri tropicale în Papua — Noua Guinee, vulcani, atoli — regiunea deține un sistem inadecvat de parcuri și zone protejate care amenință cu dispariția mai multor specii ale faunei și florei.

Într-adevăr, în afara Insulelor Hawaii, numai 50 de insule — dintre care jumătate sînt nelocuite și izolate — dețin parcuri naturale sau zone protejate. Și numai 19 parcuri naționale acoperă o suprafață de peste 10 Km^3.

Pentru Guy Salmon, ecolog neo-zeelandez, „suprafața nu este singura problemă. Pe măsura deplasării spre Pacific, de la Est la Vest și de la marile insule la cele mai mici, bogăția speciilor scade. Pădurile tropicale umede ale Pacificului sînt întotdeauna foarte bogate în specii florale. Totuși, ele în general nu sînt foarte împădurite, sub efectul vechilor practici ale pepinierelor itinerante și din cauza uraganelor sezoniere". Mișcarea pentru protejarea pădurii tropicale umede, Societatea Maruja, cît și Societatea neo-zeelandeză de apărarea pădurii și păsărilor au un rol important în protejarea mediului Pacificului de Sud, sfătuind guvernele locale în probleme specifice și făcînd presiuni asupra Australiei și Noii-Zeelande pentru a-și aduce o contribuție sporită la protejarea naturii. Grupurile ecologice de presiune desfășoară, la rîndul lor, o intensă campanie pentru ca țările din regiune să adopte programe mai curajoase. Ceea ce nu este simplu într-o zonă politică și socială complexă. În context, Guy Salmon citează mai multe motive : numărul guvernelor implicate (peste 15), absența ministerelor mediului, nivelul elementar de sensibilizare la aceste probleme și limitele puterii publice. La acestea se adaugă lipsa unor importante parcuri și rezervații, a organizațiilor ecologice indigene și ritmul lent al progreselor în luarea deciziilor prin consens, cunoscut sub denumirea „Pacific Way". Ceea ce explică faptul că cele trei conferințe privind parcurile naționale și regionale din ultimii 13 ani au fost urmate de prea puține efecte.

Revista „Forum du Développement" ne oferă însă și o altă opinie. Andrew Mitchel, ecolog și producător la televiziunea britanică, repune în cauză noțiunea de rezervație naturală. În noua sa carte, „Un paradis fragil", el subliniază : „Crearea de rezervații nu poate decît să alieneze populațiile locale, dacă nu se ține seama de utilizarea tradițională a pămîntului. Și nici un program de conservare a naturii nu ar reuși fără sprijinul acestei populații, adăugînd : „Poate ar fi necesară o orientare spre o altă concepție privind parcurile naturale, total diferită de părerea occidentală privind rezervațiile virgine din care sînt excluse ființele umane, cu excepția turiștilor, și care ar ține seama de cerințele populației locale."

Cu prilejul unui congres privind parcurile naționale din regiune, desfășurat acum trei ani, s-a hotărît crearea a cel puțin o zonă protejată în fiecare țară, dublarea numărului actual de zone protejate, cît și al ecosistemelor (în prezent cel puțin 2 000 în regiune) care să beneficieze de o oarecare protecție. În ce privește Papua-Noua Guinee, ea prezintă un caz aparte, afirmă Salmon. Cu o populație de peste 3,4 milioane locuitori, ea este de două ori mai mare decît Noua Zeelandă și de cîteva ori mai mare decît toate celelalte insule din Pacific la un loc. Ea este încă împădurită în proporție de 72 la sută, dar și acest procent scade rapid. Se deosebește esențial de alte țări din regiune prin inegalabila abundență și diversitatea speciilor sale : 367 specii de fluturi, 200 de specii de broaște, tot atîtea de șopîrle, 70 de specii de pești, 750 de specii de păsări și șapte specii de mamifere tipice pădurii tropicale umede (printre care echidna și cangurul). Papua-Noua Guinee este și singura țară din Pacific dotată cu un sistem de supraveghere a mediului, cu un minister al ecologiei și un vast ansamblu de zone protejate. Cu o constituție care plasează mediul înconjurător printre cele cinci obiective naționale, climatul politic de aici este mai favorabil protecției ecologice decît în alte țări.

Dacă ne gîndim bine, întreaga noastră planetă este un paradis fragil. Stă în puterea noastră să o transformăm într-un paradis pierdut sau într-unul regăsit.

TOMSK – UN POTENȚIAL CERNOBÎL ?

Atunci cînd încă și astăzi informațiile privind centralele nucleare nu se află la îndemîna oricui, mai ales dacă sînt în joc și probleme militare, apariția în luna mai a anului trecut în ziarul „Izvestia" a unui articol despre centrala nucleară de la Tomsk, a constituit un eveniment. Publicul află astfel despre această centrală din vecinătatea Tomsk-ului, orașul de 500 000 de locuitori din centrul Siberiei, ai cărei reactori ar aproviziona cu energie un imens complex chimic. Dar... despre orașul secret, închis, numit Tomsk 7, și aflat la o distanță de numai 20 Km nu se face nici o mențiune, deși aici se află centrala, reactorii sînt construiți la începutul anilor '50 și, după cum se spune, ar fi de același tip cu cei de la Cernobîl. Așa că, după cum afirmă consilierii municipali din Tomsk, și cum pare să confirme un recent studiu al specialiștilor americani, reactorii de la Tomsk 7 nu produc doar electricitate, ci și plutoniu ! Iar faptul că nici un străin nu este autorizat să pătrundă în acest oraș (care de altfel nu figurează pe nici o hartă) nu este nici el de natură să lămurească lucrurile.

Situația pare a fi alarmantă la Tomsk 7, unde de fapt se realizează și retratarea combustibilului iradiat — operațiune generatoare de deșeuri radioactive. Scopul — recuperarea plutoniului. Reziduurile radioactive și deșeurile, îngropate probabil fără prea mari precauții — protecția mediului nu pare a fi aici o preocupare centrală — au contaminat întreaga regiune (s-a aflat că șapte persoane care consumaseră vinat din împrejurimi au fost spitalizate !).

Numai măsurători precise pot oferi o imagine bună asupra contaminării. Pentru aceasta, o echipă de cercetători francezi s-a deplasat la fața locului prelevînd probe pe care apoi le-au încredințat pentru analiză la CRII-RAD, laborator independent înființat în Franța imediat după accidentul de la Cernobîl, pentru a compensa lipsa de informații în domeniul nuclear. Iar rezultatele, pe care le-a prezentat și revista Science et Vie în numărul său din februarie, sînt edificatoare.

Fără a intra în prea multe detalii, remarcăm o radioactivitate a aerului de 300 microrazi/oră, deci de 15—30 de ori peste valorile normale, pe malurile canalului venind de la Tomsk 7. Tot aici, în sedimente prelevate la adîncimi de numai 5 cm, s-a remarcat prezența unor cantități anormale de Cobalt 58, crom 51, zinc 65, mangan 54, fier 59, cobalt 60, scandiu 46, izotopi radioactivi ai metalelor bombardate cu neutroni din inima reactorului. Prezența acestora trădează importante scurgeri în circuitele reactorilor și o coroziune puternică a aliajelor folosite în fabricarea tecilor care conțin combustibilul și a conductelor prin care circulă apa din circuitul de răcire. Toate radioelementele de mai sus emit radiații gamma, cu o mare putere de penetrare. Dar, ceea ce este încă și mai grav, este decelarea unor cantități de plutoniu în sedimente, acesta fiind de circa zece ori mai energetic decît oricare din emițătorii gamma menționați, de unde nocivitatea sa deosebită la ingerare. În fine, faptul că s-au găsit cantități mici de plutoniu 238 și 242, dar cantități de peste o sută de ori mai mari de plutoniu 239/240, dovedește că este vorba de plutoniu destinat aplicațiilor militare. Oricum, pentru comparație, trebuie spus că aceleași nivele în Franța, de ex., sînt de aprox. 100—200 de ori mai scăzute. Și nu trebuie să uităm că, neavînd bineînțeles acces în zona efectivă a centralei, cercetătorii francezi (ajutați de localnici care au dorit să rămînă anonimi) au efectuat prelevările în aval de Tomsk 7, nivelele de activitate fiind astfel mult mai scăzute. Adăugînd la toate acestea și vîrsta reactorilor (30—40 de ani) și corodarea lor pronunțată, putem să ne facem o imagine a îngrijorării pe care o ridică riscul unui accident major. Iar în ziua de azi este greu de presupus că un asemenea accident ar mai putea afecta numai o singură țară !

Cartea recordurilor naționale vă așteaptă!

Stimați cititori, inițiativa noastră de a alcătui și edita CARTEA RECORDURILOR NAȚIONALE a prins deja contur. Vă așteptăm cu toate curiozitățile pe care imaginația dv. le-a materializat, sau cu circumstanțe deosebite ale vieții : coincidențe la naștere, gemeni, mariaj și divorț, longevitate, operații spectaculoase, accidente, colecționari de toate tipurile, invenții și inovații de uz curent, îndemînare, răbdare (construcții din cărți de joc, din chibrituri, piese domino sau rumy etc.), înălțime, talie deosebite, recorduri de memorie, coincidențe stranii în viață etc., etc. Nu uitați să menționați data nașterii + fotografie și alte detalii ce vă caracterizează. Vă așteptăm cu încredere !

143 de centrale atomo-electrice urmează a fi dezafectate

...Căci și așa ceva trebuie să se întîmple. Și atunci industria nucleară și oficialitățile, în general, trebuie să se preocupe de modul în care se realizează demontarea acestora. În prezent, 17 țări sînt confruntate cu asemenea probleme, urmînd să asigure demontarea în condiții de siguranță a 143 de uzine. La care s-ar mai adăuga, după cum aflăm dintr-un raport al Agenției Internaționale pentru Energia Atomică (AIEA), 64 de reactori nucleari și 256 reactori de cercetare care vor trebui distruși pînă în anul 2000. AIEA s-a preocupat însă nu doar de strîngerea datelor, ci și de stabilirea liniilor directoare de efectuare a acestor operațiuni, pentru asigurarea gradului maxim de siguranță pentru populație și pentru mediul înconjurător.

De fapt, demontarea unei uzine — de orice fel ar fi ea — este o activitate firească. Unele sînt renovate și apoi repuse în funcțiune, posibil chiar în alte scopuri, nu neapărat industriale, altele sînt pur și simplu demolate. Dar structurile și materialele radioactive care se găsesc în uzinele nucleare fac, desigur, ca procesul de demolare să fie aici mult mai delicat. Cu toate acestea, după cum subliniază AIEA, nu trebuie uitat că aproximativ 85% dintr-o uzină nucleară... nu este afectată radioactiv și poate fi demontată prin metode clasice. Pe de altă parte, cea mai mare cantitate de radioactivitate este conținută în combustibilul nuclear și în deșeurile sale. Restul este curățat de orice particulă radioactivă încă din faza de decontaminare, adesea cu ajutorul roboților. Aceste componente, după faza de demontare, urmează să fie împachetate și trimise în uzinele de deșeuri radioactive.

În acest stadiu, cel mai important este factorul timp.

Trebuie să treacă sute, uneori chiar mii de ani înainte ca materialele radioactive să fi suferit dezintegrări suficiente pentru a le face nepericuloase pentru sănătate și pentru mediul înconjurător. Este dificil deci, chiar și pentru cel mai optimist inginer, să se asigure protejarea acestor deșeuri radioactive pentru un timp atît de îndelungat.

Experții din industria nucleară apreciază totuși că există în prezent atît tehnologii, cît și metodele și expertize necesare pentru a duce la bun sfîrșit demontarea uzinelor nucleare, fără a afecta mediul sau pe localnici.

Cu toate acestea, problema deșeurilor radioactive este departe de a-și fi găsit o soluție cît de cît satisfăcătoare...

Pagină realizată de MIHAELA DOROBANȚU

MAFIA TRAVERSEAZĂ O CRIZĂ INTERNĂ?

■ În bezna nopții sau chiar și ziua, sub ochii îngroziți ai trecătorilor, se trage cu arme și pe trotuar se prăbușește cel răpus de Mafie ■ Și mafioții, bandiți de trotuare, sînt lichidați ■ În 1990, circa 1 200 de mafioți s-au împușcat între ei ■ Eforturile principale ale Mafiei, restructurate și centralizate, sînt canalizate în direcția producerii și vînzării drogurilor ■ Primejdia pentru Salvatore Riina, conducătorul suprem al Mafiei, ar putea veni chiar din sînul organizației ■ La Palermo tensiunea a atins cota de alertă ■ Va izbucni un nou război între clanurile Mafiei italiene ?

Serialul de televiziune „Caracatița" (La Piovra) ne-a familiarizat cu o realitate dramatică a Italiei de astăzi (și, de fapt, nu numai a Italiei), antrenîndu-ne în acel vîrtej de brutalitate, lipsă de scrupule, cinism, corupție și aviditate de cîștig denumit Mafia. Comisarul Catani, avocatul Terassini și celelalte personaje ale serialului care ne-a ținut încordați în fața micului ecran nu sînt niște pure creații ale imaginației scenaristului. Oameni ca ei trec și acum prin întîmplări asemănătoare cu cele ale serialului, își mizează viața pentru a obține cîștiguri fabuloase, puterea amețitoare sau pentru a face să triumfe legea.

Cea mai mare parte a titanicei încleștări care îi opune pe unii altora se desfășoară în umbră, cunoscută doar de cei implicați direct în această activitate care are la bază tocmai secretul absolut. Din cînd în cînd, însă, în bezna nopții, sau chiar ziua, sub ochii îngroziți ai trecătorilor, izbucnesc focuri de armă iar pe trotuar se prăbușește însingerată o nouă victimă. Uneori este vorba de cei care stau în calea planurilor **Onoratei Societa** (așa își intitulează organizația membrii săi), alteori cei uciși sînt chiar mafioți bănuiți de trădare sau a căror poziție în ierarhia organizației este rîvnită de subalternii lor.

Aceste „răfuieli" între mafioți constituie un fel de seismogramă a tensiunilor interne ale Mafiei, seismogramă care poate indica iminența unei „erupții", a unui război intern pentru putere.

În prezent, există semne că se pregătește un asemenea război — care ar fi al patrulea de la înființarea organizației. Într-adevăr, o statistică inserată în revista franceză „Le Point" estimează la 1 200 numărul de mafioți care s-au împușcat între ei în anul 1990, cifră care reprezintă o creștere de 15 la sută în comparație cu anul precedent.

Pe de altă parte, revista „Le Nouvel Observateur" consemnează două indicii inconfundabile ale începerii celui de al patrulea război intramafiot : creșterea numărului de „lupare bianche" — aceste morți enigmatice fără cadavru — și a confidențelor unor foști mafioți aflați în detenție.

Ultimul război al Mafiei, cel din 1982, s-a soldat cu o adevărată baie de sînge. Peste 860 de cadavre au acoperit trotuarele orașului Palermo, printre care și cele ale generalului Carlo-Alberto Dalla Chiesa, deputatul Pio La Torre și președintelui regiunii Sicilia, Piersanti Mattarella. Rezultatul acestei hecatombe a fost mutarea centrului de greutate al **Onoratei Societa** de la Palermo la Corleone, o localitate situată la 60 km de capitala Siciliei. Schimbarea esențială, însă, nu a fost de ordin geografic, ci mai curînd de „cod profesional". Noii „nași", care au luat frînele puterii în 1982, sînt considerați de către membrii mai vechi ai **Onoratei Societa** niște parveniți lipsiți de scrupule, de credință și de onoare.

Conducătorul suprem actual al Mafiei, corleonezul Salvatore Riina, poreclit Toto, a imprimat „familiilor" o nouă orientare. În zece ani, el a restructurat și centralizat organizația, și-a plasat oamenii săi de încredere în posturile cheie, înlăturînd cu focuri de armă orice împotrivire, și a focalizat eforturile principale ale mafioților spre producerea și vînzarea drogurilor.

Toto este pus sub urmărire de poliție încă din 1974 dar pînă acum el nu a putut fi adus în fața justiției. Fotografia sa — veche de 25 de ani — tronează, pe tabloul răufăcătorilor certați cu legea, în toate comisariatele de poliție din Sicilia. Din păcate, carabinierii au puține șanse să se întîlnească față în față cu posesorul chipului înregistrat în documentele poliției. Căci în sfertul de secol care s-a scurs, de la momentul dispariției sale, el a avut destul timp să-și „refacă" o fizionomie și o identitate nouă.

Cel puțin, aceasta este părerea fostului mafiot Francesco Marino Mannora, care a rafinat pentru familiile **Onoratei Societa** mai mult de opt tone de morfină — bază și a scris o carte — „Confesiunile chimistului secolului" — prin care rivalizează cu memoriile altui mafiot celebru prin anii '60, Joseph Valachi.

Judecînd după creșterea numărului de răfuieli dintre mafioți, se pare că primejdia cea mai mare pentru Salvatore Riina vine mai curînd din interiorul organizației pe care o conduce. Această primejdie își are punctul de plecare la Palermo, veche capitală a Mafiei, care vrea să-și recîștige hegemonia și să reintre în drepturile sale istorice.

Conducătorii noilor contestatari sînt — după opinia mafiologilor — frații Greco, Michele și Salvatore. Primul, în vîrstă de 67 de ani, poreclit Papa a fost marginalizat progresiv de grupul devotat corleonezului Salvatore Riina, și predat carabinierilor în februarie 1986. Cel de al doilea, Salvatore, în vîrstă de 65 de ani, poreclit Senatorul, din pricina relațiilor sale strînse cu lumea politicienilor, a fost arestat în ianuarie a.c., după opt ani de activitate în ilegalitate.

Cei doi frați și-au reorganizat tabăra și și-au consolidat rîndurile în cea mai pură tradiție mafiotă : căsătorii diplomatice transversale, participări financiare încrucișate, compromisuri discrete în repartizarea marilor afaceri publice. De partea lor se află puternicii șefi ai clanului de la Santa Maria del Gesu, de la Porta Nuova și de la Corso della Mi'le, din Palermo, precum și „familia" Mazzara del Vallo.

Șansele de cîștig ale fraților Greco sînt reduse. Dar la Palermo tensiunea a atins cota de alertă. Era răfuielilor și a vendetelor se apropie.

„Mă tem să nu survină evenimente neplăcute în Sicilia", a afirmat îngrijorat într-o emisiune TV recentă judecătorul Giovanni Falcone, erou al luptei anti-Mafia.

ADRIAN MÎNTULESCU

Recuperarea comorii din adîncurile Mării Barents (II)

Războiul cel mai mare al omenirii s-a încheiat și ideea recuperării tezaurului din adîncurile Mării Barents avea să fie pusă pe tapet. Prima propunere în acest sens se face în 1954. Sînt declanșate și primele operațiuni de scoatere din crucișătorul aflat pe fundul mării a încărcăturii prețioase. Participau englezii, rușii și norvegienii. Nu era o misiune ușoară acțiunea de coborîre la mare adîncime. Nu existau încă echipamentele destinate investigării „Împărăției lui Neptun" și recuperării lingourilor de aur aflate la peste 150 de metri adîncime. Mai exista și un alt impediment, acela că nu se cunoștea cu exactitate locul în care se afla „Edinburgh" pe fundul mării. Se avea în vedere un vast perimetru, în suprafață de 1500 mile pătrate, în care se presupunea că s-ar odihni nava scufundată de germani. Perimetrul cu pricina se află într-o zonă de operațiuni a flotei sovietice. Era, evident, un obstacol serios pentru englezi și norvegieni, interesați în recuperarea celor 5,5 tone de aur în lingouri. În virtutea dreptului internațional, „Edinburgh" era considerat „teritoriu" britanic, ceea ce făcea imposibil pentru U.R.S.S. și Norvegia cercetarea navei scufundate, fără preavizul autorităților de la Londra.

Anii se succed cu repeziciune și noile tehnologii care apar, grație creativității omului, nu ocolesc echipamentele destinate scufundării la adîncimi tot mai mari.

Realizarea acestor echipamente a fost posibilă ca urmare a intensificării, explicării hidrocarburilor, tot mai departe de țărmuri, în plină mare, precum și a dezvoltării oceanografiei. În anii 80 intervin relații mai bune între est și vest. Chiar în primul an al deceniului trecut se semnează un acord sovieto-britanic cu privire la organizarea unei operațiuni comune pentru descoperirea locului în care „odihnește" crucișătorul Edinburgh. Acțiunile se multiplică. Se încheie și un contract cu o firmă specializată în scufundări la mari adîncimi — „Jessop Marine Recoveries Limited". Keith Jessop, unul dintre cei mai apreciați scufundători ai acelor vremi, estimează costul operațiunii de recuperare a tezaurului din adîncuri la două milioane lire sterline. Era o sumă importantă, nu prea ușor de investit. În consecință, se fac demersuri pe lîngă alte trei firme care dispuneau de nave specializate de recuperare din adîncuri și de material de navigație radio pentru operațiuni la mari adîncimi. Firmele contactate erau de acord să participe la operațiunea de recuperare, solicitînd achitarea unor onorarii pentru acoperirea cheltuielilor. S-a convenit pînă la urmă ca cheltuielile să fie recuperate după reușita operațiunii. Firma „Jessop Marine Recoveries Limited" urma să primească 45 la sută din valoarea aurului recuperat, sumă din care se vor achita și onorariile celorlalți participanți la temerara acțiune preconizată a fi declanșată în adîncurile Mării Barents.

În urmă cu zece ani, mai exact la 1 mai 1981, nava engleză de explorări Dammtor pornește la drum către misteriosul loc în care fusese înghițit crucișătorul Edinburgh. Înaintarea navei s-a făcut în funcție de indicațiile furnizate de emițătoarele de radionavigație instalate pe țărmul norvegian. În adîncuri a fost coborîtă o cameră de luat vederi cu mare mobilitate. La mijlocul lunii mai, după numai două săptămîni de cercetare a adîncurilor acelei mări septentrionale, bastimentul este localizat. Imaginile prezentate de camera de luat vederi a permis aprecierea exactă a adîncimii la care se află „Edinburgh" (260 m) și poziția în care s-a plasat pe fundul mării — înclinată pe o parte. În partea dreaptă a bordului a fost observată o spărtură cu dimensiuni de 5 x 5 m. Prin acest loc și-au propus scufundătorii să pătrundă în pîntecele crucișătorului și să caute aurul depozitat.

A venit și momentul coborîrii în adîncuri. Avea să se dovedească că pătrunderea plănuită prin spărtura de la bord nu este posibilă. Cauza ? Puzderia de bucăți de metal, deformate, se transformase într-un baraj greu de depășit. Era o adevărată perdea de fier. S-au făcut noi investigații pentru depistarea locului de pătrundere în navă. S-a optat pînă la urmă pentru realizarea unui orificiu în coca navei. Prin acest loc se ajungea în apropierea buncărului cu muniții. Era o operațiune periculoasă, dar necesară.

La cercetările din adîncuri se raliază și nava-scafandru Stephaniturm. Ea se va plasa deasupra locului în care, pe fundul Mării Barents, se odihnea de 30 de ani crucișătorul Edinburgh. Niciodată pînă atunci scafandrii nu acționaseră la o adîncime de 260 m. Pînă la 220 m sub nivelul mării, cei trei scafandrii au coborît cu un clopot închis ermetic. Unul dintre ei a rămas în clopot, ca măsură de securitate pentru viața celorlalți scafandrii. Sloboziți din batisferă, scafandrii ajung la bordul lui Edinburgh. Ei au adus cu ei un cablu de legătură. Dar și de luminare, necesare transmisiei televizate prin intermediul camerei de luat vederi care pătrundea în adîncuri. La adîncimea de 250 m, omul începe să înghețe, cu toate că este protejat de un costum special. Pentru preîntîmpinarea înghețului, costumele scafandrilor au fost încălzite cu apă la plus 75°C. Ei au supraviețuit respirînd un amestec special de heliu și oxigen.

Drumul către încăperea în care se aflau lăzile cu aur nu a fost ușor de parcurs. O întreagă încrengătură de fiare și cabluri, de diverse dimensiuni, încolăcite în cele mai curioase poziții, stătea stavilă în calea pătrunderii ființelor pămîntene. A fost nevoie să se recurgă la aparate de tăiere a metalului pentru a se croi drumul către comoară.

VA FI CUTREMUR?

Zvonurile circulă... seismologii nu le confirmă

— Stimate Domnule CORNELIUS RADU, dat fiind că în ultima vreme s-au făcut referiri la o activitate seismică normală în România şi chiar au circulat zvonuri privind un iminent cutremur de proporţii, ne-am gîndit să ne adresăm Dumneavoastră ca specialist, cercetător principal la Laboratorul de Seismologie al Centrului de Fizica Pămîntului pentru o părere autorizată adresată cititorilor noştri. V-aş întreba, pentru început, ce ne puteţi spune despre situaţia actuală în domeniul predicţiei seismice ?

— Predicţia cutremurelor de pămînt este o problemă complexă, a cărei rezolvare necesită eforturi ştiinţifice deosebite. În cadrul studiilor de predicţie, seismologia colaborează direct cu alte geoştiinţe — geomagnetismul, geodezia, gravimetria, geochimia — urmărindu-se o serie de anomalii ale unor mărimi fizice care preced cu un anumit interval de timp iniţierea procesului de rupere în focarul cutremurului.

Predicţia unui cutremur presupune a răspunde la trei întrebări : unde se va produce, ce magnitudine/energie va avea şi momentul cînd se va produce cutremurul. Dacă la primele două întrebări (unde se va produce şi ce magnitudine va avea) se poate da un răspuns satisfăcător, pentru a treia întrebare s-au făcut paşi foarte mici. De aceea, cînd ne referim la factorul timp, trebuie să avem în vedere diferitele etape ale predicţiei — pe termen lung, mediu, scurt şi iminent. Dacă predicţia pe termen lung poate fi considerată ca rezolvată în unele cazuri, predicţia pe termen scurt şi iminent — care de fapt interesează cel mai mult populaţia — se află la începuturile sale, exceptînd unele rezultate obţinute în China.

— În ce direcţie se îndreaptă interesele cercetătorilor noştri ?

Cercetările de predicţie a cutremurelor efectuate în cadrul Centrului de Fizica Pămîntului din Bucureşti sînt îndreptate în special asupra cutremurelor subcrustale din regiunea Vrancea, cutremure care dau tonalitatea seismicităţii României. Referitor la predicţia pe termen lung, se apreciază că un cutremur de magnitudine egală sau mai mare de şase pe scara Richter ar fi probabil să se producă în Vrancea la începutul mileniului următor, în jurul anului 2005. Eventualele cutremure moderate, de magnitudine 5—5,5 ce se vor produce pînă atunci nu vor avea efecte deosebite.

Predicţia pe termen scurt şi iminent este exclusă în prezent. Nici un specialist nu poate afirma că ştie exact cînd se va produce un cutremur în ţara noastră.

— De fapt care este situaţia la noi ?

— Apreciem că după anul 1990, caracterizat printr-o activitate seismică relativ intensă, activitatea seismică în regiunea Vrancea a intrat în normal. Amintim că în primele trei luni ale acestui an, reţeaua seismică naţională cu telemetrare a înregistrat 200 cutremure româneşti, dintre care cel mai puternic, de magnitudine 4,9, s-a produs în regiunea Vrancea la 31 ianuarie a.c. Avînd în vedere complexitatea problemei, rezultă că zvonurile care circulă în anumite perioade despre producerea unui cutremur puternic în regiunea Vrancea nu au nici o bază ştiinţifică. O dovadă o constituie şi zvonul care a circulat în Bucureşti în ziua de 19 aprilie a.c. — acesta constituie cel mai recent exemplu. Lansat de prezicătorii de ocazie, zvonul a tulburat liniştea multor locuitori ai Capitalei în aşteptarea orei catastrofei care chiar şi ea a fost însă schimbată de cîteva ori. Sîntem în 4 mai, dar cutremurul „prezis" nu a avut loc, aşa cum s-a întîmplat şi de alte dăţi.

Pentru protecţia populaţiei împotriva unor asemenea zvonuri, se impune o amplă acţiune la nivel naţional de educare şi pregătire pentru cutremur a populaţiei de toate vîrstele, acţiune în care CFP trebuie să aibă un rol important.

MIHAELA DOROBANŢU

ştiinţa secolului XX

ALCHIMIA NOILOR METALE

Cu faţa scăldată de sudoare, Roger Charter îşi împlineşte un vis. Dacă milioane de americani parcurg zilnic sute de kilometri practicînd jogging fără prea mult efort, Roger Charter savurează ca nimeni altul fiecare centimetru parcurs. În urmă cu 16 ani, pe o şosea din Nebraska, un camion l-a accidentat grav, strivindu-i picioarele care ,ulterior, i-au fost amputate. Pentru a merge, a apelat iniţial la nişte proteze din lemn, ce cîntăreau opt kilograme. Dar nu-i foloseau decît să se ţină cît de cît în picioare şi să se aşeze, povesteşte tînărul bărbat, devenit între timp controlor de trafic feroviar la Omaha. „Astăzi, picioarele artificiale de care mă folosesc cîntăresc mai puţin de jumătate de kilogram şi mă ajută la mers de parcă ar fi adevărate". Cum se explică acest lucru ? Un aliaj din titan, fibre de carbon şi polietilenă a fost folosit pentru confecţionarea acestui tip de proteză. Roger Charter se numără printre primii handicapaţi care o testează.

Medicina începe să beneficieze tot mai mult de aplicaţiile noilor materiale. Chirurgii îndeosebi dispun de „piese de schimb" pentru numeroase din organele corpului uman : **tendoane, conexiuni arteriale, capete femurale din fibre de carbon, valve cardiace din ceramică, proteze dentare din compozite sau fildeş, chiar inimi artificiale sau piele artificială capabilă să transmită organismului anumite senzaţii.**

În numeroase sectoare industriale, noile materiale permit realizări şi aplicaţii de-a dreptul spectaculoase. Totul porneşte de la ştiinţa combinării produselor de bază. „Vrăjitorii" în materie, inginerii, asociază diferite pudre şi fibre (de carbon, de siliciu etc.) obţinînd „sandvişuri" pe care apoi le folosesc în scopuri surprinzătoare. Pentru a studia comportamentul materialelor compozite în diferite situaţii, ei procedează la simularea pe calculator. Şi astfel, se află în lucru tablă pentru autoturisme, capabilă să absoarbă energia coliziunii, caroserie armată în plastic pentru tancuri, în măsură să reziste impactului obuzelor cele mai performante, saci de ambalaj biodegradabili etc., etc. Specialiştii anunţă de asemenea realizarea unor polimeri „magnetici", care vor înlocui metalele, destinaţi obţinerii de magneţi ultra-uşori. Se lucrează intens şi la aliajele metalice „cu memorie a formei" care „ştiu" să-şi recapete forma pierdută imediat ce revin la o anumită temperatură. Specialiştii în materiale compozite amestecă pudre cu o provenienţă deocamdată secretă, capabile să reziste la temperaturi foarte înalte. Ele vor fi folosite la „cicatrizarea" „rănilor" navetelor spaţiale, apărute în mod accidental, în cursul misiunii. Echipajele vor fi salvate astfel de la dezastre. Şi exemplele ar putea lesne continua.

Un aliaj din titan, fibre de carbon şi polietilenă a fost folosit pentru confecţionarea acestui tip de proteză.

Desigur, această incredibilă „bucătărie" de materiale, cu reţete inedite, proprii fiecărei echipe de cercetători (fizicieni, chimişti, ingineri etc.) este încă plină de mistere. Bunăoară, aliajele de aluminiu şi litiu sînt încă deosebit de greu de obţinut. Cercetătorii nu ştiu de ce materialul rezultat este mult mai elastic decît alte aliaje pe bază de aluminiu. În domeniul spaţial, anumite compozite ce conţin fibre de carbon degajă în vidul spaţial vapori de apă. Materialul cu această proprietate poate fi folosit pentru realizarea unora dintre părţile navei, dar în nici un caz la realizarea unei piese cu rol în poziţionarea milimetrică a unei oglinzi optice asupra unui satelit-spion. Pentru această piesă, laboratoarele furnizează materiale mult mai stabile, cum ar fi cele pe bază de carbon-aluminiu, un compozit foarte scump (preţul fiind de 4—5 ori mai mare decît cel al aurului).

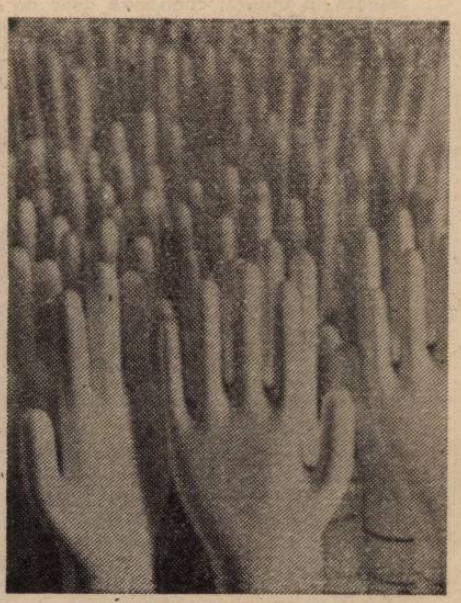

Ceramica este un material ideal pentru mulajele necesare confecţionării măduvelor medicinale de înaltă calitate.

Toate aceste realizări, fie că aparţin prezentului, fie viitorului, sînt mărturii ale unei ere a alchimiei moderne, bazate pe achiziţii uluitoare în domeniul cunoaşterii materiei.

AURORA POPESCU

Dialogurile Laurei

● Deci, draga mea **CLAUDIA B. (Tîrgovişte)**, să recapitulăm, ca să văd dacă am înţeles eu bine istoria ta : ai (doar) 19 ani, o vîrstă minunată. La începutul acestui an, prin februarie, te-ai angajat. Chiar din prima zi ai crezut că ţi-ai întîlnit alesul (sortitul) unei veşnice iubiri care, vai !, a durat doar... 2 (două) săptămîni ! După care **el**, coleg cu tine de muncă, s-a „îndrăgostit" de o altă colegă a voastră. Şi gata !, clasicul triunghi a fost pus pe roate. Atunci te-ai hotărît, luînd act de noua **lui** idilă trădătoare, să-l uiţi, să-l urăşti şi să te răzbuni (ordinea faptelor n-are importanţă). Dar nici noua prietenie n-a durat mai mult de 1 (una) săptămînă, pentru că — zici tu — „se simţeau vinovaţi". În acest timp tu i-ai dat o „lovitură de graţie", apoi **el** „avea atîta ură în priviri" şi pe urmă ţi-a aplicat **el** o altă „lovitură", tu i-ai dat atunci un răspuns „nimicitor" şi uite aşa aţi tot jucat voi ping-pong cu dragostea voastră cucuiată pret de 2 (două) luni, în final tu ajungînd la concluzia că totuşi vrei să-l „ai", doreşti să fie al tău, numai şi numai al tău, că nu te resemnezi să-l „pierzi" — în caz contrar urmînd, la o adică, **ireparabilul...**

Măi să fie, chiar aşa ? ! Uite, sinceră să fiu, draga mea, scrisoarea ta mi-a revelat că tot ce crédeam că ştiu despre viaţă nu face nici doi bani ! Ce Romeo şi Julieta, ce Othello, ce Desdemona, ce Tristan şi Isolda, ce Abélard, ce Héloïse, ce Dante şi Beatrice, ce Faust şi Margareta, ce Petrarca şi... Laura ? ! Toţi şi toate pălesc şi-şi arată nevolnicia ! De ce ? Păi, stai să vezi. Deci — **1. coup de foudre**, pe româneşte „văzut-plăcut", apoi 2 (două) săptămîni se consumă un întreg roman de amor (frumos !) cît alţii trăiesc într-o viaţă de om ! După care în alte 2 (două) luni vă purtaţi (urît !) ca doi oameni care, în finalul unei căsnicii nereuşite, au păsit ireversibil pe calea divorţului, avînd din cînd în cînd — ba tu, ba el — palide încercări de a cădea la pace, ca un intermezzo între reprizele de „lovituri". Spune şi tu — dacă poţi face un minim efort de a gîndi şi privi lucrurile lucidă, raţională şi mai ales **serioasă**, dacă poţi să te detaşezi măcar pentru cinci minute, privindu-te din exterior — dragoste-i asta ? ? ! Oare aşa să arate ceea ce-şi doreşte şi visează orice fată şi băiat ? Nu ţi se pare că, totuşi, chiar dacă trăim în secolul vitezei, romanul tău de dragoste s-a petrecut mult prea... supersonic ? Mult prea în goana calului (ca să fim ceva mai romantice) ? Că, de fapt, nici n-a fost roman, ci o broşurică ? Iartă-mă, dar **nu** am încredere în astfel de iubiri „în rezumat" : **nu** am încredere în oamenii superficiali care azi iubesc o fată, mîine — „pardon, scuzaţi, bonsoar !" — pe alta şi tot aşa, vorba cîntecului „Azi aici, mîine-n Focşani / Ce-am avut şi ce-am pierdut / Priponit de-un leuştean !"... Astfel de oameni, mai tîrziu, se dovedesc infirmi sufleteşte. Deci nici **nu cred** că între voi a fost iubire : atracţie — poate, prietenie — să zicem, dar în nici un caz dragoste ! Nici mare, nici mică — de nici un fel. Cred că v-aţi **jucat 2** (două) **săptămîni** „de-a tata şi mama" — slavă Domnului, fără „copil" ! Şi pentru **asta** — atîta disperare ? ! Pentru **asta**, deci — 2, te bîntuie gîndul **ireparabilului ? !** Vino-ţi în fire ! Pune în balanţă, pe-un taler accidentul (te înţeleg, nefericit, dar accident totuşi) celor **2 săptămîni** — şi dacă vei fi cinstită cu tine, vei recunoaşte că te-ai înşelat singură, n-are nici un rost să dai vina pe **el** ori pe cealaltă, rivala —, iar pe celălalt taler **zecile de ani** care te aşteaptă, cu fericirile şi nefericirile lor ! Cu împliniri, bucurii, tristeţi şi nostalgii. Cu dragoste ! Ai curajul — **trebuie** să-l ai ! — să înfrunţi viaţa **aşa cum e ea.** Un bun prieten, poet, îmi destăinuia odinioară, cînd o cunoştinţă comună trecea prin nişte gînduri la fel de **ireparabile** provocate de nişte întîmplări care aduceau oarecum cu istoria ta, că **nu avem dreptul** să fim nefericiţi cît timp ne trăiesc părinţii, **nu avem** dreptul să le nefericim chiar noi, copiii lor, viaţa, **nu avem dreptul** să fim „ireparabili" atîta vreme cît mama natură nu ne socoate cîndva, la bătrîneţe, chiar ea şi numai ea, ireparabili. **Avem un singur drept**, o singură obligaţie : SĂ TRĂIM ! Unde mai pui că ireparabilul ăsta e şi cea mai mare lăsitate... şi, în fond, nimic nu este ireparabil ! Fruntea sus ! Şi mai mult umor, ce naiba ! Scrii tu, în finalul scrisorii, cu majuscule : „Viaţa aparţine celor care pot ! Dar eu nu mai pot". Nu mai spune, fii serioasă, draga mea ! **DACĂ VREI — POŢI !**

LAURA

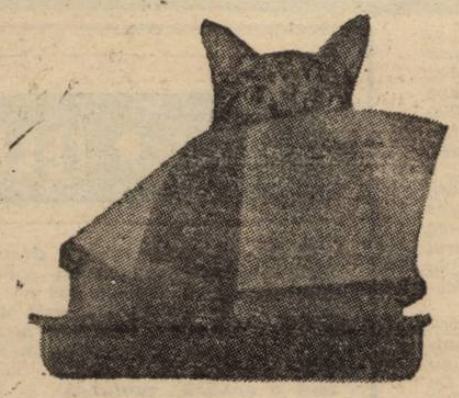

Starea de VECHE

Trei întîmplări absolut adevărate

„ZIUA DE IERI" BĂRBAȚII FĂRĂ APĂRARE ÎNCHISORI FĂRĂ GRATII

Ce se întîmplă cu sutele de publicații care rămîn nevîndute, situație deloc nouă — și nu numai la noi — este îndeobște știut. **„Ziua de ieri"** nu mai interesează marele public, iar pentru cercetători și istorie, colecțiile de periodice ale bibliotecilor sînt arhisuficiente. Trimisă la topit „Ziua de ieri" redevine, cel mult, o materie primă — albită, răsalbită — pentru „ziua de mîine". Nu integral, desigur ; risipitori cum sîntem, o bună parte din ceea ce a fost „știrea de ultimă oră", „noutatea senzațională", „cuvîntul răscolitor de patimi" se trasformă în fum. Căile degradării, ale combustiei și putrefacției, ale irosirii în fapt, nu sînt puține, iar disponibilitatea întru „reciclare" cunoaște și ea inovări incredibile. Unele — merituoase...

Prima întîmplare : Un întreprinzător din Canada, pe numele său Gordon Fischel, un fost agent de bursă stabilit în prezent în orașul Moncton, New Brunswik, a avut încă acum cîțiva ani, o idee senzațională și „de milioane", la propriu. Exemplarele nevîndute din ediția specială a cotidianului „Globe and Mail", ca și ziarele „Gleaner" din Fredericton și „Telegraph-Journal" din Saint John, care se trimiteau pînă atunci la topit, aveau să fie reutilizate de Fischel — reciclate, cum spuneam anterior — infinit mai rentabil.

Într-un interviu apărut la timpul respectiv în revista „Canadian Business", Gordon Fischel comunica lumii că, după zece ani de perseverente căutări, întreprinderea sa de izolație termică a ajuns la **o tehnologie optimă de transformare a presei nevîndute într-un admirabil așternut pentru... pisicile de casă ;** noul material (bazat pe celuloză) s-ar fi dovedit incomparabil mai adecvat unei atari utilizări, în comparație cu vechiul „catlitter", un produs pe bază de argilă, care dominase piața Americii de Nord pînă spre sfîrșitul anilor '80. Pe scurt, Fischel a pus la punct un amestec de rumeguș, hîrtie de ziar măcinată și un ingredient secret care blochează transformarea ureei în amoniac, menținînd așternutul micilor feline de casă absolut inodor...

■

Faptul că nord-americanii sînt dispuși să cheltuiască anual pentru un atare produs circa o jumătate de miliard de dolari este lăudabil, desigur, invitîndu-ne să medităm, printre altele, asupra unui **alt mod** de abordare a vieții cotidiene, asupra unui **alt** concept de confort casnic, **alt** concept de economisire a timpului (devine esențial) și, evident, asupra unui **alt** standard de viață. Dar n-am fi scris, totuși, nimic despre Gordon Fischel, dacă întîmplarea (și interviul său) nu ne-ar fi îndemnat să reflectăm și asupra altor idei și preocupări care au condus în fapt, la succesul întreprinderii Fischel. În ordine, deci, s-ar cere consemnat : ● modul în care acest întreprinzător a prospectat „piața" ; ● modul în care a știut să antreneze diverși investitori particulari în această activitate de reciclare a hîrtiei, **altfel** (pentru pisici sau nu, nu are importanță) ; ● faptul că a putut oferi (crea) noi locuri de muncă ; ● perseverența sa, apoi, în prospectarea în continuare a pieții, ceea ce a condus la vînzarea produselor în Quebec și Ontario, prin magazinele celebrei rețele Loblaws ; ● forța lăuntrică de a fi rezistat spiritului zeflemitor : „uite-l cu ce se ocupă" ; ● echivalența și corelarea continuă dintre spiritul său de inițiativă și beneficiile firmei ; și, în sfîrșit — cum semnalase la timpul respectiv ziarista Ella Rind-Zeilicovici, aflată în Canada — inspirata denumire (și reclamă) a noului produs destinat drăguțelor „pussy-cats" de dincolo de ocean : **„Oferiți-le cu încredere — pisicile dv. nu vor regreta niciodată — „ziua de ieri".** Da, numele produsului este «ziua de ieri» și poate că tocmai aceasta să fi fost marea idee a lui Fischel.

■

Întîmplarea a doua, relativ mai ciudată, mai amuzantă și mai încărcată de... mihniri — are în vedere o acțiune declanșată la Tel-Aviv încă acum un an. Circa 150 de bărbați, după cum aveam să aflăm din „Revista mea" nr. 1398, s-au adunat într-o bună zi (februarie 1990) în clădirea Histadrudului, de pe strada Arlozorof, și au înființat **„Uniunea Almag"**, prescurtare a cuvintelor ebraice „Apărarea Bărbaților".

„Scopul Uniunii este de a servi drept contrapondere la organizațiile feminine și feministe. Uniunea noastră îi va proteja, îndeosebi, pe bărbații ajunși în grave dificultăți ca urmare a destrămării vieții lor de familie..." — a declarat președintele ales, dl. Amnon David. Membrii Uniunii își propuneau să protesteze astfel împotriva modului în care se desfășoară procesele de divorț, împotriva onorariilor prea ridicate pretinse de avocați, a cheltuielilor de judecată absolut exagerate. Statutul noii Uniuni prevedea, pornind de la aceste considerente, facilități materiale, avocați pentru bărbații aflați în procese, (așa cum acordă organizația similară „Naamat" femeilor) ; ajutoare financiare ; fixarea pensiilor alimentare după cîștigul real ; înființarea unor Tribunale speciale pentru probleme familiale, cum există în Europa ; protejarea bărbaților bolnavi, invalizi sau șomeri etc., etc. O delegație a noii asociații avea să fie primită la Knesset (Parlament) pentru a-și prezenta și argumenta revendicările...

Întîmplarea pe care am relatat-o ar putea să pară la prima vedere — am căzut și noi în această capcană — ca fiind mărunță și lipsită de semnificație. Dar ideea în sine de a-ți apăra drepturile printr-o **acțiune solidară, legală** — dincolo de faptul în sine care o determină — ca și **convingerea că vei găsi oricînd audiența necesară pentru problemele tale „mărunte"** pot structura acea liniște interioară — antidot, **singurul antidot, de foarte multe ori, împotriva disperării și a irosirilor sufletești, în lupta cu disfuncțiile atît de felurite și multe alte organizări sociale.**

■

Cea de-a treia întîmplare pe care o vom relata avea să ne îndemne, odată în plus, la clipa binevenită de (re)întoarcere spre **«parabolele» involuntare ale vieții,** așa cum rezultă din meandrele și disperările înfruntărilor de fiecare zi. Pe scurt, dacă întîmplarea în sine n-ar fi fost adevărată (și non e vero... dar este), ar fi fost indiscutabil admirabil găsită.

La Rennes, în Franța, funcționează o închisoare pentru femei, o închisoare fără gratii și turnuri de control, lipsită de gardieni înarmați, dar care posedă în schimb saloane de coafură și cosmetică, săli de gimnastică și ateliere utilate cu aparate moderne, precum și multe alte ameliorări în comparație cu închisorile tradiționale. În închisoare se predau, totodată, de către instructori specializați, cursuri de fotografie, de montaj video, de informatică și artă culinară. „Femeile vor să fie cochete pînă și în închisoare avea să declare directoarea închisorii. Dacă se îngrașă peste măsură, fac sport, gimnastică" — totul într-un „univers penitenciar" ultramodern în care nici o supraveghetoare nu posedă armă, iar supraveghetoarele par plictisite de inactivitatea la care sînt condamnate.

Și totuși, deținutele — „crema" femeilor criminale din Franța, aflate în închisoarea din Rennes — sînt profund nemulțumite. Nu o dată, conform declarațiilor lor, se află în situația de a se droga cu calmante, ca să-și uite vinovățiile vechi și nu pot înțelege, se plîng și protestează împotriva umilitoarei obligații de a munci... 8 și chiar 10 ore pe zi... Deși, ce vină au ? Uitînd aproape cu desăvîrșire că cele mai multe din ele au de ispășit îndreptățite pedepse pentru trafic de droguri, proxenetism și, nu o dată, crimă. Nici un cuvînt însă despre toate aceste vinovății, nici un regret — la întîlnirea cu reporterii — față de tot ceea ce le-a condus acolo unde sînt, nu într-o închisoare (suportabilă) ci într-o disperare colectivă... Insuportabilă ! Acesta fiind, în fapt, după ele, **sensul protestului lor :** oricît de mult li s-ar putea oferi, într-o închisoare care se vrea umanitară, nu ți se oferă, totuși, nimic, atunci cînd ești privat de libertate, iar gratiile există, chiar dacă sînt invizibile... Și, într-adevăr, absența libertății poate deveni și mai mult o, pedeapsă, atunci cînd, aparent, prin condițiile de viață create ți se oferă o existență, la prima vedere, normală. La o analiză și mai atentă, însă, după cum aveau să declare reporterii care au participat la această întîlnire cu deținutele din Rennes, **factorul comun al disperării lor colective avea să se dovedească un altul : nici una dintre aceste femei nu știe nimic despre ceea ce s-ar numi „ziua de mîine" a existenței lor.** Ce vor fi și ce vor deveni odată cu eliberarea din închisoare. Și în ce măsură, aflate în libertate, își vor dobîndi un statut social civilizat și acea liniște necesară reintegrării în viață ?

„M-am despărțit cu greu de o bătrînică de 75 de ani, care și-a terminat de curînd pedeapsa — avea să relateze directoarea închisorii. Am plîns amîndouă, atunci cînd ne-am luat rămas bun". Parabola închisorii și a revenirii la viață... la 75 de ani, parabola „zilei de mîine" a celor care și-au ratat existența, „ne pot îngrijora — justificînd o colectivă stare de veghe — mai mult decît „ziua de ieri" care și-a găsit, totuși o anume utilitate...

DOREL DORIAN

Xerox după memorie

ȘTIINȚA ȘI JOCUL CU MOARTEA (II)

Ziua de 31 august/13 septembrie a anului 1913 a fost una din cele mai dureroase și mai triste din istoria aviației românești. A fost ziua în care așa-zisul joc cu moartea sau pariul făcut de știință și tehnică cu gravitația terestră a fost, accidental, pierdut. La numai 25 de ani, trăiți frenetic pentru realizarea unui vis legendar, inginerul Aurel Vlaicu își pierde viața. Era o zi de simbătă ; decolase de pe cîmpul Cotrocenilor la ora 15,20 în direcția Brașov, iar după 45 de minute făcuse o escală de alimentare cu combustibil lîngă Ploiești. Dar, deasupra orașului Cîmpina ceva s-a întîmplat, avionul „Vlaicu II" a început să piardă din înălțime, se redresa cu greu și se presupune că marele pionier al aviației românești ar fi suferit un atac de cord. Complet dezechilibrat, aparatul s-a prăbușit iremediabil de la circa 20 de metri de sol, la sud de localitatea Bănești.

Temerarii constructori ai cuceririi spațiului au multe nume îndoliate în panoplia cu eroi a istoriei lor fascinante. Primele victime ale aeronauticii s-au înregistrat în anul 1795 și ele au fost navigatorii aerului numiți Pierre de Rozier și Paul Romain. Tentativa lor de a traversa Canalul Mînecii ni se poate părea azi minoră, dar la epoca respectivă era o faptă de un imens curaj. Prima traversare o reușise faimosul constructor de baloane umplute cu aer cald și prevăzute cu un sistem original de direcționare, Jean Pierre Blanchard, în ianuarie 1795. Dar Rozier și Romain au eșuat. Pietrele lor funerare sînt primele în cimitirul aeronavigatorilor lumii.

Aspra legendă a „Meșterului Manole» își trimite semnificațiile și în lumea contemporană, unde sacrificiile sînt la fel de semnificative și pline de învățăminte pentru oamenii de știință care sfidează viitorul tehnologiei moderne. Spațiul cosmic s-a dovedit la fel de neiertător cu „asediatorii" săi. Astfel, la 27 ianuarie 1967, în timpul ultimilor pregătiri efectuate la

celebrul Cape Kennedy, cosmonauții americani Virgil Grisson, Edward White și Roger Chaffee își pierd viața. Ei ar fi urmat să debuteze programul Apollo la 21 februarie, același an. Noi semne de întrebare aveau să fie rezolvate de specialiști.

Același an nefast, 1967, avea să înregistreze și prima moarte a unui cosmonaut în misiune. Sovieticul Vladimir Komarov trece în neființă în timpul aterizării navei cosmice „Soiuz — 1", la data de 24 aprilie. Aceeași soartă tristă o vor avea alți trei cosmonauți sovietici, aflați la bordul lui „Soiuz — 11" ; vor deceda tot în timpul aterizării Gheorghi Dobrovolski, Vladislav Volkov și Victor Pațaev, la 30 iunie 1971.

Neașteptate întorsături de situație pîndesc în continuare aeronautica și zborurile spațiale. Dacă toți cosmonauții ce au păsit pe Selena s-au reîntors cu bine pe Terra, a fost rîndul navetei spațiale Challenger să frîneze temporar printr-un dezastru, entuziasmul acestor tipuri de performanțe. La 26 ianuarie 1986, șapte temerari (printre care și două femei) își fring aripile vieții după numai 72 de secunde de la decolare. O lege binecunoscută care spune că știința nu greșește, dar tehnologia da, s-a aplicat fără milă. Au urmat peste doi ani de cercetări și reevaluări. Știința și tehnologia s-au sincronizat din nou, dar toate aceste amare evenimente ne confirmă — dacă mai era nevoie — că drumul cunoașterii își cere eroii săi.

PAUL IOAN

PE GHEAŢA SUBŢIRE!

Aproximativ 15% din gheaţa polară a dispărut în decursul a 11 ani (1976—1987) într-o zonă vastă a ţinuturilor arctice! Suprafaţa pe care s-au efectuat aceste observaţii, folosind o bază submarină, măsoară 290 000 Km² şi acoperă o zonă triunghiulară din Nordul insulei Groenlanda.

Ceea ce este şi mai interesant, fenomenul are loc — după cum remarcă cercetătorul Peter Wadham de la Universitatea britanică din Cambridge — într-o zonă în care oamenii de ştiinţă considerau că gheaţa are o grosimę considerabilă. Iar întrebarea care se ridică, şi căreia va trebui să i se dea un răspuns bine documentat, este dacă această subţiere a gheţii este sau nu rezultatul procesului de încălzire globală.

Efectul de încălzire globală se datorează creşterii cantităţii de gaze în atmosferă (de ex. dioxidul de carbon), gaze care absorb energia solară, pe care altminteri Pământul ar radia-o în spaţiu. Acest proces duce inevitabil la veri din ce în ce mai călduroase, la o modificare a regimului ploilor, cu consecinţe dramatice asupra agriculturii şi, nu în ultimul rînd, la inundaţii în regiunile de coastă.

Putem fi însă siguri că încălzirea globală a jucat un rol şi în subţierea gheţii polare? Nu este aşa de simplu de răspuns.

Conform datelor publicate de Wadham în revista britanică „Nature", pe baza studierii grosimii porţiunii scufundate a unor enorme bucăţi de gheaţă care plutesc în oceanul polar, grosimea medie a gheţii a scăzut de la 5,3 m în 1976, la 4,5 m în 1987, adică într-adevăr, o scădere de 15%. Trebuie subliniat că asemenea măsurători furnizează indicaţii precise asupra stratului de gheaţă!

Unde a dispărut însă gheaţa? Nu se poate spune că în mod obligatoriu ea s-ar fi topit. După cum sugerează Wadham, este posibil ca ea să se fi spart cu cîteva luni înainte de data la care s-au efectuat măsurătorile din 1987. Marea, rămasă liberă, ar fi îngheţat în consecinţă, dar cu o grosime mai mică, ceea ce a dus la o scădere globală a grosimii medii.

S-ar putea foarte bine ca acest proces să nu aibă nici o legătură cu încălzirea globală, după cum remarcă Profesorul John Walsh, care predă meteorologia la Universitatea din Ilinois, şi ca şi alţi factori să fie contribuit.

Nu se poate totuşi trece cu vederea posibilitatea ca, aşa cum comentează Wadham, această subţiere a gheţii să fie un semnal timpuriu al încălzirii globale. De aceea se impune — şi editorialul revistei Nature a fost de acord cu acest lucru — o intensificare a cercetărilor şi o monitorare extensivă a zonei pentru a vedea dacă subţierea progresivă a gheţii se datorează cu adevărat încălzirii globale sau dacă nu cumva asemenea modificări sînt variaţii naturale ale grosimii stratului de gheaţă de la poli.

M.D.

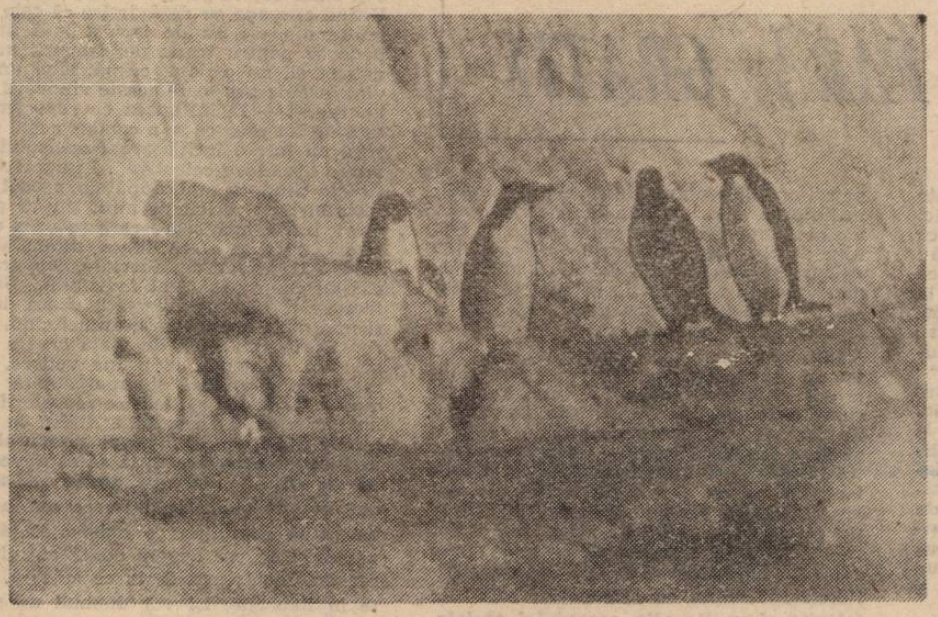

TELEX • TELEX

■ **De ce rămîne uneori decizia pe hîrtie? Răspunsul ziarului „Pravda" este elocvent: „De cîte ori nu ne-am bucurat: în sfîrşit, s-a luat decizia, treaba va merge! Dar n-a mers. De ce? În primul rînd graba nejustificată, tendinţa de a obţine succesul fără o analiză profundă şi fără o prognozare exactă reduc la zero eficacitatea oricărei acţiuni. În al doilea rînd, şi-au spus cuvîntul virusii celei mai periculoase boli — birocraţia.**

■ **Un concurent pentru Anatolii Kaşpirovski? De ce nu? Şi el a apărut şi este apreciat. Iurî Moskovici**

MONŞTRII URBANI

ŞI „LUMEA A TREIA"

În ţările foarte bogate, dar şi în cele aparţinînd „lumii a treia", dezvoltarea marilor metropole pare să scape la un moment dat de sub control, promiţînd un final catastrofic. Problemele sînt strîns legate de aspectele de poluare, de modul de colectare şi reciclare a gunoiului, de transport, de şomaj, de sănătatea publică..., afirmă revista „Urbanismes et architecture". Ciudat de Mexico, de exemplu, care după unele estimări va ajunge de la 20 la 30 milioane de locuitori către sfîrşitul acestui secol, ar putea fi urmărit de o soartă catastrofică. Supraexploatarea subterană a pămîntului va conduce, afirmă sursa citată, la afundarea oraşului cu 10 cm pe an, fapt care va împieta în prmul rînd asupra sistemului de canalizare şi în al doilea rînd asupra calităţii apei potabile, în pericol de contaminare. De asemenea, lanţul muntos care înconjură această super-metropolă împiedică dispersarea fumului şi a gazului produs de peste 35 000 de uzine şi 3,5 milioane de vehicule, scăldînd oraşul într-un nor toxic permanent. Dinamica demografică are la rîndul său o importantă contribuţie la compromiterea şanselor de ameliorare a situaţiei. În aceeaşi situaţie se află oraşul Bombay ce numără în prezent 11 milioane de locuitori, dar la sfîrşitul anului 2000 se pare că va ajunge la 15 milioane. La fel Calcutta. Jakarta cu 8,4 milioane de locuitori îşi va creşte efectivul cu 50% pînă la sfîrşitul secolului, ca şi Lagos sau Karachi. Pentru unele din aceste metropole, aprovizionarea cu apă, nu neapărat potabilă, este un veşnic element de discordie. La Lagos, de exemplu, apa curentă este aproape inexistentă în cartierele sărăcilor, iar cea de la multe fîntîni publice nu poate fi consumată decît după ce este filtrată şi fiartă. Nici chiar Statele Unite nu pot să ignore aceste realităţi ale marilor lor oraşe, de vreme ce unele dintre cartiere sînt abandonate. Să fie marile metropole adevărate bombe cu efect întîrziat?, se întreabă tot mai des specialiştii...

GLOBmag

SUPLIMENT PENTRU TOA

Ţestoasele îşi sfîrşesc oare cursa?

Broaştele ţestoase vin dintr-un trecut foarte îndepărtat. Astăzi ele îi interesează în mod deosebit numai pe amatorii de carne rară şi articole de lux. Oamenii de ştiinţă însă se străduiesc să conserve aceste vietăţi printre speciile vii.

Terestre, de apă dulce sau marine, ţestoasele evoluează de aproape 200 de milioane de ani! Fiinţe aparţinînd clasei reptilelor, ele au străbătut tot acest timp sub carapacea lor. Dar, de două secole populaţia ţestoaselor a început să scadă. De aceea, oamenii de ştiinţă se ocupă de protecţia lor, acţiune care pune probleme deosebite. Astfel diferenţierea sexului, la majoritatea dintre ele, depinde de temperatura de incubare a ouălelor ca şi la crocodili şi la alte tipuri de şopîrle. Astfel, între 23 şi 27°C se vor naşte numai masculi, iar între 30 şi 33°C numai femele.

În natură proporţiile masculi-femele sînt mai mult sau mai puţin bine stabilite deoarece ouăle îngropate sînt încălzite ziua şi se răcesc noaptea. Pe vreme caniculară, cînd solul se menţine la temperaturi ridicate chiar şi noaptea, sînt favorizate ecloziunile de femele.

Deci, ţestoasele nu posedă cromozomi sexuali ca păsările sau mamiferele, existînd o anumită predispoziţie genetică pentru unul dintre sexe. Cercetările efectuate de o echipă de specialişti francezi asupra unei specii de broască ţestoasă acvatică au arătat că temperatura este capabilă să inverseze predispoziţia genetică a sexului. De asemenea, injectarea de hormoni feminini (înainte sau după perioada termosensibilă), a unor ouă incubate la 25°C — temperatură la care în mod normal se obţineau masculi — va determina schimbarea sexului, obţinîndu-se broaşte femele.

Invers, dacă se injectează în ouă un produs care neutralizează hormonii feminini, la 30°C se obţin broaşte intersexuate care vor evolua în final ca masculi.

Aceste cunoştinţe sînt necesare în creşcătoriile de broaşte ţestoase care au ca scop reîmprospătarea populaţiei acestora. O astfel de creşcătorie se află la Gonfaron în regiunea Var din Franţa, unde broscuţele nou născute care cîntăresc 10 g şi au 3 cm lungime sînt ţinute într-o „grădiniţă" iar apoi sînt eliberate după 5 ani, cînd carapacea lor s-a osificat şi au trecut în prealabil prin rezervaţia tinerilor şi cea a reproducătorilor. Astfel de creşcătorii se întîlnesc şi în S.U.A., Costa-Rica, Mexic, Guyana franceză.

Testoasele sînt astăzi ameninţate în primul rînd de vînătoare pentru a fi folosite ca hrană (atît ele cît şi ouăle lor fiind consumate în cantităţi mari), apoi de industria cosmetică care foloseşte uleiul obţinut din grăsimea lor, bogat în vitamina A, mai ales pentru unguentele solare, de protecţie a pielii.

Industria de lux prezintă şi ea un pericol pentru dispariţia acestei specii, pie-

Extratereştrii sînt interesaţi de zăcăm

În urmă cu cinci ani, mai exact la 29 ianuarie 1986, un O.Z.N. în formă de sferă, aflat în zbor orizontal cu o viteză de 15 metri pe secundă a căzut pe un vîrf de munte ,în vecinătatea localităţii Dalnegorsk, din ţinutul Primorie. În cădere, sfera ar fi retezat o bucată dintr-o stîncă, cu un volum de 2—3 metri cubi. În locul cu pricina a putut fi observată timp de o oră o lumină puternică, emisă parcă de un arc voltaic susţin martori locali. Dispariţia sferei a fost fulgerătoare.

La locul în care O.Z.N.-ul a făcut contact cu pămîntul au sosit specialişti pentru a aduna „probe materiale". Ca de altfel şi în alte regiuni ale Uniunii Sovietice în care s-au semnalat prezenţe ale O.Z.N.-urilor. Atari cercetări fac parte, de mai mulţi ani, din preocupările unor oameni de ştiinţă de la trei filiale ale Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S. şi de la mai multe institute de cercetări ştiinţifice. Ce se poate afirma în legătură cu atari cercetări? „Azi se poate spune, subliniază agenţia Novosti că cel mai bine a fost înţelcasă structura unor particule solzoase afinate — „mici reţele". La microscop se poate observa că acestea sînt compuse din firişoare de cuarţ cu grosimea de 17 microni (de trei ori mai subţiri decît firul de păr), împletite cu zecile în şnururi ordonate (ghiduri de unde luminoase?) În interiorul unor fire de cuarţ există un fir de aur (conductor de aur într-o izolare de cuarţ?). Acestea sînt, fără îndoială, fragmente dintr-un aparat tehnic produs de o tehnologie extraterestră, alte supoziţii fiind excluse. Pe resturile de piatră arsă perforate de pe vîrful montan, rezultate în urma căderii O.Z.N.-ului, au fost găsite bile de plumb. Supuse cercetării minuţioase, cu ajutorul microscopului electronic, bilele şi-au dezvăluit secretul — existenţa unui orificiu. Cum se comportă ele în diferite situaţii?

din orașul Orsk are însușirea de a acționa asupra oamenilor prin sugestionarea fără cuvinte. Este de ajuns ca Moskovici să pocnească din degete pentru ca de îndată să vi se pară că vă aflați într-o livadă de pomi fructiferi, că simțiți aroma și gustul merelor coapte.

■ Specialiști de la Universitatea din Göttingen (Germania) au pus la punct metoda de stopare a proliferării algelor prin intermediul unor viruși. Acești viruși pot distruge algele fără însă a prezenta pericole pentru fauna marină. Se va putea preveni și apariția fenomenului observat în 1989 pe litoralul Mării Nordului și Adriaticii și care a dus la interzicerea scăldatului. Virusul riscă, însă, a distruge și alte populații de alge, provocînd astfel pagube considerabile. Algele, care produc o mare parte a oxigenului atmosferic, joacă un rol însemnat în asigurarea hranei faunei marine.

azin

TE VÎRSTELE

lea de pe picioare și gît fiind folosită în marochinărie pentru fabricarea curelelor de ceas, portofelelor și chiar a încălțămintei.

Broaștele țestoase au dușmani și în rîndul delfinilor, rechinilor, dar multe dintre ele mor agățate în plasa pescuitorilor de creveți.

Un alt factor de exterminate îl constitue poluarea mărilor cu hidrocarburi și produse chimice, pesticide și deșeuri plastice (pungi) pe care broaștele le înghit confundîndu-le cu meduzele și mor. Plajele unde țestoasele își depuneau ouăle sînt tot mai mult invadate de construcții, erodate și înghițite de mare.

Oamenii au luat unele măsuri de protejare a multor specii interzicîndu-se comerțul cu broaște și chiar abandonînd unele proiecte de urbanizare în locurile unde ele își depuneau ouăle. Dar nu este deajuns !

Traducere și adaptare –
MIHAELA CONSTANTINESCU-COCA

...intele Terrei ?

S-a constatat că respectivele sfere zboară afară din instalațiile de prăfuire cu plasmă a metalului (în interiorul picăturii metalul dă în clocot, iar vaporii lui ies prin orificiu). Analiza lor cu izotopi a permis constatarea că plumbul respectiv are proprietățile minereului din zăcămîntul Holednenski, situat în nordul Lacului Baikal.

Analiza cu izotopi radioactivi nu admite erori și deci nu poate fi pusă la îndoială. S-a recurs și la acest test. S-a aflat că plumbul expulzat din instalația cu plasmă ar fi de origine terestră. Plumbul nu a fost extras de pămîntenii din Siberia orientală, ci de extratereștri. Să fie posibil așa ceva pe „planeta albastră" și noi, pămîntenii, locuitorii ei, să nu știm acest lucru ? Extratereștrii se ocupă de probleme serioase, în timp ce oamenii de știință de pretutindeni se joacă de-a programul SETO, adică de recepționarea semnalelor radio emise de posibili extratereștri.

Madame TATI

Surpriză ! Colecția lui Azzedine Alaïa, care îmbracă de obicei staruri ca Tina Turner și Vanessa Paradis, a prezentat de curînd manechinele sale în carouri roz cu alb cu enorme litere albastre „Tati". Da, nu e nici un dubiu, e vorba chiar de magazinele Tati, Mecca celor mai scăzute prețuri. După decesul fondatorului acestor magazine, Eléonore Ouaki, văduva sa, o blondă drăguță, cu ochii verzi, conduce la cei 64 de ani, pe care nu-i arată, magazinele Tati vizitate de peste 25 milioane de clienți pe an. Jules Ouaki a început comerțul cu îmbrăcăminte în 1949, dispunînd de o suprafață de 60 de metri pătrați în bulevardul Rochechouart și a botezat prăvălia „Tati" — anagramă de la Tita, numele de alint al fiicei sale Esther. De-a lungul anilor magazinul s-a extins, devenind astăzi un imperiu cu o cifră de afaceri de 1,7 miliarde de franci și ocupînd zece mii de metri pătrați. A urmat, tot în Paris, un nou Tati în Place de la Republique, apoi rețeaua s-a extins la Nancy, Lille, Montpellier și Rouen. În 1991 se vor deschide alte puncte de desfacere la Havre și la Nisa.

Asistată de cumnați, fii și gineri, Eléonore aplică cu consecvență rețetele soțului său, iar clientela este foarte cosmopolită și variată. Pe lîngă magrebieni abundă și asiaticii, iar Madame Ouaki nu ezită să arate cu mîndrie fotografia unui tibetan purtînd vestitul sac... în Himalaya !

Căderea cortinei de fier, i-a adus o cohortă de clienți din țările din Est. Războiul din Golf a mai încetinit însă vînzările, ca peste tot. Acum, pentru prima dată Eléonore Ouaki nu respectă principiul soțului său : „niciodată la modă, dar urmîndu-i tendințele", căci difuzînd accesoriile cele mai inventive ale creatorilor Azzedine Alaïa, se branșează pe culmea modei. De la caschete la pantofi, trecînd pe la mănuși și pînă la lenjerie, o întreagă gamă de produse de lux în culorile Tati. Un fel de omagiu. Alaïa își aminteste de vremea cînd era mică, în Tunis și sora aducea de la Tati cadouri pentru toată familia. Amintirea copilăriei a semnat-o prin produsele ce se vor vinde anul acesta la Tati : geantă, espadrile și cămăși.

MANUELA SPĂTARU

ȘI CÎINII POT DEVENI MAȘINI DE LUPTĂ

Se întîmplă din ce în ce mai des ca oamenii să fie atacați sau chiar uciși de cîini fioroși, rezultați din încrucișări dubioase și care manifestă o agresivitate incredibilă. Unele landuri germane au ajuns chiar să preconizeze interzicerea creșterii acestor cîini de luptă.

La Hamburg, de pildă, trei femei au fost atacate de un „cîine de luptă" care a rănit-o grav pe una din ele. La München, un grup de tineri și-au asmuțit cîinele asupra unui trecător care a refuzat să le ofere țigări. Victima a suferit 30 de mușcături și contuzii. La New York, proprietarul unui imobil a trebuit să lase să „patruleze" pe culoare trei cîini pitbull care... nu doreau să se mute.

Știrile înspăimîntătoare despre răni mortale provocate de cîini fioroși sînt numeroase și ele arată că uneori „cel mai bun prieten al omului" se poate transforma, printr-un dresaj adecvat, într-o adevărată mașină de luptă. „La nevoie ei pot să lupte pînă la moarte" arată W. Piggendor, directorul unei filiale de protecția animalelor din Hamburg. Cîinii din rasa pitbull, care sînt părinții îndepărtați ai bulldogului englez, servesc de multă vreme ca simbol de prestigiu în cercurile de proxeneți, iar traficanții de droguri devin și ei din ce în ce mai interesați de ei. Așa că proprietarii unor asemenea cîini organizează din ce în ce mai des lupte „sportive" între cei antrenați pentru a fi „gărzi de corp" și ferocele patrupede — lupte în care partenerii se sfîșie reciproc și fără milă. Se pun pariuri zdravene cu acest prilej ! Pe de altă parte, sînt și familii care cumpără asemenea mașini de luptă, care însă atacă prin surprindere : „În fiecare an ni se aduc vreo 50 de cîini pentru că stăpînii lor nu o mai scot la capăt", declară același W. Piggender.

Mai există însă și un alt tip de cîine care îi înspăimîntă pe oameni în ultima vreme, și care nu poate fi struni decît de stăpînul său : bandog-ul. El îi întrece de departe pe toți ceilalți prin forță și agresivitate. Existența sa se datorează experiențelor făcute de crescători de cîini lipsiți de scrupule, care au încrucișat pitbull-ul cu buldogul , cu un rotweiler sau cu un ridgeback rodezian. Rezultatul — bandogul, în care agresivitatea, tenacitatea și suplețea pitbull-ului se combină cu forța fizică și rezistența cîinilor de talie mare.

În fața atacului acestor cîini agresivi, copiii sînt fără apărare. 10 000 de copii cad anual victime în Germania, potrivit datelor furnizate de Societatea germană pentru protecția copilului. Această organizație cere în consecință ca acei cîini de luptă și de talie mare, care măsoară cel puțin 50 cm de la sol pînă la umăr, să poarte botniță atunci cînd nu se află în lesă. Iar un mare număr de iubitori de cîini cer chiar interzicerea creșterii unor asemenea cîini ! Potrivit lui B. Mayer, director al Asociației pentru sprijinirea rasei canine, care numără peste 650 de membri, acești cîini îi atrag pe oamenii „perverși", subliniind totodată că exemplarele de talie mare nu trebuie considerate automat ca agresive. Cîinii folositori (cum ar fi rasa Rotweiller) nu intră în această categorie.

Nici oamenii politici nu au stat deoparte — „verzii" au cerut în Bundestag interzicerea pitbull-ului ! Incluzînd asemenea cîini în legea privind deținerea și folosirea armelor, s-ar putea de altfel reglementa la modul general creșterea și comercializarea acestor cîini. Pînă acum se apreciază că dispozițiile luate după fiecare accident, au fost insuficiente. Se preconizează, pe de altă parte, chiar interzicerea creșterii și dresării unor asemenea cîini de luptă și introducerea unui permis pentru proprietarii lor : „Cei care doresc să cumpere un cîine trebuie să se dovedească apți de a se ocupa de ei și că posedă toate cunoștințele necesare".

Etologii avertizează totuși asupra posibilității unei interziceri generale, argumentînd că toți cîinii de talie mare pot deveni periculoși după ce au fost dresați. Categorie care ar putea include pe viitor și boxerii, ciobănescul german sau chiar rasa Saint Bernard.

Și atunci, „Semper Fidelis" este de pe acum o deviză care va trebui schimbată ?

MIHAELA DOROBANȚU

Biblioteca „Magazin" de proză scurtă

POVESTIRE ◎ POVESTIRE

O VIZITĂ LA PSIHIATRU (IV)

de Henry Kuttner şi C.L. Moore

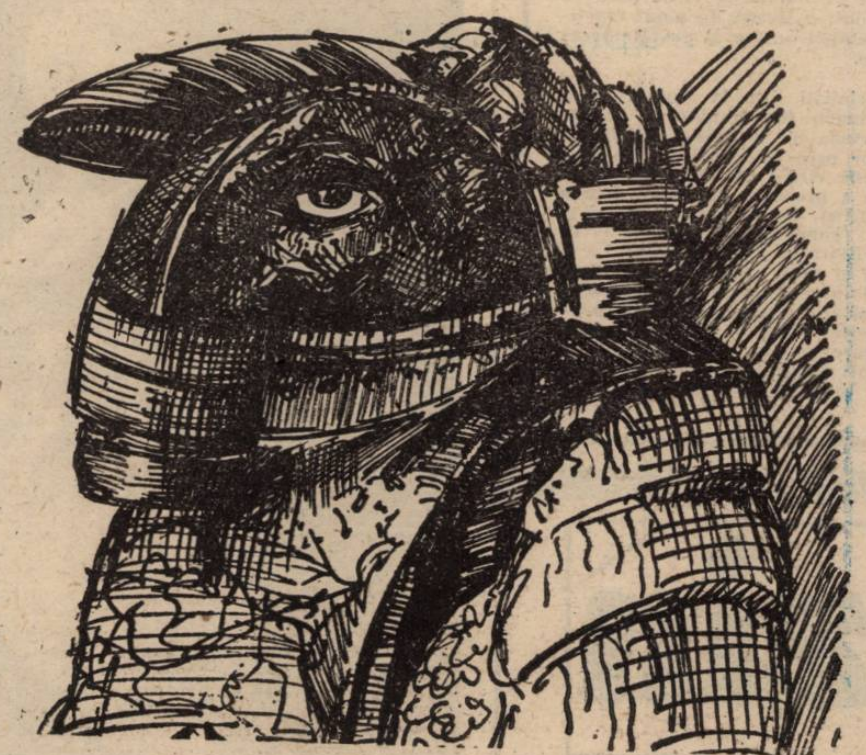

În noaptea aceea visă, dar era un vis obişnuit. Halucinaţia nu mai apăru. În schimb, el se găsea pe un eşafod, cu o funie în jurul gîtului. Hendricks alerga spre el cu un sul de hîrtie legat cu o panglică albastră.

— Eşti graţiat ! striga psihiatrul. Guvernatorul a semnat decretul ! Azvirli sulul în braţele lui Dawson. Deschide-l, îl grăbi. Desfă panglica !

Dawson ezita, însă Hendricks insista. Trase de panglică. Atunci văzu că aceasta era legată de o funie lungă, ce şerpuia pe eşafod, dispărînd. Auzi un clic. Simţi sub picioare tremurul trapei. Trăgînd de panglică, deschisese trapa ; acum se prăbuşea.

Se deşteptă asudat. Camera era întunecată şi tăcută. Mormăind cîteva înjurături, se ridică şi făcu un duş rece. De ani de zile nu mai avusese coşmaruri.

Urmară alte două şedinţe cu Hendricks. De fiecare dată, psihiatrul exploră mai profund. Refrenul rămînea însă acelaşi. „Recunoaşte simbolul. Mişcă palma. Nu uita !"

În cea de-a treia zi, aşteptînd în anticamera lui Hendricks, îşi aminti.

Amorţeala binecunoscută, ca plumbul, îl cuprinse din nou. Disperat, încercă să se concentreze asupra clădirilor ce se zăreau pe fereastră. Nu se putea însă împotrivi valului. În ultima clipă îşi aminti cuvintele lui Hendricks şi, simţind sub palmă obiectul tare şi rece, încercă din toate puterile să clintească mîna.

„Spre stînga", îi şoptea ceva. „Spre stînga..."

Îi venea greu să înfrîngă amorţeala, sufocarea colbuită şi disperată. Şi-i era greu să-şi mişte palma. Se străduí totuşi să trimită comanda în lungul braţului, în degetele încremenite, şi reuşi. Simţi ceva făcînd clic, şi... şi...

* * *

Ultimul lucru înainte de...
Înainte de ce
Îşi aminti.

* * *

„Terapie vitală", rosti o voce. „Pe zi ce trece sîntem tot mai puţini. Şi trebuie să ne păzim de molimă."

Karestly îşi trecu cele opt degete ale mîinii peste craniul lucios, transpirat.

— Testele arată că ai nevoie, Dawsao.

— N-am...

— Bineînţeles, nu puteai şti. Doar instrumentele pot sesiza. Dar e sigur că ai nevoie de cură.

— N-am timp, protestă Dawsao. Au început să lase formulele de simplificare. Cît ar trebui să stau în vorkyl ?

— O jumătate de an. Asta nu contează.

— Şi Pharr a început luna trecută.

— Avea nevoie.

Dawsao privi peretele, emise un semnal mental şi opacitatea se dizolvă în transparenţă. Putea zări Oraşul.

— N-ai mai vorkylat pînă acum, urmă Karestly. Eşti unul dintre cei mai tineri. Nu-i rău. Este stimulator, curativ şi necesar.

— Totuşi eu mă simt normal.

— Instrumentele nu se înşeală. Factorul emoţional este în neregulă. Ascultă-mă pe mine, Dawsao. Sînt mult mai bătrîn decît tine şi am fost de douăsprezece ori în vorkyl.

— Unde ? întrebă Dawsao.

— De fiecare dată în altă epocă. Cea mai potrivită pentru mine. O dată, Brazilia în 1890. Altă dată, Restaurarea Londrei. Şi al Doilea Imperiu Han. Aveam destule de făcut. În Brazilia mi-am petrecut zece ani, întemeind un imperiu al cauciucului.

— Cauciuc ?

Karestly surise.

— O substanţă... importantă pe atunci. Trebuia să fiu permanent ocupat. Este o cură excelentă. Pe atunci, singurele tratamente cunoscute implicau desene, construcţii — chestii vizuale şi materiale, nu cura emoţională şi psihică de acum. Totuşi minţile lor nu erau încă dezvoltate.

— Urăsc ideea de-a fi închis într-un trup cu cinci simţuri !

— N-o să-ţi dai seama. Există un unghi mnemonic artificial. Forţa ta vitală va prelua controlul corpului creat pentru tine în epoca terapeutică pe care ţi-am ales-o, şi vei dispune de un set complet de memorii false, create special pentru perioada respectivă. Vei începe probabil cu copilăria. O să existe o comprimare temporală, aşa încît vei trăi treizeci, patruzeci de ani în numai şase luni din timpul nostru.

— Tot nu-mi place.

— Călătoria temporală, spuse Karestly, este cea mai bună cură cunoscută în prezent. Trăieşti într-un mediu nou, cu un nou set de valori. Asta este lucrul cel mai important. Părăseşti actualul instinct de turmă, care ne-a pricinuit toate necazurile.

— Dar..., începu Dawson. Dar ! În întreaga lume au mai rămas sănătoşi numai patru mii dintre noi ! Şi dacă nu lucrăm rapid...

(Va urma)

Traducere de
MIHAI-DAN PAVELESCU

File din proza magiei negre

INVADATORII (III)

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE : Generalul a invadat ţinutul Krowaliei şi are nevoie de soldaţi-roboţi dotaţi doar cu instinctul crimei. Magicianul Rogaro primeşte vizita Generalului care îi aduce la laborator cadavrul descompus al savantului Victor Frankenstein, mort în urmă cu 50 de ani.

ÎN ACEST CAPITOL : Ideea de a-l reînvia pe Frankenstein, fostul său profesor îi surîde lui Rogaro. Gîndul unui complot împotriva Generalului îi încolţeşte însă în minte. Înviat, sub ochii îngroziţi ai asistenţei, Frankenstein pune prima întrebare : Cine sînteţi voi ?

În cugetul lui Rogaro se dădea o mare bătălie : dacă-l va reînvia pe Frankenstein, fostul său profesor, ambiţiile sale de a deveni stăpînul absolut al Krovakiei se năruiau, pe de altă parte, orgoliul său de magician cu puteri nelimitate dorea să dovedească ocupanţilor că spiritul său demiurgic e mai presus de forţa armelor cu care-l ameninţau.

— Timpul ne presează, tovarăşe Rogaro — făcu Generalul îndreptînd automatul spre miraculoasa instalaţie electro chimică din laborator. Gîndeşte-te bine, dacă vei reuşi vei primi un post foarte important în Noua Krovakie. Noi nu ne uităm niciodată colaboratorii...

Scîrbit de vorbele ocupantului, Rogaro ridică mîna în semn de supunere. Ideea unui complot împotriva invadatorilor începu să-l stimuleze. Va întoarce totul contra celor ce voiau să-i exploateze forţele oculte. Dădu cîteva ordine scurte şi militarii ce-l însoţeau pe General se supuseră. Sicriul putrezit cu osemintele lui Frankenstein fu aşezat în larga baie electrochimică din mijlocul laboratorului. Îi ordonă lui Morley, asistentul său de o viaţă, să facă toate conexiunile electrice şi să stabilească în aparatul de distilare concentraţia maximă de ectoplasmă, mediul generator al tuturor tipurilor de celule vii. Lemnul sicriului fu îndepărtat cu grijă, pînă cînd scheletul şi craniul profesorului veniră în contact direct cu zecile de electrozi ai instalaţiei electrice. Zîmbetul ironic al Generalului păli cînd Rogaro, încrucişîndu-şi mîinile pe pieptul uscăţiv, îi porunci :

— Vom trece la prima etapă a procesului ! Refugiaţi-vă cu toţii în propriul vostru spirit şi lăsaţi-mă singur cu Frankenstein. Nu ne tulburaţi comunicarea cu neîncrederea voastră, asta ar putea strica totul. Înarmaţi-vă cu puterea de a vă crede ochilor ceea ce va urma, orice şovăială îmi va anula forţele.

Generalul şi oamenii lui se priviră cu teamă, dar se retraseră tăcuţi la perete. Ochii lor fugeau alarmaţi de la chipul descompus al magicianului la rămăşiţele lui Frankenstein. Dar trebuiau să rabde.

Minute în şir, Rogaro privi fix un punct de pe cerul înnorat al nopţii. În clipa cînd reuşi să stabilească frecvenţa din cîmpul terestru care anima sufletul lui Frankenstein, şopti :

— Te simt profesore... Te simt... Supune-te, supune-te pentru prima oară voinţei mele...

Militarii încremeniră de groază şi încleştară degetele pe automate. Îşi stăpîneau cu greu un urlet de frică, nu puteau bănui ce-i va aştepta. Timpul trecea şi la un semn, asistentul deschise un ventil ce făcea comunicarea între distilator şi baia de electroliză. Oasele defunctului savant fură imediat învăluite într-un fluid ceţos, care lăsa cu greu să se întrevadă conturul rămăşiţelor. În timp ce Rogaro continua să vorbească ininteligibil către un punct din eter, Morley creşte voltajul. Spiritul lui se asociase cu cel al stăpînului şi pe măsură ce voinţa acestuia o domina pe cea a lui Frankenstein, tensiunea la care supunea ectoplasma devenea tot mai mare.

Generalul observa cu proprii-i ochi cum fişii de muşchi şi ligamente, de nervi şi ţesuturi, organe şi măduvă osoasă începeau să umple cu încetineală scheletul lui Frankenstein. Ar fi fugit, dar se simţea ţintuit în podea. Curînd, o tentă roz se ivi prin ceaţa mediului ectoplasmic, ca o pieliţă fină şi sensibilă. Dar cel mai înfiorător era craniul care, trepidînd sub impulsul curentului electric, începea să se umple de materie. Din scobiturile nasului şi ochilor, din golul înnegrit al maxilarelor, se profilau din ce în ce mai clar trăsăturile unui om. Era prea mult pentru el, un biet comandant de armată, dar îl auzea pe Rogaro bolborosind : „Supune-te ! Supune-te ! Nu mai poţi să-mi scapi, profesore Frankenstein !".

Cînd magicianul căzu epuizat, ieşind din transă, Morley opri instalaţia. Înţelesese că stăpînul a reuşit. Ectoplasma nefolosită se evaporă instantaneu, lăsînd în urmă un miros greu. Incapabil de vreun gest, militarii priveau stupefiaţi la ochii curioşi ai omului din cuva metalică. Treceau minutele şi Rogaro nu intervenea. Abia cînd auzi un glas incolor, se ridică şi privi triumfător spre invadatori.

— Cine sînteţi voi ? Victor Frankenstein punea prima întrebare de la readucerea lui la viaţa materială. Rogaro zîmbi şi-i făcu un semn asistentului. Acesta dispăru şi reapăru cu un pachet de haine. Cu multă precauţie, începu să-l îmbrace, ca pe un nou-născut, pe savantul uimit. Cînd operaţia se termină, Frankenstein reuşi să se sprijine în propriile mîini. Îl recunoscu pe Rogaro şi-i vorbi mustrător:

— Ai învins ! Ai învins, nici în nefiinţă nu pot fi liniştit. De ce ?

(Va urma)

Versiune românească prezentată şi adaptată de PAUL IOAN după romanele lui DONALD F. GLUT

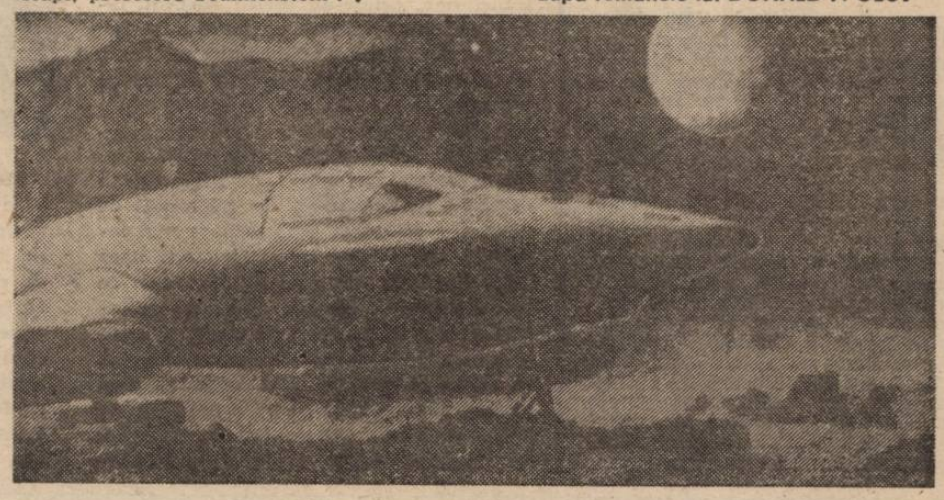

HOROSCOP

Săptămîna 6. 05. – 12. 05.

BERBEC (21.03—20.04)

Luni : Adunați-vă toată voința, vor urma zile cu mare încărcătură emoțională. Refaceți planurile după circumstanțe.
Marți : Veste proastă pe plan profesional. Aminați o decizie pripită.
Miercuri : Confortul psihic se reinstalează. A fost doar un zvon.
Joi : Ziua cea mai calmă a săptămînii.
Vineri : Valul de pesimism se spulberă, incertitudinile dispar.
Simbătă : Stăpînirea de sine a fost benefică. Un sfat bun de la soție.
Duminică : Vă regăsiți locul în familie. O zi a destinderii prin activitate casnică prelungită.

TAUR (21.04—21.05)

Luni : Triștețe trecătoare, nu abuzați de alcool.
Marți : Un imens dor de ducă vă sustrage profesiunii. Certuri minore.
Miercuri : Scadența unei datorii destul de împovărătoare.
Joi : Planați într-un ocean de suspiciuni. Atenție la falșii amici.
Vineri : O cunoscută persoană în vîrstă devine brusc interesantă.
Simbătă : O migrenă rebelă vă ține departe de prieteni.
Duminică : Vizită simandicoasă a persoanei în vîrstă. Perpective bune.

GEMENI (22.05—21.06)

Luni : Călătorie lungă, plicticoasă, obositoare.
Marți : Voiajul s-a dovedit a fi inutil și mult prea costisitor.
Miercuri : O aventură sentimentală vă găsește indecis (ă). Refuzați.
Joi : Presimțiri mai vechi se confirmă : mic succes financiar.
Vineri : Uneori e cumplit să fii subaltern.
Simbătă : Ziua bunei dispoziții, anturajul vă reconfortează total.
Duminică : După cheful din ajun, o mahmureală prelungită pînă seara.

CANCER (22.06—22.07)

Luni : Se prevede o săptămînă cît se poate de senină.
Marți : O cerere mai veche vi se aprobă.
Miercuri : Ceva e suspect : toată lumea vă dă dreptate.
Joi : Scurte călătorii, de ici-colo, finalizate benefic.
Vineri : Vi se solicită o nouă prietenie. Acceptați.
Simbătă : Muzica vă umple ziua. Familia vă lasă în pace.
Duminică : Conflicte minore se rezolvă de la sine. Stare de euforie.

LEU (23.07—22.08)

Luni : Vă înconjură numai femei. Înarmați-vă cu tact.
Marți : Conjunctură financiară extraordinară. Riscați fără teamă.
Miercuri : Ziua asumării unor răspunderi importante. Ocoliți aparențele.
Joi : O persoană mai energică vă domină, trebuie să cedați.
Vineri : O femeie vă ajută, dar în interes personal.
Simbătă : Mic necaz familial. Intrați în depresiune.
Duminică : Zi searbădă, incoloră, umbrită de evenimentul din ajun.

FECIOARA (23.08—21.09)

Luni : Odată cu soarele apare o primă bucurie sentimentală.
Marți : Cea mai erotică zi a săptămînii.
Miercuri : Senzualitatea unei persoane apropiate vă tulbură.
Joi : Intelectualul e afectat de o pasiune fulgerătoare.
Vineri : Totul e roz, totul e înmiresmat, sînteți centrul Universului.
Simbătă : O primă decepție e ștearsă cu buretele.
Duminică : A doua decepție înseamnă contactul cu realitatea. Fumați prea mult.

BALANȚA (22.9—22.10)

Luni : Ziua echilibrului fragil. Prea multe planuri se suprapun.
Marți : Vă așteaptă un convoi de creditori.
Miercuri : Două mari responsabilități vă dau bătaie de cap.
Joi : Un petec de cer vă luminează cugetul. O decizie înțeleaptă.
Vineri : O mică neglijență se dovedește profitabilă.
Simbătă : Poftă de muncă, rezolvați multe lucruri amînate anterior.
Duminică : Veste bună de la prieteni depărtați.

SCORPION (23.10—21.11)

Luni : Sănătatea vă dă iar de furcă. Consultație și același diagnostic.
Marți : Activitate profesională confuză, neinspirată.
Miercuri : Toată lumea vă hărțuiește
Joi : Relaxare la pat, nu răspundeți la telefon nimănui
Vineri : O spaimă trecătoare vă domină dimineața. Migrenă toată ziua.
Simbătă : Ceaiuri, pastile, televizor, romane de duzină.
Duminică : Intrarea în convalescență. Ploaia vă ține în casă.

SĂGETĂTOR (22.11—20.12)

Luni : Optimism molipsitor, foarte activ profesional.
Marți : Vă așteaptă o promovare, deveniți subiect de bîrfă interminabilă.
Miercuri : Doar cu multă voință veți evita o ceartă cu un coleg (ă).
Joi : Cheltuieli excesive, pregătiți un cadou, se apropie o aniversare.
Simbătă : O altă veste proastă vă întristează. Zi noroasă.
Duminică : Inevitabila aniversare vă destinde, cerul se limpezește.

CAPRICORN (21.12—19.01)

Luni : Slabă putere de concentrare, evitați decizii cu bătaie lungă.
Marți : Zi de bună dispoziție, dar ineficientă.
Miercuri : O vie polemică vă afectează simțul umorului.
Joi : Sînteți plin de inițiative, dar totul rămîne pură teorie.
Vineri : Suprasolicitare și ușor surmenaj nervos.
Simbătă : Refugiu prelungit în sfera sentimentală.
Duminică : Vă faceți singur (ă) un cadou consolator.

VĂRSĂTOR (20.01—18.02)

Luni : Toată lumea vă e indiferentă, plictis profesional.
Marți : O veche relație vă sprijină financiar.
Miercuri : Zi bună de reevaluare a situației profesionale, de proiecte.
Joi : După o lungă insomnie, o stare de încordare nefireaseă.
Vineri : Luciditate în organizarea propriei activități. Decizii bune.
Simbătă : Ceva nu e în regulă cu stomacul. Indispoziție trecătoare.
Duminică : O gîlceavă ivită din senin duce la amînarea unei vizite.

PEȘTI (19.02—20.03)

Luni : Imaginația fecundă vă e de folos doar în conversații.
Marți : Cineva vă vorbește de rău. Nu cădeți în capcana întinsă.
Miercuri : O petrecere neprogramată vă întîrzie un obiectiv profesional.
Joi : Muncă intensă, remușcări după timpul pierdut.
Vineri : Decizii pripite, polemici în familie, odrasla vă agasează.
Simbătă : Confortul psihic se reinstalează. Singurătatea e prielnică.
Duminică : Creativitatea vă rupe de ceilalți, sînteți prolific(ă).

CRONICA modei

ROCHIA DE SEARĂ

Casa Chanel nu se dezminte. Rămîne atașată eleganței, farmecului și rafinamentului, izvorîte din știința și talentul remarcabil al creatorilor de a „broda" modele noi, mereu actuale, fără a trăda totuși linia clasică. Simplitatea, dar mai ales tăietura impecabilă executată pe țesături savant elaborate îi asigură nota de mare originalitate. Albul și negrul sînt culori preferate, alese special parcă pentru a spori distincția. Este exact ce s-a dorit și pentru această rochie de seară, realizată din jerse de bumbac de un negru intens. Ovalul decolteului pune în valoare conturul umerilor și nu al bustului cum se întîmplă cel mai adesea. Sobrietatea culorii e ușor atenuată de albul strălucitor al accesoriilor : trandafirul prins de o baretă

ce traversează în mod inspirat decolteul, șiragurile de perle abundent rulate în jurul încheieturilor mîinilor, cerceii care rimează cu originalele „brățări»... (A.P.)

cartea RECORDURILOR NAȚIONALE

Marea frescă a istoriei românilor

În ziua de joi 26 mai 1938 s-a desfășurat evenimentul dezvelirii marii fresce din sala mare a Ateneului Român, situată pe o friză circulară cu lungimea de 75 de metri și lățimea de 3 metri. Reprezentînd un adevărat poem istoric în formă și culoare a istoriei neamului, marea frescă a fost realizată de pictorul Costin Petrescu, profesor la Școala de Belle-Arte. Proiectul a fost finalizat în 1933, iar acceptul de demarare a lucrărilor s-a dat în ședința adunării generale a Ateneului din 27 mai 1933. Prin cumpărarea de vignete emise special, elevii liceelor din București și din alte localități au contribuit financiar la reușita proiectului grandios. Se estimează că marea frescă a istoriei românilor va dura timp de secole, precum cele de la Voroneț și Sucevița.

Premiere navale

Primul vas românesc a fost construit în șantierele navale de la Giurgiu, între 1833 și 1834.

Prima corabie de mare a Țării Românești a fost lansată la Brăila în 1843 și s-a numit „Marița" (după sumele soției domnitorului Gheorghe Bibescu).

Primele nave militare moldovenești au fost : bricul goeletă „Emma" (făcea poliție de navigație pe Dunăre, între Siret și Prut), goeletele „Ștefan cel Mare" și „Galați" (prevăzute cu cîte un tun).

Prima navă fluvială de război, acționată cu abur, s-a numit „România" și a fost lansată în 1861, la Giurgiu. Numele i l-a dat domnitorul Alexandru Ioan Cuza, în cinstea Unirii Principatelor (nava era prevăzută cu două tunuri).

Telefonie

Prima convorbire telefonică (experimentală) în București s-a efectuat în anul 1884. În anul 1889 funcționa o centrală telefonică cu cinci numere, între Parlament și principalele ministere.

Primul circuit telefonic interurban, între București-Brăila-Galați, este dat în folosință în 1890 (linii aeriene, susținute pe stîlpi). Prima carte de telefon este tipărită în 1894 (în 1893 erau instalate 300 posturi telefonice particulare).

Băuturi

Șampania se fabrică pentru prima oară în țara noastră în anul 1841, după procedeul călugărului Dom Pérignon (1638—1715) de la mănăstirea Haut Villiers, provincia Champagne (Franța). Inițiatorul acestei producții a fost Ion Ionescu de la Brad (1818—1891), agronom și economist, membru corespondent și de onoare al Academiei Române.

Berea este menționată documentar în Transilvania la 8 decembrie 1366, în Moldova la 31 octombrie 1402, iar în Țara Românească în anul 1522 (cele mai vechi atestări, desigur).

Coincidența datei de naștere

La data de 6 ianuarie s-au născut patru mari scriitori și cărturari români : Ioan Budai Deleanu (1720—1820), Ion Heliade-Rădulescu (1802—1872), Ion Minulescu (1881—1944) și Ionel Teodoreanu (1897—1954).

Cel mai mare acvariu

La Ploiești funcționează, actualmente, cel mai mare acvariu din țară, instalat la Palatul Culturii. Are 62 de bazine și peste 60 specii de pești exotici. Aici delectarea se îmbină cu studiile științifice.

Rubrică realizată de PAUL IOAN

GUINNESS BOOK

A alerga cu... baia. Copleșitoarea majoritate a popoarelor lumii știe la ce folosește o baie (mă refer la cuva metalică, sau fabricată din alte materiale). E de prisos să mai specificăm că utilizarea acesteia se face de regulă într-una și aceeași încăpere, fiind fixată în pardoseală. Există însă unii oameni care au transformat baia într-un obiect de concurs. În atenția amatorilor, facem precizarea că respectivul obiect se montează pe roți clasice de bicicletă și apoi, în mod cît se poate de organizat, se ia startul. O tradițională cursă anuală de acest tip se petrece între orașele Nanaimo și Vancouver (Canada), pe o distanță de 58 kilometri. Recordul mondial îl deține australianul Gary Deathbridge (de 25 de ani la data respectivă), cu timpul de o oră, 29 minute și 40 secunde, la 30 iulie 1978. Dacă doriți să porniți într-o cursă solitară cu baia dv., fără alt concurent decît propria rezistență fizică, aflați că recordul pentru 24 de ore de alergare împingînd „vehicolul" este de 136 kilometri. Pe de altă parte, membrii asociației americane numite Tau Kappa Epsilon, din Cleveland, statul Ohio, au deplasat o baie pe distanța record de 845 kilometri, în 66 de ore și cinci minute, între 8 și 18 septembrie 1983. Viteza medie de alergare a fost de 15 km/h.

Barbă de albine. Dacă această sintagmă nu vă spune chiar totul, atunci aflați că unii crescători de albine s-au gîndit să stabilească un record constînd din numărul de albine care roiesc pe barba și pieptul lor, formînd deci un fel de podoabă zumzăitoare și cît se poate de compactă. Nu știu cine a avut tenacitatea să le numere, dar cu o astfel de barbă compusă din peste 35.000 de albine s-a împodobit americanul James Johnson din orașul Terra, statul Virginia de Vest, la data de 17 octombrie 1982. Cheia acestui succes aproape inimitabil a reprezentat-o prezența unei regine care, plimbîndu-se pe barba și pe pieptul lui Johnson, a făcut să graviteze în jurul ei zecile de mii de albine lucrătoare. S-a estimat că greutatea totală a respectivului „stup" a fost de circa 4,5 kilograme. Recordul mai este revendicat și de americanul Don Cooke din Ohio, care susține că „i-a crescut" o barbă de albine de 100 de ori mai mare decît cea a lui James Johnson. Dar întrucît Guinnees nu mai acceptă recorduri de acest fel, oficializarea unor recorduri asemănătoare nu se mai face. Cu toate acestea, la nivel național, se mai poate încerca.

Și ca să încheiem ciclic, să amintim de **cursele de împins paturi de spital** (deci cu rotile). Pe o distanță de 5.000 km, nouă sanitari scoțieni au reușit această performanță unică, între 21 iunie și 26 iulie 1979. Fără comentarii.

În imagine nu se poate zări chipul lui Susan Montgomery Williams, din cauza recordului stabilit de ea. Cu plămînii ei delicați, Susan a umflat cel mai mare balon din gumă de mestecat (bubble gum), cu diametrul aproximativ de 55 centimetri. Cît de ușor ajung unii celebri !

Rubrică realizată de PAUL IOAN

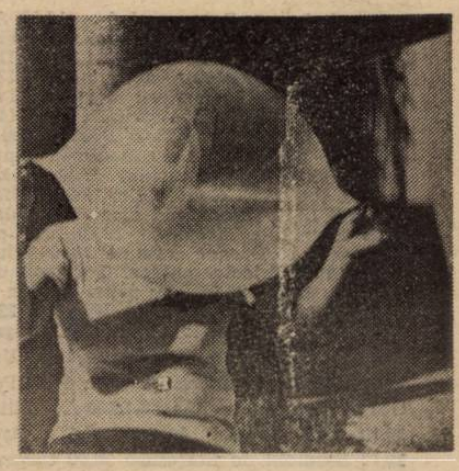

SECRETELE LONGEVITĂȚII

Imaginea alăturată vă prezintă o fericită centenară. Este din Franța, dar ca ea mai sînt numeroase persoane și în alte părți ale lumii. Sociabilă, cochetă, veselă și totuși autoritară, această femeie n-a avut pe buze, în întreaga sa viață, decît un cuvînt : „travail", adică muncă. De altfel și acum, la peste o sută de ani continuă să rămînă foarte activă. Pentru specialiștii în gerontologie de la laboratoarele Ipsen din Franța, acesta poate fi portretul-robot al unei persoane centenare care are norocul să descindă dintr-o familie longevivă dar care a știut totodată să-și îngrijească viața. Conform datelor statistice de care dispun oamenii de știință francezi, în această țară, în anul 1990 trăiau peste 3 000 de centenari. Analizînd în linii mari aceste persoane, s-a putut ajunge la concluzia că ele prezintă unele trăsături comune. Femeile formează 88% din efectiv. Toți centenarii sînt activi, păstrîndu-și în mare măsură autonomia. Medicii le recunosc o sănătate aproape perfectă. Tensiunea, ritmul cardiac, celelalte constante biologice se pot compara cu ale persoanelor adulte, dar tinere. Pe scurt, se poate spune că acești centenari au depășit bătrînețea „patologică" și au intrat în bătrînețea „naturală". În cazul lor, e vorba de o fericită moștenire genetică sau de rezultatul unei vieți sănătoase ? În general, descind din familii care au trăit mult, iar viața și-au organizat-o fără privațiuni dar și fără excese. Alcool ? Tabac ? Deloc sau aproape deloc. Interesant este faptul că specialiștii observă că toți centenarii de care s-au ocupat au trăit în zone deosebit de pitorești ale Franței, în general de-a lungul Loarei. Să fie și aceasta un secret al longevității ? Oricum, în căutarea lui, specialiștii lansează o concluzie revigorantă : „Orice deces care survine înaintea vîrstei de 120 de ani trebuie considerat o moarte prematură".

Rujeola și... vitamina A

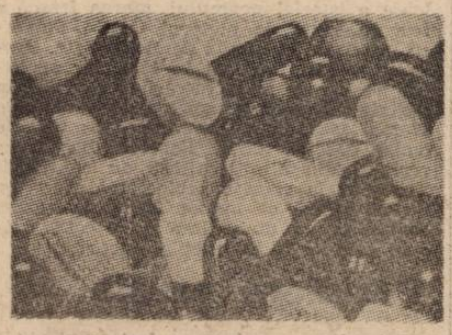

Cu cîteva luni în urmă cercetători sud-africani arătaseră că riscul de complicații și mortalitatea în cazul îmbolnăvirilor de rujeolă erau mai reduse la copiii cărora li se administra vitamina A.

De curînd, un studiu realizat de specialiști americani și indieni, mult mai amplu, a confirmat acest rezultat : În sudul Indiei, mortalitatea datorită diverselor infecții este redusă cu 50% în cazul copiilor care primesc o alimentație îmbogățită în vitamina A. Ambele studii au apărut în cunoscuta revistă New England Journal of Medicine. (M.D.)

Nici-un prînz fără salată!

Salata este o plantă anuală sau bianuală, cu frunzele bazale late, nedivizate formînd o căpățînă din mijlocul căreia mai tîrziu se dezvoltă o tulpină dreaptă, cu frunze întregi, sesile amflexicaule (ce îmbrățișează tulpina). Înflorescența este un calathidiu cu flori galbene. Cele mai răspîndite soiuri din țara noastră sînt : „capitata", frunzele bazale ale acestei varietăți, sînt adunate într-o căpățînă compactă, soiul „crispa" are frunze crețe și soiul „longifolia" are o căpățînă conică datorită frunzelor alungite. Salata, provine din estul Asiei. Grecii și romanii foloseau salata în arta culinară și aveau la dispoziția lor mai multe soiuri. Ca aliment, are puține calorii, în schimb are alte proprietăți importante. Frunzele salatei, conțin pînă la 95 la sută apă, 1,2 la sută zaharuri, 2—2,5 la sută protide (substanțe albuminoide) urmează acizii organici : malic, ascorbic, citric, folic, lactucic, oxalic, vitaminele : A, B_1, B_2, B_6, E, K, P.P. Ele mai conțin o gamă de săruri minerale bogate în calciu, potasiu, magneziu, fier, titan, bor, molibden, cupru, fosfor, iod. Latexul salatei, conține o serie de lactone și cantități mici de rășini.

Datorită acidului folic și pigmenților clorofilieni, salata se recomandă celor ce suferă de anemie feriprivă și hipocromă.

Datorită lactonelor chamazulenice din latex, salata are o acțiune neurosedativă și hipnotică, de aceea se recomandă să fie consumată la cină de cei ce suferă de insomnie. Avînd o valoare alimentară redusă, se recomandă celor ce sînt predispuși la obezitate. Avînd în vedere că este aproape lipsită de zaharuri, se recomandă celor ce suferă de diabet zaharat.

Datorită celulozei, stimulează peristaltismul intestinal și în consecință combate constipația.

Sucul de salată proaspătă, 2—3 linguri înaintea mesei de prînz, se recomandă celor ce suferă de gastrită sau ulcer gastric.

Datorită iodului, sucul de salată se recomandă celor ce suferă de tircotoxicoză precum și de adenom toxic.

Macerația obținută din 20 g. de salată la 200 ml. de apă are o acțiune hipnotică, hipotensivă și galactogogă (mărește secreția de lapte la mamele care alăptează).

Nu mai vorbim de supe de salată, care au intrat de mult în arta culinară.

Prof. IOAN MINTEASCHI

POSTA by Air Mail

■ **MIRCEA BĂLUȚEANU (București) :** La ambele întrebări, răsunsul este DA ! Prin urmare, așteptăm colaborările promise !

■ **VALENTINA PASCU (Rusca Montană) :** Vă înțelegem necazul pe care ni l-ați împărtășit, însă, din nefericire, nu avem cum altfel s-o ajutăm pe sora dv. decît sugerîndu-i să se adreseze unui Leagăn de copii...

■ **OANA A .ANDOCE (București) :** Că moartea este un fenomen biologic de o extraordinară complexitate, care nu depinde doar de un singur factor, ci de o multitudine — este un adevăr pe care știința contemporană îl analizează azi sub focul concentrat al mai multor domenii de cercetare. Așa-numita „linie a vieții", a chiromanților este, logic, un „semn" extrem de discutabil, întrucît nu poate obiectiv exprima totalitatea factorilor externi și interni care dăcid conjugați, funcționarea și durata de funcționare a unui organism viu. Însă, dacă oamenii de știință caută să înțeleagă dacă există un raport statistic real între acest „semn" și durata de viață, aceasta nu înseamnă decît o încercare, ca multe altele, și nicidecum o certitudine. Fiindcă, nu-i așa, ca viitor om de știință, știți foarte bine că un cercetător este obligat să nu respingă apriori nici una din căile de descoperire a adevărului, oricît de ciudate ar părea acestea și chiar dacă ele se vor dovedi a fi ulterior greșite... Iar revista noastră nu a făcut altceva decît să informeze și... nimic mai mult !

■ **GRAEF HEINRICH (Sibiu) :** Întrucît este vorba despre o cercetare științifică relativ recent încheiată, nu credem să existe astfel de exemplare și în țara noastră. Lesne de imaginat că soiul respectiv este considerat „invenție" și ca atare este apărat printr-un brevet de invenție. Deci semințele și tehnologia de cultură și întreținere sînt considerate „secrete" și prin urmare procurarea lor costă probabil destul de mult. Pentru deplina edificare, vă sugerăm să luați legătura cu Academia de Științe Agricole și Silvice din București, care s-ar putea să dețină mai multe informații, eventual, decît articolul publicat în revista noastră.

■ **VIOREL SFETEA (Brașov) :** Nu avem cunoștință de existența în domeniul care vă interesează a unor apariții editoriale în limba română. Întrucît domeniul respectiv este extrem de rar și de... exotic, s-ar putea însă să ne și înșelăm ! De aceea, vă sugerăm să luați legătura cu I.M.F. București și/sau I.M.F. Tg. Mureș, mai precis la facultățile de farmacie din institutele respective, cu Institutul Național de Informare și Documentare din București și cu Academia de Științe Medicale tot din București. Din cîte cunoaștem, trebuie în orice caz să vă organizați un vivariu în care să creșteți și să îngrijiți speciile care vă interesează în scopuri medico-farmaceutice. Dar cum se organizează, de unde pot fi procurate „locatarele" vivariului și toate celelalte — depășește posibilitățile noastre de informare și documentare... Deocamdată !

Rubrică realizată de ADRIAN HOAJĂ

PROGRAM TV

LUNI , 6 mai. Programul 1 : 14.00 Actualități 14,10 Horoscopul zilei. Emisiune de Ștefan Mărăscu 14,20 Canal France Internațional 15,20 S.O.S. Natura ! 15,50 Copiii noștri — viitori muzicieni 16,15 Patrimoniu 16,40 Avanpremieră săptămînală 17,00 Emisiunea în limba maghiară 18,30 Repriza a treia 19,00 Tezaur 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Teatru TV. Scaunele de Eugen Ionescu 22,35 „Căutăm, pămîntul unde / mitic să ne-alcătuim..." Lucian Blaga, 30 de ani de la moartea Poetului 22,55 Ecranul 23,25 Serenada 23,45 Actualități 23,55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Studioul muzicii de cameră 17,00 Veniți cu noi pe programul doi ! (I) 18.00 Actualități 18,10 Veniți cu noi pe programul doi ! (II) 20,00 Super Channel 20,30 TV 5 Europe 22,30 Magazin auto-moto.

Marți, 7 mai Programul 1 : 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Film artistic. Pensionarul (Franța, 1978) 11,50 Super Channel 12,00 Ora de muzică 13,00 Confluențe 13,40 Bijuterii muzicale 14,00 Actualități 14,10 Audio-vizual studio 14,30 Documentar științific 15,00 Preuniversitaria 15,30 Teleșcoală 16,00 Medicina pentru toți 16.15 Cheia succesului 16,40 Muzica pentru toți 17,00 Convietuiri 17,30 În fața națiunii 18,10 Tele-discul muzicii populare 18,30 Economia încotro ? 19,00 Rock-panorama 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Telecinemateca. Tot tacimul... (S.U.A., 1931) 22,15 Un artist român la Paris și la București : Ion Nicodim 22,45 Salut, prieteni ! 23,45 Actualități. **Programul 2 :** 16,05 Desene animate 16,30 Univers cultural — univers creștin 17,10 Portret componistic românesc 18,00 Actualități 18,10 Film serial. Aștii cerului albastru 19,10 Studioul de literatură 20,00 Campionatul european de box.

MIERCURI, 8 mai. Programul 1 : 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Super Channel 12,00 Ora de muzică 13,00 Virsta a treia 13,40 Agendă muzicală 14,00 Actualități 14,10 Jazz-Magazin 15,00 Fotbal : Semifinalele Cupei României 16,50 Preuniversitaria 17,20 Teleșcoală 17,50 Reporter '91 18,20 Tineri interpreți de muzică populară 18,35 Reflector 19,05 Cultura în lume 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Film serial. Decalog (Polonia, 1988). Premieră pe țară. 22,00 Universul cunoașterii 22,40 Televiziunea vă ascultă ! 23,00 Pro musica 23,45 Actualități. **Programul 2 :** 16,05 Desene animate 16,30 Emisiunea în limba maghiară 18,00 Actualități 18,10 Teatru TV. Troienele de Euripide-Sartre 20,00 Campionatul european de box.

JOI, 9 mai. Programul 1 : 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Worldnet USIA 12,00 Ora de muzică 13,00 Interferențe 13,40 Tele-recital muzical 14,00 Actualități 14,10 Mondo-muzica 14,30 Caleidoscop cetățenesc 15,00 Preuniversitaria 15,30 Teleșcoală 16,00 Arte vizuale 16,40 Muzica pentru toți 17,00 Limba noastră 17,30 Pro patria 18,30 Piața și banii dv. 19,00 Știința în lume 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Film serial. Dallas 21,50 Drumuri în memorie 22,35 Romanța amintirilor 22,50 Simpozion. Revistă de literatură și arte 23,55 Actualități. **Programul 2 :** 15,00 Campionatul european de box 17,00 Emisiunea în limba germană 18,00 Actualități 18,10 Desene animate 18,30 Cercetarea științifică agricolă 19,00 Concertul Orchestrei Naționale Radio 21,30 Campionatul european de box.

VINERI, 10 mai. Programul 1 : 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Film artistic. Genunchiul lui Claire (Franța, 1969). Premieră pe țară 12,10 Ora de muzică 13,10 Oameni de lîngă noi 13,40 Varietăți internaționale 14,00 Actualități 14,10 Aniversările anului 14,30 Casa și grădina 15,00 Preuniversitaria 15,30 Consultații pentru bacalaureat 16,00 Scoarțe românești 16,40 Muzica pentru toți 17,00 Emisiunea în limba germană 18,00 Invitatul săptămînii 18,30 Cîntecul inimii mele 18,45 Virstele peliculei 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 20,40 Viața parlamentară 21,05 Film serial. Destinul familiei Howard (Anglia, 1985). Premieră pe țară 22,00 Studioul „E" 22,30 Studioul șlagărelor 22,45 Gaudeamus 23,30 Actualități 23,40 Tele-Top 0,15 Jazz-Fan. **Programul 2 :** 16.05 Desene animate 16,30 Muzica azi 17,00 Scena 17,30 Documentar științific 18,00 Actualități 18,10 O muzică, o țară. Israel 18,30 De-ale pieței în economia Capitalei 19,00 Concertul Orchestrei de cameră a Radioteleviziunii 21,30 Super Channel 22,00 TV 5 Europe. Jurnal. Transmisie directă 22,30 Super Channel

SÎMBĂTĂ, 11 mai. Programul 1 : 9,00 Micul dejun TV 10,00 Actualități 10,10 Descoperirea planetei 10,30 Tip-Top, Mini-Top 11,30 Istoria religiilor 12,00 Ora de muzică 13,00 : 7 x 7 13,40 Studioul muzicii ușoare 14,00 Actualități 14,10 Tele-Club 16,30 Mapamond 17,00 Fotbal. Dinamo — Universitatea Craiova 18,50 Melodii îndrăgite 19,15 Teleenciclopedia 20,00 Actualități 20,40 Săptămîna sportivă 21,00 Film artistic. Reușita (Franța, 1983). Premieră pe țară. 23,00 Unul pentru toți, și toți pentru unul Teleshow 23,55 Actualități 0,05 Film serial. Jack și Grăsanul. **Programul 2 :** 15,00 Campionatul european de box 17,00 Film serial. Mazarin 18,00 Actualități 18,10 Pop-Magazin 18,30 Capodopere ale artei coregrafice 20,00 Campionatul european de box.

DUMINICĂ, 12 mai. Programul I : 9,00 Micul dejun TV 10,00 Actualități 10,10 Clubul desenelor animate 11,05 Film artistic în serial pentru copii. Fata din poveste 11,30 Lumină din lumină 12,30 Viața satului 13,30 Poduri de suflet peste Prut 14,00 Actualități 14,10 Video-Magazin 16,00 Atlas 16,30 Știință și imaginație 17,00 Finalele Campionatului european de box 19,00 Film serial. Dallas 20,00 Actualități 20,40 Film artistic. Margaret Bourkewhite (S.U.A., 1989). Premieră pe țară 22,15 Duminica sportivă 22,35 Maeștrii filmului românesc 23,35 Show-ul de duminică, Tina Turner 0.00 Actualități. **Programul 2 :** 15.00 Finalele Campionatului european de box 17,00 TV 5 Europe 18,00 Actualități 18,10 Muzica amintirilor 18,30 File de renaștere românească 19,00 Serata muzicală TV 21,30 Orașe și civilizații 22,00 TV 5 Europe. Jurnal. Transmisiune directă

(După Panoramic TV)

În funcție de evenimentele la zi, Radioteleviziunea își rezervă dreptul de a efectua unele modificări ale programului.

medicina la zi

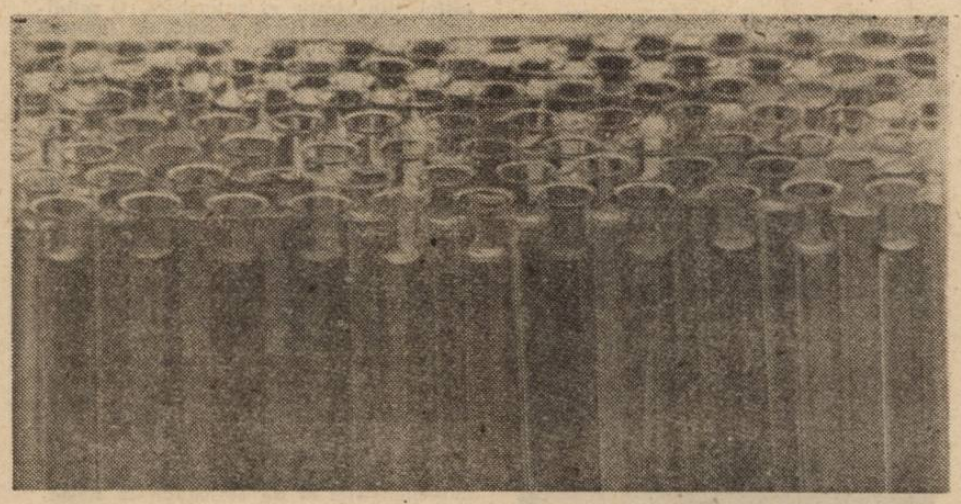

Dimensiunile psihologice ale analizelor

Analizele medicale reprezintă ansamblul de procedee, mai mult sau mai puțin complexe, care permit stabilirea valorilor cantitative și calitative ale diverșilor constituienți ai produșilor biologici normali sau patologici, (sînge, urină, spută, materii fecale, etc.), furnizîndu-ne pe această cale informații asupra funcționalității diverselor organe sau compartimente ale organismului, ca și a gradului de boală sau sănătate ce afectează organismul în cauză. Ceea ce trebuie să știm în materie de analize, este faptul că apelul la ele este grevat în mare parte și de psihologia aceluia ce recurge la acest apel, de cultura sa medicală, de propria experiență, ca și de încă mulți alți factori. Unii sînt analizofili, adică își fac mereu analize, prescrise de cele mai multe ori cu de la sine putere, convinși fiind că pe această cale își „supraveghează" ireproșabil propria sănătate. Alții analizofobi — plasîndu-se la polul opus, și asta pentru că nu cred în analize, după cum nu cred nici în medicină, între aceste extreme plasîndu-se, din fericire, majoritatea dintre noi.

Analizele nu „vorbesc" decît dacă sînt „întrebate". Acest grai nu-l înțelege decît medicul care consultă, deci clinicianul, și asta fiindcă doar el știe să pună întrebările de rigoare. Laboratorul nu înlocuiește nici pe departe consultul clinic, așadar studiul detaliat al bolnavului, ci doar îl completează și îl ajută pe acesta. Avînd în vedere acest aspect, pe bună dreptate un mare clinician german, și anume H. Burger, condamnă acest „diagnostic cu harponul" adică procedeul mitralierii bolnavului cu cît mai multe și variate analize, în scopul de a-i stabili diagnosticul pe această cale. Numai examenul clinic efectuat la patul bolnavului, în condiții de detaliat și orientat dialog, poate oferi rezultate certe. Numai clinicianul este acela care decide apelul la anume analize și explorări funcționale, ca și utilitatea lor. Dacă ne îndepărtăm de la această regulă, fie din cauza noastră (automedicație sau prescriere de analize și explorări funcționale din proprie inițiativă), fie din cauza unor medici prea zeloși, riscăm să facem analize și explorări nu numai inutile, ci uneori chiar periculoase. Aceste operațiuni nu trebuie să reprezinte un scop în sine, ci doar un mijloc spre a ajunge la diagnostic.

Indiscutabil, „laboratoarele sînt templele viitorului", după cum foarte bine a subliniat aceasta marele Louis Pasteur. Dreptate avea și marele nostru clinician Iuliu Hațieganu, care afirma cu temei, că „bolnavul greșește profund cînd vine cu un diagnostic dat de laborator, dar în același timp greșește și medicul care, fără a un examen clinic prealabil, și numai pe baza analizelor de laborator, își construiește diagnosticul". Fără îndoială, laboratorul este departe de a ne furniza diagnosticuri gata făcute.

Merită a cunoaște, în sfîrșit, și un alt aspect ținînd de dimensiunile psihologice ale analizelor și ale folosirii lor. Din acest punct de vedere, analizele îndeplinesc o dublă finalitate. Pe de o parte apelăm la analize pentru motive bine justificate, impuse de necesitățile stabilirii diagnosticului, iar, pe de alta, apelăm tot la ele, din considerente pur psihologice, și asta pentru că tot ele se substituie dialogului clinic, înlocuindu-l pe acesta. După cum vedem, analizele nu îndeplinesc numai roluri strict medicale, ci și securizante sau protectoare dar, în mod paradoxal ,această securitate și această protecție nu vizează pe bolnav, ci pe medic care, în felul acesta, se pune la adăpost de„uzura" pe care i-o pricinuiește bolnavul prin solicitarea pe care i-o pretinde munca de stabilire a diagnosticului, respectiv „uzura" pe care o pricinuiește îndelungul dialog cu bolnavul, dialog necesar pentru a desluși căile pe care trebuie să se infiltreze acesta spre a ajunge la țintă. Este pe deplin demonstrat, de pe poziții psihologice și sociologice, că dacă un medic introduce în circuit prea multe analize de laborator și prea multe explorări funcționale, el face acest lucru, cel mai adesea, nu spre a veni în ajutorul bolnavului — așa cum am fi înclinați a crede la prima vedere — ci spre a se disculpa pe sine însuși, că nu a fost în stare, n-a vrut sau poate nu a avut timpul necesar pentru a lega o relație autentică și fructuoasă cu bolnavul pe care îl consultă. În felul acesta se uită, că dialogul direct și cuprinzător cu bolnavul se constituie drept temelia acestui nobil meșteșug reprezentat de practica medicală.

ARCADIE PERCEK

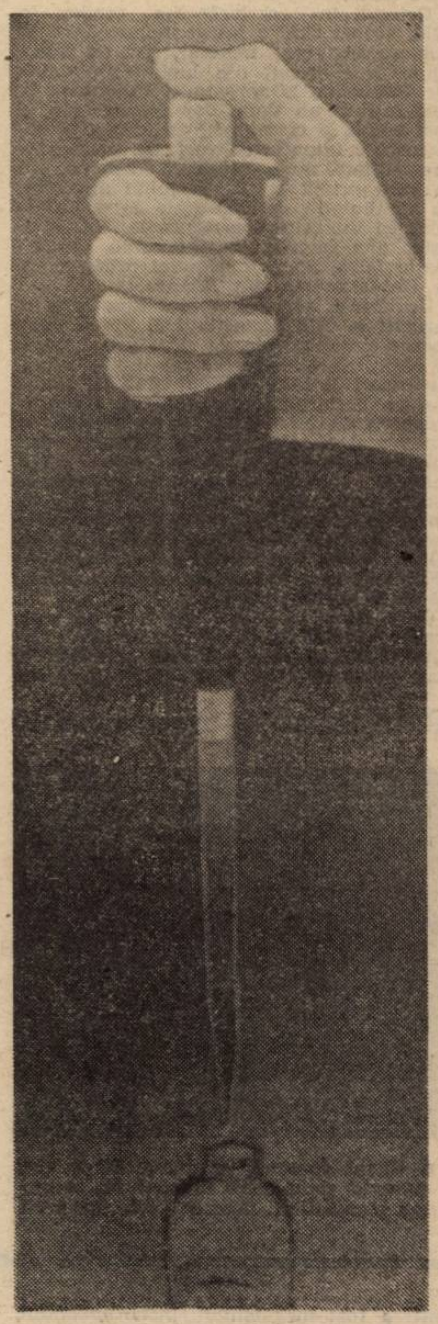

MEDICAMENTELE ȘI OMUL DE LA VOLAN

Experții Organizației Mondiale a Sănătății au întreprins o serie de studii care demonstrează convingător că oamenii care urcă la volan trebuie conștientizați asupra influenței pe care medicamentele o au asupra capacității de a pilota în deplină siguranță un autovehicul pe drumurile publice. Sînt incriminate, în mod deosebit narcoticele, hipnoticele, tranchilizantele, neurolepticele antihipertensivele, antiepilepticele ș.a. De aceea, atunci cînd recomandă folosirea unui medicament medicul e dator să aprecieze indicația sa terapeutică și modul de administrare, avînd în vedere că acesta poate prezenta reacții adverse și alte efecte nedorite, ceea ce impune o suită de reguli, contraindicații și precauții.

Cu cea mai mare prudență se vor folosi medicamentele cu proprietăți așa-zise sedative sau tranchilizante pentru cei care dețin profesii ce solicită o concentrare intensă și îndelungată a funcțiilor neuropsihice — șoferi, mecanici conductori, operatori, dispeceri, muncitori, care lucrează cu aparatură de precizie etc. Și încă o precizare : în timpul administrării unor astfel de medicamente se va evita și ingerarea băuturilor alcoolice (pericol evident de potențare !).

Șoferul care s-a urcat la volan după extragerea unei măsele sau după incizia unui flegmon, foarte adesea nu știe că narcoticele cum ar fi, de pildă, Penthotalul, Narcotanul etc., au un efect cît se poate de nociv asupra reflexelor sale, dacă nu așteaptă scurgerea timpului necesar terminării influenței acestor medicamente asupra organismului. Tranchilizantele — atît de folosite în zilele noastre pline de stres — după cum se știe, suprimă stările de emoție, de relaxare musculară. Dar, ca urmare a pornirii la drum cu mașina, după consumul unor astfel de medicamente, se semnalează uneori, la șoferi tulburări acute de atenție și reacție la informațiile rutiere. Medicamentele care stimulează psihicul sînt utilizate de unii conducători auto pentru a înlătura starea de oboseală și pentru a mări vigilența la volan. Ele prezintă, însă, un dublu pericol, : acela de a produce inițial o excitație mintală, care duce la o conduită la volan periculoasă, iar apoi — după încetarea efectului — urmează adormirea bruscă a șoferului, fără semne preventive !

Șoferii au datoria să cunoască efectele negative ale medicamentelor și să le evite pe timpul cît se află la volan.

DUMITRU RĂDUCANU
farmacist principal

REȚETA SĂPTĂMÎNII

La cererea cititoarelor noastre inaugurăm publicarea unor rețete culinare, rugîndu-le de asemenea, să ne ajute și ele cu experiența lor.

Pentru început ne-am gîndit să vă îndulcim, oferindu-vă două rețete de prăjituri.

N-am vrea să contrazicem titlul care este la singular, dar prima rețetă cuprinde numai gălbenușuri de ou (sau aproape numai) iar a doua numai albușuri și noi știm dintr-o îndelungată experiență casnică ce se întîmplă de cele mai multe ori cu albușurile rămase nefolosite !

RUMBA

INGREDIENTE : 8 gălbenușuri, 175 g unt, 150 g zahăr, 1 lingură cacao, 9—10 linguri făină.

Se freacă untul cu zahărul, pînă devine spumă, se adaugă pe rînd opt gălbenușuri și apoi 9—10 linguri de făină în ploaie.

Din această cocă se fac trei foi care se coc pe spatele unei tăvi de proporții medii, unsă bine și acoperită cu hîrtie. Foile se întind cu cuțitul și în ultima se încorporează lingura de cacao. Focul trebuie să fie potrivit și foile se țin pînă cînd aluatul se întărește fără a se rumeni. Se scot foile, se desprinde hîrtia și se așază una lîngă alta pentru a nu se lipi între ele.

În acest timp pregătim **crema.**

INGREDIENTE : 200 g zahăr, patru ouă întregi, 300 g unt, 150 g cacao.

Se freacă la abur zahărul cu ouăle bătute pînă cînd amestecul devine pufos. Se adaugă cele 150 g cacao și se pune la răcit. Cînd s-a răcit se amestecă totul cu untul frecat spumă. Crema se pune între foi, avînd grijă să punem la mijloc foaia cu cacao. În lipsa ingredientelor pentru cremă foile se pot unge cu un gem acrișor într-un strat foarte subțire.

Deasupra se toarnă **glazura.**

INGREDIENTE : 50 g unt, 3 linguri de cacao, 50 g zahăr, 3 linguri apă.

Se fierbe totul pe foc iute, pînă glaseză lingura și se întinde fierbinte cu cuțitul pe ultima foaie.

CHEC ALB

INGREDIENTE : 4 albușuri, 75 g unt, 75 g făină, 150 g zahăr pudră, coaja de la o lămîie, zeama de la o jumătate de lămîie.

Se freacă zahărul cu untul pînă totul devine spumă, se adaugă făina în ploaie și cîte puțin din zeamă. La urmă se pune coaja, se coace la foc potrivit în cuptorul încins din vreme, în tavă unsă și tapetată cu făină. *(Irina Stoica)*

DICȚIONAR MEDICAL

AROMOTERAPIA

Ramură a fitoterapiei, aromoterapia folosește pentru ameliorarea sau vindecarea diverselor maladii aromele și parfumurile, reprezentate de produși volatili extrași din plante. Încă din secolul trecut s-au făcut observații interesante privind aromoterapia. S-a constatat astfel că cei care se ocupau cu producerea și comercializarea parfumurilor căpătau o surprinzătoare imunitate împotriva unor grave epidemii de genul ciumei, holerei sau variolei. Imunitatea s-ar fi datorat esențelor volatile și aromatice specifice parfumurilor.

● Primele studii cu adevărat științifice vizînd acțiunea terapeutică a unor principii volatile extrase din diverse plante aromatice datează din anul 1894 și le datorăm lui J. Miguel. El a observat, în cadrul unor experimente efectuate, că vaporii de cimbru distrug majoritatea bacteriilor existente în praful din laboratorul său.

● Doctorul Cabanes a demonstrat experimental că bacilul Eberth, declanșator al febrei tifoide, este distrus în doar 12 minute în prezența esenței de scorțișoară.

● Esența de cuișoare distruge bacilul Koch, iar esența de cimbru distruge în doar 2 minute bacilul Shigo, agentul cauzal al disenteriei.

● Puterea bactericidă a esențelor aromatice se exercită în egală măsură în interiorul organismului. Trebuie precizat că, potrivit opiniei specialiștilor, acțiunea acestor esențe este extrem de complexă. Astfel, esențele de cimbru, lavandă, pin și eucalipt au efecte antiseptice, mai ales în domeniul aparatului respirator și digestiv. Esența de rosmarin favorizează producerea și evacuarea bilei.

● Ceapa, usturoiul, lămîia și lemnul-cîinelui împiedică formarea de calculi la nivelul aparatului biliar și renal, iar esențele de lavandă, măghiran, verbină, chiparos și anason au puternice efecte de calmare a spasmelor.

Virtuțile aromoterapiei, descifrate cu pasiune de medicul Jean Valnet autor al unui tratat științific apreciat sînt mult mai complexe, dar de această dată, ne oprim aici.

Rubrică realizată de
ECATERINA BĂTRÎNEANU

Întîmplări adevărate

Hoțul... bibliofil

Reluînd surse americane, publicații din diferite țări au consemnat (unele încă în anul trecut) cazul lui Stephen Blumberg, cîndva „un strălucit profesor de arhitectură, specialist în epoca victoriană", un om care ar putea intra în Cartea Recordurilor prin însăși pasiunea sa, fără margini, pentru cărțile de mare valoare... sustrase cu propria mînă, de oriunde și ori de cîte ori a avut prilejul s-o facă.

Așa cum aflăm dintr-o publicație specializată în „Întîmplări adevărate", bibliofilul în cauză a reușit să „colecționeze" prin amintita „tehnică" 16 000 de volume de mare valoare, manuscrise rare și scrisori semnate de personalități marcante ale istoriei Statelor Unite. Una din cărți datează din anul 1309 ! Valoarea colecției lui Blumberg a fost estimată la 20 milioane de dolari. „Bibliofilul" le-a găsit de altfel o ascunzătoare potrivită, și anume, în propria sa locuință, alcătuită din 14 camere, situată la Ottumwa, în statul Iowa. Poliția a trebuit să ateste faptul că pasionatul „colecționar" nu a încercat să profite de pe urma sustragerilor : Blumberg n-a vîndut nici o singură carte.

Debutul în „carieră" s-a produs în 1974, atunci cînd a intrat în posesia a 52 volume sustrase temerar, dar nu îndeajuns de calificat, din bibliotecile statelor Nebraska, Minnesota și Colorado. A fost reținut un timp, dar dosarul său a fost închis și clasat pentru „cercetări ulterioare". Intenția de furt, de sustragere premeditată nu a putut fi demonstrată în acea primă etapă. Începînd din 1983, cu un buletin de identitate fals, Blumberg își intensifică sustragerile. N-a pregetat nici în a-și confecționa o legitimație falsă, pe numele unui profesor de la Universitatea din Minnesota.

Urmărirea efectivă a lui Blumberg a început în 1987, detectivul J. Steve Hutsberry avînd nevoie de circa un an pînă la identificarea celui susceptibil de atari sustrageri și încă doi ani pînă la punerea sa definitivă sub acuzație. Desigur, cleptomania lui Blumberg s-a însoțit pe parcurs și cu alte manifestări maniacale (plăcerea de a se complace într-o viață mizeră, variate ipohondrii, auto-tratamente chimioterapeutice etc.). Să fi fost un „alibi" maniacal premeditat de Blumberg ? În orice caz, a fost supus unui detaliat examen psihiatric, rămînînd însă pasibil de zece ani închisoare și o amendă de 10 mii de dolari.

Oare cîte din cele 16 000 volume sustrase o fi izbutit să le citească pînă la demascarea sa acet pasionat „bibliofil" ? Sau, poate că abia acum, în închisoare...

Performanță neobișnuită

O tînără doamnă, Schmidig, 31 de ani, a devenit campioana Elveției la... aruncarea pietroiului... Acesta, pietroiul (vezi imaginea din stînga, jos) are o greutate de 20 kg, iar Anita Schmidig a reușit să-l arunce la 3 metri și 21 centimetri, întrecîndu-i astfel pe toți concurenții, inclusiv pe bărbații participanți la această originală competiție. Nu ni se spune pe cînd un concurs internațional. La aruncarea cu pietre, teoretic păstrăm oricum o șansă...

În rolul lui Sade, în „Concert infernal"

Bruno Netter, un tînăr deosebit de înzestrat pentru teatru, și-a pierdut vederea definitiv la vîrsta de 24 de ani. Cei care-l apreciază ca actor, au întrezărit o posibilă depresiune nervoasă, o dramă. Bruno Netter a refuzat însă ratarea și, mai ales, disperarea : „Într-un anumit sens, avea să spună el, starea mea actuală m-a determinat să-mi practic profesiunea mult mai profund, să înțeleg ceea ce este cu adevărat esențial". În consecință, concepe în întregime cîteva spectacole adecvate situației sale : rolul lui Sade (tînăr) în piesa „Concert infernal" de Enzo Corman, precum și punerea în scenă, ca regizor, a piesei „În căutarea celui de-al treilea ochi". Judecînd după cronicari, Netter, ca regizor și actor, s-a dovedit atent la „densitatea oricărei tăceri, nu doar a cuvîntului, la apropierea dintre două trupuri, la cele mai fine senzații".

În rest, e căsătorit și are trei copii, pe care nu i-a văzut pînă azi decît cu ochii marilor sale trăiri interioare.

Cele 15 reîncarnări ale actriței Roseanne

Experți în domeniul metempsihozei — concepție mistică, străveche, care acreditează ideea unui posibil ciclu de reîncarnări succesive ale sufletului, într-o „transmigrațiune purificatoare" în plante, animale și oameni — experți de relativă notorietate, după cum se va vedea imediat, ne asigură că populara actriță Roseanne Barr (celebră, după serialul „Roseanne") s-ar fi reîncarnat de... 15 ori ! Pentru a exclude orice răstălmăciri, adepții metempsihozei ne invită, însă, să nu confundăm existența unor subiecți cu personalitate variabilă, multiplă, a unor „cameleoni", cu reîncarnarea succesivă a unor individualități, care ar fi cunoscut în timp destine diferite.

Ceea ce se știe cu siguranță este faptul că Roseanne a avut la 16 ani un accident de mașină, soldat cu vătămări foarte serioase. S-a aflat în comă timp de cîteva săptămîni, perioadă în care, după propriile afirmații, și-ar fi amintit felurite episoade ciudate, inexplicabile altfel, din viețile ei anterioare. O publicație americană care a cercetat ipoteza acestei transmigrații s-a adresat unor reputați specialiști, care au încercat să explice „corelația" dintre dramele petrecute, probabil, în viețile anterioare ale actriței și nefericirile ei imediate, atîtea cîte sînt. Astfel, obezitatea actriței, excedentul de greutate care o nefericește, ar putea proveni... dintr-o altă viață în care ar fi răbdat de foame, afirmă dr. Bruce Goldberg, care organizează, cu onorarii corespunzătoare, „ședințe de regresiune în diferitele vieți anterioare" ale celor interesați. După Roger Woolger, specialist în terapia vieților anterioare (autor, în 1988, al lucrării „Alte vieți, alte personalități"), fobiile, temerile iraționale — în cazul Roseannei o cert agorafobie, o teamă de agora, de locuri publice — ne pot proiecta într-un trecut foarte îndepărtat, în care individul respectiv a suferit traume, accidentări sau expieri brutale într-un incendiu, o revărsare de apă, într-un război etc. Chiar și durerile suferite de Roseanne la nașterea fiului ei dureri cvasiinsuportabile, și-ar putea avea sursa în durerile unor nașteri petrecute în diversele ei vieți anterioare.

Să fie convinsă oare Roseanne Barr de numeroasele ei reîncarnări ? „Am considerat ca o misiune sfîntă în viață să-i intrig pe cei din jurul meu și să-i șochez prin enigmele și stranietățile mele — recunoaște Roseanne. „În imobilul nostru, în anii copilăriei, unde locuiau cîțiva supraviețuitori ai lagărelor morții, istorisirile lor m-au îngrozit... Aveam mereu coșmaruri..." Acum, ca adeptă a metempsihozei, s-a eliberat de toate aceste spaime ; și, mai ales, de moarte. După 15 reîncarnări, oricum o să urmeze a 16-a...

SPORT UNIVERS

FINAL DE CARIERĂ PENTRU MARADONA. E incredibil, dar adevărat : Maradona, Dieguito, copilul-minune al fotbalului argentinian a fost arestat vineri seară într-un apartament din Buenos Aires, după o supraveghere a poliției timp de o săptămînă. Motivul ? Drogurile. S-au găsit în casă 500 g de cocaină. În fața evidenței, Maradona a recunoscut că folosea din cînd în cînd cocaina. Știrea a stupefiat pe argentinieni care, în majoritate, cred că e vorba despre o înscenare a Mafiei. Maradona riscă o pedeapsă de 6 luni pînă la 16 ani privare de libertate (!). Pînă una-alta el a plătit o cauțiune de 20.000 dolari și, după numai 24 de ore petrecute în arest, a fost eliberat. Din datele poliției a reieșit, pînă la urmă, că acea cantitate de jumătate de kilogram de cocaină era de fapt mult mai mică, iar ministrul de interne a declarat ziariștilor că e o diferență între calitatea de consumator și cea de traficant, lăsînd, astfel, o portiță de scăpare celebrului fotbalist. Oricum, cariera lui este definitiv încheiată și nu în cel mai frumos mod.

FINALĂ CU PLOAIE LA MONTE CARLO. Pe terenul cu zgură al celebrului **Country Club** din Monte Carlo s-a desfășurat duminică finala open-ului Monte Carlo, finală care i-a adus față în față pe **Boris Becker** (23 ani, 1,93 m), și **Sergi Bruguera** din Spania (20 ani și 1,85 m). Multe personalități culturale în tribunele de la Country Club, printre acestea chiar și Cesar, fondatorul premiului cu același nume care se atribuie lumii filmului francez. Debutul partidei a fost excelent, spaniolul a condus cu 3—1, dar Becker a revenit și a ajuns la 5—3 în favoarea lui. La scorul de 5—4, partida s-a întrerupt din cauza ploii, urmînd a fi reluată luni. Evident, favorit este considerat Becker, cel care pentru 3 săptămîni a fost numărul unu în clasamentul ATP. Bruguera se află pe locul 10, o victorie în finala de la Monte Carlo urmînd a-l propulsa pe locul 8, o ascensiune într-adevăr promițătoare în ceea ce-l privește. Și pentru că am vorbit de clasamentul ATP să mai spunem că el a luat ființă în anul 1973 și primul tenismen care s-a clasat pe locul întîi a fost inegalabilul, inconfundabilul, imprevizibilul jucător român **Ilie Năstase.** Luni, la reluare, finala de la Monte Carlo a fost cîștigată spectaculos de Sergi Bruguera, aflat, acum, la prima sa victorie într-un turneu internațional.

Și dacă pentru alții tenisul de cîmp înseamnă luptă și bani mulți (open-ul Monte Carlo este dotat cu premii de 1.000.000 dolari) pentru noi se apropie întîlnirea de **Cupa Davis,** ca să aflăm dacă la anul vom juca tot în a doua grupă valorică sau în locul nostru va juca echipa Irlandei. Începînd de vineri, deci, partida România—Irlanda, pe arena Progresul, din Capitală. Partea proastă este că, aflăm, doar un jucător e disponibil, Adrian Marcu, restul fiind accidentați sau în lipsă de formă. Ce-or fi făcut pînă acum ? Se va miza pe tineri sau pe experiență ? **Răzvan Itu,** se spune, face eforturi pentru a ajunge la o formă bună, **Andrei Pavel** e așteptat din Germania, în vreme ce **Dinu Pescariu** a pierdut în turul II la Monte Carlo. Așteptăm ziua de vineri să vedem ce echipă vom alinia. În rest, sper că vom cîștiga.

GRAND PRIX-UL DE LA IMOLA. Trecem la F1, automobilism, pentru a consemna a treia victorie a lui **Ayrton Senna,** de data aceasta pe circuitul Imola în **Marele Premiu al San Marino.** Senna s-a clasat simbătă primul în grila de start (pole position), iar duminică a trecut, tot primul linia de sosire. Veșnicul lui rival, francezul Alain Prost a abandonat. Pe locul I în clasamentul piloților conduce, evident argentinianul Senna, cu un punctaj maxim de 30 puncte.

LA HOCKEY, SE CUNOAȘTE CAMPIOANA EUROPEANĂ. În urma rezultatelor obținute la Campionatul Mondial de Hockey pe gheață, echipa URSS a devenit campioana europeană, dar competiția este departe de a se fi încheiat. Avînd însă în vedere că URSS este în continuare neînvinsă, 6 jocuri, 6 victorii (12 p) în vreme ce Suedia are 3 victorii și 3 meciuri egale (9 p) s-ar putea ca URSS să cîștige și titlul mondial. Dar pentru că am pomenit numele Suediei, trebuie să remarcăm capacitatea acestei echipe de a se trezi „din pumni" cum se spune la box, absolut remarcabilă. În cele trei partide „egale". Suedia a fost condusă (de Finlanda, de Canada și ultima oară de URSS) jucătorii suedezi reușind să revină în ultimele minute de joc, egalînd în partide ca și pierdute. Să vedem, în continuare, prestația hocheiștilor canadieni, avînd în vedere calitatea jocului prestat de aceștia.

STEAUA ÎȘI REVINE, DINAMO NU ! De bun augur revenirea în cadrul echipei Steaua a antrenorului Emerich Jenei, cel care a condus echipa spre cele mai mari performanțe. Aflată în ultima vreme într-o oarecare eclipsă de formă, **Steaua,** a reușit să cîștige „în deplasare" partida cu **Rapid,** dar nici craiovenii nu s-au lăsat, învingînd la Constanța. **Dinamo,** în schimb, a pierdut un punct în clasamentul adevărului, nereușind decît un meci nul în compania **Sportului studențesc.** Dar cred că surpriza campionatului rămîne în continuare **Progresul Brăila** care a reușit, iarăși, să cîștige în deplasare, de data aceasta cu lanterna roșie, U Cluj. Frumos.

GEORGE CUȘNARENCU

verificati-vă cunoștințele

DIN ISTORIA FILMULUI

Noțiunea de cinematografie, foarte complexă, este legată de o mulțime de descoperiri, de fenomene fizice, chimice, electronice, etc., care au apărut de-a lungul secolelor, dar, mai ales, în secolele 19 și 20. De aici, și întrebările noastre :

1. Din ce epocă se cunoaște așa-numita „cameră obscură", dispozitiv de bază, mult mai tîrziu, în tehnica fotografiei și cinematografiei ?

2. **Cine** și **cînd** au efectuat primele încercări fotografice reușite ?

3. **Cine** a fost „străbunicul" aparatelor de proiecție a unor imagini fixe ?

4. Cu ce a contribuit la apariția cinematografiei inventatorul american Thomas Alva Edison, împreună cu William Kennedy Laurie Dickson ?

5. **Cînd, unde** și **cine** a realizat primul spectacol public cinematografic ?

6. **Cine** și **cînd** a realizat înregistrări de sunet pe pelicula cinematografică ?

7. **Cine** a realizat primul aparat pentru înregistrarea și proiecția simultană a imaginii și a sunetului ?

8. **Unde** și **cînd** au avut loc primele reprezentații de filme color ?

9. **Cine** și **cînd** a prezentat procedeul de proiecție în relief ?

10. Ce a contribuit la dezvoltarea filmelor sonore ?

Răspunsurile le veți găsi în rubrica viitoare, în ordinea numerică a întrebărilor.

Ing. LIVIU MACOVEANU

RĂSPUNSUL LA ÎNTREBAREA PUBLICATĂ ÎN NUMĂRUL TRECUT

Periplurile lui Columb

1. Cristofor Columb a plecat din portul spaniol Palos, cu trei corăbii : „Santa Maria", „Pinta" și „Nina".

2. La plecare, corăbiile totalizau 150 marinari.

3. La 12 octombrie 1492, la ora două noaptea, marinarul Rodrigo de Triana, de pe vasul „Pinta" a descoperit primele insule ale continentului nord-american.

4. La 28 octombrie 1492, a fost descoperită insula Cuba.

5. Insula „Hispaniola", azi denumită „Haiti", a fost descoperită la 20 noiembrie 1492.

6. Prima expediție a lui Columb s-a terminat la 15 martie 1493, revenind în portul Palos, din Spania.

7. Ulterior, Columb a mai condus încă trei expediții.

8. Ultima din aceste expediții s-a terminat la 7 noiembrie 1504, cînd a revenit în Spania.

9. Răsplata regală a acestor călătorii a fost aceea că, pînă la urmă, Columb a fost arestat și închis, regalitatea temîndu-se de succesele sale și de priza pe care o avea în masele populare.

10. Columb a murit bolnav și sărac, la 20 noiembrie 1506.

Așa a fost descoperită America !

— Ce facem, tu ? ...Unt, nu... carne, nu... — Cupa Campionilor, nu...

FEL DE FEL

■ **Alfa**, o plantă graminee (Stipa tenacissima) ale cărei frunze erau folosite în antichitate pentru producerea sforilor și plaselor este utilă și astăzi, dar în alt scop. Din această plantă se obține celuloză necesară fabricării hîrtiei.

■ **Pentru** organizarea Jocurilor Olimpice de la Los Angeles din anul 1984 s-a cheltuit suma de 498 de milioane de dolari.

■ **Doi tineri** italieni, îndrăgostiți de sportul lor preferat, alpinismul, au decis să se căsătorească pe un vîrf de munte în apropiere de Fondillo. La originala ceremonie au fost prezenți cîrca 300 de invitați, care s-au prezentat în costume de ...alpiniști.

■ **Între** ruinele orașului antic Ur, capitala sumerienilor (aflat în Irak), pot fi admirate trei lungi scări care duceau în vîrful unui templu. Deși au trecut patru mii de ani, aceste scări mai pot fi folosite și în prezent.

■ **O interesantă** statistică dezvăluie faptul că în urmă cu 30 de ani, doar 18 la sută din populația Italiei se exprima în limba... italiană, în timp ce 82 la sută preferau să vorbească în diferite dialecte. În prezent, raportul s-a modificat substanțial : 20 la sută vorbesc în dialecte, iar 80 la sută în limba italiană.

INVITAȚIE LA DANS

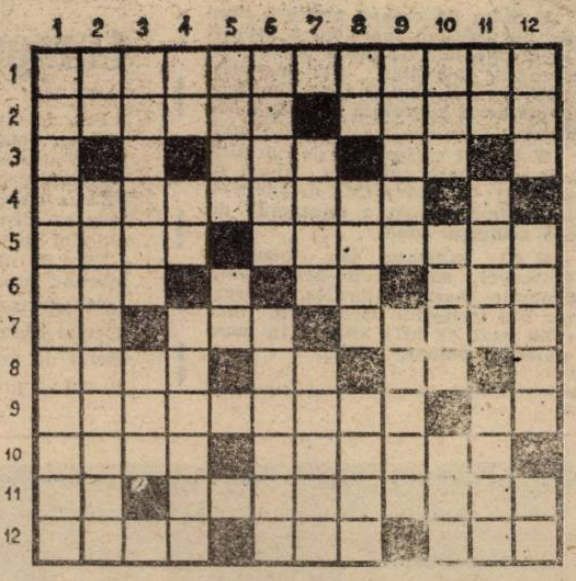

ORIZONTAL : 1) „... Galette", tablou semnat de Renoir, în care celebrul maestru al penelului redă o scenă de vals (4 cuv). 2) Mare muzician român (1881—1955), care a prezentat publicului, la numai 14 ani, compoziția sa „Tarantela pentru vioară și pian" — Celebru compozitor și instrumentist ungur de la care ne-a rămas compoziția „Vals uitat". 3) Oală (arh.) — Net. 4) „...pentru vioară și pian", compoziție ce poartă semnătura lui George Enescu. 5) Maestru român al culorilor (1881 — 1958) care a surprins aspecte din viața slujitorilor scenei în tablourile „Dansatoare" și „Arlechin și dansatoare" (Iosif) — „Dă-mi..." cunoscut vals al reputatului compozitor român Ivanovici (2 cuv.). 6) Fir — Traian Reu — Poet român contemporan care a introdus în volumul „Versuri", poemul „Dans cu măști" (Aurel) 7) Începe dansul ! — Palid — Dansator. 8) Zeul războiului la celți (mit) — Acut — „Horă... Aninoasa", tablou din creația lui Theodor Aman. 9) „La balul... seara", vals din creația compozitorului Ion Vasilescu (2 cuv.) — Bio. 10) „Izvor" în toponimia arabă — Poet de naționalitate maghiară, căruia îi aparține volumul de versuri „Dansul ursului" (Jàzsuf). 11) Număr (abr.) — „Dans...", operă a sculptorului Corneliu Medrea (pl.). 12) A dansa (fig.) — A merge cu plugul — „... și argint", vals de notorietate mondială aparținînd lui Franz Lehar.

VERTICAL : 1) Tablou tematic al pictorului francez, maestru al instantaneelor, Edgar Degas (3 cuv.). 2) Elena Nistor — „...dansăm în familie", peliculă din filmografia regizorului Geo Saizescu (2 cuv.). 3) Sculptor român (1889 — 1964) din a cărui operă am selectat „Dans țărănesc" (Corneliu) — Campioni. 4) Component al scheletului — În mare ! — „..... și dansatoarea", ecranizare a unei comedii satirice aparținînd dramaturgului englez Terence Rattigen (neart. pl.). 5) Localitate în S.U.A. — „... dansăm", partitură pentru orchestră de estradă a compozitorului și dirijorului Sile Dinicu. 6) Prinși — „Dansatoare...", un alt tablou al pictorului Edgar Degas (2 cuv.). 7) Încet — „...dansînd", poezie semnată de Alexandru Andrițoiu. 8) Nae Lăzărescu — „Constelația...", volum de versuri în care Al. Andrițoiu a inclus poezia „Tătar dansînd" (nom.) — Abreviere din informatică. 9) Mașină electrică rotativă, generatoare de curent continuu — Grămadă mare de fîn. 10) Răsărit — Dansul, la urma urmei — Abreviere militară engleză. 11) Lupescu Zoe — Localitate din China antică — Făină de orz prăjită în India. 12) Pseudonim al poetului Alexandru T. Stamatiad (1885 — 1956) — Diminutiv masculin — Ion Radu.

DERZSI D. MARIAN
Ploiești

DICTIONAR : OAL, ESAR, AAIN, UCON, TTNA, LSA, ITAO, SATU, ATS.

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

VESTIMENTARĂ

ORIZONTAL : Tăbăcit — Cura — Etati — Eritem — Gol — Răscoala — Umerașe — A — Ob — Mineca — Crini — E — As — Siret — L — Np — Prisăcari — Talian — Vi — Ut — Pînzată — Cța — Îi — Sa — Otărît — Comănace — Ene — Ins — Tri — Apa

Test

DEZLEGAREA TESTULUI APĂRUT ÎN NR. 16 (1748)

DIVERTISMENT

În locul semnului interogativ ar trebui să se afle cifra 1.

NUMAI DOUĂ SEAMĂNĂ PERFECT

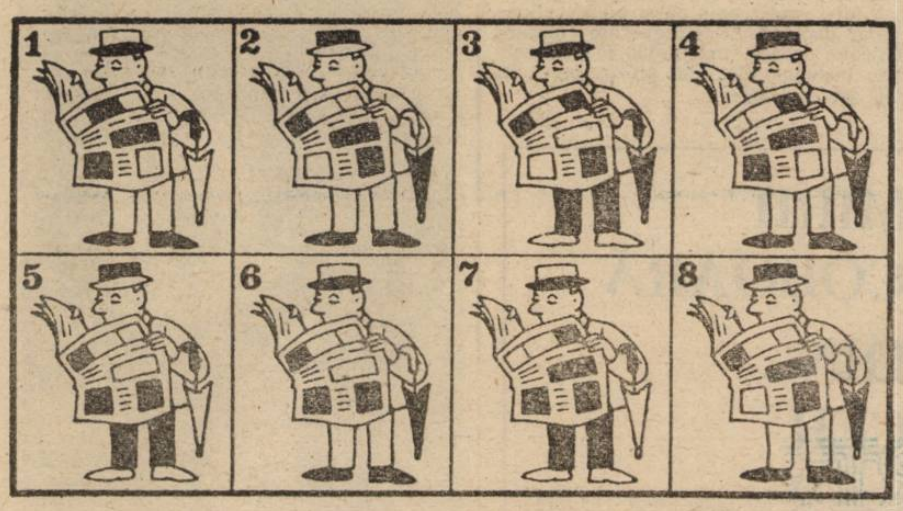

Din cele opt desene, numai două sea-mănă perfect. Știți care ?
(Soluția în numărul viitor)

CRONICA modei

TINERETE

Din nou o fustă-pantalon, foarte înflorată, de o lungime ce depășește gambele. Foarte tinerească și lejeră, întreaga ținută vestimentară iese puțin din canoanele obișnuite. Un tricou foarte mulat pe trup subliniază feminitatea. În loc de cordon un batic încins în talie, asociat cu pălăria cochetă vor da împreună o notă de „gipsy" elegantă. De altfel toată această asociere de haine bogat colorate în nuanțe de roșu, împreună cu sandalele plate, ne face să ne gîndim la acei cutreierători ai ținuturilor urcați în căruțele lor. Alături o ținută aparent masculină, pe aceleași elemente „gipssy", dar care i se potrivește atît de bine unei tinere fete. Taior stil clasic, pantofi bărbătești, cămașă la fel de simplă și... din nou baticul care încinge talia, demonstrînd că „băiatul» este o frumoasă fată. (D. C.)

POȘTA REBUS

Aurică Boagiu — Măgura : careul „Ecologică" are o grilă corect realizată, ce ne facem cu slaba densitate tematică ce a „poluat-o ?" Traian Tencalec — Săvîrșin : da, pentru „Luna pădurii" (probabil vom schimba titlul). P. Roman — Cîmpina : retrimiteți „Fair Play"-ul dv. cu grila de 12/12 OK ? Ioan Tontea — Abrud : după un început promițător careul Avram Iancu" a eșuat din cauza numeroaselor tragei la temă. Talent la îngrilare aveți... Mihail Radu — Pitești : am reținut cele două carcuri trimise.

MARIAN MINCULESCU

■ Armele actuale, sofisticate și performante, nu pot împiedica însă erorile sau „daunele colaterale". Exemplul tipic l-a oferit o rachetă aer-sol americană de tipul „Maverick" care a distrus un dispozitiv blindat propriu la Khafzi, accident în urma căruia și-au pierdut viața șapte pușcași marini americani.

■ La sfîrșitul secolului, populația urbană a țărilor din emisfera sudică se va cifra la circa 2 miliarde de oameni. Tot atunci, circa 20 de orașe din „lumea a treia" vor avea peste 10 milioane de locuitori.

■ 1,5 pînă la 2 miliarde tone de bioxid de carbon expulzate anual în atmosfera planetei Pămînt provin de pe urma despăduririlor ce se fac în regiunile tropicale.

■ Consumul ridicat de cofeină accentuează riscul îmbolnăvirii de osteoporoză, ceea ce implică decalcifierea țesutului osos, oasele devenind casante și contribuind la frecvența ridicată a fracturilor la sold printre cei virstnici, se

TELEGRAME

relevă în raportul prezentat în „American Journal of Epidemiology".

■ Atmosfera planetei noastre cuprinde peste 350 ppm (părți per milion sau grame per tonă) de bioxid de carbon. Este o creștere de 25 la sută pe parcursul a mai mult de un secol.

■ Opt milioane de dolari, aceasta este suma necesară refacerii serviciilor publice vitale ale Libanului. Este vorba de repararea centralelor termice și hidroelectrice, a rețelelor de distribuire a apei potabile și electricității.

■ Prezența trupelor terestre britanice în Gibraltar, care a durat 287 de ani, va fi compensată prin întărirea efectivelor „Gibraltar Regiment", unitate teritorială locală.

■ Masa de carbon produsă timp de un secol în lume nu a coborît la o adîncime de peste 500 m în oceanul planetar. Sînt necesari 1 000 de ani pentru a se amesteca apele de la suprafață cu cele de la fund.

■ Fluxul carbonului de origine „umană" care pătrunde anual în oceanul planetar este de circa 2 miliarde tone, cu o toleranță de 500 milioane tone.

■ 4,1 milioane din locuitorii Moscovei suportă în permanență zgomote foarte puternice. O treime din teritoriile locuite ale marelui oraș se află situate în zone puternic poluate fonic.

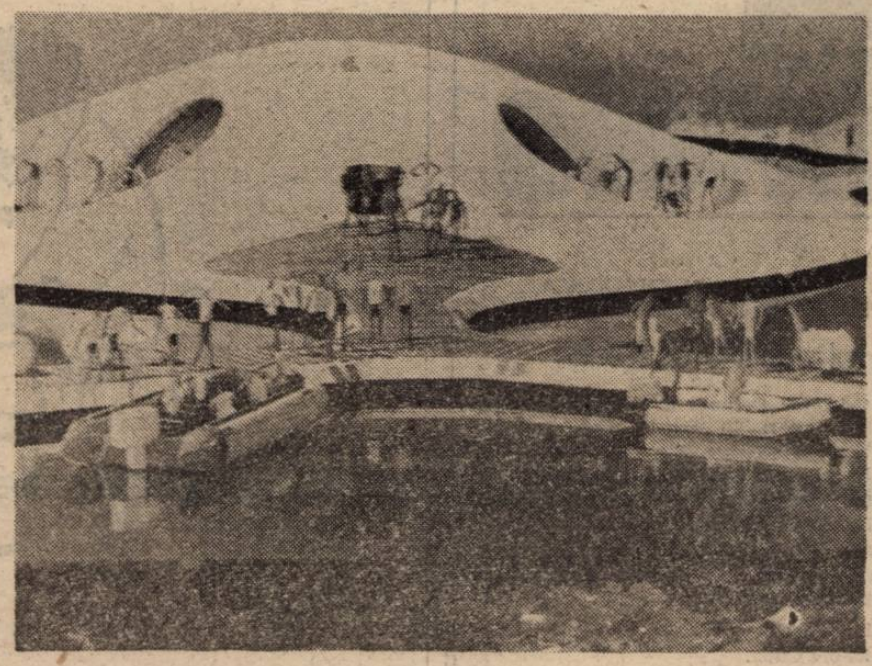

Fascinația „Împărăției lui Neptun"

Un centru al mării pentru copii. Un reputat arhitect francez, Jacques Raugerie, a proiectat construcția din imagine, inspirîndu-se de la o stea-de-mare. Modulul central este inima construcției. În interior se va afla observatorul submarin transparent. Mini-lagune circulare îi vor îmbia pe copiii mai puțin curajoși a se iniția în tainele plonjărilor submarine. Acest oraș semi-submersibil va putea găzdui circa 100 de copii pe serie.

CALEIDOSCOP magazin

Compoziții florale bune de mîncat

File de vițel cu... trandafiri, salată de... violete, pană de somon cu... petunii etc. Toate acestea se pot mînca la „Caterina", un restaurant din Tokio ; totul este atît de bun încît cei care au vizitat acest restaurant afirmă că nu au lăsat în farfurie nici măcar o... petală.

Pare de necrezut, dar șeful acestui restaurant, unic în felul său, își începe fiecare dimineață culegînd flori, cultivate special pentru „cei cu gusturi culinare deosebit de rafinate". În funcție de meniul pe care-l pregătește, alege liliac, pansele, margarete sau alte asemenea flori. „Îmi place ca platourile mele cu mîncare să arate ca niște tablouri realizate de pictori talentați, afirmă Ichiro Andro. În Antichitate nobilii se hrăneau și cu flori.. Eu vreau să revin la această tradiție". Ideea sa a prins, afacerea îi merge deosebit de bine. Deja, la Tokio, alte restaurante încearcă să-l imite. Dar deocamdată, lui Ichiro nu-i este teamă că-și pierde clienții chiar dacă el oferă preparate culinare sofisticate, ușoare pentru stomac dar grele pentru buzunar. Cel mai scăzut preț : în jur de 200 de franci.

MIRII COBOARĂ DIN... CER

Anna Steffer și Sven Weitzel locuiesc în Elveția și sînt mari amatori de parașutism. Într-o zi s-au hotărît să se căsătorească. În acest scop au plecat în Africa de Sud, împreună cu cîțiva invitați. Odată ajunși la destinație, pe un aeroport, mireasa, în rochie tradițională, și mirele, în haine negre și cu papion la gît, împreună cu invitații și un preot sud-african s-au urcat într-un avion. Căsătoria a avut loc la înălțimea de 10 000 de metri, unde mireasa și mirele au spus, în fața preotului fatidicul „da", apoi întregul „alai" s-a aruncat cu parașuta, alcătuind, în „cădere liberă", un cerc. Nu se poate spune că nunta nu a fost cu noroc. Parașuta s-a deschis la timp pentru fiecare participant, miri, preot și invitați.

Scandal în lumea informaticii

UN NOU VIRUS ATACĂ

Despre virusurile care atacă sistemele de calculatoare ale marilor companii am mai scris în revista noastră. Un virus, de fapt un program greu de detectat atacă fișierele calculatoarelor „ștergînd" toate informațiile strînse, spulberînd astfel luni de muncă, uneori ani.

Un nou scandal a izbucnit în urmă cu o săptămînă. Firma **SOFT & MICRO** a pus în circulație o discketă numită **Vega.** Fără să se știe, spun proprietarii firmei, pe această discketă a fost strecurat un virus care în 20 de secunde distruge toate informațiile dintr-un calculator. Discketa a fost cumpărată de multe companii, dintre acestea unele au avut noroc, altele au avut de pătimit, fișiere întregi fiind distruse. **SOFT & MICRO** a încercat să pună repede la punct un antidot, în Israel, dar pierderile sînt irecuperabile. Companiile afectate s-au constituit în parte civilă și au dat în judecată firma producătoare pentru a cere despăgubiri. Vom reveni cu amănunte.

„REGINA" ABORIGENILOR

Are doar cinci ani și de pe acum este stăpînă peste un imens teritoriu. Numele ei este Jennifer Fuller, o fetiță albă, care locuiește la Darwin, un oraș în nordul Australiei. Povestea ei este deosebit de interesantă. După nașterea ei, Jennifer a fost adoptată de un mare trib indigen, Tiwi, al cărui conducător (și tată adoptiv) este aborigenul Hyaciuth, posesorul unui mare teren în insula Melville, care a desemnat-o drept urmașa lui cu toate drepturile care-i revin din această calitate. Jennifer și-a schimbat numele (acum se numește Pinynampingala) și va fi moștenitoarea unui teren imens stăpînit de tribul Tiwi. Cazul „Reginei aborigenilor", primul de acest fel în istoria țării, a provocat vii discuții și luări de poziție din cele mai variate.

Editor : Redacția revistei „MAGAZIN"
Administrația : Editura Presa Liberă
Tiparul : Combinatul Poligrafic București
Redacția și administrația : Piața Presei Libere nr. 1, telefon 17 60 10 — 17 60 20

ECHIPA DE SERVICIU

Responsabili de număr : Ecaterina Bătrîneanu, Ion Țugui
Secretar de redacție : Ionel Cojocaru
Tehnoredactor : Spiru Costea
Corectura : Irina Stoica, Delia Costea

Redactor șef : DUMITRU FILIP
Secretar general de redacție : GEORGE CUȘNARENCU
Redacția : Dorel Dorian (șef secție), Ion Țugui (1612) ; Ecaterina Bătrîneanu, Melania Constantiniu, Paul Ioan (șef secție), Aurora Popescu (1630) ; Delia Costea, Mihaela Dorobanțu, Adrian Hoajă, Irina Stoica (1282) ; Teodora Bujor-Panaitescu, Elena Ilie, (1633) ; Ionel Cojocaru, Dumitru Mateuță, Costea Spiru, Vasilica Mărgărita (1659) ; Dorin Măran (2692).

Manuscrisele și fotografiile nepublicate nu se înapoiază.

Biblioteca Județeană

magazin

ANUL XXXIV Nr. 19 (1751) SÎMBĂTĂ 11 MAI 1991 16 PAGINI 8 LEI

SĂPTĂMÎNAL CULTURAL - ȘTIINȚIFIC INDEPENDENT

Puteți cîștiga 500 lei la Revista „Magazin"

Propunem cititorilor revistei „Magazin" posibilitatea de a cîștiga 500 lei. Cum ? Simplu : Trimiteți pe adresa revistei noastre orice material care relatează o întîmplare excepțională, un fapt de viață ieșit din comun, o dramă trăită, însoțite de fotografii (dacă le aveți) și de acordul de a vă folosi numele. În momentul publicării materialului trimis (maximum 2 pagini dactilografiate) onorariul va fi expediat pe adresa dv. prin poștă. Paginile revistei noastre vă stau la dispoziție. Așteptăm.

Materialele nepublicate nu se restituie.

CUM A MURIT FIUL LUI STALIN?

(Pagina a 5-a)

POVESTIRE

(Pagina a 10-a)

- *Cartea recordurilor naționale*
- *Guinness Book*
- *Horoscop săptămînal*

(Pagina a 11-a)

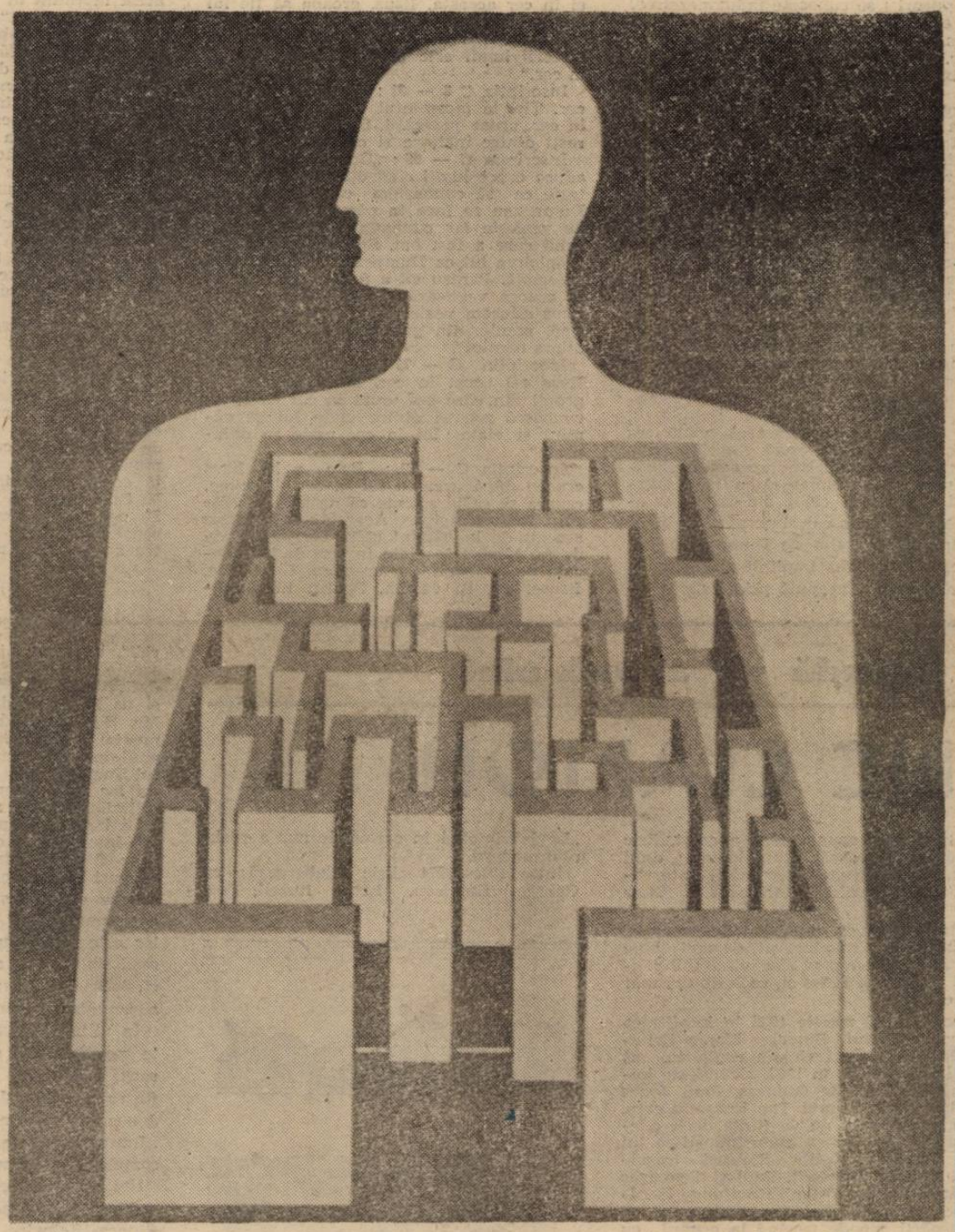

OMUL — va reuși să iasă din propriul său labirint ?

Dramă trăită

CINE A UCIS-O PE JULIE WARD ?

Avionul zbura la joasă altitudine deasupra savanei uscate din rezervația Masai Mara, în sud-vestul Kenyei. Prin hublou, pasagerul John Ward văzu defilînd mii de bovine africane, care părăseau cîmpia Serengeti pentru a migra, ca în fiecare an, spre nord, dar el le ignoră. În această după-amiază de 12 septembrie 1988, nu-l interesa decît un jeep „Suzuki" bej, cu două locuri. **Plecată ca fotograf de safari în această rezervație, fiica sa, Julie, în vîrstă de douăzeci și opt de ani dispăruse de șase zile și John Ward părăsise hotelul pe care-l patrona în Anglia pentru a-și găsi copila.** Reperă Makari Post, un cătun de cinci case cu acoperișuri din tablă ondulată, iar ceva mai departe un hangar izolat, dar nici urmă de fiica sa. A doua zi dimineața,

(Continuare în pagina a 5-a)

Glob

magazin

(Paginile 3–2)

PROGRAM TV

SĂPTĂMÎNA DE LA 13. 05. — 19. 05.

(Pagina a 12-a)

Biblioteca județeană

Descoperiri arheologice românești

STENOGRAMELE CREȘTINE DE LA BASARABI [IX]

Mai largă e groapa de Hristos decît de îndumnezeiere. Vieții cerești i se lungește calea spre îndumnezeire întîrziind schimbarea din Hristos. Lumea aceasta din Hristos, împlinire are o cruce asuprăși care vestitoare este. Trecerea scurtă din Hristos în cer se pomenește ca zidire de Hristos înălțat domn din suferință sfîrșitor de lume cu această îndumnezeire și crucea deasupră-și. Se cunoaște în cer cît mai este puțin lume în Hristos și puținul pînă la îndumnezeire. Sfîrșirea va fi măreață. Viața mică se va îndumnezei. Zecelui, vestitor de dumnezeu a pururi i se cunoaște îndumnezeirea. Sfîrșirea, pentru trecerea scurtă de la Hristos, și suferințele sfîrșitului iarăși se cunosc. Acum se trece din Dumnezeu îndumnezeit din Hristos îndumnezeit către Dumnezeu a pururi. La suferință, laudă de schimbare, la groapa de acum a lui Hristos judecată de îndumnezeire. Pentru viața în cer sfîrșită a îndumnezeirii laudă. Începutul acesta prelungit se află sub semnul judecății întru Hristos însuși care a mărturisit că trecerea lui este îndumnezeire. Dumnezeu din mormînt, Iisus în cer îndumnezeit vestitor, curgere la pămînt pînă la văleatul zece și curgere după îndumnezeire, ție lume în Hristos. Lumescul întreg din Hristos cerescului de întregire, mia de ani. Ție, cel îngropat, groapa larg ți s-a deschis și pentru așezarea noastră în cer cu măreț sfîrșit coboară să dăm mormîntul sfîrșitului nostru. Lumea în Hristos așteaptă pe Dumnezeu a pururi el însuși după început de îndumnezeit Dumnezeu, din lume îndumnezeit Dumnezeu, de la Hristos, viață lumească, viață cerească, viață a celor două vieți. Dumnezeu a pururi se cunoaște în cer spre a toată îndumnezeirea lumească cu măreț sfîrșit. Binecuvîntare celui din pătimire ajuns Dumnezeu, în cer și pe pămînt, binecuvîntare începutului de Dumnezeu din Hristos al tău Iisus împlinit cînd s-a închis mormîntul. Începută prin Hristos înveșnicirea lumii așteaptă viața cerească. Și lumea va avea odihnă de îndumnezeire după viața în Hristos."

Cu privire la groapă și morînt, la cruce și piatră se fac referiri în seria de inscripții C. Iată-le cu începere de la inscripția C—20 : „E, ție, cel din lume urcat la cer. După odihna care a urmat vieții lumești vestește. Judecata aparține la acest zece de trecere. Lumii Dumnezeu a pururi, a pururelui cruce. Aceasta e a vieții lumești înveșnicită prin odihna în cer. Aceasta din existența lumii în cer, din odihna lumii în cer, din plecarea ei în cer aceasta, Iisus, groapa să fie lui pentru judecata de apoi a acestora".

Inscripția C 3 — 58 : „Zece de acum al trecerii lumii este înveșnicire de pămînt în cer."

Inscripția C 3 — 61 : „Cruce a vieții în cer. Ție, la mormîntul din care ai ajuns în cer, cruce judecății. Să fie a vieții cerești dintre înălțare și coborîre".

Inscripția C — 69 : „Coborîrea în lume aduce cruce lumii cînd ția nouă ne vestește ca să cunoaștem că judecata de Dumnezeu se face în pămîntul lui Iisus. Se vestește iar cunoașterea îndumnezirii celui care a fost om. Spre împlinire, înveșnicirea lui ca Dumnezeu s-a făcut din suferință. Pentru cît a fost a lui suferință crucea veghează la mormînt. Pentru Iisus aducem veste a laudei sale. Pentru tine, omule, din groapă prin groapă și ție a cerului".

Inscripția C — 71 : „Crucea este a lui Iisus cel urcat în cer. Marea cruce e a gropii din care s-a urcat în cer ca să se cunoască groapa dintre viața lui pe pămînt și viața lui în cer unde se odihnește".

Inscripția C — 81 : „Este a lui Iisus crucea după urcarea lui în cer. În lume, crucea să se ia aminte că ne înveșnicește prin îndumnezeire. Această înveșnicire s-a zis de la pămînt către cer, din viața de pe pămînt în viața în cer, de la judecata de pe pămînt a acestora. Laudă ție, Iisuse. Ție îți vestim. Pentru Iisus înveșnicit să se pomenească crucea. Zecele vestește că în lume a fost Iisus".

Inscripția C — 118 : „În cer, zecele lui Iisus se vestește ca Dumnezeu. Noi, lumea lui, ținem să se cunoască aceasta, să se cunoască din aceasta că îi aducem laudă și să se vestească celui în odihnă. Ție, judecătorule, ziditorule, să se cunoască zecele de acum, ca înveșnicire pentru odihnă din odihnă veșnică".

Inscripția C 4 — 146 se compune din crucea mare a lui Iisus Hristos pe care scrie : „Aceasta este a lui, părinte care se împlinește în cer, a lui, domnul a cărui înveșnicire a început pe pămînt. Această ție se închină vieții cerescului Iisus, zecelui de la Iisus cu viață mai mare după lumesc în ceresc. Aceasta e a înveșnicirii lumii ,a înveșnicirii în cer, a domnului veșnic. A lui pe pămînt, a lui în cer, a lui a pururi. A lui din cer această groapă din care așezat fiind a ieșit. Al lumii a fost pe pămînt și în cer. Stă groapa mărturie a plecării sale. Viața înveșnicirii lui Iisus din lume s-a împlinit. Despărțirii de lume aceasta, groapa ta Iisuse".

Inscripția C — 151 : „Pentru înveșnicirea aceasta de el vestită că va fi în cer, acest mormînt al odihnirii noastre să fie lăudat și împlinit".

Cum va fi trebuit să arate împlinirea mormîntului, aflăm din inscripția C — 153 — al doilea din cuprinderea într-un desen după desenul din inscripția b 4 — 168. În partea stîngă (dinspre Hristos) se află crucea judecății. I se alătură mormîntul cu groapa din ție (biserica B 3). La mijloc este mormîntul cel mare al lui Dumnezeu veșnic din Iisus. După el mormîntul pentru anul 1000 așteaptă și astăzi gol și fără vreo marcare. În interiorul celui de-al patrulea mormînt stă scris : „Rînduielii tale laudă". Pietrele de la fiecare mormînt sugerează, prin mărime și așezare fiecare trebuință piatra cea mare a mormîntului cel mare e ridicată. Piatra cea mică a mormîntului cel mic a rămas întredeschisă. Și, dacă totuși, sfîrșitul lumii nu a avut loc, sfîrșitul Daciei îl cunoaștem cu toții ca „vărsare directă în valahi, idem români" spre a nu se uita continuitatea de neam în aceste ținuturi. Încheiem, prin acest ultim episod, descifrarea stenogramelor creștine de la Basarabi cu gîndul curat al unei munci care nu a fost în zadar. Mai există acolo 27 de inscripții, numerotate de V. Bilciurescu (5 în seria K și 22 în seria E) pe care le voi publica altădată. Personal mulțumesc revistei „Magazin" pentru spațiul care mi l-a pus la dispoziție.

GRIGORE ALBU GRAL

O legendă vie a rock-ului

ERIC CLAPTON

Da, se poate spune fără a greși, Eric Clapton merită acest titlu (dobîndit, anul trecut, la festivitatea decernării International Rock Awards, desfășurat la New York) !

Chitarist virtuoz, muzician de excepție, Eric își bucură admiratorii, de mai bine de 25 ani, cu sound-ul său inimitabil conținînd rhythm & blues și, rock de cea mai bună calitate.

Născut pe 30 martie 1945 în localitatea Ripley, comitatul Surrey, Marea Britanie, Eric învață, încă din copilărie, să cînte la chitară și, în 1963, alcătuiește împreună cu Tom Mc Guiness, Paul Jones și Brian Jones grupul The Roosters care, din lipsă de bani, nu va ființa decît cîteva luni, Brian Jones alăturîndu-li-se lui Mick Jagger și Keith Richard (rezultînd... Rolling Stones !). Paul și Tom trec la „Manfred Mann" iar Eric ajunge la Liverpool, la „The Engineers" de care se va despărți repede trecînd la grupul cu care va efectua primele înregistrări Yardbirds (unde îl înlocuiește pe Anthony Topham). Cu Eric în formație, Yardbirds începe să se afirme în peisajul muzical britanic concurînd serios pe Rolling Stones și pe Beatles. Apreciind că grupul se îndepărtează de filonul inițial (de rhythm & blues), în primăvara anului 1965, se va despărți de Yardbirds trecînd la John Mayall's Bluesbreakers cu care va scoate cîteva discuri de succes (între care „I'm Your Witchdoctor" și „Telephone Blues") cu toate acestea, în vara lui '66, Eric va fonda grupul „Cream", grup ce va intra în istoria rock-ului (ceilalți membri fiind : Jack Bruce — ch. bass, vocal, Ginger Baker — tobe). Cu „Cream" Eric va scoate, în doi ani, patru LP-uri de succes, muzica grupului devenind mai rafinată, arătînd o dorință (firească, nu ?) de perfecțiune... „perfecțiune ce nu va fi atinsă de Eric (cu ei) deoarece în 1968 se desparte de grup ! În această perioadă Eric colaborează cu Aretha Franklin, George Harrison, John Lennon și cu grupul Who iar la începutul lui 1969, împreună cu Steve Winwood, Ginger Baker și Rick Grech, formează grupul „Blind Faith" care, cu toată valoarea membrilor săi, va avea un eșec răsunător...

În 1970 îi apare primul album solo, succesul acestuia determinîndu-l să acorde mai multă atenție părții vocale (aceasta neînsemnînd că va neglija chitara...) anul 1971 aducîndu-i unul dintre cele mai mari bucurii din cariera sa muzicală, albumul „Layla" intrînd în cartea de aur a rock-ului modern.

Între 1971—1974 Eric colaborează cu George Harrison, Leon Rusell, Pete

music box

Townshend și, din nou, cu Who. În vara lui 1974 Eric va cuceri topurile cu remake-ul piesei reggae „I Shot The Sheriff", un mare hit. În următorii ani Eric scoate numeroase albume în care optează, definitiv, pentru blues și rhythm & blues și va fi numit de către admiratorii săi Mr. Slowhand (după titlul albumului omonim, apărut în 1978). Anul 1978 este anul în care apare marele hit „Wonderful Tonight", piesă care are, cu siguranță, un loc între primele zece blues-uri ale ultimilor zece de ani...

La începutul anilor '80 Eric Clapton intră într-un con de umbră și, ca și cum n-ar fi fost destul, începe să consume droguri ! Se părea că un blestem atîrnă asupra capului său, toate încercările de a se smulge din sclavia heroinei eșuînd iar cele cîteva apariții discografice fiind modeste pînă în a doua parte a anilor '80 cînd Eric va avea în sfîrșit, puterea de a renunța la droguri și la alcool.

În ultimii ani Eric a participat la toate manifestările de amploare ale muzicii rock, colaborînd cu multe nume mari (între care Bon Jovi, Phil Collins, Quincy Jones și Ray Charles) iar în 1990 albumul „Journeyman" a marcat un spectaculos comeback al marelui muzician...

Hot News: Single-Mike & The Mechanics — Word of Mouth, Suap-Megamix, Rolling Stones-Highwire, Vanilla Ice — I Love You.

LP-uri — The Cure-Entreat, Bee Gees-High Civilization, Eurythmics-Greatest Hits

— albumul „Joyride" al duetului Roxette a ajuns la cifra de 700 000 de copii vîndute arătînd că nu este cu nimic mai prejos decît „Look Sharp !"

— Bananarama a scos un remake al marelui hit „Long Train Running" (Doobie Brothers) la care a participat și Pasha, solistul lui Gipsy Kings.

Talon de concurs

11 mai 1991

A treia întrebare : din ce melodie (hit '90) fac parte versurile „She calls out to the man on the street / Sir, can you help me ? / It's cold and I nowhere to sleep / Is here somewhere you can tell me ?

A patra întrebare : numele real al lui Boby George este... ?

La revedere

MARIAN MINCULESCU

PUNCTE

Galeria Galateea

În acest loc plăcut de pe Calea Victoriei expune lucrări, în care sticla optică șlefuită domină, Cristina Iliescu, *absolventă a Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu", secția sticlă, promoția 1981. Tînăra artistă, născută în anul 1955 a participat, din 1981, la toate saloanele, trienalele și quadrienalele de*

artă decorativă din București, dar a expus și la Erfurt, Kanazawa și Moscova. Am intrat la Galateea, am văzut compozițiile aranjate cu bun gust în spațiu, mi-au plăcut. O expoziție alcătuită greu, dar plăcută, dacă îi veți trece pragul (pînă la sfîrșitul lunii mai) nu cred că veți regreta.

Agrafa morții

Trecem de la presă la film, pentru a vă informa despre cel de-al treilea film al regizorului japonez Kohei Oguri, *după „Riul de noroi", premiul de argint la Festivalul de la Moscova 1981 și „Pentru Kayako", primul film japonez care a obținut premiul Georges Sadoul, în 1984. Oguri filmează puțin. „Agrafa morții" este turnat după un roman de Toshio*

Shimao pe care regizorul l-a citit în urmă cu 20 de ani pe cînd era student la litere, și pe care dorea, de atunci, să-l adapteze.

De o rigoare aproape teatrală, intriga descrie căderea în prăpastia nebuniei a unui cuplu unit de 10 ani. După ce a descoperit că soțul ei o înșeală, femeia cade într-o stare paranoică de castitate, la care soțul devine complice, poate din dragoste: poate dintr-un sentiment de culpabilitate. Total japonez, cu imagini lente (pe alocuri superbe), cu o tensiune a scenelor, frumusețe a fețelor, uneori filmate de foarte aproape, forță sentimentelor exprimate, jocul impecabil al actorilor (Keiko Matsuzaka, Ittoku Kishibe...). Nu este deci de mirare că filmul a cîștigat Premiul criticii internaționale la Cannes, anul trecut.

Rubrică realizată de GEORGE CUȘNARENCU

ZECE DESCOPERIRI CARE VOR SCHIMBA FAȚA LUMII

10. Acceleratorul de particule de mare putere

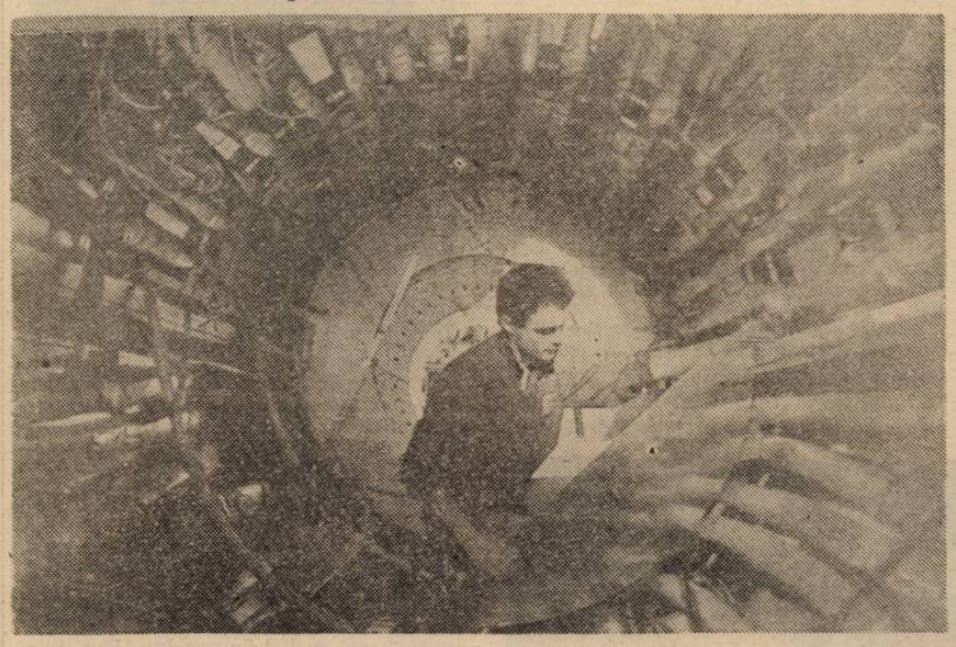

La a miliarda din a milioana parte a unui milimetru iată pînă unde au ajuns fizicenii, în 1990, să sondeze materia, în căutarea structurii fundamentale a acesteia. Unul dintre instrumentele de bază folosit în demersul lor științific este accleratorul de particule, din ce în ce mai sofisticat și mai complex. Acesta, de-a lungul anilor, a reușit să dezvăluie oamenilor de știință noi particule ale materiei. În mai puțin de 60 de ani, piesele așa-numitului puzzle universal și-au găsit locul unele după altele, conducînd uneori spre obținerea unui premiu Nobel. Imaginea obținută este grandioasă pentru că toate forțele și particulele identificate se integrează, formînd un tot deosebit de coerent. Și cu toate acestea, mai lipsesc citeva piese considerate esențiale. Printre acestea se numără „bozonii lui Higgs". Despre ce este vorba ? În terminologia fizicii cuantice, o forță se traduce prin schimbul a numeroase particule, botezate „bozoni", după numele fizicianului indian Satyendranath Bose. Bozonii cei mai familiari nouă sînt fotonii, un fel de „grăunțe" (cuante) de lumină care mediază forța electromagnetică.

Imaginea pe care v-o prezentăm ne permite să ne apropiem cu gîndul de unul dintre cele mai mari acceleratoare de particule folosite în prezent în descifrarea misterului bozonilor și, implicit, în înțelegerea profunzimii materiei. Într-adevăr, fizicienii au reușit să clarifice noțiuni fundamentale cum ar fi viteza luminii, sarcina electronilor etc., dar pentru ei însăși originea lor rămîne încă o enigmă. Și totuși, generații de fizicieni nu și-au găsit liniștea în căutarea acestei origini. Speră, însă, că le va fi de mare ajutor un accelerator de particule de mare putere.

AURORA POPESCU

enciclopedie

APA, RESURSĂ VITALĂ A PĂMÎNTENILOR (XV)

URBANIZAREA ȘI CRIZA CRONICĂ A RESURSELOR

Multă vreme, municipalitățile orașelor lumii, nu au manifestat îngrijorare față de evacuările de apă. Cercetările întreprinse au permis constatarea că adeseori calitatea apei din scurgeri este mai periculoasă decît cea a apei de canalizare tratată. Și după cum subliniază studiul elaborat de Institutul pentru resurse mondiale, Institutul internațional pentru mediul înconjurător, în colaborare cu Programul ONU pentru mediul înconjurător : „Emanațiile de la trafic, de la construcții, de la dezăpezirea drumurilor, de la gunoaiele de pe stradă, de la reziduurile organice de la vegetație și de la animale, precum și depunerile atmosferice produc cantități tot mai mari de acid sulfuric și azotic, de cupru, zinc, vanadiu, de hidrocarburi și fosfați, de azbest, plumb, cloruri, cromuri, complexe cianurice, murdărie, produse organice și gunoaie netratate.

Schimburile hidrologice create de urbanizare în ceea ce privește poluarea apelor freatice și de suprafață au început să fie înțelese mai bine în ultimii ani. Și studiul amintit precizează : „Urbanizarea amplifică relația dintre cantitate și calitatea apei, mărind fluxul maxim în riurile cu afluenți, scăzînd fluxul de bază și micșorînd reaprovizionarea cu apă freatică". Se impune, neîndoielnic, o concluzie extrem de clară — poluarea urbană necontrolată poate egala sau chiar depăși efectul poluării rurale necontrolate asupra rezervelor de apă.

Exită, indicutabil, o situație de criză în ceea ce privește asigurarea necesarului de apă pe plan mondial. În această situație s-a ajuns deși deceniul 9 al acestui secol a fost proclamat „Deceniul internațional al aprovizionării cu apă potabilă". Pretutindeni în lume, oamenii sînt conștienți de necesitatea conservării și neinfestării rezervelor de apă. În statele industrializate, mișcarea ecologistă este mereu pe fază și acționează pentru măsuri concrete și eficiente de protejare a apei dătătoare de viață, de restringere a surselor de poluare. Se consideră că cursurile de apă din Europa occidentală vor fi curate și apte pentru viața peștilor și a altor viețuitoare prin anul 2040. Chiar și țările din centrul și răsăritul continentului nostru se vor angaja pe calea curățirii riurilor, fluviilor și lacurilor, ajutate de lumea industrializată europeană, și urmările pozitive nu vor întîrzia să apară. Eforturile întreprinse în direcția depoluării Rinului sînt extrem de încurajatoare. Se constată reducerea însemnată a concentrațiilor de metale grele și creșterea nivelului oxigenului, premisă a refacerii bancurilor de pești.

Specialiștii sînt de părere că 65—70 la sută din apa folosită pe glob se irosește datorită evaporării, scurgerilor și a altor deficiențe. Eficiența în exploatarea resurselor proprii de apă este, în S.U.A., de 50 la sută. Se estimează că pierderile de apă ar putea fi reduse cu 15 la sută. Totul depinde de modul în care se acționează pentru economisirea resurselor de apă, evitarea risipei și diminuarea fenomenului poluării. Pe la începutul deceniului trecut, un texan promotor al conservării apei a început să-i sfătuiască pe semenii săi, fermieri mai ales, să economisească apă. Anii au trecut și mii dintre fermierii sfătuiți au reușit o extraordinară performanță — reducerea pierderilor de apă de la 40 la sută la 2 la sută. Este vorba de sisteme de irigație, a căror tehnologie a fost îmbunătățită. Economia de energie și creșterea recoltelor sînt în măsură să amortizeze într-un singur an cheltuielile pentru îmbunătățirea sistemului de irigare.

(Va urma)

D. FILIP

ORAȘUL VIITORULUI

● Într-o zi planeta va fi un oraș. ● Pînă în anul 2025 rata urbanizării mondiale, potrivit previziunilor O.N.U., va fi de 60%. ● În zece ani, 30 dintre cele mai importante aglomerări urbane vor număra între 5 și 24 milioane de locuitori.

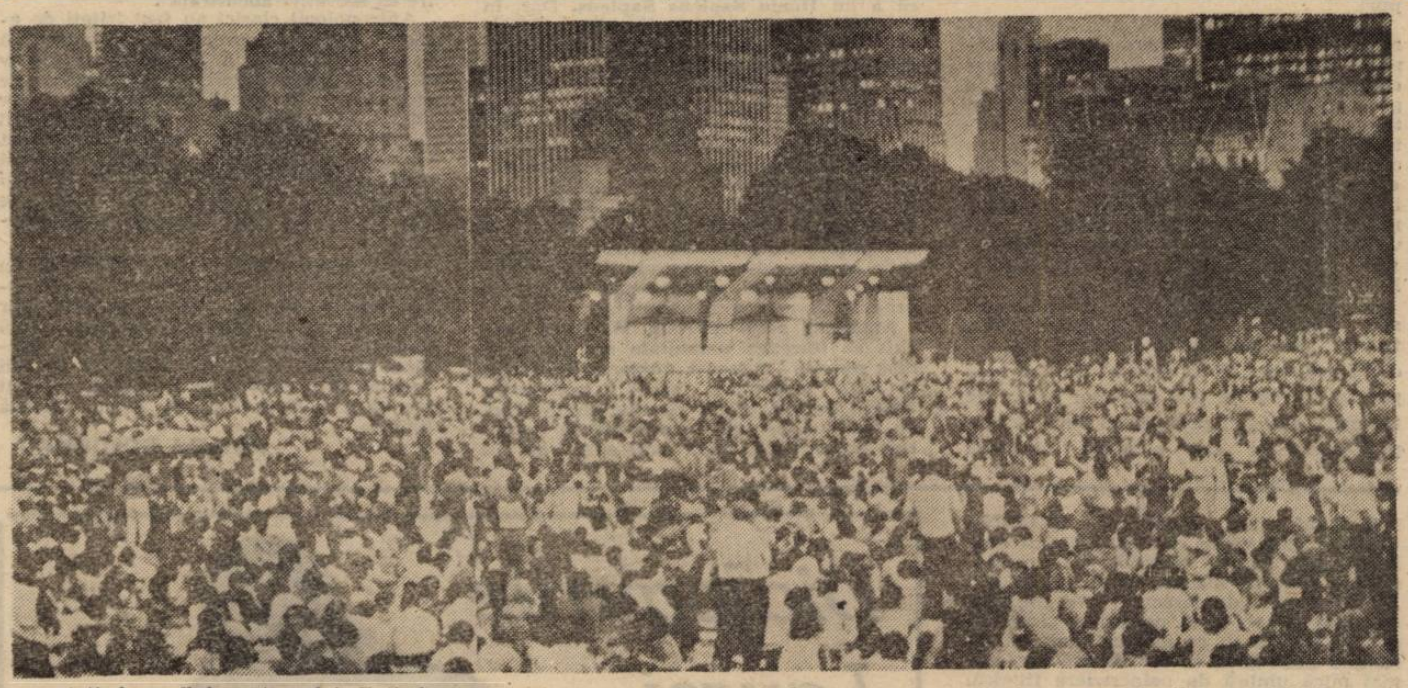

Cu aceste afirmații debutează un interesant articol publicat de revista „Science et Technologie", preocupat de configurația orașului mileniului trei. Se consideră că omul, acest animal social cum i se mai spune, este mai ales de aici înainte o specie urbană în proporție de 50%. Trecerea la acest stadiu nu se face însă automat pentru că oamenii trebuie să învețe cum să trăiască în orașele-gigant. Pentru cei mai mulți oameni, orașul reprezintă spațiul tuturor posibilităților, al speranțelor celor mai neașteptate. Ciudad de Mexico, bunăoară, una dintre cele mai impresionante metropole, concentrează de peste 20 de ani încoace peste un sfert din populația țării. În lumea a treia în special, aflată în criză — economică, politică, socială, — orașul atrage ca un magnet tot ce înseamnă dezvoltare în domeniul economiei, industriei, serviciilor, locuințelor, transporturilor... În acest context, azi, mai mult ca oricînd, dezvoltarea orașului nu face economie la resursele tehnologiei moderne. Accentul cade pe circulație : a oamenilor, a mărfurilor, a fluxului de informații... Orașul viitorului speră să rezolve problemele de circulație în asemenea măsură încît prezența permanentă a oamenilor în el să nu fie absolut necesară. O parte din noile teorii asupra orașului susțin că oamenii vor putea duce o viață mult mai liniștită și ferită de pericole în afara lui, deși prin rețelele de comunicație vor fi permanent conectați la suflul metropolei. Extinderea trenurilor de mare viteză va micșora distanțele dintre localități, permițînd oamenilor o viață „nomadă" deloc extenuantă sau stresantă. De asemenea, dezvoltarea care se prevede în domeniul microordinatoarelor, a minitelurilor, teleimprimatoarelor etc., va ușura într-un mod inegalabil pînă acum circulația liberă a informației, între oameni, întreprinderi, orașe, țări. Dintr-o dată va deveni posibilă și reorganizarea activităților profesionale, a serviciilor, a vieții cotidiene în general.

Deosebit de importantă va fi realizarea legăturilor între diverse locuri de muncă, pe baza rețelei de telecomunicații, dar nu numai a acestora, ci și a diverselor spații de viață cotidiană. Așa cum televiziunea prin cablu a pătruns în tot mai multe locuințe ale oamenilor, alte servicii speră să se dezvolte pe baza rețelei de telecomunicații.

Serviciile au deja un rol deosebit în imaginea, notorietatea, nivelul economic și social al unui oraș. În Franța, de exemplu, metroul VAL face parte din imaginea orașului Lille, iar „l'Aquapole" (o stație de epurare) întregește configurația orașului Grenoble. Fără îndoială nici un oraș nu se va putea transforma într-o sumă a invențiilor tehnice. Dimpotrivă, fiecare va încerca să-și pună în valoare un anumit specific. Pentru francezi, Toulon este sinonim cu „aerospațial", „robotică", „electronică". Orașul este de asemenea prevăzut a deveni locul de concentrare a „materiei cenușii", adică a inteligenței. Franța construiește în jurul a trei mari orașe (Paris, Lyon și Lille) cîte un lanț de alte orașe, care nu sînt concurente, ci complementare ca direcții de dezvoltare.

Se pune totuși întrebarea : Dacă dezvoltăm atît de mult orașele nu riscăm să vidăm aproape complet teritoriile rurale ? În revista „Science et technologie", francezii, de exemplu, răspund simplu : „Da". Conform previziunilor specialiștilor, în anul 2000, aproape 90% din locuitorii Franței vor fi concentrați în numai 10% din teritoriul național. De asemenea, în sursa citată se afirmă că și Elveția este foarte aproape de această realitate. Autoritățile nu cer agricultorilor să producă neapărat, ci doar să întrețină spațiile rurale de care dispun și să împiedice fenomenul de deșertificare.

Așa cum am mai spus, alți specialiști văd altfel lucrurile. Ei consideră că, dimpotrivă, o dată cu dezvoltarea sistemului de telecomunicații și informatică, actualii citadini vor părăsi orașele, creînd un spațiu urban discontinuu. Orașul va deveni un spațiu din ce în ce mai abstract, înțesat de cabluri, prize telefonice și instalații destinate transmisiilor prin satelit. Rămîne de văzut...

AURORA POPESCU

ADAM A FOST PIGMEU!

Prima ființă umană evoluată s-ar putea să fi trăit acum 200 000 de ani pe teritoriul actualei Republici Centrafricane. Astfel, legendarul Eden s-ar afla în sudul acestei țări, într-o zonă triunghiulară cu o suprafață de cîteva sute de kilometri pătrați, între rîurile Ubangui, Sanga și Lobaye, mărginindu-se la est cu Zairul și la vest cu Camerun și Congo. Adam, strămoșul nostru, era un pigmeu, ai cărui descendenți direcți ar fi actualii pigmei Aka, a căror înălțime nu ajunge nici la 1,50 m.

Poate că asemenea afirmații vă par extravagante, dar ele sînt confirmate de rezultatele recente ale unei noi științe — **antropologia moleculară.** Dar să vedem cum a ajuns la această ipoteză autorul său, profesorul și antropologul francez Gérard Lucotte de la Laboratorul de Antropologie Fizică de la College de France.

Să spunem de la bun început că rezultatele sale se încadrează perfect în schema dezvoltată acum cinci ani de către cercetătorii americani Allan Watson și Vincent Sarich, de la Universitatea Berkley, California și de către medicul britanic J. Wainscott. Afirmația lor — **Eva, presupusa mamă a întregii umanități a existat cu adevărat în Africa, acum vreo 200 000 de ani.**

Care a fost de fapt elementul original în toate aceste cercetări ?

De obicei „sondarea" trecutului umanității se face prin intermediul fosilelor pe care le întîlnim, le datăm și încercăm astfel să reconstruim adevăratele șarade pe care ni le prezintă evoluția umană. Ei bine, în loc să meargă pe urma fosilelor umane, cercetătorii amintiți și-au îndreptat atenția asupra ADN-ului celulelor umane. Genele acestuia sînt de două tipuri.

Există un număr relativ mic de așa numite gene operative, care codifică diferitele proteine ale unui organism și „orchestrează" astfel dezvoltarea sa. Aceste gene se pot modifica prin recombinări în timpul reproducerii sexuale sau prin mutații-modificări accidentale. Procesul de evoluție favorizează acele mutații care au efecte pozitive asupra organismului, prin intermediul selecției naturale. Mutațiile nocive însă sînt respinse, astfel că indivizii care le poartă sînt eliminați. Genele **nocive sfîrșesc prin a dispare din capitalul genetic al unei populații.**

Marea parte a genelor ADN-ului nu sînt funcționale. Li se mai spune „gene tăcute". Ele nu exprimă nimic, nu codifică proteine și în general nu fac respectivului individ nici rău nici bine. Se transmit din generație în generație, scăpînd astfel de „sita" selecției naturale. Mutațiile pe care ele le suportă se acumulează în timp și astfel ne îndepărtăm din ce în ce mai mult de părinții noștri.

Să ne imaginăm de exemplu că Adam s-a zăvorît în casă cu o pungă cu pietricele care reprezintă patrimoniul său genetic. El transmite această pungă urmașilor săi. Aceștia, pe măsură ce se îndepărtează, pierd din pietricele și le înlocuiesc cu altele. Cu alte cuvinte, cu cît ei sînt mai îndepărtați, cu atît păstrează mai puține din pietricelele originare. Cei care îi sînt aproape însă lui Adam, dețin încă o bună parte din capitalul său inițial.

Dacă evaluăm numărul pierderilor și al substituțiilor, atunci am putea reconstitui conținutul „pungii" inițiale. Ne vom referi totdeauna la genele nefuncționale, cele care suferă efectul timpului. Genele operative sînt „cernute" de selecția naturală, iar cele care duc la mutații nocive vor dispare pentru totdeauna.

CE ARATĂ „CEASORNICUL MOLECULAR" ?

Wilson și Sarich au postulat că mutațiile nu se produc chiar la întîmplare, ci au un anumit **ritm**, un indice de regularitate de-a lungul mileniilor. Ele pot astfel servi drept un fel de „ceasornic molecular". Cu cît o specie este mai îndepărtată de alta, cu atît diferențele între genele lor sînt mai mari. Și aceste diferențe, mutațiile, ne pot da o idee asupra timpului necesar unei specii pentru a se despărți de o alta.

Tocmai prin intermediul acestui „ceasornic" încearcă antropologii să fixeze momentul apariției omului modern, adică a lui **Homo Sapiens Sapiens.** Dar, în loc să-și concentreze atenția asupra ADN-ului din nucleul celulelor, ei s-au fixat asupra celui al mitocondriilor — micile granule care furnizează celulei energia necesară diverselor sale acțiuni. Acest ADN se numește ADN-m. De ce ? Mesajul său genetic se transmite exclusiv prin intermediul mamei. Într-un copil, ADN-ul său nuclear rezultă din amestecul celui patern și al celui matern. ADN-m însă, transmis prin ovule, nu se amestecă cu nimic și se transmite intact din generație în generație. Singurele diferențe care se pot întîlni se datorează mutațiilor produse de-a lungul timpului.

Analizînd acest ADN-m, Wilson a concluzionat că întreaga umanitate are un strămoș comun, „o mamă universală", numită „Eva neagră" și care a trăit acum 200 000 de ani. Acest rezultat diferă deci de punctul de vedere susținut de numeroși antropologi, după care omenirea s-a

dezvoltat independent în diverse părți ale lumii. Antropologul Milford Wolpoff, de exemplu, susține că strămoșul nostru comun ar fi trăit acum un milion de ani, că primii lui urmași s-ar fi răspîndit prin lume, dînd apoi naștere populațiilor actuale.

Se pare totuși că fosilele umane cele mai vechi, cu vîrste între 130 000 și 80 000 de ani, descoperite în Africa de Sud, precum și faptul că primele fosile din Europa și Asia au doar 40 000 de ani, sprijină mai curînd ipoteza lui Allan Wilson.

Acesta este cadrul în care Gérard Lucotte își lansează teoria sa a unui Adam pigmeu. Cercetările lui se concentrează de data aceasta asupra unui factor care să fie transmis de la tată la fiu. Acesta este cromozomul Y, care dă sexul masculin. O mică porțiune a sa suferă schimburi cu cromozomul X, matern. Cea mai mare parte însă se transmite intactă (cu excepția mutațiilor) de la tată la fiu. Iar în felul acesta putem studia ereditatea pe filieră masculină, așa cum studiul ADN-m evidențiază filiera feminină.

Astfel, studiind cromozomii aflați în banca genetică a Institutului Pasteur, Prof. Lucotte a identificat un tip special de secvențe, numite **polimorfe**, care variază de la un individ la altul și nu codifică proteine. Sînt gene care scapă acțiunii selecției naturale și pot deci fi folosite ca **ceasornic molecular.** Ele au fost localizate în mostre de țesuturi de la populațiile tuturor continentelor. Folosind un model elaborat de Serge Hazout de la Laboratorul de cercetări de matematică și biostatistică al Universității Paris VII, Lucotte a identificat în aceste secvențe o combinație din care s-ar putea să fi derivat toate aceste secvențe. Denumită H-XIII, ea este extrem de frecventă la pigmeii Aka din sudul Republicii Centrafricane. Prof. Lucotte se pronunță : „Ni se pare notabil de constatat că pigmeii, cu certitudine primii locuitori ai continentului african, împreună cu boșimanii din Africa de Sud, prezintă o preponderență numerică evidentă a secvenței H-XIII, desemnată în calculele noastre ca secvență **ancestrală**".

Antropologii clasici au fost iritați de această concluzie, precum și de ideea că această populație a „invadat" progresiv Africa și restul lumii, substituindu-se de atunci unor populații preexistente. Dar studiul genelor unor populații ca negrii filipinezi, japonezii, papuașii din Noua Guinee etc., se pare că impun ideea că pigmeii Ako sînt strămoșii noștri cei mai probabili, iar boșimanii din Africa de Sud primii lor frați, înrudiți cu indo-europenii.

Certitudine absolută nu există însă în știință și cu atît mai puțin în antropologie. Așa că discuția rămîne deschisă. Iar în timpul acesta, pigmeii Aka își continuă viața de vînători și agricultori în... grădina Edenului lor. Și poate că turiștii dornici de regăsirea unui paradis pierdut vor avea milă de ei și nu le vor tulbura liniștea.

MIHAELA DOROBANȚU

POSTA by Air Mail

■ **BORIS CULACHE (Urziceni) :** În principiu, ipotezele anilor '60 — de care ne scrieți — au fost confirmate de evidențierea conexiunilor dintre oncogeneză, factorul de creștere și procesele regenerative la nivel celular și tisular. Ceea ce desparte cele trei procese — creșterea, regenerarea și oncogeneza — este simplul „amănunt" că, deși au la bază în principiu același mecanism de declanșare, primele două dispun și de mecanisme inhibitorii (control și frînare), în vreme ce oncogeneza este un tip de creștere/multiplicare/regenerare necontrolată, continuă, ce conduce în cele din urmă la distrugerea organismului. Biologia și medicina contemporană caută azi nu numai să înlăture cauzele endogene și exogene — de care amintiți — ci și să descopere acele mecanisme genetice care dirijează și controlează activitățile celulare de creștere/regenerare/multiplicare, implicit, cele răspunzătoare de transformarea acestora în procese cu caracter tumoral malign.

■ **V. CONSTANTIN (București) :** Vă invităm să citiți răspunsul de mai sus, la care mai adăugăm că, fără îndoială, oncogeneza este un fenomen extrem de complex în care sînt conjugați factori genetici, ereditari, de mediu, dereglări fiziopatologice dobîndite, alte antecedente maladive favorizante etc. Înlăturarea **totală** din organism a factorilor cu potențial oncogen este nu numai imposibilă, dar nici nu e de dorit, întrucît ar fi afectate procesele de creștere a organismului, de multiplicare celulară și regenerare tisulară. Fără aceste procese orice rană, să zicem oricît de mică, nu s-ar mai cicatriza niciodată și s-ar prea putea să fie responsabilă de moartea organismului. Trebuie să înțelegem că problema cancerului este una de **echilibru** : rezolvarea ei înseamnă **viața !**

■ **MIRCEA GRAURE (București) :** Vă sugerăm să vă adresați Observatorului Astronomic Popular din București (Dr. Harald Alexandrescu), care vă poate oferi toate informațiile dorite.

■ **VISARION VASILE BITEA (Eforie Nord) :** Dacă doriți să colaborați la revista noastră — nimic mai simplu ! Scrieți un material (de max. 2 pagini) **pentru** revistă, care să fie **original** și **nepublicat**, și expediați-l ! Tema propusă ne interesează, desigur, este oportună, însă aceasta nu înseamnă să retipărim o noutăță deja apărută... Oricum, noi vă propunem să reveniți asupra temei în paginile revistei noastre !

■ **ȘTEFAN BOITAN (Făcăeni, Ialomița) :** Cu un dram de umor și de înțelegere, ați putea, eventual, depăși mai ușor acele cîteva nedorite erori de tipar care, rar, din păcate mai „scapă". Ne cerem scuze și vă asigurăm că vom face tot ce depinde de noi să îmbunătățim calitatea rebusurilor.

■ **VIOREL NAICU (București) :** Pentru ca frumoasa dv. pasiune să se poată dezvolta așa cum doriți, vă sugerăm să vă adresați Federației Române de Aero- și Navomodelism.

■ **GHEORGHE PASCARU (Piatra Neamț) :** Personal, nu împărtășim convingerea dv. exprimată prin ideea „sfîrșitului lumii" datorat exclusiv,.. motoarelor cu ardere internă și a „focului închis" din industrie, nu sîntem nici adepții ipotezei că apa din oceane va seca „peste douătrei mii de ani" și, în general, că „oxidul de carbon sub formă de praf și funingine se va lăsa la pămînt" ! Credem că viața —pînă la proba contrară — a apărut pe Pămînt din apă și că vor trece alte **milioane** de ani, poate chiar **miliarde**, în eventualitatea „sfîrșitului lumii", pînă să apară din nou viață... **dacă** va mai apărea vreodată ! În rest — să fim sănătoși !

Rubrică realizată de ADRIAN HOAJĂ

Dialogurile Laurei

■ Bună ziua, draga mea **EVELINA (Tulcea)** ! Mă bucur că există fete ca tine, inteligente, lucide, sensibile, cu un pronunțat simț al măsurii și al dreptății ! Adică un om „de caracter" ! Ai perfectă dreptate, atunci cînd porniți la drum în doi, este de dorit ca nici un lucru să nu rămînă nelămurit, să nu rămînă nici cea mai mică umbră de neîncredere fiindcă, cine știe ?!, de aici se pot isca mai tîrziu norii care să vă întunece viața... Și ar fi mare păcat. Așa că este de o mie de ori de preferat să vă lămuriți sincer și cinstit totul înainte, oricît de greu v-ar fi, decît după căsătorie. Dacă veți porni la drum fără ca sufletele să vă fie deschise, ușoare și limpezi — atunci mai bine să n-o faceți ! Părerea mea este că **trebuie**, dacă vă iubiți atît de mult pe cît îmi scrii, să-l faci să înțeleagă că în viață sinceritatea nu este doar de „genul" feminin, iar adevărul și curajul sînt în egală măsură atribute ale ambelor „genuri", însă în nici un caz nu pot fi „neutre". Fă-l să priceapă că „superioritatea" lui („ce să știi tu chiar totul !") este doar, vai !, un semn de infantilism cocoșesc și nicidecum un semn de „bărbăție" ! Cît despre „cenușă și jar", ar fi bine să înțeleagă chiar el că nu trebuie să le mai scormonească, să se joace cu focul. Cum să-l faci să privească adevărul în față ? Simplu, privind **împreună cu el** adevărul în față ! Dacă nu va închide ochii, dacă nu-și va arunca privirile pieziș, dacă nu se va purta ca un cocoș agresiv — înseamnă atunci că e un bărbat în stare să-și asume răspunderile unei familii ! Succes și mai scrie-mi !

■ Sigur că trebuie să fim mîndre, dar să avem **pentru ce**, draga mea **ALEXA P. (București)** și, mai ales, să învățăm să **știm pînă unde** este posibil să întindem „coarda" mîndriei ; cu alte cuvinte, care este hotarul ce desparte mîndria — firească și necesară ! — de vanitatea oarbă, zadarnică și stearpă... Trebuie să înțelegem că în imensa majoritate a cazurilor, „fisurile" sentimentale își au originea într-o vorbă (sau gest) necugetată — la vîrsta adolescenței psihicul ne este atît de labil încît reacțiile necontrolate, imediat regretate, „scapă" destul de lesne — iar ceilalți (celălalt) reacționează dintr-o „mîndrie" rău înțeleasă care, în loc să corecteze sau să atenueze o **eroare de exprimare sau comportament**, mai mult strică... Îmi scrii : „E atît de greu să iubești !". Află că nu ai dreptate cîtuși de puțin ! În dragoste, ca și, în general, în viață, cel mai greu este să menții un permanent **echilibru**, o cumpănă a sentimentelor și reacțiilor umorale față de celălalt (ceilalți). În lipsa acestui echilibru, vei reacționa la erorile întîmplătoare, minore și nedorite ale **lui** (datorate, cum ți-am spus, vîrstei voastre) cu alte erori, de astă dată intenționate și care pot avea un deznodămînt nefericit. Așa că fiți cuminți, împăcați-vă, e primăvară, aveți nevoie de dragoste, sînteți tineri și frumoși iar Vivaldi este același pentru toți oamenii din lume ! Totul e să știi să-l asculți și să ai cu cine să-l asculți ! Altminteri, s-ar prea putea să rămîi doar cu „mîndria", dar să nu ai față de cine s-o aperi...

■ Draga mea **MELI-ALEXANDRA (Alba)**, dragostea este, ca și lumina Soarelui, compusă dintr-o infinitate de nuanțe, chiar dacă **aparent** ni se pare că-i albă. Deocamdată, tu o „vezi" albă ! Părerea mea, care sper să nu te supere, este că pînă la „dragostea adevărată", cum spui tu, mai ai încă de crescut și încă foarte multe de învățat ! Așa că, dacă poți și vrei să mă înțelegi, lasă, rogu-te, „simpatiile" și „jocurile amoroase" („nici nu știu dacă-l iubesc sau nu", ca să vezi problemă !), fii un pic mai modestă, chiar dacă provii dintr-un „mediu intelectual" și crezi că ești „inteligentă", și ține-te de carte ! E cel mai inteligent lucru, crede-mă, pe care îl ai de făcut la cei 14 ani ai tăi, o vîrstă frumoasă,minunată chiar, dar care e „făcută" pentru școală. Cît despre „dragostea adevărată", ehei, va veni și aceasta la vremea potrivită ! Totul e să ai răbdare, puțintică răbdare...

LAURA

Recuperarea comorii din adîncurile Mării Barents (III)

Şi a venit şi ziua mult aşteptată. La 16 septembrie 1981, scafandrul John Rossier, în vîrstă de 28 de ani, originar din Zimbabwe, a adus la bordul navei Stephaniturm primul lingou de aur „smuls" din adîncuri. S-a trecut de îndată la cîntărirea sa. În greutate de 11,5 kg, lingoul a fost apreciat la valoarea de peste 100 000 lire sterline. A trebuit să fie curăţată insistent pentru ca barba de metal preţios să-şi recapete strălucirea iniţială. Membrii expediţiei au ţinut să se fotografieze cu preţiosul trofeu. Tentaţia a fost prea mare pentru ca observatorii sovietici prezenţi în zonă la operaţiunea de recuperare să refuze o amintire în preajma lingoului de aur. Aducerea la suprafaţă a lingourilor i-au determinat pe scafandri să recurgă, la început, la un coş metalic. El s-a dovedit neadecvat scopului urmărit, întrucît datorită dimensiunilor sale, destul de mari, nu putea să străbată drumul barat pe vas de încrengătura de metal. Avea să se recurgă la saci confecţionaţi din plastic. S-a folosit un material rezistent, sacii din plastic avînd dimensiunea potrivită pentru a se putea strecura prin puzderia de fiare şi cabluri.

Vremea nefavorabilă se anunţa a-şi face prezenţa în Marea Barents. Nu se recuperase încă întreg tezaurul. Numai 431 lingouri din totalul de 465. Aurul recuperat a fost depozitat într-o cabină a navei Stephaniturm. Pentru ca aurul să fie în siguranţă şi a se înlătura suspiciunile posibile, fiecare dintre cei trei reprezentanţi prezenţi pe navă, ai firmei Jessop, Armureriei şi Ministerul Comerţului Marii Britanii posedau cîte o cheie a cabinei. Şi scafandrii au trebuit să se supună unor rigori. În sensul de a nu utiliza emiţătoare şi a răspunde la apeluri. Era o măsură de prevedere, pentru a nu fi reperat locul navei scufundate de intruşi ce ar putea să ajungă, cu batiscafori, în preajma lui Edinburgh, atraşi de lingourile de aur.

Teama de furtunile care se declanşează în Marea Barents o dată cu venirea toamnei era tot mai persistentă. În consecinţă, s-a hotărît încheierea operaţiunii pentru acel an. La părăsirea locului în care fusese ancorată nava Stephanitorm, pe întinsul apei s-a depus o coroană de flori. Era un omagiu adus memoriei marinarilor de pe Edinburgh căzuţi la datorie în 1942. S-a hotărît să se revină în primăvară, pentru a se relua scufundările. A trecut şi anotimpul renaşterii naturii, dar cercetările în Marea Barents nu au mai fost continuate. Şi nici în următorii trei ani. În această perioadă, a anilor 1982—1985, Keith Jessop, renumitul scafandru, nu lincezea, ci se afla în „priză". El căuta pe fundul Mării Caraibilor tezaurul conchistadorilor spanioli, aflat în adîncuri de mai bine de 450 de ani. Partenerii săi de cercetări în Marea Barents, membri ai altor firme de profil, nu-şi iroseau nici ei timpul. Erau angajaţi la platformele de foraj submarine din Marea Nordului. Era necesar un impuls pentru declanşarea fazei a doua a operaţiunilor din Marea Barents. El avea să vină din partea Companiei Warton Williams, cea care a fost prima în susţinerea ideii lui Keith de recuperare a celor 5,5 tone de aur. Compania s-a declarat dispusă să reia scufundările. A fost necesar să se încheie un nou acord sovieto-britanic. Nava-scafandru „Deepwater-2" a ridicat ancora din portul scoţian Aberdeen cu destinaţia Marea Barents către sfîrşitul lui august 1986. Plasarea sa deasupra locului în care se afla scufundat crucişătorul a avut loc în scurt timp. La 4 septembrie au început investigaţiile. Vînturile începuseră să bîntuie în zonă, dar nu mai exista teama care a condus la întreruperea primei operaţiuni de recuperare. „Deep-water-2" beneficia de un sistem special de poziţionare dinamică, dotat cu un ordinator, care trimitea comenzi la timona navei pentru a fi menţinută exact deasupra lui Edinburgh. Dar era nevoie şi de entuziasm, de o stare psihică bună pentru ca acţiunea să fie încununată de succes. Aveau să recurgă şi la o stratagemă, aceea de a le sugera căutătorilor comorii că în cala lui Edinburgh s-ar afla o cantitate mai mare de aur decît cea oficială. În memoriile sale, amiralul Arsenj Golovko, care, în timpul celui de-al doilea război mondial, a comandat flota sovietică din Nord, scria, printre altele : „crucişătorul Edinburgh a fost scufundat, dar la bordul său se află 10 tone de aur". Cu patru tone şi jumătate mai mult decît se ştiuse !

Scafandrii şi-au dat toată silinţa, au muncit enorm, uneori pînă la epuizare, pentru a găsi suplimentul de aur. Crucişătorul a fost scotocit în toate ungherele sale, dar parcă aurul fusese înghiţit. Bilanţul trebuia făcut şi operaţiunea încheiată. În toamna lui 1981, la bordul navei Edingurgh rămăseseră 34 de lingouri. Cinci ani mai tîrziu, scafandrii au găsit doar 29 de lingouri. Nu se ştie nimic despre soarta celor cinci longouri lipsă. S-a avansat ipoteza că ele s-ar fi împrăştiat din lăzile în care fuseseră închise în urma exploziei torpilei germane care a străpuns tribordul crucişătorului.

Expediţia din 1986 a permis recuperarea a 345 kg de aur. Două treimi din aurul recuperat din adîncuri a revenit, conform acordului, sovieticilor, iar o treime englezilor. Fiecare a livrat 45 la sută din cantitatea primită firmelor care au realizat operaţiunile de recuperare a aurului. Americanii, cărora aurul transportat de Edinburgh nu le-a mai parvenit, au primit, încă în timpul războiului, prima de asigurare ce li se cuvenea. Recuperarea aurului din pîntecele navei eşuate în Marea Barents a fost apreciată în ziarele occidentale drept operaţiunea secolului. Va trebui să aşteptăm pînă în anul 2000 şi să vedem dacă din adîncurile oceanului planetar nu va mai fi adusă o comoară aşa de mare, pentru ca aprecierea să-şi merite pe deplin acoperirea.

Fotografia îl surprinde pe Keith Jessop cu un lingou de aur recuperat din adîncurile Mării Barents.

Cum a murit fiul lui Stalin

În 1992, Iacov Djugaşvilli, fiul lui Stalin şi al Ecaterinei Shevarnadze, prima soţie a lui Stalin, ar fi împlinit 75 de ani, dacă în timpul ultimului război mondial... Dar să nu anticipăm !

Pînă spre sfîrşitul anilor '80, despre acest fiu al lui Stalin nu se scrisese prea mult. Născut în 1917, crescut în Gruzia pînă la 4 ani — mama sa murise la numai cîteva luni după naşterea copilului — adus la Moscova abia în 1921, elev bun, în perioada anilor de şcoală, ulterior inginer mecanic, pasionat de motoare ; şi, în mod cert, la 23 de ani, căpitan artilerist şi profesor la Academia Militară. Relaţiile sale cu Stalin ? Ocazionale, se pare, lipsite de afecţiune.

Pe front, chiar de la începutul războiului, Iacov Djugaşvilli se dovedeşte un ofiţer curajos, decorat de altfel pentru merite reale, după numai cîteva luni. Unitatea sa este, însă, în final, încercuită, iar fiul lui Stalin este luat prizonier de von Paulus. Un prizonier, desigur, foarte important pentru nemţi... Dar toate încercările lui Göbbels de a-l corupe pe prizonier, de a-l atrage de partea nemţilor, se dovedesc zadarnice, fiul lui Stalin a refuzat orice colaborare. În iulie 1941, serviciile de propagandă germană au „fabricat", totuşi, o scrisoare : „Dragă tată, sînt prizonier. Sînt sănătos şi sînt tratat bine. Îţi urez sănătate, Iacov". Scrisoarea era însoţită de un apel german către soldaţii ruşi : „Luaţi exemplu de la fiul lui Stalin. El s-a predat, trăieşte şi se simte minunat. Încetaţi lupta şi aruncaţi armele !"

Ce se ştie în prezent şi ce elemente confirmă, în fapt, nevinovăţia lui Iacov Djugaşvilli ?

După relatarea căpitanului polonez Marian Wautzelbitz — reluată ulterior de publicaţia sovietică „Nedelia" — la 4 mai 1942 au fost aduşi în acelaşi lagăr şi în aceeaşi baracă în care se afla Wautzelbitz, Iacov Djugaşvilli, fiul lui Stalin, şi Pierre Blum, fiul lui Leon Blum, fostul prim-ministru al Franţei. Fiul lui Stalin, fapt atestat de zeci de polonezi care l-au cunoscut, s-a comportat demn şi s-a bucurat de simpatia celorlalţi prizonieri, care l-au ajutat să supravieţuiască.

Din aceleaşi relatări, se pare că Iacov Djugaşvilli a avut un şoc psihic cînd a auzit (sau i s-a comunicat) declaraţia lui Stalin, din care reieşea că „nu există prizonieri sovietici, ci există doar trădători". Fostul căpitan polonez îşi aminteşte că Iacov Djugaşvilli l-a rugat ca, în cazul în care ar muri, să-i transmită tatălui său, lui Stalin, că scrisoarea publicată de nemţi este un fals grosolan şi că nu şi-a trădat ţara niciodată. La 14 aprilie 1943, Iacov s-a îndreptat spre gardul de sîrmă ghimpată din jurul lagărului, unde accesul era interzis prizonierilor, şi s-a lăsat împuşcat. Sinucidere ? Pare foarte probabil. Cadavrul a fost ulterior ars, iar în jurnalul lagărului s-a consemnat doar „tentativa de evadare a lui Iacov Djugaşvilli".

Şi iată ce se mai ştie astăzi, în plus. Stalin ar fi putut să-şi salveze fiul, printr-un schimb de prizonieri propus de Crucea Roşie Internaţională, imediat după capturarea de către sovietici a lui von Paulus (lui Stalin i se atribuie fraza : „Nu dau un mareşal pentru un soldat oarecare..."). Şi se mai ştie că Stalin, convins că orice prizonier ar fi în esenţă un trădător, n-a ezitat, la căderea fiului său, să o aresteze pe soţia acestuia, Iulia Meltzer, o talentată balerină, care i-ar fi insuflat acest spirit... al trădării de ţară.

Comentariile, ca la capătul oricărei drame şi aberaţii umane, sînt absolut de prisos.

Cine a ucis-o pe Julie Ward?

(Urmare din pagina 1)

Ward puse în alertă cinci avioane, unul fiind pilotat chiar de către el. Aparatele comunicau prin radio cu echipa de cercetători de la sol. Două ore mai tîrziu, un pilot reperă jeepul, abandonat într-o mlaştină din Makindu, afluent al lui Sand River, situat cam la cinci kilometri de drumul principal al rezervaţiei. Cineva scrisese cu noroi un SOS pe acoperişul vehiculului. Condus de către Sebastian Tham, ghidul turiştilor din Masaaii Mara, Ward ajunse primul în acest loc. În jeep găsi două corturi, un binoclu, o hartă a rezervaţiei şi o pereche de tenişi. Sub un soare de plumb, Ward răscoli locul timp de o oră strigînd-o din răsputeri pe fiica sa. Neliniştea făcea loc fricii.

Julie Ward petrecuse un an sabatic pentru a fotografia animalele sălbatice : pasiunea sa. În iunie 1988 plecase în Kenya într-o călătorie organizată. În momentul reîntoarcerii grupului în Anglia, ea a rămas în continuare în Kenya pentru a fotografia migraţia bovinelor. La 2 septembrie Julie părăsise Nairobi cu Glen Burns, un specialist în biologie marină de naţionalitate australiană, pe care-l cunoscuse de curînd. După 240 kilometri ei îşi instalaseră corturile în extremitatea de sud de la Mara. La 4 septembrie, Burns s-a reîntors la Nairobi, iar Julie a petrecut două nopţi în rezervaţie.

În data de 6 septembrie a fost văzută de către un paznic în jurul orei 14,30 părăsind locul la volanul unui Suzuki. Julie nu s-a întors la Nairobi. Prietenii lui Paul şi Natasha Wald Dixon au anunţat poliţia, apoi în data de 10 septembrie au informat familia de dispariţia fiicei lor.

URMELE TRAGEDIEI ÎNCEP SĂ APARĂ

În după amiaza zilei de 13 septembrie, la o depărtare de 12 kilometri de „Suzuki", a fost descoperit un foc stins, un picior uman secţionat de la genunchi şi parţial ars şi, la cinci metri mai departe un maxilar inferior decupat în două bucăţi. Cu toată imensa durere şi mîrosul îngrozitor, Ward băgă mîna în cenuşă pentru a căuta un indiciu despre fiica sa. Alături de boschet îi găsi ochelarii de soare carbonizaţi, sandalele şi resturi de îmbrăcăminte. Se întoarse cu faţa înecată de lacrimi şi mai încolo zări şuviţe din părul Juliei. Vrînd să adune rămăşiţele fiicei sale inspectorul de poliţie se opuse şi acestea fură trimise la Nairobi pentru autopsie. A doua zi, Ward se întoarse în Anglia la Bury Saint Edmundt, în Suffolk şi plînse moartea fiicei sale împreună cu soţia şi cei doi băieţi.

Julia era unica fiică. Surîsul ei, bunul simţ şi echilibrul veneau de la tatăl său, în schimb gingăşia şi drăgălăşenia o moştenise de la mamă, ca şi dragostea pentru animale care o condusese în Africa. Două zile după descoperirea resturilor lui Julie, dr. Adel Youssef Shaker făcu autopsia la morga din Nairobi în prezenţa lui Weld Dixon, care îl reprezenta pe John Ward. De naţionalitate egipteană, Shaker era medic legist la poliţia kenyană de puţin timp. Examinînd cazul concluzionă că : „e vorba de un asasinat". Vestea asasinatului fu imediat comunicată lui John Ward, în Anglia. Presa britanică publică însă, zilele următoare ştiri total diferite. După poliţia kenyană, Julie s-ar fi îndepărtat de maşină şi ar fi fost devorată de animalele sălbatice. Dîndu-şi seama că ceva nu e în regulă Ward se reîntoarse în Kenya pentru a descoperi ce se petrecuse. Ajunse în Kenya la 21 septembrie şi două zile mai tîrziu guvernul publică raportul lui Shaker, al cărui conţinut îl stupefie pe Ward. Fiind convins că cineva a fost interesat în schimbarea raportului, Ward, asistat de un membru al consulatului britanic, îl confruntă pe Shaker. Sub asaltul întrebărilor medicul tremura cu capul plecat şi după un sfert de oră mărturisi că patronul său Jason Kaviti modificase raportul.

La rîndul său Kaviti ,medic şef legist încercă să se disculpe spunînd că engleza lui Shaker este incorectă. Ward ieşi plin de mînie şi de neputinţă. Viaţa sa se mărginea de acum înainte la a demonstra că fiica sa a fost asasinată, apoi la descoperirea făptaşului. Începea o reconstituire aidoma unui joc de puzzle. În următoarele două zile, Ward se reîntoarse la Mara să ia probe din cenuşa lui Julie şi să facă fotografii. Aşadar deschise o nouă autopsie, de data aceasta în Anglia cu dr. Gresham, profesor de anatomie patologică la Universitatea din Cambridge. Raportul fu fără echivoc : asasinat. Ward reveni în Kenya şi la 18 octombrie dădu curs unei anchete. Spre sfîrşitul lumii se descoperi craniul lui Julie în savană, la circa opt sute de metri de foc şi anumite semne ce demonstrau că fusese decapitată. O nouă revenire a lui Ward avu loc în noiembrie, dar i se spuse de către autorităţile kenyene că cei căutaţi de el erau în vacanţă şi i se arătă că Julie semnase într-un registru de plecare în data de 6 septembrie. Fotografie semnătura din registru şi o trimise în Anglia pentru expertiză grafologică, dar analiza demonstră că era un fals. La jumătatea lui decembrie Ward căută martori. Amintindu-şi că în septembrie văzuse la Mara un camion cu material pentru cinema, înmatriculat în Elveţia, luă legătura cu Henri Berney realizator de film, care-i confirmă că echipa lui de filmare fusese prin acele locuri şi că în nici un caz nu fusese zărită mai mult de o noapte.

După noua pistă furnizată de cineast, Ward deduse că Julie nu trecuse prin locul unde fuseseră găsite rămăşiţele. Barney confirmă că văzuse un hangar izolat nu departe de locul unde fusese abandonat jeepul, dar Ward reîntorcîndu-se în acel loc, nu mai găsi construcţia. După toate probabilităţile Ward trase cumplita concluzie că fiica sa fusese răpită şi ţinută captivă timp de şase zile, apoi omorîtă pentru a împiedica identificarea agresorilor săi. În cele din urmă, în iulie 1989 autorităţile kenyene consimţiră la deschiderea unei anchete oficiale. Byron Georgiadis, avocatul lui Ward, utiliză probele culese de clientul său pentru a supune poliţiştii, paznicii şi medicii legişti la un contrainterogatoriu mai strîns, acuzînd autorităţile de muşamalizarea acestei afaceri pentru a proteja industria turistică din Kenya. El lăsă să se înţeleagă că poliţia nu a interogat paznicii de serviciu, nici nu a relevat amprente, nici nu a verificat domiciliile responsabililor parcului şi nici deplasarea vehiculelor. Şi la toate acestea poliţia „a închis ochii". În cele din urmă, la 27 octombrie 1989, judecătorul Joseph Mangon declară publicului, care se înghesuia în sala tribunalului că : „moartea lui Julie Ward era imputabilă unuia sau mai multor necunoscuţi". O primă bătălie fusese cîştigată. La începutul anului 1990, sub presiunea opiniei publice, guvernul kenyan a invitat Scotland Yard-ul să participe la ancheta oficială asupra morţii lui Julie. Doi detectivi culeseseră din nou probe de la Masai Mara pentru analize în Anglia.

EPILOG

În septembrie 1988 la Makari Post fuseseră doi paznici de gardă şi ultimele analize demonstrau practic cu siguranţă că pe atunci Julie se afla în acele locuri. În februarie 1991, procurorul general a inculpat pe cei doi paznici. Pentru John Ward o a doua bătălie a fost cîştigată. Gîndind la suferinţele ultimelor zile ale fiicei sale, el speră că „procesul acesta va putea servi şi altora pentru evitarea unor asemenea tragedii".

MANUELA SPĂTARU

incursiune în paranormal

RELIGIE ŞI SPIRITISM

În aceeaşi idee a fixării unei „istorii" a fenomenelor paranormale, distingem aşadar şi o „doctrină" spiritistă, asupra căreia ne-am propus să poposim în acest număr, continuîndu-ne de fapt convorbirile cu domnul **MIRCEA PERIANU.**

Dumnealui consideră că în paralel cu mişcarea spiritistă, cu dezvoltarea acestui domeniu pe cît de vechi, pe atît de (mereu) nou, biserica îşi modifică atitudinea. Astfel, dacă în antichitate regele Saul interzicea practicile spiritiste sub ameninţarea pedepsei cu moartea, acum biserica devine mai tolerantă, iar în Anglia, de pildă, la şedinţele spiritiste luau parte şi pastori, iar uneori şedinţele se ţineau chiar în biserici.

— Vă propun să începem prin a vă referi la ideea de comunicaţie — idee care ocupă un loc important în fenomenele paranormale.

— Spiriştii afirmă că inaugurarea comunicaţiilor dintre cele două lumi (căci avem de-a face, în abordarea fenomenelor, cu două lumi !) ar fi fost pregătită de personalităţi care în timpul vieţii lor pămînteşti s-au ocupat cu electricitatea şi filozofia. Se spune că această acţiune a avut loc cu „aprobarea" (dezlegarea) Marilor Spirite şi a avut drept scop o revitalizare a credinţei, ca o contrapondere la afundarea societăţii occidentale în materialismul mecanicist al secolului al XIX-lea. Doctrina spiritistă nu contravine credinţelor religioase, dimpotrivă, le vine în sprijin. Ea readuce în atenţia oamenilor faptul (revelaţia) că ei sînt temporari în această lume, şi că scopul lor principal trebuie să fie elevarea spirituală.

— Dar însăşi religiile cunosc o diversitate plină de nuanţe. Fenomenele paranormale se întîlnesc într-un punct comun în religii ?

— O simplă privire de ansamblu ne va permite să constatăm că anumite elemente sînt comune tuturor religiilor, de la cele primitive, pînă la cele mai evoluate, inclusiv doctrinei spiritiste.

— Care sînt aceste elemente comune ?

— Voi enumera doar cîteva : existenţa unei Conştiinţe Cosmice Supreme — indiferent de numele pe care i-l dăm : Dumnezeu, Iehova, Brahma, Atma, Allah etc. Această Conştiinţă este eternă, imuabilă şi distinctă de Natura (de Univers), care este creaţia sa. Universul, cu tot ce conţine el, inclusiv legile sale, este creaţia acestei Fiinţe Supreme aşa cum l-a gîndit Ea. După moarte, omul continuă să existe, trecînd într-o altă lume, umană sau pseudo-umană. Starea omului în această nouă lume este strînsă legată de acţiunile sale din viaţa pămînteasă. Toate religiile şi-au propus ca scop ameliorarea situaţiei omului în viaţa viitoare printr-un anumit mod de trai în viaţa actuală. Scopul suprem este eliberarea omului din constrîngerile naturii, de rotaţia naşterilor şi a renaşterilor, şi integrarea sa în Supremul Absolut.

— Deci atingem punctul extrem, mult controversat ; metempsihoza !

— Doctrina spiritistă este adepta tezei metempsihozei, adică a reîncarnării omului în vieţi succesive, de mii de ori, în scopul perfecţionării graduale, gradate prin durerea existenţei.

— Faţă de această predestinare a cazelor, religiile au exprimat tot ce s-a putut exprima...

— La originile sale, creştinismul a fost de acord cu teza reîncarnării, dar ulterior şi-a reconsiderat părerea. Cu toate acestea, în Evanghelia lui Matei se arată că atunci cînd Iisus a fost întrebat de ucenici dacă Ioan Botezătorul este Ilie, El a lăsat clar să se înţeleagă acest lucru, ceea ce constituie după părerea mea o confirmare a tezei reîncarnării. De altfel această teză este acceptată de mai multe religii. Iar în Luca (9—30) se vorbeşte despre întîlnirea lui Iisus pe munte cu Moise şi Ilie, ceea ce poate fi interpretat ca o manifestare spiritistă. După unii autori, însăşi învierea lui Iisus este o înviere spirituală. Se aduce ca argument faptul că după înviere Iisus avea posibilitatea să apară şi să dispară brusc din mijlocul ucenicilor, lucru pe care înainte de răstignire nu-l făcuse. Prin înviere trebuie să înţelegem deci o înviere spirituală şi nu una materială. Conform acestei teze, corpul poate fi considerat un templu care a fost dat omului pentru a-şi purifica spiritul...

— Pornisem de la comunicaţii, comunicare...

— Comunicaţiile spiritiste au un scop unic : să dovedească existenţa unei alte vieţi după moarte şi astfel să determine omenirea să se preocupe mai puţin de partea materială şi să acorde mai multă atenţie vieţii spirituale. Comunicaţiile spiritiste implică mari greutăţi pentru spirite, dar au raţiunea superioară a dragostei pentru om, faţă de om. Cu toate acestea, comunicările spiritiste nu sînt accesibile oricărui spirit. Dar cu aceasta intrăm pe alte itinerarii. Două sînt opreliştile în comunicările spiritiste : prima: nici un spirit nu va accepta să dea detalii, sugestii care să conducă la descoperirea de comori sau agonisirea de averi materiale — cei care cred că „consultînd spiritele" se vor îmbogăţi repede şi fără muncă, vor fi dezamăgiţi. A doua : refuzul absolut al spiritelor de a da informaţii despre lumea cealaltă. Se pare că interdicţia în acest sens este extrem de severă, absolută, interdicţie căreia i se supun toate spiritele...

ION ŢUGUI

Xerox după memorie

Un vis de glorie:

PREMIUL PULITZER

Nobel, Oscar, Herder, von Humbolt etc., etc. Lista acestor nume de rezonanţă internaţională, care fac gloria oricărei personalităţi ce intră în posesia premiilor respective, sînt completate — începînd cu primul deceniu al acestui secol — cu cel al lui **Jozsef Pulitzer.** Ţara cu cea mai puternică şi penetrantă presă (şi în general mas-media) din lume — am numit SUA — aşteaptă întotdeauna luna aprilie pentru a decerna mult rîvnitele **Premii Pulitzer :** acestea recompensează în modul cel mai obiectiv, conform punctajului unui foarte larg juriu de specialişti, pe **cel mai bun ziarist al anului,** precum şi pe creatorii de beletristică americană. Premiul Pulitzer, intrat în legenda celei mai frumoase dar şi ingrate meserii — aceea de ziarist, de mediator între eveniment şi publicul larg — este trofeul cel mai onorant pentru cei ce iau pulsul corect al contemporaneităţii.

Cine a fost Jozsef Pulitzer ? Fiul unui comerciant sărac, specializat în negoţul cu porumb, de origine ungară, Joszef s-a născut în 1847, în localitatea Mako. Greutăţile familiale îl fac să părăsească ţinutul natal şi să încerce să se înroleze în armata austro-ungară. Dar este reformat şi, pradă disperării, pribegeşte în căutare de lucru pînă la Hamburg. Se îmbarcă pentru SUA şi acolo, lipsit de mijloace, încearcă din nou cariera militară. După un an la cavalerie, este din nou reformat. Umilitoarea sa aventură de emigrant se desfăşoară în continuare la Saint-Louis, parcurgînd ani de grea sărăcie, mizerie şi mari injustiţii sociale (printre altele a fost şi gropar). Toate aceste suferinţe morale şi materiale au stat la baza declanşării pasiunii pentru ziaristică. Şansa vieţii sale a fost o formidabilă scrisoare-manifest trimisă unui ziar de limbă germană, „Westliche Post", în care încrimina corupţia şi multe alte tare ale societăţii americane de atunci. Profund impresionat de tonul şi stilul lui Pulitzer, de un dramatism profund, patronul îi oferă imediat un post. Prevăzuse în tînărul corespondent un viitor ziarist de elită.

Aşa a şi fost. Flerul acelui patron nu numai că a fost confirmat, dar ciracul său a făcut o fascinantă carieră. Punînd fără teamă la zid impostura, delincvenţa, demagogia, corupţia, Jozsef Pulitzer şi-a riscat viaţa în permanenţă, căci vremurile avantajau mai degrabă un răspuns cu revolverul decît cu condeiul. Ajuns proprietar la două ziare din Saint-Louis — americanii ştiu să-şi răsplătească valorile —, el se stabileşte în cele din urmă la New York şi devine patronul marilor cotidiene **„New York World"** şi **„Evening World".** Demnitatea şi intransigenţa sa profesională, completate de un uriaş talent publicistic, îl fac unul din cei mai celebri şi temuţi ziarişti pe care i-a avut Noul Continent.

Se împlinesc anul acesta 80 de ani de la moartea lui Pulitzer (1911). Consecvent principiilor sale şi profesiunii ce i-a adus gloria, el a stabilit testamentar alcătuirea Fundaţiei Pulitzer, delegată fiind cu execuţia testamentară Universitatea Columbia. Să amintim că în acest an aniversar, premiile acordate de Fundaţia Pulitzer au fost acordate ziariştilor Serge Schemann, de la „New York Times" — pentru felul cum şi-a informat cititorii despre reunificarea Germaniei — şi Caryle Murphy, de la „Washington Post" — pentru senzaţionalele sale reportaje despre invazia irakiană în Kuweit, ea fiind permanent ascunsă în acea ţară ocupată, riscîndu-şi viaţa pentru a-şi informa publicul de la faţa locului.

Nu pot să nu mă întreb dacă nu cumva, şi în România, o fundaţie va acorda un premiu pentru informaţie obiectivă şi promptă, pentru un profesionalism de excepţie în activitatea mass-mediei.

PAUL IOAN

P.S. Premiile Pulitzer pentru beletristică au revenit în acest an prozatorului John Updike şi poetesei Nona Van Duyn.

Primăvara poate fi un anotimp capricios?

Meteorologia este fără îndoială o ştiinţă aparte. Acţionează pe teritoriul instabil al înţelegerii şi „pronosticării" unor fenomene a căror complexitate depăşeşte încă instrumentul experimental şi chiar conceptual de care dispunem. Pe de altă parte, impactul său direct asupra oamenilor — toţi dorim să ştim cum va fi vremea — precum şi „apelarea" la ea în egală măsură de către instituţii oficiale, fac din meteorologie o ştiinţă „populară", în focarul atenţiei tuturor. Puţini i se dăruiesc, puţini ştiu (cit se poate şti astăzi) să o practice, dar mulţi o critică sau o condamnă. Iată, de ce, împreună cu dna ORTANSA JUDE, CERCETĂTOR PRINCIPAL LA INSTITUTUL METEOROLOGIC, vom încerca să vă prezentăm cîteva din aspectele şi problemele acestei ştiinţe de o extraordinară complexitate. Dar, copleşiţi de explozia de culoare a florilor de mai, şi bucurîndu-ne de... vremea frumoasă, am adresat pentru început întrebarea : ce poate însemna de fapt primăvara pentru un meteorolog ?

— În fiecare an, după o iarnă aspră sau mai blîndă, cum a fost şi iarna care a trecut, o dată cu primele zile mai călduţe, mai însorite, aşteptăm şi dorim „instalarea" definitivă a primăverii, antimpul speranţelor, acest anotimp tulburător al reînvierii, al trezirii la viaţă a întregii naturi, deci şi a omului. Primăvara rămîne în esenţă un anotimp capricios. Zile frumoase şi tot mai calde (uneori chiar caniculare, spre sfîrşitul sezonului) alternează în martie-aprilie (chiar şi în luna mai !) cu zile reci, umede şi vîntoase. Asemenea schimbări, uneori „majore" ale vremii sînt extrem de nefavorabile, putînd reprezenta pentru agricultură situaţii calamitare.

Ele sînt datorate succesiunii foarte rapide (faţă de alte anotimpuri) deasupra regiunilor ţării a unor mase de aer de origini şi deci cu proprietăţi complet diferite. Clima noastră, deşi de nuanţă temperată, are şi un grad accentuat de continentalism în cel puţin 50 la sută din teritoriu, ca urmare a aşezării noastre geografice în sud-estul Europei. De aceea, în anotimpurile de tranziţie, unele „mutaţii" însemnate în mersul temperaturii aerului devin spectaculoase.

Modificări severe de vreme, ce pot conduce la producerea brumelor şi a înghe-urilor la sol, perturbă ciclul biologic normal al vegetaţiei în intervalul aprilie-mai, putînd deveni atît de dăunătoare pentru viaţa plantelor. (În acelaşi sens, presa ne-a comunicat ce s-a întîmplat cu livezile de portocali din ţările mediteraneene unde, la mijloc de aprilie, acest an, a nins cu fulgi de nea în loc de flori de portocal). Producerea acestor fenomene este precedată de invazii de aer foarte rece, uneori însoţite de ninsoare şi lapoviţă, exact unde şi cînd nu trebuie.

— Ce înţelegeţi, prin aşa-zisa „neîncredere în vreme" şi ce alte modificări spectaculoase puteţi exemplifica la noi ?

— Din literatură aş aminti doar primăvara lui 1952, cînd temperaturi negative, în intervalul 17—24 mai, au provocat treptat pierderi la majoritatea culturilor, apoi bruma din 22 mai acelaşi an care a compromis şi recolta plantaţiilor de pomi şi vie.

Apelînd însă la „memoria" cititorilor, să revenim mai aproape de data la care ne aflăm, şi anume la primăvara lui 1988, cînd în intervalul 14—18 aprilie a avut, de asemenea, loc o răcire substanţială, cu puternice efecte negative în agricultură.

— V-aţi aşteptat cumva şi în această primăvară la o evoluţie capricioasă ?

— O evoluţie la fel de rapidă şi „severă" se profila şi pentru ultimele săptămîni ale lunii ce a trecut, dar din cauze mult mai complexe răcirea vremii s-a înscris în acele anomalii termice oarecum „normale" climatologic şi deci fără efecte importante. Oricum, efectele reale nu se sesizează imediat, ci vara sau toamna, cînd „se numără bobocii". Şi, pentru că aprilie a trecut, aş dori ca cititorii să reţină că şi luna mai, cea mai caldă şi instabilă lună a primăverii, poate avea uneori „capricii".

MIHAELA DOROBANŢU

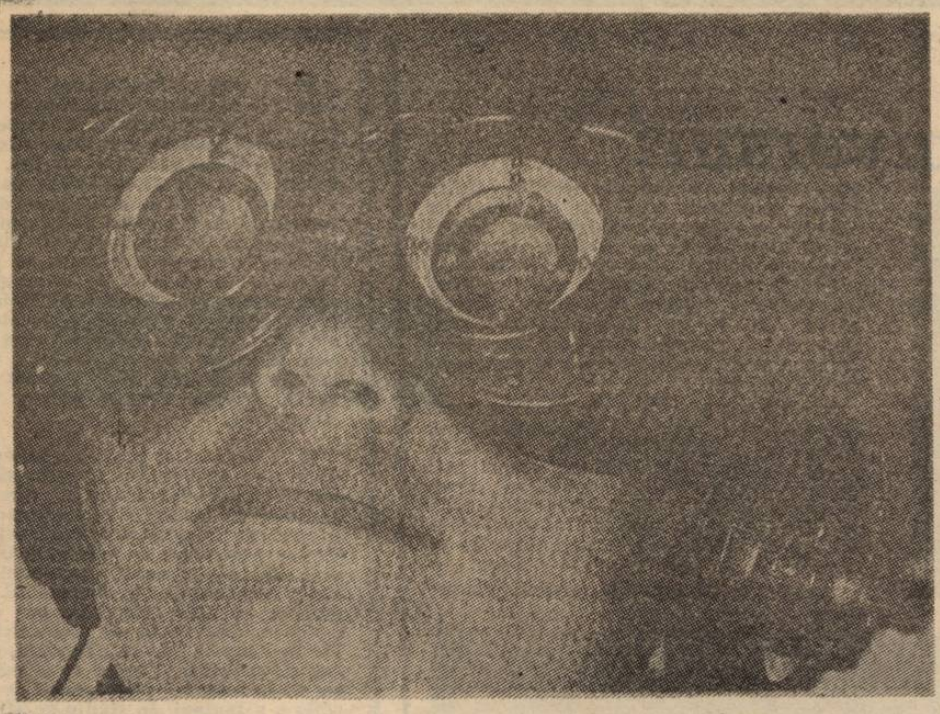

starea de VEGHE

OCHELARI ANTI-STRES?

În bunul spirit ştiinţific al lui Hans Selye, dar şi cu o inevitabilă extindere şi extrapolare de sensuri, termenul *stres* pare să delimiteze acum, pentru marele public, efectul negativ, conjugat, al unor factori de mediu, inclusiv factori sociali, asupra viului (asupra întregii naturi), cu un accent suplimentar — a se citi : cu o sporită agresivitate — asupra naturii umane. *Stresărilor fizice şi fiziologice*, determinate de frig sau de căldură (de temperaturi anormale pentru un anumit moment şi un anumit organism), de radiaţii, de poluarea aerului, de infestarea apei, de acţiunea nocivă a unor substanţe chimice (intrate pînă şi în compoziţia unor medicamente) li se adaugă, şi nu întîmplător, *stresările emoţionale, traumatismele unor suprasolicitări, efectele unor prelungite disfuncţii, ale unor anormalităţi din angrenajele atît de delicate ale convieţuirii şi raporturilor inter-umane. Cine nu e stresat*, ne întrebăm, sub beneficiu retoric, *cine nu devine stresant*, prin propriul comportament, pentru cei din jur şi pentru mediu chiar, şi *cine nu se autostresează*... fie şi printr-un exces de luciditate ?

Să existe, aşa cum am aflat de curînd, un fel de ochelari miraculoşi în stare să ne modifice „optica" şi să ne salveze de stres, de îngrijorare şi spaime, ca şi de acea oboseală care ne copleşeşte şi ar fi indusă, la rîndul ei, de stres ?

„Mare-atracţie-mare" de prin 1939 în Statele Unite ale Americii, pătrunşi de aproape un an şi pe piaţa europeană (prezentaţi relativ recent şi la celebrul „Salon de medicină" desfăşurat la Paris), *ochelarii anti-stres există efectiv*, se cumpără, se vînd şi vor aduce beneficii uriaşe, sperăm, celor ce-au avut fericita idee. Există, după cîte se pare, două modele : unul, pentru tratamente în spital, sub control medical şi un al doilea, un model simplificat, pentru marele public. La baza descoperirii se află cîteva principii care, odată expuse, ni se par foarte simple şi de un bun simţ de-a dreptul contagios : *1) stresul devine periculos şi nefast din momentul în care cel afectat de stresare încetează (nu mai încearcă) să-l domine ; 2) stresul, conştientizat sau nu, provoacă o permanentă stare de oboseală, felurite astenii, care par uneori inexplicabile, insomnii, insatisfacţii, o stare cvasipermanentă de nemulţumire, conduce la ratări profesionale şi* — atenţie, doamnelor ! — *provoacă chiar... celulite*. Stresul modifică întregul nostru comportament, modul în care receptăm şi ne adaptăm solicitărilor zilnice, şi toate acestea pentru că majoritatea efectelor psihosomatice scapă, de regulă, controlului nostru psiho-volitiv, cerebral. Ochelarii şi numai ochelarii, ei ne mai pot corecta „optica" noastră atît de păgubitor afectată de stres...

Profesorul Denis George, psihiatru, neurolog şi cercetător ştiinţific în domeniul stresului modern, cunoscut ca o somitate mondială — cel puţin aşa e prezentat de diverse reviste de specialitate — susţine că aceşti ochelari ar avea scopul de a readuce creierul din starea de stres la cea de calm, sau invers, dacă prin absurd s-ar dovedi necesar. Spre a înţelege această potenţialitate, într-o publicaţie, gen magazin medical, se explică, pe înţelesul tuturor, că sistemul cerebral, creierul emite unde, în mod constant. Atunci cînd sîntem calmi şi destinşi, creierul ar emite unde „Alfa", cînd dormim — este invadat de unde „Delta", iar atunci cînd sîntem confruntaţi cu o stresare (probleme şi dificultăţi depăşind normalul), creierul ar emite unde „Beta", cunoscute şi sub numele de „undele stresului" sau ale „angoasei". Acesta ar fi momentul propice utilizării acestor miraculoşi ochelari, care pot trimite creierului, supus stresului, un anumit tip de mesaje în stare să-l treacă, progresiv, pe o altă „frecvenţă" de unde, mai calme. Ce anume simte un pacient cînd poartă aceşti ochelari ? În caz de oboseală accentuată, vecină cu epuizarea psihică, ca şi într-o stare de deprimare, ochelarii sus-amintiţi, pe bază de „sincro-energie" ar acţiona în sensul stimulării creierului, printr-un aport efectiv de energie binefăcătoare. Pacientul se desprinde prin această terapie de stările sale tensionate, devine mai activ şi, în ansamblu, mai stenic.

Un gazetar care a experimentat personal aceşti ochelari într-un centru-pilot de relaxare cu sincro-energie, relatează, în acelaşi magazin medical : „În primele zece minute, culcat comod pe o sofa, am văzut «defilînd» prin faţa ochilor o mulţime de «imagini agresive» ; predominau culorile roşii, cenuşiu închis, un bleumarin intens, insuportabil, şi negru. Mi s-a explicat că aceste culori sînt ale preocupărilor mele din acel moment. După ce specialistul a reglat aparatul de sincro-energie, progresiv, totul s-a schimbat, imaginile s-au transformat în «clişee» calme, iar culorile au devenit mult mai deschise. Ieşind de la centrul de relaxare, am avut senzaţia unei stări plăcute, „vedeam" lumea într-un mod acceptabil. Mă simţeam încărcat cu o energie proprie... tinereţii, într-o stare decontractată şi cu un veritabil elan spre acţiune".

Dacă publicitatea pe care am făcut-o (involuntar) ochelarilor ar fi fost corespunzător onorată, ne-am fi oprit aici. Dar nu a fost («starea de veghe»... nu e publicitară), şi abia de aici pornind, total dezinteresaţi, dezinteresaţi trup şi suflet, ne încercă un nou stres fără margini. Cum, domnilor specialişti ? În loc să limităm cauzele reale ale stresului, în loc să lichidăm disfuncţiile şi anormalitatea, *soluţia salvatoare să rezide în fapt, şi în viitor, doar într-o modificare de optică* ? Să ne auto-impunem să le vedem pe toate altfel ? Şi numai ochelarii cu sincro-energie să contracareze, în timp, acţiunea nefastă a factorilor de stres ? Luciditatea — nu ? — Logica noastră — nu ? Convieţuirea socială (şi critica socială) să nu mai fie în stare să (re)disponibilizeze capacitatea noastră de a schimba în bine o stare de lucruri inconvenabilă ?

Dincolo de aceste interogaţii, aflate tot sub beneficiul retoric, vom strînge şi noi ban cu ban ca să ne cumpărăm două perechi de ochelari anti-stres. Două, ca să putem oferi o pereche şi interlocutorilor noştri... Şi ne vom scrie „starea de veghe", vă promitem solemn, cu ochelarii pe nas... Cu sincro-energie !

DOREL DORIAN

Maşina timpului există... în Cosmos

Într-adevăr, fantasticul vis (literar) al lui H.G. Wells de a voiaja pe cele două sensuri ale celei de a patra dimensiuni a Universului, **TIMPUL**, este pe cale de a se realiza. De data aceasta, la sfîrşit de secol XX, afirmaţia nu mai este făcută de un personaj oarecare, ci de către trei oameni de ştiinţă americani, cercetători la Universitatea californiană din Pasadena. Ei n-au fost încă supuşi unor critici severe (nu a trecut nici un an de la lansarea ei), şi poate pentru faptul că ideea lor a produs un şoc prelungit.

Maşina timpului (deci un „dispozitiv" de contractat şi dilatat această dimensiune, de comutat existenţa pe poziţia trecut sau viitor) nu se află însă prea aproape de terrieni. Dacă dr. Moses Nebogipfel a construit un prim prototip într-un sătuc din comitatul Carnavon, Ţara Galilor, semănînd panică printre paşnicii lui locuitori, (în varianta literară publicată în 1888), astrofizicienii Michael Morris, Kip Thorne şi Ulvi Yurtsever din Pasadena localizează o autentică şi funcţională maşină a timpului (aflată acum în aşteptarea „cuiva" s-o pună la lucru) într-o aşanumită gaură neagră a Universului.

Spre deosebire de mecanismul oarecum simplu de întors timpul, acţionînd (de exemplu) asupra acelor unui orologiu, **fenomenul numit gaura neagră oferă pur şi simplu un tunel în care am putea alege ritmul şi sensul în care se scurge timpul.** Descrierea cea mai simplă şi mai elocventă a acestui tunel-maşină a timpului este următoarea.

O stea imensă, mult mai masivă decît Soarele nostru, sau un grup de milioane de stele ce se rotesc în jurul unui punct fix, suferă o prăbuşire gravitaţională în acel centru, la cea mai mică stricare a echilibrului mişcării. **Nici lumina (fotonii) nu pot scăpa acestei capcane gravitaţionale (de aceea sînt indetectabile direct, doar prin consecinţele asupra altor astre), totul este atras într-un tunel, în propria axă de simetrie (cu viteze apropiate celei a luminii) şi — atenţie ! — ejectat la celălalt capăt al tunelului gravitaţional într-o aşa-numită fîntînă albă.**

Culoarul format astfel între gaura neagră şi fîntîna albă reprezintă „motorul" maşinii cosmice a timpului ; pe acest traseu totul se deplasează aproape instantaneu şi aici poate avea loc jocul cu timpul. Cei trei astrofizicieni-poeţi îşi imaginează pînă la capăt mecanismul în modul următor : în faţa găurii negre şi a fîntînii albe se plasează două plăci metalice bune conductoare de electricitate. Pe baza efectului cuantic numit „efectul Casimir", acestea vor întreţine o mişcare constantă de particule prin tunelul cosmic. Dilatarea timpului se produce cînd se îndepărtează brusc una din plăcile metalice ce astupă tunelul, deoarece instantaneu lungimea acestuia ar creşte. Dacă placa se fixează iar la loc, vectorul timp suferă o contracţie (secundele trec mai repede).

Orice navă cosmică cu echipaj uman, odată intrată în tunelul unei găuri cosmice, îşi poate modifica durata traversării acestuia dacă acelei infernale prăbuşiri gravitaţionale i se aplică „efectul Casimir". Dacă acel echipaj se „grăbeşte" să traverseze mai repede o galaxie, dorinţa i se poate îndeplini în modul descris (foarte criptic) mai sus.

Despre „dificultăţile tehnice" de realizare a maşinii cosmice a timpului vă lăsăm să reflectaţi dv. Important este că, de la Wells citire, mecanismul de mai sus e cel mai „palpabil" şi cel mai puţin energofag. Nu ştim însă dacă Stephen Hawking (teoreticianul găurilor negre) a preluat ideea ca atare, sau a tratat-o ca pe un poem cosmic, născător totuşi de speranţe.

PAUL IOAN

Popasuri în jurul lumii

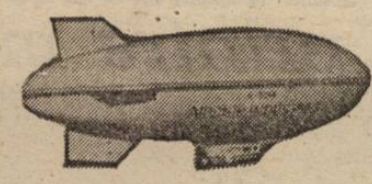

● **MURDOCH... VINDE !** Rupert Murdoch, marele magnat al presei, a fost nevoit să vîndă cea mai mare parte a revistelor sale din Statele Unite unui grup controlat de Kohlberg Kravis Roberts & Co. Tranzacţia s-a efectuat pentru circa 600 milioane dolari. Printre revistele la care magnatul a trebuit să renunţe se află : „The Racing Form", „Soap Opera Digest" şi „New York". „T.V. Guide" nu a avut aceeaşi soartă. Concernul de presă Murdoch a fost nevoit să vîndă deoarece s-a văzut stînjenit de marile datorii contractate în urma numeroaselor achiziţii de publicaţii făcute în anii '80. Corporaţia Murdoch are datorii în valoare de 8,2 miliarde dolari şi a decis, de curînd, să refinanţeze cea mai mare parte a publicaţiilor sale.

● **O NOUĂ ORDINE MONDIALĂ ?** Ideea nu este nouă. E susţinută, în prezent, de preşedintele Bush. Dar nu numai de el... Se preconizează o reformă a Naţiunilor Unite. Ar însemna că nu este vorba de înlocuirea cu altceva a celui mai reprezentativ for al popoarelor. S-a avansat şi ideea că Japonia şi Germania reunificată să devină membrii permanenţi ai Consiliului de Securitate. Ar fi aceasta o cale de întărire a Naţiunilor Unite ? Se evidenţiază necesitatea dotării O.N.U. cu puteri militare, dar în acelaşi timp se reclamă democratizarea organizaţiei mondiale.

● **CONTRACT PIERDUT = NEGOCIERI.** Regula funcţionează chiar şi pentru industria care lucrează pentru armată. „General Electric" a anunţat că va concedia circa 1 000 de lucrători de la uzina sa din Evendale (statul Ohio), deoarece a pierdut un contract de construire a motoarelor pentru avioanele de luptă din noua generaţie. Pentagonul a ales firma „Pratt & Whitney", care face parte din concernul Lockheed. Acest concern a cîştigat contractul ce prevede construirea motoarelor avionului denumit Adyanced Tactical Fighter.

● **LIPSĂ DE PROTECŢIE.** China, India şi Thailanda nu oferă protecţie adecvată drepturilor de proprietate ale intelectualilor, apreciază Administraţia Bush. Această opinie ar putea conduce, informează „USA Today", la sancţiuni împotriva ţărilor menţionate. Administraţia Bush intenţionează să interzică participarea Japoniei la fondurile pentru proiectele federale de construcţii în Statele Unite, pe motivul că Tokio creează dificultăţi unor firme străine care încearcă să participe la proiecte de interes public în „Ţara Soarelui Răsare".

● **DIFICULTĂŢI LA ISUZU MOTORS.** A şasea companie auto ca mărime din Japonia, Isuzu Motors ar putea fi obligată să abandoneze construcţia de automobile şi să se reprofileze pe producţia de camioane şi vehicule comerciale. Care ar fi cauza unei atari potenţiale metamorfoze ? Pierderile considerabile rezultate din desfacerea pe piaţa mondială a automobilelor produse de Isuzu. Firma în cauză susţine că ar ţine situaţia sub control şi că nu va renunţa la construcţia de automobile. „General Motors" deţine 38 la sută din acţiunile firmei nipone. Isuzu Motors produce o maşină de mic litraj, pe care General Motors o vinde sub denumirea „Geo Storm". Isuzu desface acelaşi produs sub altă denumire – „Impulse"

● **BERILIU ÎN COSMOS.** Din cînd în cînd sînt readuse pe Pămînt nave cosmice şi sateliţi artificiali care şi-au încheiat misiunea. Recuperarea lor este de preferat dezintegrării, cu consecinţe nefaste pentru circulaţia în spaţiul extraatmosferic sau pentru pămînteni care se pot trezi, pe neaşteptate, cu intruşi veniţi pe „capul" lor din Cosmos. Pe o navă cosmică recuperată de americani s-a descoperit beriliu, mai ales pe botul ei. Este vorba de FELD, navă cosmică experimentală care s-a aflat şase ani în Cosmos, evoluînd pe o orbită la o altitudine de 480 km. Părerile sînt împărţite în legătură cu proveniența barilului.

Incursiune printre miliardele de universuri

Lumea a început cu „găurile negre". Big-bangul care a dat naștere Universului nostru este el însuși o „gaură neagră". Așa sună teoria fizicianului american Alan Güth. Potrivit teoriei lui „găurile negre" au născut miliarde de alte lumi. Această idee care dă dureri de cap specialiștilor în „dat de lucru" teoreticianului Stephen Hawking de la Universitatea Cambridge. Tintuit într-un fotoliu de o boală degenerativă, cercetătorul britanic este pasionat de istoria Universului. Pentru el „găurile negre" și Big-bangul au un punct comun. Ele creează „singularități", puncte de densitate infinită în care fizica noastră, forțele sale, cu timpul și energia sa, nu se verifică. O „gaură neagră" este un monstru devorator de timp și materie, a cărui forță nu are nimic comun cu ceea ce ne este cunoscut nouă pe Terra. Ar putea fi vorba, de exemplu, despre o stea uriașă, bătrînă, cu un diametru de aproximativ două milioane de kilometri, care după ce își epuizează stocul de combustibil își concentrează întreaga masă într-un „bulgăre" de cîțiva kilometri. Ecuațiile teoriei relativității nu au însă coerență într-un astfel de caz. Așa se face poate că pînă astăzi nimeni nu a înțeles și nu a putut explica „găurile negre". Perseverenți, astronomii își fixează privirea spre acele puncte ale Universului unde în mod logic trebuie să se manifeste astfel de monștri. Ei trebuie identificați dintre alți numeroși suspecți. Pe aceste piste dificile, indiciile existenței „găurilor negre" sînt totuși inevitabile, ravagiile pe care le provoacă în sînul galaxiilor lor neputînd să dispară fără urmă. „Foarte mult timp după apariția sa, aceasta însemnînd 10^{30} de ani, „gaura neagră" devine o sursă puternică de energie, explică Güth. Pentru a adopta talia unei particule de materie ea eliberează instantaneu temperaturi de miliarde de miliarde de grade. Urmează perforarea și evadarea din universul în care s-a născut și nașterea unui nou univers. După o eternitate „găurile negre" vor deveni la rîndul lor copiii Universului. Probabil sub ochii unei specii inteligente, care încearcă să înțeleagă fizica lumii lor.

Pornind de la astfel de premise, unii astronomi consideră azi Big-bangul doar un orizont „o ultimă strălucire pe care ei o văd cu instrumentele de care dispun azi. După aceasta urmează necunoscutul. „Ceea ce este adevărat în teoria Big-bang, spune Hubert Reeves, este că Universul nostru are o istorie care ocupă între 10 și 12 miliarde de ani. În acest interval de timp s-au creat galaxiile, stelele, planetele".

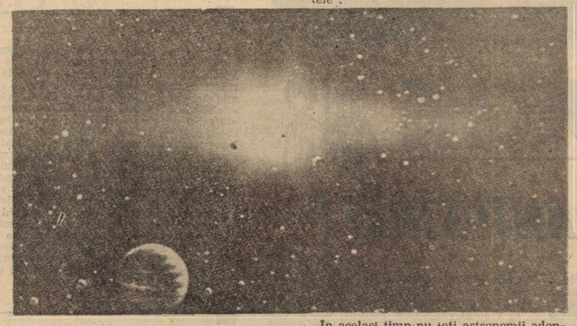

În același timp nu toți astronomii adoptă același punct de vedere în privința scenariului acestei uriașe fresce din istoria Universului. Care au fost nucleele, „grăuntele" care au permis condensarea materiei în unele regiuni ale cosmosului și apariția galaxiilor cunoscute nouă? Mister. Astronomii gîndesc teorii noi pentru a explica lumea cosmică în care trăim. Ipotezele despre Universul nostru se îmbogățesc continuu cu noi scenarii. Pentru Sidney Coleman, unul din cei mai celebri teoreticieni de la Universitatea Harvard, S.U.A. un creier strălucit al fizicii, foarte moderna mecanică cuantică, la scara Universului are brese. Ea atribuie arbitrar valoarea zero constantei de care relativitatea are nevoie pentru a explica structura lumii. Sidney Coleman imaginează un fel de fire invizibile, mai fine decît un atom, care brăzdează Cosmosul și leagă infinitele universuri între ele. Incredibil, această teorie care încearcă să pună energia vidului în ecuații la scara Universului avansează foarte încet. Dar chiar de pe acum ea întrevede existența unei infinități de universuri paralele și/sau interconectate. Un ocean infinit al universurilor aflate în diferite stadii de evoluție. O idee asemănătoare avansează și astronomul sovietic Andrei Linde. El imaginează un Univers descins dintr-o mare de energie, impenetrabilă și de neînțeles potrivit concepțiilor și ecuațiilor noastre.

Deocamdată astronomia nu risipește misterele lumii infinite în care trăim, ci face doar ca ele să se mute la orizonturi mai îndepărtate...

ECATERINA BĂTRINEANU

Electronica și... arestul la domiciliu

Se pare că fenomenul infracțional continuă să înregistreze proporții înfricoșătoare în toată lumea. Surprinzător este faptul că datele recent publicate cu privire la numărul celor condamnați la pedepse privative de libertate în țările din vestul Europei, situează Anglia, țară cu cele mai vechi tradiții democratice, ca având numărul cel mai mare de deținuți. Rezultă din această statistică că aproape fiecare al miilea cetățean al ei mâcar o singură dată a stat după gratii. În aceste condiții, spațiul din închisori a devenit insuficient, această situație determinînd Ministerul de Interne al Marii Britanii să ia o serie de măsuri între care un interes deosebit l-a stîrnit aplicarea în practică a așa numitei „paze electronice" care permite menținerea în stare de arest la domiciliu a infractorilor, în loc de a-i închide în penitenciare.

Odată cu introducerea noului sistem s-au ivit însă și o serie de aspecte care nu i-au scutit de surprize pe utilizatorii lui. Aparatura de pază cu semnalizare se compune dintr-un radio-emițător cu baterii de forma unei brățări de ceas ce se poartă în mod obligatoriu la mînă de către cel arestat la domiciliu și un radioreceptor conectat la telefonul din locuința acestuia. Cu prilejul testării noului sistem cei supuși detenției la domiciliu, profitînd de confortul locuinței sale, s-a decis să facă o baie. Nu a reușit însă nici măcar să se „moaie" bine că, în cîteva minute, au apărut zdraveni apărători ai ordinei, polițiștii. Lucrurile s-au petrecut astfel : peretele metalic al băii se pare că a ecranat emițătorul astfel încît receptorul nu a mai putut capta impulsurile radiofonice. Fant pentru care acesta din urmă a lansat prin telefon semnalul de alarmă către secția de poliție apropiată.

Într-o altă variantă constructivă, emițătorul a fost conceput să lucreze cu o frecvență de un impuls pe minut. În cazul cînd acest ritm este întrerupt mai mult de două minute, receptorul pune în funcțiune un generator de audiofrecvență, care îl avertizează pe infractor asupra necesității de a reface sistemul de comunicație. În caz contrar, despre această dereglare este incunoștințată și poliția, după scurgerea a două minute.

O exigență și mai mare se remarcă în construcția sistemului de supraveghere realizat de specialiștii americani. Astfel, firma „Guardian technology" a patentat un dispozitiv care își extinde supravegherea asupra celui arestat la domiciliu sesizînd eventuala încercare a acestuia de a consuma băuturi alcoolice sau droguri. Cu ajutorul acestui dispozitiv i se prelevează periodic arestatului probe de aer din cavitatea bucală, salivă, sînge și urină. Rezultatele analizei se transmit în mod automat prin canalul telefonic. Pentru a se asigura autenticitatea analizelor în momentul în care se iau probele este conectat un videocasetofon.

Un chirurg din Florida, Danniel Man, a realizat un dispozitiv destinat supravegherii persoanelor ce pot fi atacate, luate ca ostatici și sechestrate de teroriști. Inventatorul consideră că dispozitivele sale, — un fel de busole radioponiometrice — sînt destinate, în primul rînd, oamenilor politici, diplomaților, și membrilor familiilor acestora, specialiștilor străini și tuturor acelora care cei mai adesea pot deveni ținta atacurilor teroriștilor.

Busola chirurgului american este de fapt un microradioemițător care se poartă după ureche, semnalul său fiind captat la o distanță de cîteva mile. Cu ajutorul unui computer, semnalele sînt prelucrate, putîndu-se stabili, cu cea mai mare exactitate, locul de unde sînt emise.

Dr. ing. MIHAI CONSTANTINESCU

Pe platoul continental din larg ul coastelor statului indian Kerala va intra în exploatare o microcentrală energetică care va transforma în electricitate forța valurilor marine. Este vorba de o carcasă de beton masiv cu o lățime de 15 și o înălțime de 4, prevăzută cu o turbină și un generator în peretele exterior. Valurile fluxului pătrund, printr-un orificiu, în partea inferioară a carcasei de beton și presează aerul care învîrte paletele turbinei. Puterea maximă a acestei instalații energetice pe baza forței valurilor marine este de 150 kW. Unele surse de energie cîștigă teren și în India. Viitorul este al acestor surse, nepoluante.

O posibilă și inedită colaborare a Bonn-ului cu Moscova ar putea să prindă viață. Dieter Weirich, directorul postului de radio „Unda germană", a propus nu demult folosirea posturilor de radio sovietice cu care se bruiau în anii „războiului rece" programele de radio occidentale, la transmisia emisiunilor postului de radio pe care-l conduce. Este vorba de transmisie radio în Asia de sud-est, Japonia, Chira sau Afganistan și chiar în „continentul de la antipozi». Protocolul de principiu s-a semnat. În studiu se află detaliile tehnice. În cazul în care și etapa aceasta va fi depășită, transmisiile radio la mari distanțe ar putea debuta chiar în acest an.

Spania și Franța vor fi legate printr-un nou tunel rutier care va străpunge Munții Pirinei, în dreptul regiunii spaniole Aragon, în zona trecătorii montane Somport. În lungime de 8,5 km, magistrala rutieră urmează a fi construită pînă la finele anului 1995. Lucrările vor debuta în cursul verii lui 1991, costul lor, fiind apreciat la suma de 202 milioane dolari.

TELEX • TELEX

„Iamal", astfel a fost denumit aparatul și motorul puse la punct de constructorii sovietici din domeniul aeronauticii și destinate serviții liniilor locale din Extremul Nord. Aparatul se deosebește principial de avioanele obișnuite. Este un avion — amfibie bimotor, care poate transporta o încărcătură comercială de 0,5 tone cu o viteză de croazieră de 420 km/h, pe o distanță de 2000 km. Poț fi transportate și cantități mai mari de mărfuri, de 2000 kg (sau 18 pasageri) pe distanțe maxime de 500 km. Puterea unui singur motor este pe deplin suficientă pentru a permite avionului deplasarea în trei regiuni în situații în care se cere o viteză mai mare, ca de pildă în timpul zborurilor de patrulare. Cererile de achiziționare a noului aparat sînt apreciabile de pe acum, atît pe piața internă cît și pe cea internațională.

13 zone industriale ale Moscovei urmează a fi lichidate sau reprofilate pentru a se diminua înfestarea mediului înconjurător cu poluanți. Se are în vedere evaluarea sau desființarea a 181 de întreprinderi industriale, reprofilarea a 148 de activități nocive, mutarea din cartierele de locuințe a 195 de uzine și fabrici.

Influențe multiple, nefaste are lipsa de magneziu asupra sănătății, generînd numeroase tulburări nervoase și neuromusculare (spasmofilie) și probabil și tulburări ale sistemului imunitar. Astfel de tulburări sînt foarte răspîndite datorită procentului scăzut de magneziu din alimentația modernă. Deficitul de magneziu prezintă o importanță deosebită la anumite categorii de persoane, mai ales la diabetici.

O reîncălzire globală cu 4,5°C a planetei Pămînt, tipică unei schimbări climatice glaciar-interglaciar, ar antrena o scădere cu 20 la sută a concentrației de metan din atmosferă, sînt de părere experții francezi. Mărirea concentrației de metan în timpul trecerii, de la o perioadă glaciară la una interglaciară ar putea fi consecințele schimbării climatice. Dar mai rămîn alți parametri fără a fi determinanți, ca de pildă valoarea intensității razelor ultraviolete, cantitățile de ozon și de oxid azotic prezente în atmosferă.

GLOBmagazin

SUPLIMENT PENTRU TOATE VÎRSTELE

Încălțăminte cu fereastră

Șaptezeci la sută din copii poartă încălțăminte rău adaptată. „Puma" lansează încălțăminte cu fereastră transparentă inserată în zona tălpii. Degetul mare trebuie să se plaseze între cele două repere, astfel încît să existe un spațiu pentru dezvoltarea piciorului.

Videocameră miniaturală

Specialiștii complexului interdepartamental tehnico-științific „Robot" din U.R.S.S. au realizat o serie de videocamere miniaturale care cîntăresc doar 240 grame și sînt capabile să distingă obiecte cu mult mai mici decît grosimea unui fir de păr. Noua cameră video va îi folosită pentru măsurarea fără contact direct a obiectelor mici cu o precizie de pînă la 5 microni. De asemenea se poate efectua controlul procesului de crestere a cristalelor artificiale, al fixării pe peliculă a unor urme greu de observat lăsate de infractori. Camerele video miniaturale pot să constituie baza sistemului tehnic al „vederii" roboților sau chiar să-i ajute să citească pe oamenii care nu văd bine, afișînd pe ecranul unui monitor un text mărit. Nouă tip de videocameră a fost supus testării timp de cîteva luni, urmînd să intre în producția de serie.

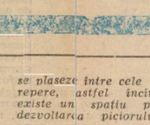

Ochelari pentru pescuit

Fabricantul de ochelari „Bollé" a creat sub numele de „Bollé-Fishing", ochelari destinați pescarilor... Montura este în nylamid și au formă studiată pentru a obține o concentrare totală asupra pescuitului. Partea superioară aderă total la frunte și blochează astfel razele verticale ; ferestrele laterale permit o viziune panoramică fără a lăsa trecerea razelor oblice. Lentilele fiind polarizante elimină „efectul oglindă" și permite o viziune clară pe suprafața apei. Sînt tratați împotriva razelor nocive și disponibili în patru culori. În sfîrșit, pe rama este fixată o lupă ce se poate roti în fața ochiului, ușurînd astfel acțiunile delicate : facerea sau desfacerea nodurilor, montarea cîrligelor, prinderea momelii etc. Deja, mulți cumpărători apreciază efectul practic al acestor ochelari.

UN MANIOC GIGANT

Binecunoscuta taploca, făina atît de bogată în amidon a zonelor tropicale, se obține din tuberculi de manioc. Importanța acestei plante pentru regiunile de la tropice este desigur deosebită, așa că ne putem imagina emoția lui Lukas Safarimoja, cînd, acum aproape 40 de ani s-a împiedicat pur și simplu de un manioc uriaș. Această aventură, din timpurile cînd vîna prin pădurile tropicale, revine în actualitate azi, cînd la peste 80 de ani, Safarimoja se teme că va muri fără să vadă cum oamenii apreciază la adevărata ei valoare descoperirea sa.

„Această specie de manioc produce de 20 de ori mai multă hrană decît un manioc obișnuit" afirmă el, contemplînd cu mîndrie uriașa plantă (pe lîngă care statura sa pare neînsemnată) și rădăcinile sale puternice care țîșnesc din centrul ei bulbos.

Timp de șapte ani el și-a cercetat manioc-ul, transplantîndu-l dintr-un loc în altul pe parcursul peregrinărilor, sale de vînător nomad. De abia în 1971, cînd s-a stabilit într-un sat și-a dat el seama de „talia" pe care putea să o atingă maniocul ! Locuitorii satului Visiga, din regiunea de coastă a Tanzaniei, îl numesc „salvatorul", convinși că descoperirea lui îi va salva pur și simplu de spectrul amenințător al foametei. Dună cum apreciază și o autoritate agricolă, a satului, varietatea pe care o cultivă Safarimoja, este într-adevăr, de peste 15 ori mai eficace decît un manioc obișnuit.

Maniocul este un aliment de bază în Tanzania, foarte apreciat în vreme de foametei dat fiind că el continuă să crească în timp ce alte recolte sînt compromise. El se adaptează la solări foarte diferite, iar varietatea gigant s-a dovedit a fi și foarte rezistentă la secetă. „Trebuie să întreprindem o cercetare amănunțită asupra acestui manioc", declară acest adevărat „responsabil cu agricultura" al satului, „căci el ar putea să rezolve problema penurieî alimentare". Singurul inconvenient ar fi că suprafața ocupată — de pînă la patru metri în jurul său — riscă să ridice probleme. Varietatea descoperită de Safarimoja se numește azi „mkukumkuku", adică „prin forță" în limbajul local, deoarece dimensiunile sale îl fac greu de dezrădăcinat. O caracteristică descurajatoare și pentru potențialii hoți — comntează Safarimoja. Și adaugă : maniocul urias le vine de hac pînă și mistreților africani !

(M.D.)

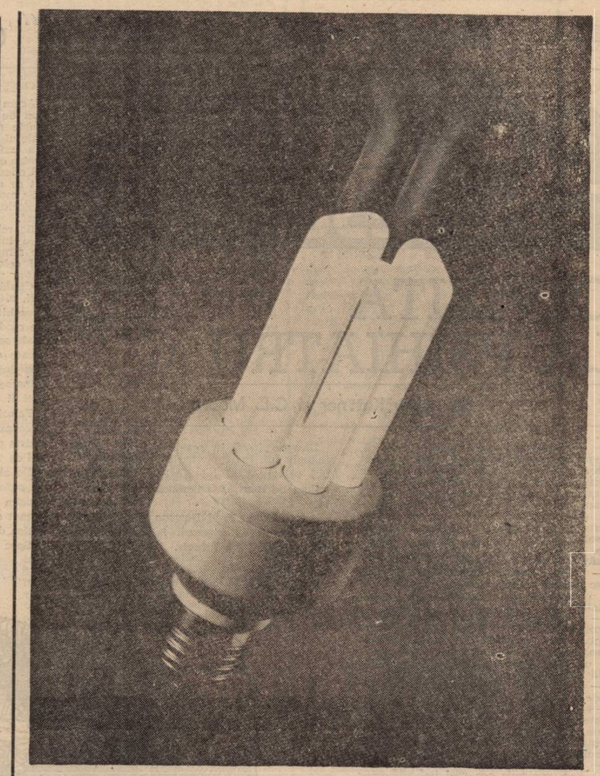

8000 ORE DE LUMINĂ

La peste o sută de ani de la realizarea primului bec electric, electronica se instalează la „cîrmă" și în domeniul atît de important al iluminatului în locuințe, instituții, întreprinderi. Și de ce nu ar penetra și în iluminatul stradal. Este vorba de o nouă „sursă luminoasă", cu valențe deosebite, denumită „DULUX REL", rod al capacității creative a cercetătorilor firmei OSRAM din München, OSRAM este al treilea producător mondial de surse luminoase. DULUX REL este o lampă fluorescentă miniaturizată cu o luminiscență deosebită și o longevitate considerabilă. Ea combină aceste avantaje cu proprietățile becului tradițional cu incandescență, subliniază Agenția Inter Nationes din Bonn. Puterea luminii furnizate de DULUX REL 23 W este egală cu cea a unui bec de 120 W. Greutatea noii surse de lumină este considerabil redusă. Consumul de electricitate e mult diminuat. Lampa fluorescentă are șase „brațe", consumă de cinci ori mai puțină electricitate față de becurile tradiționale de aceeași luminozitate. Dacă un bec clasic furnizează 13 lumeni per watt, DULUX REL degajă pînă la 65 lumeni per watt ; circa 1 500 lumeni pentru cei 23 watti. Fiabilitatea este și ea un parametru extrem de seducător — de 8 ori mai mare ca becurile tradiționale. 8 000 ore de funcționare în loc de 1 000 este un mare cîștig, nu-i așa ? Cînd vom avea și noi parte de asemenea „izvoare" ale luminii în cele „trei variante-standard, glob, reflector ? În acest deceniu sau după anul 2000 ? Vom trăi și vom vedea... Oare ?

MODELAREA EFECTULUI DE SERĂ

În ultima vreme se discută tot mai mult despre pericolul „efectului de seră" care amenință planeta noastră datorită poluării atmosferei. Desigur că atît modul în care se produce cît și manifestările păgubitoare ale „efectului de seră" la scară planetară constituie obiectul celor mai ample și controversate discuții pe baza cărora se emit numeroase ipoteze dintre care unele deosebit de înfricoșătoare.

Preocupați de elucidarea acestui fenomen cu urmări previzibile nefaste, oamenii de știință americani după cum relatează revista „Discovery" au organizat în statul Colorado pe o pajiște montană situată la mare înălțime un experiment de modelare a efectului de seră. Astfel, o portiune avînd o suprafață de 250 metri pătrați a fost acoperită, la o înălțime de 4 metri față de nivelul solului, cu lămpi cu raze infraroșii. Aceste lămpi suspendate trebuie să încălzească pămîntul pajiștei cu 2,5 grade Celsius, valoare cu care se prevede să crească temperatura în această zonă pînă la mijlocul secolului următor în cazul în care calculele efectuate de către oamenii de știință se vor dovedi exacte.

După cum susțin specialiștii în ecologie, pămîntul se va încălzi datorită în primul rînd, acumulării în atmosferă a gazelor care produc efectul de seră — bioxidul de carbon, metanul, oxidul de azot. Creșterea cantității acestor gaze în mediul înconjurător este pusă în legătură în principal cu activitățile omului, iar influența lor se explică prin faptul că ele nu permit căldurii solare să treacă dincolo de limitele atmosferei, ceea ce are ca urmare încălzirea Pămîntului.

Scopul principal al experimentului pe care îl realizează specialiștii americani îl constituie tocmai elucidarea faptului dacă nu cumva emisia acestor gaze de către sol nu este activată ca urmare a încălzirii mediului. Astfel între cauzele care produc sporul cantității de gaze, oamenii de știință evidențiază și unele procese naturale. Un exemplu îl demonstrează faptul că gazele sînt emanate și de către microorganismele solului.

În cazul că răspunsul la problema enunțată va fi afirmativ atunci se poate trage concluzia că efectul de seră se va autoamplifica și încălzirea în viitor a planetei va fi posibil să se producă mai repede decît se presupune în prezent.

Experimentul început la sfîrșitul anului trecut urmează să se desfășoare pe o durată de trei ani. Oamenii de știință vor preleva în mod periodic probe de aer din zonele încălzite și neîncălzite ale pajiștei, urmărind în permanență conținutul gazelor de bioxid de carbon, metan, și oxid de azot în cele două zone studiate. (Mihai Constantinescu).

Biblioteca „Magazin" de proză scurtă

POVESTIRE ◎ POVESTIRE

O VIZITĂ LA PSIHIATRU (V)

de Henry Kuttner şi C.L. Moore

— Nu sîntem imuni. Necazul este că, vreme de sute de generaţii, rasa a urmat valori false, care intrau în conflict cu instinctele primare. Ultra-complicaţii şi ultra-simplificări, ambele greşit aplicate N-am ţinut pasul cu mentalitatea noastră, care sporea. A existat un om — Clemens — care avea un setter mecanic absolut perfect, cu un singur neajuns. Era prea complicat. Cînd funcţiona era **desăvîrşit, dar se defecta într-una.**

— Chestii vechi, replică Dawsao. Cunosc povestea. Azi maşinile au ajuns atît de complicate încît oamenii nu le mai înţeleg.

— Problema se rezolvă. Încet, dar se rezolvă. Mai sîntem patru mii, dar acum cunoaştem tratamentul corespunzător. După şase luni petrecute în vorkyl vei fi un om nou. O să vezi că terapia temporală este sigură şi garantată.

— Sper. Vreau să mă-ntorc cît mai repede la muncă.

— Dacă te-ai apuca acum de muncă, peste şase luni n-ai mai fi întreg. Călătoria temporală este ca un vaccin preventiv. O să fii ocupat : te trimitem în secolul douăzeci.

— Aşa departe ?

— Este perioada cea mai indicată pentru tine. Vei primi un set complet de memorii artificiale şi, cît timp vei rămîne în trecut, nu vei avea conştiinţa realităţii. Mă refer, la această realitate.

— Bine..., mormăi Dawsao.

— Vino. Karestly se ridică şi pluti spre discul-transportor. Vorkylul este pregătit. Coordonatele sînt reglate. Nu trebuie decît....

Dawsao intră în maşinărie. Uşa glisă înapoia lui. Privi pentru ultima dată chipul prietenos al lui Karestly şi strînse palma pe mînşă. O deplasă către dreapta.

Apoi, deveni Fred Dawson, dotat cu un set complet de memorii false, în azilul pentru orfani din Illinois.

★

Acum însă zăcea în Vorkyl, cu nasul lipit de sticlocena prăfuită ce mirosea a muşte moarte, iar aerul stătut îi zgîria gîtlejul la fiecare inspiraţie. În jur, totul era cufundat într-o penumbră cenuşie. Emise o comandă mentală.

Undeva, lumina spori. Peretele îndepărtat se deopaciză. Putea vedea Oraşul.

Se modificase. Se ponosise. Iar deasupra vorkylului său se adunase o grămadă de praf.

Soarele uriaş şi roşu scălda Oraşul într-o lumină sîngerie. Nu se zărea nici un semn al vreunei activităţi organizate. Ici colo, prin ruine, se mişcau siluete. Nu-şi putea da seama ce făceau.

Căută din privire Clădirea Administraţiei, ultimul bastion al rasei. Şi ea părea învechită. Pesemne trecuse multă vreme de cînd intrase el în vorkyl. Turnul cel înalt se năruise, iar formele albe şi despicate ce se tîrau peste sfărîmături nu dovedeau semne de inteligenţă. Deci se stinsese şi ultima luminiţă. Valul nebuniei îi măturase şi pe ultimii petru mii.

Folosind al şaptelea simţ, îşi confirmă presupunerea. În toată lumea nu mai exista nici un om întreg la minte. Instinctul de turmă triumfase.

De abia mai putea respira. Acum groaza sufocării devenise o realitate. Puţinul oxigen rămas în maşina etanşă era consumat cu iuţeală de plămînii săi. Desigur, putea deschide vorkylul...

Spre ce ?

Dawsao mişcă palma. Mansa reveni în dreapta.

★

Stătea în anticamera psihiatrului. Secretara scria ceva la biroul ei ; nu-l privea. Razele albe ale soarelui matinal se jucau pe covor.

„Realitatea..."

— Puteţi intra, domnule Dawson.

Se ridică şi intră în cabinet. Scuturâ mîna lui Hendricks, bolborosi ceva şi se prăbuşi într-un scaun.

Psihiatrul îşi luă carneţelul.

— Perfect, Fred, rosti el. Eşti de acord să mai facem un test de asociaţii de cuvinte ? Parcă arăţi ceva mai bine.

— Chiar aşa ? întrebă Dawson. Poate că acum ştiu ce reprezintă simbolul.

— Ştii ? îl scrută atent Hendricks.

— Poate că nu-i deloc un simbol. Poate că-i o realitate.

Senzaţia familiară îi reveni atunci, claustrofobia prăfuită, sufocantă, pervazul, izul uscat, cafeniu şi sentimentul unei teribile urgenţe. Acum însă nu se putea face nimic, absolut nimic. Aşteptă. După o clipă, senzaţia dispăru, iar el rămase privind peste birou, spre Hendricks, care explica despre pericolul halucinaţiilor secundare, despre raţionalizare...

— Totul este o problemă de găsire a curei cea mai potrivită, rosti omul pustiit.

SFÎRŞIT

Traducere de MIHAI-DAN PAVELESCU

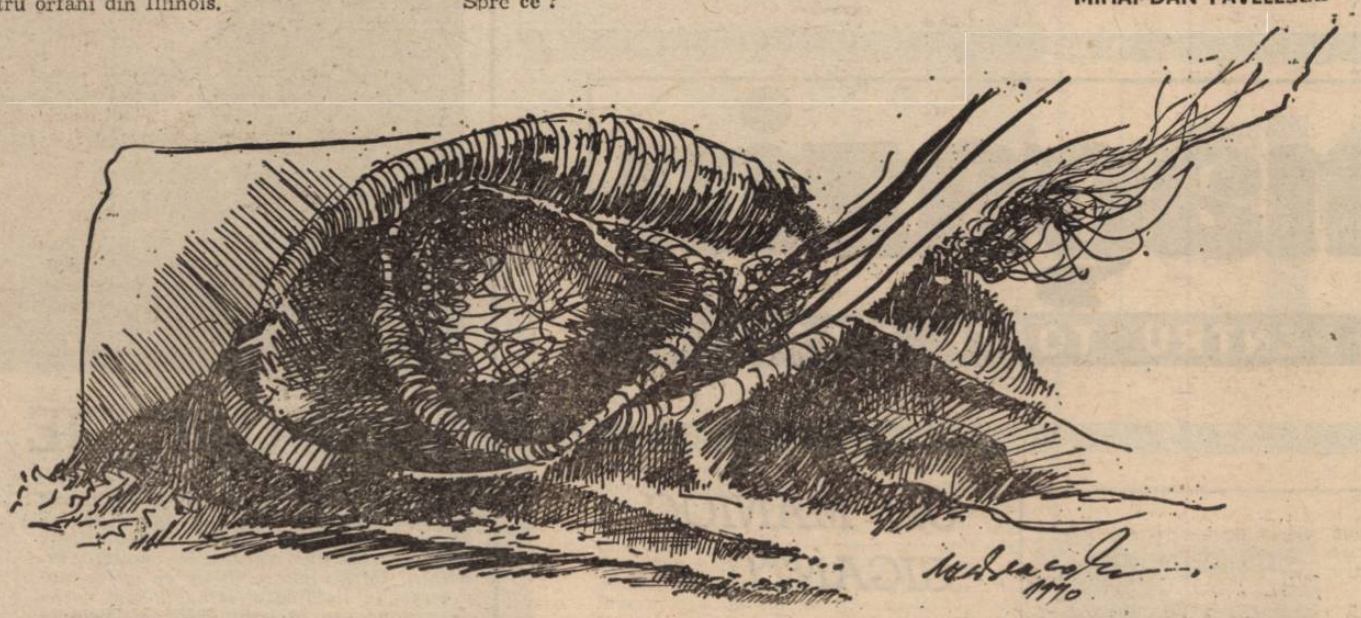

File din proza magiei negre

INVADATORII (IV)

REZULTATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE : În urma unei experienţe bizare, scheletul savantului V. Frankenstein mort în urmă cu 50 de ani, se acoperă cu muşchi, vase de sînge, piele ; creierul se recompune în tigva golită. Rogalo, ca un adevărat demiurg este mîndru de puterea lui. O viitoare armată din soldaţi morţi, reînviaţi, ar putea fi pusă pe picioare pentru un singur scop : uciderea.

ÎN ACEST CAPITOL : O dată reînviat, Frankestein recunoaşte că monstrul creat de el, tot în laborator, a fost o nenorocire. La cîţiva kilometri de laboratorul lui Rogalo, într-o închisoare, se pregăteşte o răzmeriţă.

Tăcerea din bizarul laborator al lui Rogaro era profundă. Generalul şi însoţitorii săi încă nu-şi reveneau. Furaseră din cimitir rămăşiţele pămînteşti, vechi de jumătate de secol, iar acum, în faţa lor stătea un om viu : Victor Frankenstein.

— De ce m-aţi trezit Rogaro ? N-am fost pedepsit destul ? Ce mai vreţi de la mine, luni în şir am căutat Monstrul creat de mine. Oprobiul lumii se sfîrşise la moartea mea... Mă liniştisem pentru totdeauna, greşisem fără să vreau. Un om întors din tunelul ce duce spre nefiinţă nu mai are aceeaşi conştiinţă. Tot ce vede în negura timpului desprins de materie îl transformă total, îi schimonoseşte chipul şi trupul... E o mare greşeală, o mare greşeală...

Spovedania sinceră a savantului îl trezi pe General, care-şi aduse brusc aminte de scopul misiunii sale.

— Tovarăşe Frankenstein, eu credeam că viaţa e totuşi un dar nepreţuit şi...

— Cine eşti tu şi de ce îmi vorbeşti astfel ?

— Ar fi prea mult de povestit şi sîntem foarte, foarte grăbiţi. Krovakienii încep să se revolte împotriva armatei noastre... salvatoare. Dumneata şi Rogaro ne veţi ajuta. Avem mare nevoie tocmai de acel tip de oameni fără conştiinţă, care să ni se supună numai nouă. Prezenţa lor alături de noi i-ar linişti pe krovakieni, sînt sigur de asta.

Urmă un schimb lung de priviri între Frankenstein şi Rogaro.

— Nu vreau decît linişte, iar pentru asta trebuie să-mi eliberezi spiritul, auzi ?

— Profesore, mi-e teamă că n-avem de ales. Acum ei ordonă. Să facem cîteva încercări şi apoi îţi redau locul în nefiinţă... Ştii bine că fără ajutorul meu nu-ţi mai poţi regăsi neantul din care te-am adus.

— Niciodată !

— Atunci krovakienii vor avea o soartă foarte crudă. Dacă nu-i putem supune prin teroare psihică, atunci va curge mult sînge... Chiar şi din cel nevinovat — Generalul aruncă argumentul decisiv şi aşteptă.

Savantul îl privi cu dispreţ. Viaţa, mai bine spus moartea lui depinde total de Rogaro, iar şantajul invadatorilor era îndubitabil. Cu profundă amărăciune rosti către General :

— Pe lîngă dumneata, Monstrul creat de mine pare un copil. Probabil că ai şi pregătit cîteva cadavre proaspete ?

— Întocmai tovarăşe profesor, noi ne gîndim din timp la toate !

★

La cîţiva kilometri de cetatea retrasă a lui Rogaro — unde se petrecea scena de mai sus —, o veche casă părăsită fusese transformată în închisoare de invadatori. Toţi krovakienii care nu colaborau cu armata de ocupaţie erau ucişi sau închişi. Într-una din încăperi, tînărul Harold spumega de furie şi arunca vorbe grele păzitorului său. Fusese arestat la mica lui fermă, căci refuzase hrană pentru soldaţii invadatori. Lăsase singură şi deznădăjduită pe sora lui, Katherine, care era oarbă din naştere. Numai gîndul că i s-ar putea întîmpla ceva îl înnebunea.

De cîteva ore, gardianul îl privea amuzat şi suporta toate jignirile prizonierului. Îl ameninţase că nu-i va da apă şi pîine, dar Harold îl scuipase cu dispreţ. Nu bănuia că, furişaţi în noaptea fără Lună, trei prieteni ai săi se furişaseră spre casă şi-l pîndeau pe soldatul de pază. În ţinutul lor armele erau rare. Aveau numai cuţite. Curînd, se ivi prilejul favorabil. Ieşind în curte, spre pompa de apă, soldatul îşi puse automatul la spate. Cei trei să năpustiră asupra lui şi-l doborîră într-o clipă. Îl dezarmară, îl legară şi-l tîrîră în celula unde Harold triumfa. Eliberat, acesta vru să-l omoare pe paznic, dar Lem se opuse.

— Noi nu sîntem criminali. Asta-i doar o marionetă a Generalului, să-l închidem aici. Hai să-i punem şi căluşul în gură, şi-l legăm de stîlpul patului. Să-l lăsăm să se gîndească la ce-a făcut.

Harold şi cei trei amici porniră furişîndu-se spre ferma unde Katherine îl aştepta îngrijorată. Sărmana fată nici nu înţelesese bine ce se întîmplă în ţara ei, de ce fratele ei a fost dus cu forţa de acasă. Doar nu făcuse nimănui nici un rău.

Drumul de întoarcere trecea printr-o pădure, în apropierea falezei oceanului. Se grăbeau, dar erau totuşi prudenţi, circulau patrule inamice în căutarea rebelilor. Deodată, privind în larg, lui Harold i se păru că un uriaş obiect, ca o spinare de animal acvatic monstruos, se ridică la suprafaţa apei. Se ascunseră după un val de pămînt. Ciudatul obiect se contură tot mai bine. Era un submarin cu farurile stinse, din care se desprinseră două siluete : una foarte înaltă, iar alta mai scundă. Înotară pînă la stînci şi de acolo se furişară spre pădure.

(Va urma)

Versiune românească prezentată şi adaptată de PAUL IOAN după romanele lui DONALD F. GLUT

HOROSCOP

Săptămîna 13. 05. – 19. 05.

BERBEC (21.03—20.04)

Luni : Zi calmă și senină, prima a unei săptămîni fructuoase.
Marți : Stabilitatea sufletească vă conduce la decizii juste și prompte.
Miercuri : Stîrniți admirație în anturajul profesional.
Joi : Se concretizează financiar o speranță mai veche.
Vineri : Mediați cu succes un conflict de muncă. Psihicul dv. e foarte echilibrat.
Sîmbătă : O prezență feminină (masculină) vă supraîncălzește sentimental.
Duminică : Găsiți resurse fizice pentru o scurtă excursie neașteptată

TAUR (21.04—21.05)

Luni : Ziua ploioasă vă induce o scurtă depresiune.
Marți : Nervii vă sînt solicitați la maximum de o controversă familială.
Miercuri : Încordare profesională, insatisfacții. Depresiunea se adîncește.
Joi : Mari eforturi de voință pentru restabilirea echilibrului sufletesc.
Vineri : Vă retrageți într-o oază de liniște salvatoare, abandonați orice inițiativă.
Sîmbătă : Zi de reculegere în singurătate, nici o angajare psihică.
Duminică : Totală relaxare fizică mici cumpărături ocazionale.

GEMENI (22.05—21.06)

Luni : Fantezia lucrează din plin, debutul săptămînii e promițător.
Marți : Elanul dv. profesional entuziasmează.
Miercuri : O conjunctură neașteptată vă favorizează din plin activitatea.
Joi : Vă manifestați creativitatea cu multă energie, zi de mari reușite.
Vineri : Profesiunea vă sustrage în mod benefic de la o tentație de cădere în melancolie, provocată de revigorarea unei amintiri.
Sîmbătă : O tentativă financiară subită se soldează cu un eșec.
Duminică : Sînteți atras(ă) la o petrecere „pe cinste". Nu refuzați.

CANCER (22.06—22.07)

Luni : Problemele primite spre rezolvare sînt foarte dificile. Tensiune intelectuală maximă.
Marți : Nu se întrevăd șanse de reușită, apare o stare de agitație.
Miercuri : O intervenție colegială vă redă curajul, lucrurile se limpezesc.
Joi : Hărțuirea psihică nu s-a încheiat, deficitul financiar vă deprimă.
Vineri : Doar simțul umorului vă mai echilibrează. Un telefon neașteptat vă mai calmează.
Sîmbătă : Zi de mare luciditate, de planuri pe termen scurt.
Duminică : O veche disensiune familială se aplanează. Din nou optimist(ă).

LEU (23.07—22.08)

Luni : Instabilitatea trecătoare a sănătății vă face mai rezervat (ă).
Marți : Apar unele clarificări, surprizătoare, într-o relație personală.
Miercuri : Meditați îndelung asupra noțiunii de prietenie devenită obsesivă în urma întîmplărilor recente.
Joi : Zi total nefavorabilă inițiativelor financiare, iritabilitate temporară.
Vineri : Repaosul fizic e cel mai indicat, psihicul e încă șubred.
Sîmbătă : Un vechi prieten vă redă încrederea în sine, atît de încercată.
Duminică : Refugiu prelungit în sînul familiei.

FECIOARA (23.08—21.09)

Luni : După o duminică plictisitoare, viața se reanimă între colegi.
Marți : Veste foarte bună din partea soției (soțului).
Miercuri : Moralul ridicat vă sprijină să depășiți un obstacol psihic ivit în activitatea profesională.
Joi : Se consumă fără urmări un conflict de muncă, inevitabil.
Vineri : O vorbă pripită vă aduce un ghionion și o stare de enervare.
Sîmbătă : Promisiunile unui amic nu se materializează. Alt șoc psihic.
Duminică : Cădeți pradă unei mari tentații pachice. Atenție !

BALANȚA (22.9—22.10)

Luni : Zi senină, premise excelente pe plan profesional.
Marți : Sănătatea precară vă reduce din elan. Apare o scurtă îngrijorare.
Miercuri : Echilibrul dv. sufletesc vă relansează. Bune inițiative și proiecte.
Joi : Un telefon de la un vechi prieten vă provoacă nostalgie.
Vineri : Bună dispoziție molipsitoare, anturajul că e prielnic.
Sîmbătă : Vi se rambursează două datorii mai vechi, în mod nesperat.
Duminică : Primiți garanții că un proiect financiar va da roade.

SCORPION (23.10—21.11)

Luni : Surpriză plăcută la serviciu.
Marți : Sînteți comunicativ, agreabil, totul vă merge din plin.
Miercuri : Vi se fac confesiuni dezagreabile. Nu exteriorizați tristețea.
Joi : O deplasare pe teren devine iminentă. Compania nu vă convine.
Vineri: O presimțire nefavorabilă vă obsedează. Vă simțiți brusc singur.
Sîmbătă : O veste bună de departe vă recompensează anxietatea.
Duminică : Vă petreceți multe ore în mijlocul amicilor. Relazare totală.

SĂGETĂTOR (22.11—20.12)

Luni : Vă urmărește o deziluzie sentimentală. O zi a gafelor.
Marți : Intrați foarte greu în ritmul de viață impus din exterior.
Miercuri : Proastă dispoziție, întreținută de altercații minore.
Joi : Nu vă e gîndul decît la concediul care nu se mai apropie.
Vineri : Munca fizică vă asigură o detașare psihică atît de necesară.
Sîmbătă : Restabiliți relații firești în familie.

CAPRICORN (21.12—19.01)

Luni : Vă simțiți dominat de cei din jur, dar acceptați.
Marți : Vă risipiți energia în prea multe preocupări.
Miercuri : Contradicții fățișe cu șeful direct, vă simțiți nedreptățit (ă).
Joi : O migrenă vă dejoacă planurile pentru seară.
Vineri : Bilanțul profesional al săptămînii e foarte „subțire".
Sîmbătă : Vă așteaptă un spectacol relaxant, mult dorit.
Duminică : Zi dominată de treburi casnice, amînate anterior.

PEȘTI (19.02—20.03)

Luni : Vă preocupă scadența unei datorii. Dovediți abilitate financiară.
Marți : Vă domină teama de o nouă responsabilitate profesională. Acceptați.
Miercuri : Mare încordare nervoasă, irascibilitate.
Joi : Eșuează o tentativă de colaborare. Sînteți profund afectat.
Vineri : O satisfacție sentimentală vă remontează.
Sîmbătă : Reevaluarea unor planuri mai vechi, cu mai mult discernămînt.
Duminică : Zi incoloră, dar seara e animată de o mică bucurie.

VĂRSĂTOR (20.01—18.02)

Luni : Sensibilitate exacerbată, evitați polemicile.
Marți : O cunoștință recentă se dovedește foarte utilă.
Miercuri : După o insomnie rebelă, o zi frenetică, obositoare.
Joi : O cascadă de gafe vă pune într-o postură ridicolă. Fiți rezervat(ă).
Vineri : Un zvon favorabil se confirmă.
Sîmbătă : Vă lansați într-o confuză „afacere" sentimentală.
Duminică : Alergați cu disperare după luciditate. Zi de lungi reflecții.

CARTEA RECORDURILOR NAȚIONALE VĂ AȘTEAPTĂ!

Stimați cititori, inițiativa noastră de a alcătui și edita CARTEA RECORDURILOR NAȚIONALE a prins deja contur. Vă așteptăm cu toate curiozitățile pe care imaginația dv. le-a materializat, sau cu circumstanțe deosebite ale vieții : coincidențe la naștere, gemeni, mariaj și divorț, longevitate, operații spectaculoase, accidente, colecționari de toate tipurile, invenții și inovații de uz curent, îndeminare, răbdare (construcții din cărți de joc, din chibrituri, piese de domino sau rumy etc.), înălțime, talie deosebite, recorduri de memorie, coincidențe stranii în viață etc., etc. Nu uitați să menționați data nașterii + fotografie și alte detalii ce vă caracterizează. Vă așteptăm cu încredere !

CARTEA RECORDURILOR NAȚIONALE

Cel mai înalt bărbat

La 14 iulie 1914 s-a născut în localitatea Mîrșani, județul Dolj, **Gogu Ștefănescu**, zis Gogea Mitu, zis Goagă al lui

Ștefan din Mîrșanii Olteniei. **La vîrsta de 20 de ani, acesta a ajuns la înălțimea de 2,42 metri și greutatea de 183 kilograme.** Numărul său de la pantofi depășea măsura 50. A avut o scurtă dar frumoasă carieră de boxer, cu multe meciuri cîștigate în România și Franța. O boală necruțătoare i-a cauzat sfîrșitul, cînd nu împlinise încă 22 de ani. În anul 1975 a fost exhumat și impresionantul său schelet a fost expus pentru studiul gigantismului, la Muzeul de istoria medicinii și farmaciei din Craiova ce poartă numele „Victor Gomoiu". Fotografia îl imortalizează pe compatriotul nostru la Paris, în anul 1935. Comparat cu giganții planetei, Gogu Ștefănescu ar trebui să figureze pe lista primilor zece uriași din Guiness.

Veveriță unicat

Cea mai... hoață veveriță din lume a fost prinsă la 3 septembrie 1970, în timp ce sustrăgea o bancnotă de 100 de lei din tejgheaua unității Loto-Pronosport din localitatea Susbăi, județul Sălaj. La percheziția cuibului ei, s-a constatat că cei șapte pui aveau un așternut alcătuit din opt bancnote de 100 de lei și lozuri **(conform relatării elevei Berea Anamaria, clasa a VII-a, Buhuși, județul Botoșani.** Îi mulțumim și o felicităm pentru alcătuirea unei colecții de 101 recorduri românești ,pe care ne-a trimis-o cu generozitate).

Îndeminare

Provocat de un record prezentat anterior, Noghi Nicolae născut la 15 aprilie

1976 în București, a introdus fără scule ajutătoare 85 fire de ață prin urechile unui ac de 6,5 centrimetri.

Rubrică realizată de RAUL IOAN

GUINNESS BOOK

PLANETA GIGANȚILOR

Vorbind despre compatriotul nostru Gogu Ștefănescu (2,42 m la 20 de ani), am simțit nevoia să facem o comparație cu giganții lumii prezenți în ultima ediție (1990) a Cărții Recordurilor Lumii. De la bun început trebuie să spun că uriașul român are un loc al lui, încă neocupat, printre primii zece super-înalți ai planetei. Să derulăm această listă, cu observațiile necesare :

1. Robert Pershing Wadlow a atins înălțimea de 2,702 metri și greutatea de 198,85 kg. s-a născut la 22 februarie 1918, ora 6,30 a.m. în localitatea Alton, statul Illinois, S.U.A. A murit la 15 iulie 1940, ora 1,30 a.m., ca urmare a unei grave inflamări a țesuturilor picioarelor.

2. John F. Carroll (1932—1969) din Buffalo ,statul New York, a atins înălțimea de 2,60 metri. Coloana lui vertebrală prezenta două mari curburi, din cauza cărora nu a stat niciodată perfect vertical. Spre sfîrșitul vieții, a pierdut din înălțime circa 25 cm.

3. John W. Rogan (1871—1905) din Gallatin, Tennesse : 2,56 metri. A crescut pînă în momentul decesului.

4. Vaino Myllyrinne (1909—1963), din Helsinki, Finlanda : 2,47 metri.

5. Don Koehler (1925—1981) din Denton, Montana : 2,45 metri (provenea dintr-o familie de giganți).

6. Bernard Coyne (1897—1921) din Anthon, Iowa (S.U.A.) : 2,45 metri.

7. Patrick Cotter O'Brien (1760—1806), Irlanda : 2,42 metri (după exhumarea scheletului, în 1972).

8. „Constantine" (1872—1902), Germania : 2,415 metri (înălțime estimată, picioarele i-au fost amputate datorită unei gangrene).

9. Gabriel Estavao Monjane (1944—), Mozambic : 2,41 metri (din 1960 face tratament de control al creșterii, la Roma).

10. Sulaiman Ali Nashnush (1943—), Libia : 2,408 metri (circulă în cîrje, după o fractură a șoldului).

Neoficializați : iranianul Siah Khan (n. 1913) a pretins că a atins înălțimea de 3,152 metri, dar conform cu studiul unei fotografii, el nu a depășit 2,25 m. Din alte surse, rezultă că cel mai înalt pămîntean al epocii moderne a fost Ed Carmel (mort în 1972), care ar fi avut 2,78 metri. Despre Goliat (cel Biblic), după mai multe estimări contradictorii, se

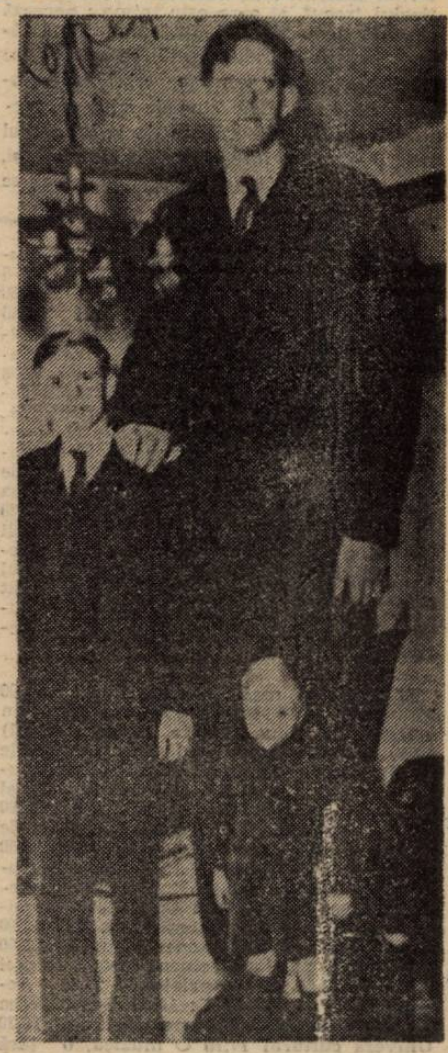

spune că ar fi avut 2,86 m. Dar ultimele concluzii au stabilit 2,05 metri.

În imagine este Robert Wadlow, care la 14 ani a avut 2,28 metri.

P. I.

DE CE AU MURIT 40 MILIOANE DE OAMENI...

Participanții la un prestigios congres internațional de cardiologie, care a avut loc în Canada, au fost martorii oculari ai unei întîmplări cu totul neobișnuite, constînd din faptul că un medic, în vîrstă de 48 de ani, și anume Paul Laurens, participant activ la lucrările congresului menționat, s-a prăbușit chiar pe pupitrul pe care își susținea o valoroasă comunicare, fulgerat de un infarct, temă pe marginea căreia susținea anumite puncte de vedere de ordin terapeutic. „Un fulger picat pur și simplu din senin" — a rostit imediat soția sa, care l-a însoțit la acest congres. Medicina este însă de altă părere. Asemenea „fulgere" nu pică niciodată chiar din senin.

Dar, pînă să aflăm cum se constituie aceste fulgere, cîteva generalități asupra infarctului. Infarctul constă dintr-o necroză (nekros însemnînd în limba greacă mort) de diferite întinderi a „celui mai teribil labirint", de care am vorbit în articolul trecut, și care este inima ; necroză cauzată de o insuficiență coronariană totală, bruscă și îndelungată, ce se traduce clinic de regulă printr-o criză excepțional de intensă. Este bine de știut că, termenul de infarct provine de la latinescul infarcire, care înseamnă a umple și, într-adevăr, în infarct se umple, adică se

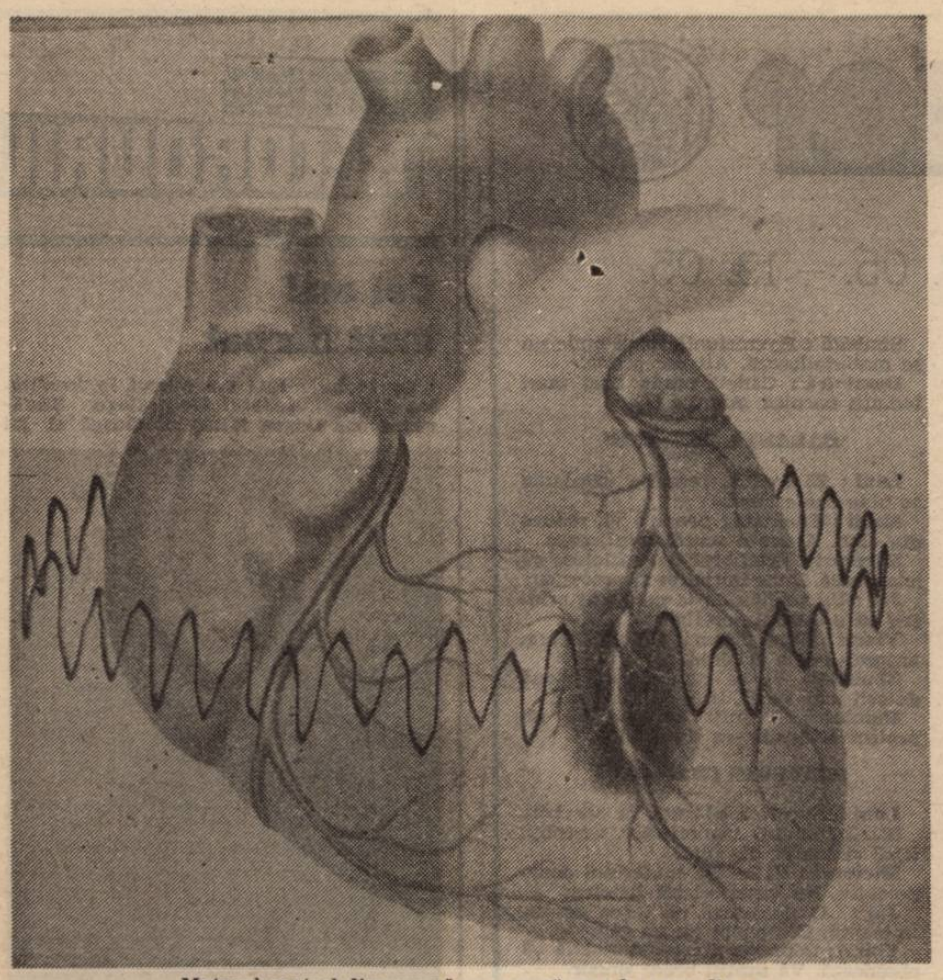

Motorul central dimpreună cu „pana" care l-a scos din uz.

obstruiază o arteră importantă din labirintul menționat, de unde și distrugerea acestuia prin lipsa de oxigenare a teritoriului irigat din mușchiul acelui labirint care, în esență se identifică cu inima, de către necroza de care am vorbit.

Pentru a realiza ce reprezintă infarctul în sănătatea și viața omului modern, vom preciza că, în zilele noastre, circa 50% din mortalitatea generală a acestui om revine aterosclerozei care pur și simplu așterne patul — ca să spunem așa — atît al infarctului cît și al accidentelor vasculare. **Se apreciază că din anul 1930 și pînă în prezent peste 40 milioane de oameni și-au pierdut viața ca urmare a infarctului de miocard** și a accidentelor vasculare, mai ales cerebrale ce alcătuiesc trena funestă a acestei boli a secolului nostru care este ateromatoza. Cu toate progresele medicinii înregistrate în ultimele decenii mortalitatea prin boli cardiovasculare nu numai că nu regresează dar, dimpotrivă, se află pe majoritatea meridianelor lumii, într-o continuă creștere. **Zilnic sucombă pe mapamond, un număr de aproximativ 650 persoane, din cauza exclusivă a infarctului de miocard**, în vreme ce mortalitatea prin infarct și boli cardiovasculare, este de două ori mai mare decît aceea care revine cancerului, leucemiei, poliomielitei, ca și accidentelor rutiere. În numai zece ani, numărul infarctelor de miocard a crescut în Franța, de exemplu, cu 47%.

Ceea ce i-a frapat însă întotdeauna pe anatomopatologi studiind după deces acest motor central care este inima, oprit în mod fulgerător din mers de această pană care este infarctul, nu ține de zona de necroză pe care întotdeauna o descopereau cu ușurință, ci de faptul că toată această dramă, se produce — după cum foarte bine se exprimă în acest sens Stamler — în inimi încă viguroase, deci în inimi care sînt încă prea bune pentru a muri („too good to die").

Cînd se produce deci această pană ? Practic este imposibil de a ști, chiar dacă sîntem în posesia tuturor datelor care atestă prezența insuficienței coronariene. O statistică publicată în acest sens, vizînd un număr de 1 000 bolnavi, decedați din cauza penei de care am vorbit mai sus, a infarctului deci, atestă faptul că 52% dintre aceștia au sucombat în plin repaos sau chiar în timpul somnului, 21% în timpul unor activități curente, 16% în timpul mersului, iar 9% cînd desfășurau activități cu totul nesemnificative.

Ceea ce de asemenea i-a frapat pe anatomo-patologi, este că ateromatoza coronarelor deci a principalelor artere care irigă mușchiul inimii este responsabilă de 90% de cazurile de infarct miocardic, iar această „ruginire" a respectivelor artere în contul ateromatozei, se produce în mod silențios, începînd cu mult timp înainte de a se produce infarctul. A lupta așadar împotriva infarctului de miocard, înseamnă de fapt a lupta încă din copilărie și din tinerețe împotriva rigorilor acelei triplete tragice reprezentată de surmenaj, sedentarism și supraalimentație, ca și împotriva celorlalți factori de risc proprii acestei boli (nicotina fiind unul dintre cei mai importanți dintre aceștia). De unde concluzia că **infarctul nu apare chiar din senin, așa cum am fi înclinați a crede la** prima vedere și de unde încă o concluzie, și anume aceea că supravegherea omului din punctul de vedere al cardiologiei trebuie să înceapă cu pediatria. Mai precis : cardiologia începe cu pediatria.

ARCADIE PERCEK

DONATORII DE SÎNGE, DONATORI DE VIAȚĂ

„Transfuzia — declară dr. Jean Bernard, unul dintre cei mai renumiți hematologi francezi, a devenit un act terapeutic comun. Un număr imens de transfuzii sînt practicate în întreaga lume. Donarea de sînge a încetat să mai fie un act extraordinar, ea a devenit un act de solidaritate umană".

● Pentru a fi donatoare, o persoană trebuie să aibă între 18—65 de ani.

● Între fiecare donare de sînge trebuie să treacă cel puțin două luni, acestea fiind limitate la trei donări pentru femei și cinci pentru bărbați în cursul aceluiași an.

● Fiecare donare trebuie precedată de o scurtă vizită medicală, care să permită medicului de a determina dacă donatorul potențial poate dona sînge fără probleme. Cu această ocazie el stabilește și cantitatea de sînge ce urmează a fi donată.

● Se pot extrage maximum 7 ml sînge/kg cu un maxim de 450 ml la fiecare extracție, avînd o durată aproximativă de 10 minute.

● Trebuie indicat medicului toate eventualele medicamente pe care donatorul le-a luat.

● În nici un caz nu se ia sînge persoanelor care au nevoie de întregul lor potențial : femei însărcinate, persoane anemice.

Profilul donatorilor :

● „Donatorul de mîine" : caritabil, gest dezinteresat, atașat intereselor și tradiției familiale, credincios.

● „Donatorul obligației" : versiune laică a precedentei, dar la care militantismul social înlocuiește tradiția religioasă ; lui îi sînt cu mult mai importante însignele și diplomele obținute după 10, 25 sau 50 de donări.

● „Donatorii datoriei" sînt numeroși : aceia care dau ceea ce ei înșiși au.

● **Donatorii ocazionali" : oferă puțină panică.**

● „Angoasații" reprezintă donatorii actualității : cei care vin pentru ca sîngele lor să fie supus controlului de depistare SIDA.

● „Intangibilii" : categoria care nu suportă nici vederea unei picături de sînge, nici acul.

M. S.

PROGRAM TV

LUNI, 13 mai. Programul 1 : 14,00 Actualități 14,10 Horoscopul zilei 14,20 TV 5 Europe 15,20 Civilizația montană 15,50 Copiii noștri — viitori muzicieni 16,15 Patrimoniu 16,40 Avanpremiera săptămînii 17,00 Emisiunea în limba maghiară 18,30 Repriza a treia 19.00 Tezaur. 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Telecinemateca. Andrei Rubliov (U.R.S.S., 1966) 22,35 Gong ! 23,10 Serenade și cantonete 23,25 Omul în cosmos 23,45 Actualități 23,55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Studioul muzicii de cameră 17,00 Veniți cu noi pe programul doi ! (I) 18,00 Actualități 18,10 Veniți cu noi pe programul doi ! (II) 20,00 Super Chanel : Blue Night 21,30 Magazin auto moto 22,00 TV 5 Europe 22,35 Super Chanel. Clipuri 22,50 Actualități.

MARȚI, 14 mai. Programul 1 : 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Film artistic. A doua femeie (S.U.A., 1951) 12,00 Ora de muzică 13,00 Confluențe 13,30 Avanpremieră TV 13,40 Bijuterii muzicale 14,00 Actualități 14,10 Audio-vizual Studio 14,30 Documentar științific 15,00 Preuniversitaria 15,30 Telești coală. Curs de limba franceză. Curs de limba rusă 16,00 Medicina pentru toți 16,15 Cheia succesului 16,40 Muzica pentru toți 17,00 Conviețuiri 17,30 Forum 18,10 Tele-discul muzicii populare 18,30 Economia încotro ? 19,00 Muzicorama 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Telecinemateca. Andrei Rubliov 22,40 Salut, prieteni ! 23,45 Actualități. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Univers cultural 17,10 O muzică, o țară 17,30 De-ale pieței în economia Capitalei 18,00 Actualități 18,10 Film serial. Aștii cerului albastru. 19,10 Studioul de literatură 20,00 TV 5 Europe 21,30 Club SF 22,00 TV 5 Europe 22,35 La sept 22,50 Actualități.

MIERCURI, 15 mai. Programul 1 : 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Super Channel 12,00 Ora de muzică 13,00 Virsta a treia 13,30 Avanpremieră TV 13,40 Agendă muzicală TV 14,00 Actualități 14,10 Jazz-Magazin 15,00 Preuniversitaria 15,30 Telești coală. Curs de limba germană. Curs de limba italiană 16,00 Stadion 16,30 Tragerea Pronoexpres 16,40 Muzica pentru toți 17,00 : 15, 16, 17, 18, 17,40 Dosarele istoriei 18,10 Tineri interpreți de muzică populară 18,30 Anchetă TV 19,00 Cultura în lume 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Finala „Cupei cupelor" la fotbal : F. C. Barcelona — Manchester United. Transmisiune directă de la Rotterdam 23,10 Film serial. Decalog (Polonia, 1988) 0,10 Actualități. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Emisiunea în limba maghiară 18,00 Actualități 18,10 Teatru TV. Cadavrul viu de Lev Tolstoi 20,15 TV 5 Europe 21,40 Tribuna non-conformiștilor 22,00 TV 5 Europe 22,35 Super Channel 22,50 Actualități.

JOI, 16 mai. Programul 1 : 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Canal France International 11,00 Ora de muzică 12,00 Viața spirituală 13,30 Avanpremieră TV 13,40 Tele-recital muzical 14,00 Actualități 14,10 Mondo-muzica 14,30 Reflector 15,00 Preuniversitaria 15,30 Telești coală. Curs de limba engleză. Curs de limba spaniolă 16,00 Arte vizuale 16,40 Muzica pentru toți 17,00 Limba noastră 17,30 Pro patria 18,20 Finala Campionatului național de baschet masculin : Steaua — Universitatea Cluj 19,00 Pămîntul... 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Film serial. Dallas 21,50 În fața națiunii 22,30 Profil interpretativ 22,50 Simpozion 23,50 Actualități. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Cercetarea științifică agricolă 17,00 Emisiunea în limba germană 18,00 Actualități 18,10 Video-satelit 18,30 Documentar științific 19,00 Concertul Orchestrei Naționale Radio 21,30 Dialog cu edilii Capitalei 22,00 TV 5 Europe 22,35 Canal France International 22,50 Actualități.

VINERI, 17 mai. Programul 1 : 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Film artistic. Prezența (Franța, Elveția, 1986) 11,40 Video satelit 12,00 Ora de muzică 13,00 Oameni de lîngă noi 13,30 Avanpremiera TV 13,40 Divertisment internațional 14,00 Actualități 14,10 Armonii corale 14,30 Casa și grădina 15,00 Preuniversitaria 16,00 Biserica... fără ziduri 16,30 Tragerea Loto 16,40 Muzica pentru toți 17,00 Emisiunea în limba germană 18,00 Invitatul săptămînii 18,30 Cîntecul inimii mele 18,45 Virstele peliculei 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 20,40 Viața parlamentară 21,05 Film serial. Destinul familiei Howard 22,00 Studioul „E" 22,30 Studioul șlagărelor 22,45 Gaudeamus 23,30 Actualități 23,40 Tele-Top 0,15 Jazz-Fan. **Programul 2:** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Arhive folclorice 17,00 Întîlnire cu Cristian Țopescu și invitații săi 20,00 Varietăți internaționale 21,00 Pagini coregrafice 22,00 TV 5 Europe 22,35 Super Channel 22,50 Actualități.

SÎMBĂTĂ, 18 mai. Programul 1 : 9,00 Micul dejun TV 10,00 Actualități 10,10 Descoperirea planetei 10,30 Club „Anda" 11,30 Istoria religiilor 12,00 Ora de muzică 13,00 : 7x7 13,40 Studioul muzicii ușoare 14,00 Actualități 14,10 Tele-Club 17,30 Mapamond 18,00 Încearcă-ți norocul ! 19,00 Melodii îndrăgite 19,15 Teleenciclopedia 20,00 Actualități 20,40 Săptămîna sportivă 21,00 Film artistic. Nebunul (S.U.A., 1978) 22,40 Cocktail internațional 23,30 Actualități 23,40 Film serial. Jake și Grăsanul 0,30 Video-discoteca. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Film serial. Mazarin 17,30 Super Channel 18,00 Actualități 18,10 Pop-Magazin 18,30 Motor 19,00 Opera în capodopere 22,00 TV 5 Europe 22,35 Super Channel 22,50 Actualități.

DUMINICĂ, 19 mai. Programul 1 : 8,00 Satul (I) 9,00 Micul dejun TV 10,00 Actualități 10,10 Universal șotron 11,05 Film artistic în serial pentru copii. Fata din poveste 11,30 Lumină din lumină 12,30 Satul (II) 13,30 La fîntîna dorului 14,00 Actualități 14,10 Video-Magazin 17,30 Atlas 18,00 Știință și imaginație 18,40 Convorbiri de duminică 19,10 Film serial. Dallas 20,00 Actualități 20,40 Film artistic. Nimic sacru (S.U.A., 1937) 22,00 Duminica sportivă 22,20 Maeștrii 23,20 Show-ul de duminică 23,45 Actualități. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 TV 5 Europe 18,00 Actualități 18,10 Muzica amintirilor 18,30 Viața spirituală 19,00 Serată muzicală TV 21,30 Orașe și civilizații 22,05 TV 5 Europe 22,35 Super Channel 22,50 Actualități.

(După „PANORAMIC T.V.")

În funcție de evenimentele la zi, Radioteleviziunea își rezervă dreptul de a efectua unele modificări ale programului.

medicina LA ZI

FIZIOLOGIA ŞI LOCUL EI ÎNTRE ŞTIINŢELE MEDICALE

Întors de curînd de la o prestigioasă reuniune ştiinţifică desfăşurată în Anglia, prilej cu care a perfectat şi cîteva coordonate ale unei colaborări cu Biomedical Research Laboratory, domnul DOCTOR DOCENT MARCEL ULUITU, director al Institutului de Fiziologie Normală şi Patologică **a avut amabilitatea să prezinte pentru cititorii noştri cîteva dintre preocupările Institutului pe care-l conduce.**

— Un vechi adagiu spune că fiziologia de azi este medicina de mîine. Dacă am dori să extindem această succintă definiţie şi să precizăm locul fiziologiei între ştiinţele medicale, ce ar trebui spus cu prioritate ?

— Există un raport de interdependenţă în aprofundarea cunoaşterii ştiinţifice şi tehnice de cercetare. În acest loc a existat dintotdeauna o confluenţă a ştiinţelor, principii din unele ştiinţe constituind fundamente pentru tehnologii şi pentru interpretarea datelor pe care le obţine cercetătorul în timpul interogării naturii. Ştiinţele fiziologice s-au situat şi se situează în acest domeniu, într-o poziţie privilegiată, fiecare cercetător avînd de rezolvat mai întîi problema limbajului în interogarea naturii. Dezvoltarea tehnologică actuală permite adîncirea investigaţiei naturii şi oferă fiziologului date despre bazele elementare ale funcţiilor organismelor vii în condiţii normale, experimentate şi pe modelul natural.

— Cît de aproape sau cît de departe este Institutul dv. de „dezvoltarea tehnologică actuală" ?

— Dotarea Institutului, foarte veche, cere, impune chiar să fie modificată de aşa manieră încît dacă am în vedere doar schimbul de cercetători cu străinătatea, acesta să nu creeze dificultăţi de adaptare cercetătorilor noştri. De asemenea, rezultatele obţinute să-şi crească în acest fel competitivitatea şi să asigure garanţia preciziei necesare. Există o interdependenţă între formarea cadrelor de cercetători şi aparatură, interdependenţă pe care ar trebui s-o respectăm apelînd eventual şi la ajutor străin.

— Alte priorităţi ale Institutului ?

— Deci să insistăm puţin asupra imperativelor ce rezultă din reînfiinţarea Institutului. Pe primul loc se situează înfiinţarea unui laborator de calcul atît pentru nevoile administrative, cît mai ales pentru prelucrarea datelor obţinute în procesul de cercetare. Prelucrarea electronică a encefalogramelor sau electrocardiogramelor ar permite extrapolarea transformărilor funcţionale înregistrate în descrierea sinusoidelor şi la altele de alt tip, dat fiind faptul că fenomenele biologice sînt ciclice, se descriu de sinusoide cu o anumită repetabilitate. De asemenea ,laboratorul de calcul trebuie să fie apt să elaboreze o foaie de observaţii pentru starea clinică a bolnavului, iar cercetătorul să încerce să realizeze modelări de structuri moleculare alături de modelări de funcţii. Deci baza de calcul a institutului ar trebui să servească partea pur teoretică a cercetării de fiziologie şi de evaluare corectă a datelor. Modul de organizare al laboratorului de calcul depinde de viteza de dotare a institutului şi de capacitatea de învăţare de către cercetători a tehnicii de calcul .În egală măsură Institutul e hotărît să profite de practica în acest sens acumulată de Minister şi de centrul său de calcul. Tot în sfera precupărilor importante Institutul situează grija pentru recuperarea preocupărilor de cercetare tradiţionale, pe poziţiile actuale. Am în vedere laboratorul de culturi celulare, de fiziologie a analizatorilor (fiziologie oculară, acustică, vestibulară) de cercetări la nivel molecular şi supramolecular privind procesele de integrare neuroumorală a funcţiilor şi mecanismelor moleculare şi supramoleculare de la nivelul organelor efectoare. În atenţia Institutului stă de asemenea şi perspectiva îmbunătăţirii condiţiilor de documentare deşi pînă în momentul de faţă nu se întrevăd posibilităţi interne.

— Cercetarea şi cercetătorul reprezintă la ora actuală la noi în ţară o zonă de maximă sensibilitate. Ce întreprindeţi dv. pentru cercetătorii domeniului ?

— Mă voi limita doar la o secvenţă a problemei. Fondul de cercetători în perspectivă preocupă pe toţi fiziologii din ţară, dar pe noi în mod particular din care cauză Institutul îşi propune să selecţioneze, prin concurs, cadre tinere, pînă în 30 de ani, de specialităţile necesare, tineri apţi să dezvolte şi o activitate practică şi una de cercetare concomitent, apetitul de cercetător urmînd a fi luat în seamă după un interval suficient pentru testare. Şi toate acestea în ideea de a păstra locul privilegiat pe care îl are fiziologia, acela de a prefaţa medicina de mîine.

ECATERINA BĂTRÎNEANU

DICŢIONAR MEDICAL

VARIOLA

Maladia cea mai ucigătoare din istoria umanităţii. Mai mult, virusul variolei ar putea constitui o armă biologică redutabilă. Din acest motiv dar şi pentru a înlătura riscul infecţiei accidentale, O.M.S. a cerut distrugerea pînă în decembrie 1993 a tuturor stocurilor de virusi ai variolei. Cea mai temută maladie din istoria umanităţii, variola, a ucis, doar în 1967, potrivit datelor statistice existente, 2 milioane de persoane din cele 10 milioane bolnave în anul respectiv.

Dar, printr-un efort formidabil, coordonat de O.M.S. variola a fost eradicată total, ultimul caz înregistrat fiind raportat în octombrie 1967.

Decizia luată de O.M.S. se referă la cele cinci sute de eşantioane de virusi conservaţi, congelaţi, din laboratoarele Institutului de cercetări şi preparate virale din Moscova şi centrele de luptă împotriva maladiei din Atlanta, S.U.A.

Virusul nu va fi totuşi total dat uitării. Înainte de distrugerea stocului, cercetătorii vor determina secvenţa genetică a virusului. O.M.S. estimează că progresele recente ale biologiei moleculare permit această determinare. Analiza genetică se va face pe patru suşe virale : două africane, una asiatică şi una sud-americană. Sarcina revine cercetătorilor centrelor din Moscova şi Atlanta.

Paralel, va fi retrasă şi rezerva de vaccin antivariolic. Cu alte cuvinte, despre cea mai ucigătoare boală a tuturor timpurilor, variola, vom putea afla cîte ceva doar din... dicţionare.

Rubrică realizată de ECATERINA BĂTRÎNEANU

Îngrijiri pentru bolnavii incurabili

După cum relatează dr. Maurice Abiven într-un interviu acordat ziarului „Le Figaro", la Paris, a avut loc primul **Congres al Asociaţiei Europene de Îngrijiri Paleative**, la care au participat preşedintele Franţei, François Mitterand, şi ministrul sănătăţii, Claude Evin, manifestare ce a stîrnit un interes cu mult mai mare decît se aşteptau organizatorii şi la care s-au făcut cîteva precizări de maximă importanţă cu privire la rolul instituţiilor destinate bolnavilor ajunşi în stadiu terminal al unei boli incurabile. Precizările au fost legate în special de problema atît de controversată a euthanasiei, problemă care nu este încă suficient de clară pentru teoreticienii eticii medicale şi care generează implicaţii deosebi dramatice în planul realităţii, al micşorării suferinţelor bolnavilor „terminali".

Medicina secolului XXI, orientată în special pe prevenire dar şi pe vindecare, va trebui să-şi revizuiască concepţiile. În acest sens, dr. Abiven citează exemplul acelor „hospice movement", cunoscute în Anglia încă de acum un secol, spitale destinate bolnavilor aflaţi la sfîrşitul vieţii, şi unde, în anii '50, Cecilia Saunders a introdus toate mijloacele medicale necesare vindecării sau cel puţin ameliorării suferinţelor bolnavilor pînă în ultima clipă a vieţii lor. Mulţi moralişti obiectează, spunînd că instituţiile de îngrijiri paleative pot deveni un fel de „anticameră a euthanasiei pasive". (O definiţie a euthanasiei ar fi : provocarea deliberată a morţii printr-un gest pasiv unui bolnav care a cerut acest lucru într-o formulare clară şi în mod repetat). Respectivele instituţii nu au însă nimic comun cu euthanasia. Se pune întrebarea : a nu da unui pacient toate îngrijirile necesare şi posibile pentru a-i diminua suferinţa, nu înseamnă a practica euthanasia pasivă ?

Rolul instituţiilor de tratamente paleative este de a nu mai ascunde moartea, ba chiar de a o introduce în contextul social într-o nouă formă de abordare ; în aceste instituţii, indiferent de vîrsta pacientului şi de stadiul uneori foarte avansat al bolii, familia poate fi lîngă el cînd şi cît doreşte. După părerea dr. Abiven, îmbrăţişată de membrii participanţi la Congres, metodele şi tehnicile paleative de tratament ar trebui să devină disciplină obligatorie de studiu pentru studenţii din orice facultate de medicină sau elevii oricăror şcoli de cadre medii. Îngrijirile paleative, menite să conducă la mai buna tratare a bolnavilor incurabili, la diminuarea suferinţelor lor, presupun conexiunea între numeroase cunoştinţe medicale. Intervine totodată şi o coordonată de ordin moral : să nu vrei niciodată să provoci moartea, dorind în acelaşi timp să ajuţi, fără să prelungeşti totuşi viaţa peste limitele normalului. Şi astfel, respectul pentru fiinţa vie îmbracă o formă de umanism. Este o cerinţă a prezentului, dar şi a viitorului.

Dr. AUREL ROSIN

Trusă de salvare

După cutremurul tragic care a avut loc în Armenia, a devenit clar faptul că personalul de salvare trebuie să fie nu numai bine instruit şi organizat ci şi dotat din punct de vedere tehnic la cel mai înalt nivel. O asemenea dotare — portativă, autonomă şi cu o mare putere de acţionare — s-a dovedit necesară şi pentru efectuarea operaţiilor de salvare în cazul accidentelor rutiere, al catastrofelor feroviare sau după producerea exploziilor sau incendiilor.

Specialiştii Centrului ştiinţific şi de pro-

ducţie „Fondul intelectual" din URSS au realizat un set de dispozitive speciale N S — I", destinat personalului de salvare, care satisface cele mai înalte cerinţe. Lotul de dispozitive se compune dintr-o pompă hidraulică cu acţionare manuală şi două adaosuri ; o foarfecă şi un vinci. Aplicînd la maneta pompei o forţă de 37 kg., se poate obţine la vinci un efort de 1,2 tone la o cursă de lucru de 49 cm. Cu acelaşi efort foarfecele reuseşte să taie bare de armătură cu diametrul de 2 cm. sau stîlpii care susţin acoperişul automobilului. Presiunea lichidului în sistemul hidraulic este de 630 atmosfere iar greutatea întregii truse nu depăşeşte 35 Kg. Cu aceste dispozitive se poate lucra la temperaturi cuprinse între —20 şi +50° Celsius.

Record de viteză

Stan Barret poate fi considerat, fără nici o îndoială, omul care a atins cea mai mare viteză cu un vehicul terestru !

El a depăşit toate aşteptările, atingînd cu vehiculul său cu trei roţi incredibila viteză de 1 183 kilometri pe oră ceea ce a făcut din el ... şoferul cel mai rapid din lume, reuşind printre altele chiar să „spargă" bariera sonică.

Stan Barret lucrează, de fapt, ca specialist în industria cinematografică la Hollywood, are 36 de ani, iar vehiculul pe care îl conduce, numit „Budweiser Rocket" a fost proiectat cu ajutorul unui alt specialist în cinematografie, Hal Needham şi al unui inginer de avioane, Bill Frederick.

„Budweiser Rocket", „împinsă" de o rachetă Sidewindler, s-a lansat ca un meteorit prin deşertul californian Mojave în cursa sa pentru record.

La sfîrşitul extraordinarei sale experienţe, Stan Barret declara :

„Cel mai rău a fost cînd s-a deschis paraşuta pentru decelerare. Mi se părea că totul inclusiv automobilul, se comprima ca un acordeon." **(M.D.)**

Reţeta săptămînii

PLĂCINTĂ CU CIUPERCI

Dată fiind abundenţa de ciuperci de pe piaţă vă propunem un aperitiv gustos şi aspectuos :

Aluatul 200 g făină, 200 g unt sau margarină, 150 g brînză de vaci, 2—3 ouă întregi, un praf de sare. Se frămîntă totul şi se lasă în frigider 2—3 ore.

Ciupercile : 1/2 kg ciuperci se spală bine, se curăţă, se taie mărunt cu tot cu codiţe şi se călesc pe foc moale cu 2—3 legături de ceapă verde tăiată fin. Cînd sînt gata se adaugă una-două legături de mărar tocat şi 5—6 ouă întregi.

Din aluatul pregătit se întinde o foaie puţin mai subţire decît un centimetru. Se îmbracă o tavă lungă de chec lăsînd marginile să atîrne în afară. Se tapetează foaia pe dinăuntru cu felii de caşcaval subţiri şi se toarnă ciupercile. Se împătureşte foaia deasupra, acoperind compoziţia. Se coace la foc potrivit şi, cînd e gata, se răstoarnă pe un platou lung, eventual pe un pat de salată verde.

Se garniseşte cu caşcaval ras şi felii de ridiche.

Se poate servi caldă sau rece după preferinţă.

IRINA STOICA

Psiho-test

RĂSPUNS LA TEXTUL PUBLICAT ÎN PAGINA 15

De la 0 la 11 puncte : Nu faceţi parte dintre acei oameni pe care stresul îi face activi şi dinamici. Dimpotrivă. Situaţiile excepţionale vă epuizează de la început ,vă extrag toată energia. Resimţiţi supraîncărcarea muncii dv. ca o greutate care vă sfărîmă şi aveţi mereu impresia că evenimentele vă depăşesc. **Sfatul psihologului :** Păstraţi-vă sîngele rece. Nimeni nu vă cere să faceţi totul imediat.

De la 12 la 23 puncte : Nu vă place să fiţi deranjaţi de imperative externe, de întîrzieri etc. Dimpotrivă, numai într-o atmosferă calmă şi fără tensiuni sînteţi foarte productiv. Stresul vă face nervos, vă alungă tonusul. Imediat cum vă veţi adapta la noua situaţie, veţi regăsi energia şi eficacitatea. **Sfatul psihologului :** Trebuie să ajungeţi la situaţia în care experienţele bune să vă încurajeze. Stresul nu are decît părţi proaste.

De la 24 la 35 de puncte : Toate încercările excepţionale sînt pentru dv. o provocare pe care o acceptaţi cu plăcere şi cu inima uşoară. Sînteţi capabil să ajungeţi la o supraîncărcare în muncă şi cu toate acestea fără să fiţi copleşit de stres. Sigur, vor apărea şi tensiuni, dar nu sînteţi dintre aceia care se dau bătuţi. Chiar şi în situaţiile de enervare, vă simţiţi mîndru că ştiţi a controla şi depăşi toate situaţiile dificile. **Sfatul psihologului :** Susţineţi-i şi pe alţii în momentele de stres, pentru a-i ajuta să depăşească momentul.

De la 36 de puncte în sus : Nu vă simţiţi bine decît cînd sînteţi ocupat pînă peste cap cu munca. Căutaţi greutăţile şi situaţiile dificile pentru a vă demonstra dumneavoastră însivă, dar şi altora, calităţile excepţionale. Pare că aveţi nevoie de un minimum de tensiune. Vă supraîncărcaţi conştient cu muncă pentru că stresul este pentru dv. ca un drog. **Sfatul psihologului :** Atenţie la supradoză ! Ofăriţi-vă şi momente de pauză pentru a vă reface energia.

întîmplări adevărate

Tancuri la... domiciliu

În fiecare dimineață, Antonio Tomba, fost combatant al luptelor care s-au purtat în nordul Africii în timpul celui de-al doilea război mondial, își face prima lui plimbare în garajul din curtea sa. Să nu vă închipuiți cumva că este preocupat de starea automobilului său (pe care de altfel nici nu-l posedă). Tomba deschide larg ușile garajului și cu o cîrpă începe să șteargă praful adunat pe cele trei... tancuri aflate acolo ! Și nici să nu credeți că le-a „moștenit" sau eventual sustras. În nici un caz, prezumția nu rezistă. Pur și simplu Antonio Tomba le-a construit cu mîinile sale ! De unde a adunat piesele necesare este foarte greu de închipuit. De la o hală de vechituri, de la un depozit militar unde erau pregătite pentru casare, în hale de fier vechi, a mai meșterit piese și cu mîinile sale, în fine, după o muncă care a necesitat o voință de fier, căutări nesfîrșite,

și-a îndeplinit visul reconstruind după cîțiva ani, trei exemplare de tancuri cu caracteristicile specifice modelelor din anii în care acestea erau în vogă. Este foarte mîndru de reușita sa și nu împiedică pe nimeni să-i vadă mica lui expoziție. „Am dedicat această singulară colecție în memoria militarilor italieni morți în luptele din deșerturile din Africa", declară el.

Jocul cu șerpii

Cine afirmă că șerpii sînt periculoși și nesociabili ? S-a ajuns la concluzia că (pentru cei care posedă o grădină), ei pot fi considerați ca orice animal domestic.

De aceeași părere este și Jörg Reinencke, un tînăr în vîrstă de 27 de ani care locuiește în localitatea Franckfurt (Germania) pentru care creșterea și colecționarea acestor reptile a devenit o adevărată pasiune. După afirmațiile sale, șerpii sînt animale foarte afectuoase și chiar recunoscătoare acelor stăpîni care au grijă de ele. El exemplifică această apreciere și după felul cum ele se joacă atît cu el cît și cu fetița sa, Jennifer, și soția Petra. Se pare însă că o asemenea pasiune pentru această specie de animale nu prea este agreată de prea mulți amatori...

Ca pe pista de asfalt

Nu de mult, la Roma s-a deschis o expoziție (anuală) rezervată producătorilor de flipere și video-jocuri inedite. Aflată la cea de a 18-a ediție, expoziția s-a bucurat de un imens succes nu numai în

rîndul copiilor și tineretului, dar și a oamenilor mai în vîrstă care nu-și refuză plăcerea participării la asemenea jocuri distractive. Un succes deosebit l-a realizat fabrica „Enada", prin prezentarea noului joc denumit „Rider". Fotografia de jos, stînga vă va ajuta să înțelegeți mai bine în ce constă noul video-joc. Amatorii se așază pe o motocicletă care, evident, în momentul oportun, se află în funcțiune, putîndu-se înclina în ambele părți, dar care... stă pe loc. Cel care o „conduce" are în fața lui un ecran care înfățișează o pistă de concurs (care, după cum se știe are un parcurs întortocheat). Cel care „conduce" motocicleta încearcă desigur plăcerea de a fi un prezumtiv campion care-și încearcă talentul de-a lungul dificilului traseu și chiar dacă comite pe drum o greșeală de conducere, evident nu are nimic de suferit dar ecranul înregistrează automat lipsa de reacție în fața dificultăților ivite pe neașteptate. Cine obține cele mai puține „puncte rele" se poate considera pe jumătate un campion.

O salată pentru zece mii persoane

Doi bucătari spanioli, Pedro Larumbe și Tomas Serranza, au dorit foarte mult ca numele lor să figureze în viitoarea ediție a „Cărții recordurilor" (Guinness Book). În acest scop și-au propus să confecționeze cea mai mare salată din lume, care în final a cîntărit peste două tone. Au folosit diverse produse : 300 kilograme de ulei, 300 kilograme de roșii, 150 kilograme de ardei, 75 kilograme de ceapă și sparanghel. Salata a fost prezentată în fața unei comisii de omologare, într-un vas de oțel inoxidabil, cu un diametru de cinci metri. 10 000 de persoane au apreciat calitatea produsului...

„Doriți o cameră cu pisici ? Poftiți cheia!"

Călătorii care doresc să petreacă o noapte la hotelul „Anderson House" din localitatea Wabaska (Minnesota), au posibilitatea să rețină o cameră cu... pisici. Hotelul dispune de șapte pisici de rasă deosebită pe care le poate pune la dispoziția celor care le solicită. S-ar putea crede că această formulă constituie cumva o inovație cu caracter de reclamă. Nicidecum, hotelul practică acest sistem de peste 15 ani și clienții s-au obișnuit (în principiu este vorba de persoane singure), să-și petreacă timpul alături de frumoasele feline. De cînd John Hall, proprietarul hotelului, a făcut publică inițiativa sa, cele 51 de camere sînt în permanență ocupate și chiar rețin cu mult timp înainte. Evident, pisicile sînt menținute într-o stare de curățenie exemplară, li se oferă mîncarea în farfurii speciale, iar lădițele care le adăpostesc sînt foarte îngrijite. Mai interesant este faptul că unii oaspeți preferă anumite pisici ! În raport cu succesul financiar pe care-l înregistrează, John Hall și-a propus să extindă numărul felinelor cu cîteva exemplare din rasele cele mai frumoase și docile.

SPORT UNIVERS

Care au fost cei mai buni fotbaliști din ultimii 25 de ani?

Acesta este titlul anchetei organizate de **Asociația cultural-sportivă independentă „CONCORDIA ROMÂNĂ"** și la care vă invită să participați. În acest scop opțiunile dumneavoastră sînt așteptate pe adresa Asociației, localitatea **Caracal, str. Plevnei nr. 37, județ Olt, cod 0890**, cu mențiunea că răspunsurile dv. referitoare la **cei mai buni 20 de fotbaliști români în ultimii 25 de ani** trebuie să sosească la adresa amintită, pînă pe **20 mai** a.c.

Dar lucrurile nu se opresc aici.

Asociația cultural-sportivă independentă „CONCORDIA ROMÂNĂ", cu concursul Departamentului Sport al Televiziunii Române, organizează pe **30 iunie 1991**, pe Stadionul Olimpic din Capitală, spectacolul extraordinar „SPORT, MUZICĂ, UMOR", cu participarea unor vedete ale stadionului, scenei și ecranului. Cu acest prilej se va disputa un interesant meci de fotbal între selecționatele **România '70** și **România '90**. În pauza meciului va avea loc premierea celor mai buni 20 de fotbaliști români din ultimii 25 de ani, desemnați în urma anchetei de care aminteam mai înainte.

O parte din **încasările** acestui spectacol vor fi donate Casei de copii nr. 2 din București și Căminului de bătrîni Străulești. O acțiune frumoasă, o anchetă interesantă la care vom participa și noi și la care vă invităm să participați și dumneavoastră.

DUPĂ PRIMA MANȘĂ A SEMIFINALELOR. Miercuri, în prima manșă a semifinalelor „Cupei României" la fotbal, **Universitatea Craiova** a întrecut categoric pe **Unirea Alba Iulia** (locul 8 în Divizia B), scor 4—0, în vreme ce **F. C. Bacău** a ținut în șah etern pe **F. C. Inter Sibiu**, într-un meci anost, fără goluri. Se profilează, deci, o finală „U" Craiova (care n-are cum pierde partida retur), — F. C. Bacău, dacă băcăuanii își vor fructifica avantajul terenului. Întrebarea este alta : va reuși anul acesta Universitatea Craiova eventul Campionat-Cupă ?

ANIVERSARE. S-au împlinit marți, 7 mai, 5 ani de la Finala Cupei Campionilor Europeni de la Sevilla, finală pe care **Steaua** o cîștiga pentru prima oară în istoria fotbalului românesc. Eroul acelei zile a fost incontestabil **Helmuth Duckadam**, portarul care a stabilit atunci un adevărat record mondial, acela de a fi apărat 4 lovituri de la 11 m într-o competiție oficială. Nu știm dacă el figurează în Guinness Book, dar cu siguranță va figura în **Cartea Recordurilor Naționale** pe care revista noastră intenționează să o editeze. După 5 ani, Duckadam a rămas același om modest, echilibrat și... tenace, deși cam departe de București. În schimb, nu același lucru se poate spune despre echipa **Steaua**, care, după ce a rămas fără cei mai buni jucători ai săi, a ajuns în situația incredibilă de a fi eliminată din **Cupa României** de o divizionară B și de a lupta din răsputeri pentru a reuși măcar [illegible] campionatului intern. Despre **Dinamo** ce să mai spunem, echipa din Ștefan cel Mare se luptă cu **Poli Timișoara** pentru un loc pe podium. Sînt însă de acord că vine un moment al adevărului, el a venit de fapt, în care fiecare echipă și jucător să aibă coroana pe care o merită. Epoca încoronărilor în cabinete a trecut.

DUPĂ 16 ANI, O MEDALIE. S-au încheiat Campionatele Mondiale de tenis de masă din Japonia, competiție în care România a înregistrat, după 16 ani, o medalie. Cuplul mixt **Otilia Bădescu — Mihai Creangă** a reușit să treacă, în ultima partidă, de coreenii Chu Kyo Sing și Kim Hye Yong, scor clar, 3—0 și să intre în posesia medaliei de bronz. Felicitări în primul rînd Otiliei Bădescu, o jucătoare care dovedește că este cel mai bun produs al tenisului de masă românesc.

AM EVITAT RETROGRADAREA. Trecînd pe terenul de zgură să amintim și performanța tenismenilor noștri de Cupă Davis care vineri și sîmbătă au reușit să evite o retrogradare, întrecînd, în final, echipa similară a Irlandei cu 5—0. Trebuie remarcat faptul că în echipa noastră a evoluat un debutant, mă refer la **Andrei Pavel**, despre care am mai scris și cu ocazia primului Turneu Satelit din țara noastră, cel care a cîștigat partida din prima zi, împotriva lui Owen Casey, netezind astfel drumul spre evitarea retrogradării din prima grupă valorică. Am fost pe teren și l-am văzut și duminică, atunci cînd se cunoșteau deja învingătorii, și cînd a cîștigat partida cu Peter Wright. Mi-au displăcut însă unele inexactități (să le spunem așa) ale arbitrilor de linie, greșeli de apreciere a unor mingi, care puteau să lipsească, cu atît mai mult cu cît România era deja cîștigătoare după primele două zile. Deci, am evitat retrogradarea, pe cînd vom ataca și vîrful piramidei ? Ochiul de profesionist al lui **Ion Țiriac** a văzut poate ceva, probabil că el întrevede și acest moment atît de așteptat.

GEORGE CUȘNARENCU

Cînd ați rîs ultima oară?

— Domnule director, cum vă imaginați secretara ideală ?

— Să aibă vîrsta de 20 de ani și 30 de ani vechime în specialitate.

— Am chemat pe rînd în biroul meu, explică directorul, trei candidate pentru postul de secretară, rămas liber, și le-am întrebat doar... cu cît este egal doi și cu doi.

Prima mi-a răspuns 22, a doua 5, iar ultima 4.

— Și totuși, pe care ați angajat-o ? întreabă subalternul.

— Pe a doua, răspunse directorul, pentru că avea niște picioare...

Tînărul inginer era deseori văzut venind la serviciu în ținută neglijentă.

— De ce umbli așa de neglijent spuse directorul. Eu sînt om în vîrstă și în fiecare dimineață ies în balcon și îmi perii hainele cu grijă.

Tu de ce nu procedezi la fel ?

— Să vedeți, domnule director, eu locuiesc la mansardă și n-am balcon ! ! !

— Dormi, Popescule ? Dormi ?

— Imposibil, domnule director !

Visez la un proiect de rentabilizare a muncii în birouri.

Directorul e foarte supărat pe un funcționar.

— Bine, domnule Popescu, ți-am dat acum o lună să-mi faci lucrarea asta și văd că n-ai făcut nimic. Ce înseamnă neglijența asta ?

— Am uitat domnule director.

— Ai uitat, ai uitat...

Ce-ai spune da-aș uitat și eu să-ți dau salariul ?

— V-aș atrage imediat atenția. N-aș aștepta o lună ca pe urmă să fac scandal, cum faceți dumneavoastră !

Culese, auzite și pățite de
DUMITRU VASI-ȘOIMOSANU

verificati-vă cunostintele

PLOAIA ARTIFICIALĂ

Ştefania Mărăcineanu s-a născut la 18 iunie 1881, avînd o copilărie chinuită, din diverse motive familiare. În 1910 a obţinut licenţa în ştiinţe fizico-chimice, în Bucureşti, iar curînd a fost numită profesoară de fizico-chimice la Şcoala Centrală de fete din Bucureşti, fostă cu cîţiva ani în urmă „Zoia Kosmodemianskaia". După primul război mondial a plecat în Franţa, pentru o specializare, unde, la Paris, a lucrat în laboratorul Mariei Curie, la Institutul Radiului şi apoi, la Observatorul Astronomic de la Meudon. În acel timp, între 1919—1930, a publicat numeroase lucrări în reviste ştiinţifice prestigioase.

În 1925 a revenit la Bucureşti, fiind numită asistentă la Facultatea de Ştiinţe din Bucureşti.

Cu această ocazie, datorită unui premiu, destul de mare, la acea vreme, Ştefania a investit toţi banii primiţi în înfiinţarea unui laborator de radioactivitate, dotat cu cele mai noi aparate ale acelor vremuri, la Facultatea de fizico-chimice din Bucureşti.

Ceva mai tîrziu, am cunoscut-o şi eu, personal, colaborînd într-o oarecare măsură în domeniul ploii artificiale. Era o fiinţă micuţă, foarte activă şi dinamică şi, niciodată cu nasul pe sus.. Ea a lucrat ani de zile în laboratoarele faimoşilor Marie şi Pierre Curie, la Paris.

Dar toate acestea au reprezentat numai o parte din activitatea Ştefaniei.

Mai departe, în memoria ei, vă propunem o serie de întrebări :

1. Ce opinii au avut Marie Curie şi soţul ei, Pierre Curie, în perioada cînd Ştefania a lucrat în laboratoarele lor de la Paris, despre activitatea ei ?
2. Ce a descoperit în 1924, Ştefania, în cadrul tezei sale de doctorat ?
3. Cînd şi după cîţi ani, Frédéric şi Iréne Joliot-Curie au redescoperit ceea ce Ştefania descoperise anterior ?
4. Care a fost de fapt una din descoperirile importante ale cercetătoarei române ?
5. În afară de cercetările legate de ploaia artificială, Ştefania a descoperit legătura între cutremurele de pămînt şi alte fenomene. Ce ştiţi despre aceste cercetări ?

Ing. LIVIU MACOVEANU

(Răspunsul în numărul viitor)

RĂSPUNSUL LA ÎNTREBAREA PUBLICATĂ ÎN NUMĂRUL TRECUT

DIN ISTORIA FILMULUI

1. Aproximativ în secolul IV î.e.n., în Egiptul antic, pe vremea faraonilor.

2. În 1816, Nicéphore Nièpce şi în 1826 pictorul Louis Jacques Mandé Daguerre. În 1828, Nièppe şi Daguerre au încheiat un contract de colaborare şi, după moartea lui Nièpce, din 1839, imaginile fotografice sînt cunoscute sub denumirea de „dagherotipii".

3. Lanterna magică, a cărei realizare este atribuită călugărului german Kircher, care a trăit în secolul 17, perfecţionată ulterior de englezul Robertson, ce a introdus un sistem de lentile.

4. Edison şi Dickson, în 1890, au înregistrat imagini pe o bandă de celuloid lată de 35 mm, prevăzută cu perforaţii laterale, folosind un aparat inventat de ei, numit „kinetograf". Reproducerea se realiza pe un aparat, numit „kinetoscop", care însă permitea urmărirea imaginilor printr-un vizor, doar pentru o singură persoană. Kinetoscopul a fost brevetat în 1891 şi lansat pe piaţă în 1893.

5. Primul spectacol cinematografic cu public, a fost prezentat la 28 decembrie 1895, în sala „Salonul Indian" de la „Grand Café" de pe Bulevardul Capucinilor nr. 14, din Paris, de către fraţii Auguste Lumière (1862—1954) şi Louis Lumière (1864—1948). Sala avea doar 126 locuri iar proiecţia dura 20 minute. Louis Lumière a inventat şi ecranul gigant şi pelicula color, fiind şi strămoşul cinematografului panoramic etc.

6. Englezul W. Duddel şi germanul E. Ruhmer în 1900,

7. Francezul Eugene Lauste, Haines şi J. Saint-Vincent Pletts, în 1906.

8. La „Palace Theatre" la Londra, în 1903.

9. În 1940, inginerul Semion Ivanov, din U.R.S.S., perfecţionat în 1948.

10. Inventarea celulei fotoelectrice în secolul 19, de fizicianul rus Stoletov şi a tubului electronic, de fizicianul american Lee de Forest, în 1906.

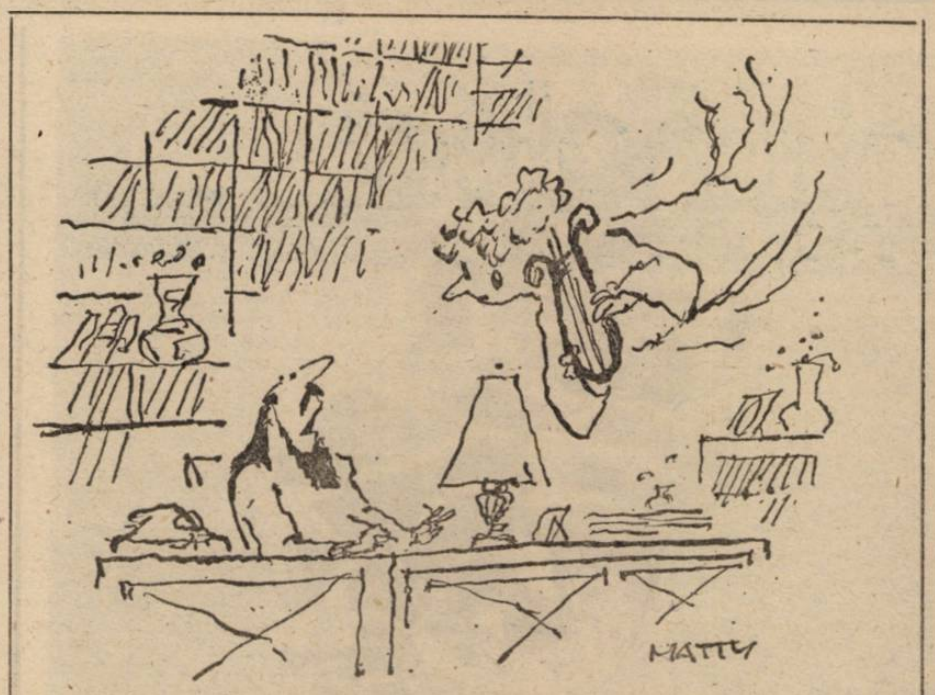

— Nu te-am chemat pentru vreun poem. Vreau o idee pentru un discurs parlamentar...

Psiho-test

● Rezolvarea unor probleme complexe ivite în viaţă, înfruntarea dificultăţilor, pentru mulţi aceasta reprezintă o luptă continuă. Aceşti oameni sînt şi cei care dau cel mai mult din ei înşişi, alţii, dimpotrivă, sînt striviţi de cele mai mici schimbări, sînt incapabili să facă faţă dificultăţilor. Dumneavoastră, stimaţi cititori, cum faceţi faţă acestor probleme ale vieţii ? O evaluare mai exactă v-o oferă acest test psihologic.

A

1) Care din cele două fotografii degajă mai multă melancolie ?
a) Foto 1 . . 4 ; b) Foto 2 . . 1
2) Care din cele două fotografii vă inspiră mai mult o ambianţă posibilă ?
a) Foto 1 . . 1 ; b) Foto 2 . . 4

1

2

B

1) Ce fotografie, din cele ce urmează preferaţi ?

a) Foto 1 . . 4 ; b) Foto 2 . . 1
2) Care din cele două fotografii vă face mai mult să vă gîndiţi la o fabulă ?
a) Foto 1 . . 1 ; b) Foto 2 . . 4

C

1) Cineva vrea să vă vorbească între patru ochi. Vă displace acest lucru ?
a) DA . . 0 ; b) Citeodată . . 2 ; c) NU . . 4
2) Vă reîntoarceţi din străinătate cu mai multe mărfuri decît cele permise la vamă. Le declaraţi ?
a) Bineînţeles . . 0 ; b) Depinde de situaţie . . 2 ; c) Aştept să fiu întrebat . . 4.
3) Cineva vă încredinţează o sarcină foarte importantă, dar şi foarte grea. Ce resimţiţi ?
a) Mîndrie faţă de încrederea acordată . . 4 ; b) Teama de a nu fi la înălţime . . 0 ; Un amestec de aceste două sentimente . . 2.
4) Aveţi o activitate favorită de petrecere a timpului liber ?
a) Nu, nu am timp liber . . 0 ; b) Da, iau treaba asta în mod serios . . 4 ; c) Am mai multe ocupaţii care sînt privilegiate . . 2.
5) Aveţi o discuţie palpitană. Telefonul sună iarăşi. Răspundeţi cu o voce enervată ?
a) Nu, cel care sună nu poate şti ce am mai suportat pînă atunci . . 4 ; b) E posibil . . 1.
6) Sînteţi obosit la sfîrşitul unei zile de muncă. Cineva vă invită la o plimbare. Ce faceţi ?
a) Prefer să mă odihnesc . . 0 ; b) Îmi place să fiu chemat . . 4 ; c) Depinde cine mă invită . . 2.

Rezultate

Faceţi totalul punctelor pentru cele trei secţiuni ale testului (A.B.C.) şi iată interpretarea psihologului. (O găsiţi în pagina 13).

CRONICA modei

Fantezie pentru cocktail

Celebra casă Christian Dior propune, în continuare, farmecul romantic. În imagine, o rochie de o seducătoare frivolitate, deşi e construită pe baza elementelor specifice vestimentaţiei... copilăriei. Şocante sînt îndeosebi fundele supradimensionate, care o decorează. Mătasea neagră din care sînt realizate contrastează plăcut cu albul strălucitor al rochiei din tafta. O pălărie de un galben pai, deosebit de tandru, completează farmecul creaţiei semnate de Christian Dior. (A.P.)

INTERMEZZO DE PRIMĂVARĂ

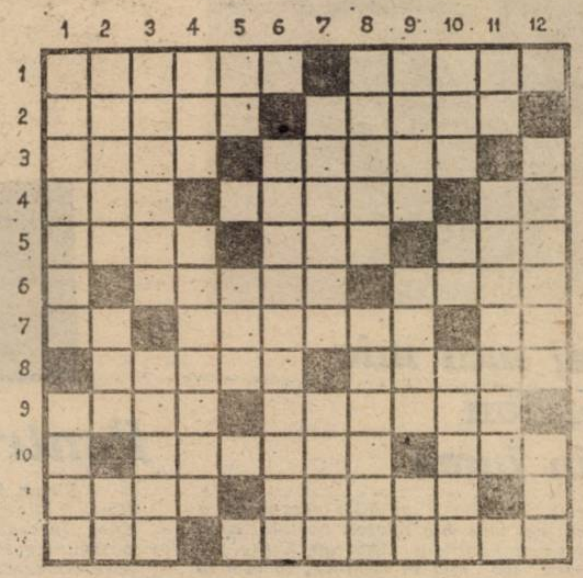

ORIZONTAL : 1) Poetă, autoarea poeziei „Fruct nou" (1900—1970) — O altă poetă contemporană din creaţia căreia amintim poezia „Primăvara-n cring" (Maria) 2) A solicita — Compozitor român autorul melodiei „Valsul primăverii" din opera „Povestea anotimpurilor" (Elly) 3) Primăvara se trezesc din hibernare — Compozitor contemporan autorul melodiei „La ogor de primăvară" (Ion) 4) Ac de tricotat — Pulberea galbenă a staminelor — Gen ! 5) Conservant — Compozitor argentinian — Dinsele 6) Sculptor francez autorul lucrării intitulată „Primăvara" (Auguste) — Boltă susţinută de coloane (arhit) 7) La intrare în sat ! — Poet şi prozator român contemporan autorul romanului „Ciudata mişcare a inimii în aprilie" (Platon) — Cerc gol ! 8) Imită zgomotul făcut de un obiect în cădere — Compozitor, autorul piesei corale „Memoria primăverii" (Dan) 9) Gustul pelinului — Poet rus autorul poeziei „Primăvara" (Serghei) 10) Verdeaţă de primăvară — Se încarcă primăvara cu flori 11) Aşezare urbană — „...de primăvară" poezie din creaţia lui G. Bacovia 12) Rezultat în urma culesului — Somnambuli.

VERTICAL : 1) Prozator şi eseist francez, autorul povestirii „Violete de mierceuri" (André) — „Primăvara...", poezie de Iancu Văcărescu (neart.) 2) Staţionat — Atmosferă (pres.) — Apar primele roze ! 3) Scriitor contemporan autorul romanului „Primăvara în Ţara fagilor" (Iuliac" (Theodor) — Romancier norvegian — Victor Tulbure 10) Naş (mold.) — Într-un ceas ! — A scoate sunete scurte, guturale 11) În mijlocul lunii ! — Arbust decorativ cu flori albastre sau violete 12) Genial compozitor român autorul cîntecului „Foaie verde, ghiocel" (George) — Cea mai frumoasă lună a primăverii.

CUVINTE RARE : RIP, DAIS, ATM, ILI, DUUN, NAN.

IOAN MAIER
Tîrgu-Mureş

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

INVITAŢIE LA DANS

ORIZONTAL : Le Moulin de la — Enescu — Liszt — C — D — Oal — Nt — S — Tarantela — I — Iser — Inima ta — Aţă — S — TR — Rau — Da — Pal — Actor — Esar — At — La — A — De simbătă — Ss — Aain — Attila — Nr. — Tărăneşti — Sari — Ara — Aur

POŞTA REBUS

Lavrian Buture — Bacău : am reţinut cele cinci careuri trimise
Marian Mitroi — Drobeta Turnu Severin : de regulă, nu publicăm careuri fără temă dar avînd în vedere că ai doar 14 ani şi că grila careului „Enciclopedie" este corectă, l-am reţinut în vederea publicării. Baftă la examen !

MARIAN MINCULESCU

AŞA A FOST CÎNDVA

Anomaliile magnetice de mare lungime ale undei detectate de sateliții POGO și MAGSAT se datorează variațiilor de magnetizare ale crustei profunde și fără îndoială ale părții superioare a mantalei terestre. Aceste variații pot fi produse de încălziri locale ale scoarței terestre, care determină pierderea de către roci a proprietăților feromagnetice. Transformările metamorfice produse în timpul marilor faze tectonice de coliziune și formare a lanțurilor muntoase au antrenat, în egală măsură, variații ale proprietăților magnetice ale rocilor crustei. În imagine, continente adunate în poziția relativă pe care o aveau înainte de dispersia Pangeei, fenomen datorat deschiderii Oceanului Atlantic și Oceanului Indian. Anomaliile magnetice se dispuneau în largi centuri continue, ceea ce le sugerează specialiștilor că aceste anomalii există de mai bine de 200 milioane de ani.

În beneficiul turiștilor

De obicei, marile noutăți de ordin electronic ne sosesc din Japonia. Iată că o firmă engleză a realizat, la rîndul său, o interesantă invenție. În Anglia s-au pus la dispoziția turiștilor străini noi planșe ale orașului Londra însoțite de niște creioane speciale care permit găsirea imediată a indicațiilor necesare prin simpla apăsare a lor pe punctul căutat pe planșă. Invenția a fost primită și acceptată cu entuziasm de turiștii de peste hotare.

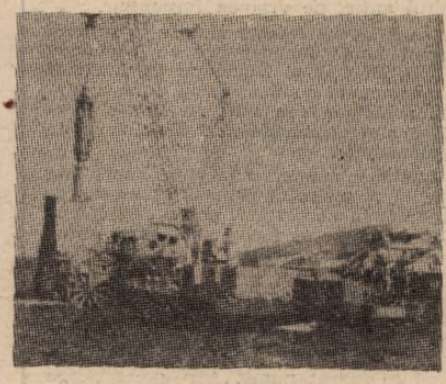

Ciocan-bătător submarin

Un nou sistem de înfigere a piloniilor în solul submarin, pus la punct de specialiști germani, permite o implantare a acestora chiar și la adîncime de 1 000 m. Este un record în materie, demn de a fi înscris la loc de frunte și în „Guinness Book". Și drept urmare, instalațiile de extragere a petrolului și gazului metan din subsolul submarin vor înainta și mai mult în larg, către adîncimi tot mai mari. Noul ciocan-bătător, rod al creației specialiștilor uzinelor germane MENCK, consumă mai puțină energie decît sistemele clasice, deoarece generatorul de energie poate fi coborît în adîncuri. Sistemele hidraulice tradiționale sînt alimentate cu energie de pe nave. Lungimea cablurilor prin care se transmite energia cauzează, în mod inevitabil, pierderi considerabile de energie. Testele efectuate în Marea Nordului cu noul ciocan-bătător vor fi completate cu cele din Golful Mexic.

■ În S.U.A. se proiectează o serie de motoare în miniatură care, cu o grosime de 100 microni și în care roțile dințate minuscule vor constitui părțile componente.

■ 100 milioane de metri cubi de lemn din totalitatea suprafețelor de păduri din Europa au fost distruse de furtunile care au bîntuit continentul între 25 ianuarie — 11 februarie 1990.

■ O nouă tehnică de depunere industrială a cvasicristalelor pe suprafața unor ustensile destinate prăjirii alimentelor a fost pusă la punct în Franța. Ea permite reducerea timpului de prăjire de zece ori a diferitelor alimente.

CALEIDOSCOP magazin

Cel mai mic telefon din lume

Firma Toshiba a anunțat recent că a realizat cel mai mic telefon portabil care satisface standardele Statelor Unite. El măsoară 165 mm în lungime, 56 mm în lățime și doar 18 mm grosime și cîntărește 296 grame. Alimentarea sa se face cu o baterie refolosibilă cu nichel-cadmiu.

Noul telefon celular, care satisface standardele americane pentru telefoanele de serviciu mobile, va fi comercializat doar în SUA. El va fi distribuit de către Audiovox Corp., care deține 18% din piața americană de telefoane celulare mobile. Primele exporturi ale firmei Toshiba către SUA vor începe în luna iunie.

Radiografie fără film

Filmul radiologic a dobîndit un concurent: sistemul ecranului cu memorie. Inginerii firmei elvețiene Siemens-Albis au pus la punct un procedeu radiografic fără film, numit Digiscan. În locul unei pelicule supusă radiației X și care necesită o developare, caseta de luat vederi conține o „filă" specială, acoperită cu o substanță fluorescentă. Imaginea radiologică formată pe această „filă" este luminată punct cu punct de un laser și „transferată", sub forma informațiilor numerice, unei memorii electronice. O dată înregistrată, imaginea poate fi repetată ori de cîte ori este nevoie. Noua metodă presupune o doză de iradiere inferioară celei utilizate la filmele radiologice. Sistemul Digiscan oferă și medicului numeroase posibilități de tratare a cliseului: mărimea detaliilor, accentuarea contururilor, modularea contrastelor...

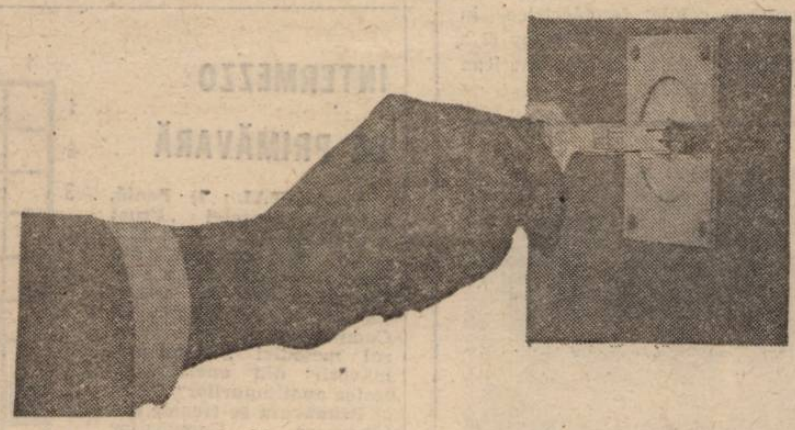

Pentru locuințele noastre...

Firma franceză „Vak" Pe baza brevetului noilor fișe de memorie concepute de Roland Moreno, a realizat și a început comercializarea unei chei ce nu poate fi reprodusă. Incasabilă și practic fără limită de uzură nouă chei se integrează într-un dispozitiv electric care condiționează funcționarea unei broaște (încuietori) electronice care conectată la o imprimantă poate să înregistreze orice acces cu numărul cheii zi și noapte!

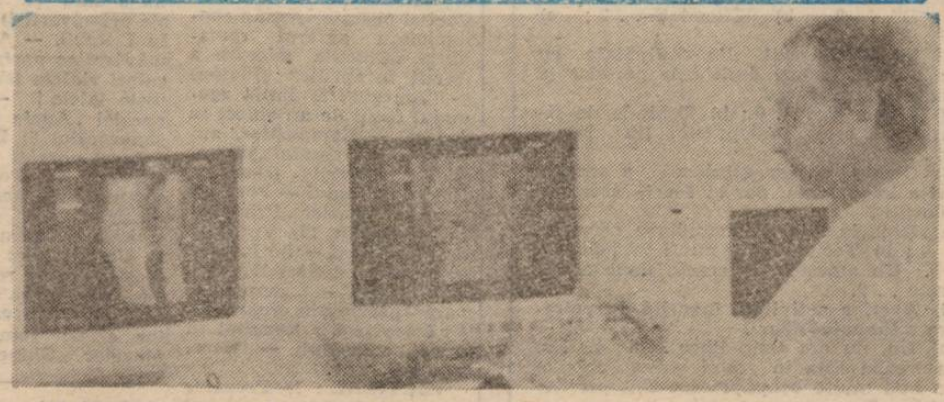

TELEGRAME

■ La Bordeaux (Franța) sistemul de conducere a traficului „Gertrude" realizează, în comparație cu sistemul manual de programare a semafoarelor, o economie de timp de 30 la sută pentru vehiculele particulare și o creștere a vitezei autobuzelor cu 7 la sută în orele de trafic redus și cu 35 la sută în orele de vîrf.

■ Cea mai mare parte a sistemelor actuale de coordonare a traficului urban se bazează pe metode de optimizare a fluxului rutier. Acestea — Transyt în Marea Britanie, Sigop III în S.U.A. sau Vero în R.F.G. — realizează coordonarea între intersecții fără intervenția umană.

■ Sao Paolo număra în 1930 un milion de locuitori pe o suprafață de 150 km.p. În 1962 se ajunge la 4 milioane locuitori pe o arie de 750 kmp., iar 18 ani mai tîrziu la peste 12 milioane locuitori pe 1 400 km.p.

■ Criza transporturilor urbane pe care o traversează țările în curs de dezvoltare este o consecință a unei crize mai largi a modelului de dezvoltare a lumii a treia propus de țările industrializate.

■ 3,4 miliarde din cei 5,3 miliarde de locuitori ai globului sînt nevoiți să se descurce zilnic cu numai 50 litri de apă. Este o șeptime din cantitatea de apă pe care un american o consumă cotidian.

■ La Beijing, marea metropolă chineză, o treime din fîntîni au secat și pînza freatică scade cu 2 metri anual în subsolul capitalei R.P. Chineze.

■ Din 1987 pînă în 1980, rezervele globale de grîu ale omenirii au scăzut de la echivalentul a 101 zile la 54 de zile.

■ Lipidele constituie peste jumătate din greutatea creierului. Schimbările dintre neuroni depind în mare parte de integritatea acestor elemente constitutive ale membranelor celulare.

CEMI SRL

COMITETUL DIRECTOR: Dumitru FILIP (director general), George CUȘNARENCU, Ecaterina BĂTRÎNEANU, Mihaela DOROBANȚU, Paul IOAN (directori).

Redacția: Piața Presei Libere, nr. 1, telefon: 17.60.10/17.60.20. Tiparul: Regia Autonomă a Imprimeriilor. Imprimeria „CORESI" — București.

Administrația „Editura Presa Liberă"

Redactor șef: DUMITRU FILIP

Secretar general de redacție: GEORGE CUȘNARENCU

Redacția: Dorel Dorian (șef secție), Ion Țugui (1612); Ecaterina Bătrîneanu, Melania Constantiniu, Paul Ioan (șef secție), Aurora Popescu (1630); Delia Costea, Mihaela Dorobanțu, Adrian Hoață, Irina Stoica (1282); Teodora Bujor-Panaitescu, Elena Ilie (1633); Secretariat de redacție: Ionel Cojocaru, Dumitru Mateuță, Costea Spiru, Vasilica Mărgărita (1659); Dorin Măran (2692).

Manuscrisele și fotografiile nepublicate nu se înapoiază.

magazin

ANUL XXXIV Nr. 20 (1752) SÎMBĂTĂ 18 MAI 1991 16 PAGINI 8 LEI

SĂPTĂMÎNAL CULTURAL - ȘTIINȚIFIC INDEPENDENT

Șefii de stat se tem de astrologie?

(Pagina a 7-a)

întîmplări adevărate

(Pagina a 14-a)

- *Cartea recordurilor naționale*
- *Horoscop săptămînal*
- *Test*
- *Guinness Book*
- *Cronica modei*
- *Rețeta săptămînii*

Incursiune în paranormal

CREIERUL, APARAT DE EMISIE-RECEPȚIE?

(Pagina a 6-a)

CUM SĂ NE COMPORTĂM CÎND NE ÎNTÎLNIM CU UN OZN

(Paginile 8–9)

Traficul internațional de droguri

FILIERA AFRICANĂ

(Pagina a 6-a)

Biblioteca Județeană MUREȘ TIRGU-MUREȘ

glob magazin

(Paginile 8–9)

PROGRAM TV

SĂPTĂMÎNA DE LA 20.05. — 26.05

(Pagina a 12-a)

ZODIACUL CHINEZESC

pe înțelesul tuturor

De ce ne fascinează pe noi, europenii, secretele orientale, concepția orientală despre viața, despre energia vitală ? De ce misterele tibetanilor sînt atît de bine păzite ? Cum au ajuns ei la crearea unui zodiac propriu, primul în istoria acestei Planete ? Vom încerca să pătrundem, cu umilele noastre puteri, în povestea plină de cultură a ceea ce noi numim astăzi Zodiacul Chinezesc, un zodiac deloc comercial, mult mai complex decît cel, să-i zicem clasic, european care ne oferă posibilitatea, odată cunoscute elementele lui de bază, să medităm asupra propriei noastre ființe în directă conexiune cu evoluția Planetei pe care locuim. Începem în acest număr un drum nu foarte ușor, dar sperăm, interesant și captivant pentru cititorii revistei noastre.

Semnele lunare : Cele 12 luni ale anului corespund unui număr de 12 necuvîntătoare care au povestea lor. Ce spun tibetanii ?

Se zice că Buddha se afla în centrul unui cerc. De aici el a lansat o chemare către cele 12 necuvîntătoare, vom vedea mai jos care au fost acestea, aflate pe circumferința acelui cerc, la distanțe egale între ele și față de Buddha. Toate cele 12 animale au pornit, la chemarea adresată, în același timp, spre centru. O să întrebați cum ? Fiecare în felul lui specific, Șobolanul pe sub pămînt, Șarpele tîrîndu-se, Dragonul prin aer etc., singurele obstacole nefiind altele decît propriile obstacole datorate temperamentului, propriul lor mod de a se adapta la viață. Alte obstacole, de natură fizică n-au existat. Cursa a început, cine a ajuns primul la Buddha ?

O să pară surprinzător, cel puțin pentru mentalitatea noastră europeană, faptul că primul sosit în centrul cercului unde îi aștepta Stăpînul Absolut (Buddha), a fost Șobolanul și nu, poate cum ne-am fi așteptat Tigrul, Dragonul sau Iepurele. Și, ca la orice campionat de atletism, ca la orice cursă de fond, a fost stabilit și un „clasament" al sosirii. El a arătat astfel : 1. Șobolanul ; 2) Boul ; 3) Tigrul ; 4) Iepurele ; 5) Dragonul ; 6) Șarpele ; 7) Calul ; 8) Oaia ; 9) Maimuța ; 10) Cocoșul ; 11) Cîinele ; 12) Mistrețul. (Conform desenelor începînd de sus).

Ca pentru orice campion, trofeul l-a reprezentat „onoarea" de a deschide **anul calendaristic chinezesc**, să nu uităm, ne aflăm în China. Urmează, în acest calendar, Boul Tigrul etc, adică exact ordinea din „clasamentul" redat mai sus.

Acum o să vă întrebați, și e firesc, cum se explică **ordinea sosirii**, oarecum bizară. De ce a ajuns Șobolanul înaintea Iepurelui ? E cumva primul mai iute, mai isteț, mai viclean, mai inteligent decît al doilea. Sau cum de a ajuns Șarpele înaintea Calului sau a Maimuței ? Sînt aceste întrebări tot atîtea motive de meditație. Să încercăm să pătrundem și în această poveste. Pentru chinezi cheia existenței o constituie **echilibrul**. Acesta se manifestă atît în plan fizic, psihic, cît și în planul intelectului, a temperamentului etc. Ce înseamnă acest echilibru ? **O compensare a extremelor**, oarecum curaj-frică, lene-hărnicie, tristețe-bucurie, cald-rece, timid-îndrăznet etc. Aceste **extreme sînt considerate de chinezi active (curaj, hărnicie) sau pasive** (frică, lene) **și notate ca atare cu + (activ) și — (pasiv).** Și astfel, putem să explicăm și ordinea sosirii animalelor la Buddha, în **acea cursă vitală pe care** am amintit-o mai sus. Din dorința chinezilor de a găsi echilibrul tocmai în alternarea extremelor **clasamentul arată așa cum** l-am prezentat. Interesant este că Șobolanul este activ (+), urmat firesc de Bou care e pasiv (—), apoi de Tigru (+), Iepure (—) și așa mai departe pînă la sfîrșit. Interesant, nu ? Și mai mult decît atît, logica este perfectă.

(Va urma)

P.I.

FLUIDE

Festivaluri și artiști

Lumea merge înainte, arta la fel, motiv pentru care o să mă opresc pe scurt la cîteva manifestații de anvergură petrecute în lume, în ultima săptămînă. A început a 44-a ediție a Festivalului de la Cannes. Cu un remember al celui care a fost Orson Wells, copilul teribil al cinematografiei mondiale, cel care a avut de plătit un preț prea mare pentru capodopera „Cetățeanul Kane". Un debut furtunos, un final de carieră apropiat de anonimitate. ● **Mulți artiști, mulți regizori la Cannes, dar se pare că sosirea „în trombă" a Madonnei** i-a aruncat pe **toți în umbră. În stilul ei caracteristic, aruncînd cîteva** milioane de franci pe fereastră, deh, publicitatea **subțire cu bani se ține, Madonna s-a prezentat în orașul filmului doar pentru a atrage atenția asupra filmului „In pat cu Madonna"**, filmul unui debutant care încearcă să destrame mitul celebrei cîntărețe. Madonna se simte foarte bine în această postură, vorba cuiva, să afle toată lumea cine a fost și cine este. Probabil că este un documentar foarte interesant, de vreme ce nu se numește „La universitate, cu Madonna". ● Vîlvă s-a făcut și în cazul altei celebrități a filmului francez, e vorba de **Jean-Paul Belmondo** (cei de-o vîrstă cu mine își amintesc cîteva filme în care a jucat, văzute chiar la București), care a fost onorat cu „Legiunea de onoare". La festivitatea decernării, Belmondo, cu umorul său cunoscut a declarat că deși știe că unii artiști **au refuzat această onoare, el n-are de gînd să le urmeze gestul.** ● **În fine, din saloane de recepție, pe stadion. Pentru că pe stadionul Wembley** din Londra **a avut loc duminică un festival-maraton de muzică la care au fost invitate toate stelele muzicii contemporane, de la Tom Jones pînă la Whitney Huston, New Kids on the Block, Sting, Peter Gabriel și Sinead O'Connor.** Lista a fost mai lungă. Spectacolul s-a numit simplu. **„The Simple Truth"** (Simplul Adevăr) **și a fost dedicat refugiaților kurzi din** Irak, **veniturile strînse în urma acestui spectacol grandios fiind donate celor aflați în cruntă suferință.** La televiziunea **bulgară care a transmis acest festival de la 22 la 3 dimineața** am putut urmări și o serie de secvențe cutremurătoare realizate de Crucea Roșie Internațională în partea de nord a **Irakului. Televiziunea română** a preferat să ne-o prezinte în „show-ul de duminică" pe Tina Turner (!). Mă rog, nu comentăm. ● Imaginați-vă ! Cu ocazia **împlinirii a 10 ani de la uciderea lui John Lenon, EMI-Pathe Marconi** a scos pe piață un pachet cu 4 compact discuri conținînd melodiile nemuritoare ale celui mai talentat, dar și cel mai contestat membru al legendarului grup **Beatles.** Pachetul mai conține și o cărticică de 70 de pagini cu textele integrale ale melodiilor prezentate.

Lovitură de presă

Jean-Michel Boissier, Jacques Rosselin, Herve Lavergne și Alfred Mignot *au avut, spun specialiștii în domeniu, o idee aenială : cei patru ziariști francezi au creat primul săptămînal consacrat în exclusivitate actualității internaționale. Cu un tiraj de 50.000 de exemplare, „Curierul internațional" și-a găsit deja locul în sinul presei săptămînale din Franța. Deci, nu mai e nevoie să fii poliglot pentru a face un sumar al presei mondiale. În fiecare joi, oamenii de afaceri și studenții se pot informa în legătură cu actualitatea politică și economică din Japonia, URSS, Brazilia sau Namibia, numai în limba franceză. Parcă citindu-le ideea, și la noi în țară cîțiva ziariști au avut puterea de a pune la punct un săptămînal internațional, e vorba de „Jurnal international" în care, același lucru, informarea, se face în limba română.*

Rubrică realizată de GEORGE CUȘNARENCU

music box

Jimmy Somerville

sau plăcerea dansului

Fără îndoială, **mulți dintre voi, dragi prietenî ai muzicii pop, l-au văzut pe Jimmy măcar o dată, suficient însă pentru a observa certele sale calități de dansator și cîntăreț, apariția sa scenică rămînînd (prin uluitoarea mobilitate de care dă dovadă) în memoria (tele)spectatorului.**

S-a născut în iunie 1961 la Glasgow, Scoția. În 1977 termină, în sfîrșit, școala, profesorii răsuflînd ușurați că au scăpat de el, Jimmy fiind un elev dificil... În 1979 se mută cu familia, la Londra, unde tatăl său găsise un loc de muncă mai bun. În 1983, Jimmy împreună cu Larry Steinbachek (sintetizator) și Steve Forrest (chitară) fondează trio-ul Bronski Beat care se va afirma rapid în peisajul pop-rock britanic, melodia „Smalltown Boy" (făcînd parte din primul lor LP „The Age Of Consent") ajungînd în vîrful topurilor insulare...

În 1985 Bronski Beat devine duet deoarece „Minerul" (Jimmy) va începe colaborarea cu Communards, primul sigle scos împreună, „You Are My World", fiind unul din succesele anului 1985. În 1986 a urmat albumul „Don't Leave Me This Way" iar în 1987, „Never Can Say Goodbye", ambele realizări de prima mînă aducîndu-i și una din distincțiile „Diamond Awards". La 17 aprilie 1988 Jimmy se departe, în mod oficial, de „Communards" optînd pentru cariera solistică, primul LP solo apărîndu-i anul trecut și intitulat „Read My Lips" conținînd numeroase piese de succes : Comment Te Dire Adieu, Read My Lips, Mighty Real sau noua versiune a hitului fraților Gibb, To Love Somebody.

La sfîrșitul anului trecut i-a apărut „The Singles Collection 1984—1990" album ce conține cele mai bune melodii ale sale și care se află, la ora actuală, pe locul cinci în Germania și pe locul șapte în Marea Britanie.

Acesta este Jimmy Somerville, interpretul care a adus un suflu nou în pop-ul european.

Hot News :

Single — My Head's In Mississippi — **ZZ Top, Never Say Die — Jon Bon Jovi, Candy — Die Schröders.**

LP-uri — Freakshow — Bullet Boys, Dollars & Sex-The Escape Club, Vagabond Heart — Rod Stéwart.

Talon de concurs

18 mai 1991

Întrebarea cinci — care este numele real al lui Bob Dylan ?

Întrebarea șase — în urmă cu șase ani o melodie interpretată în duet de Willie Nelson și Julio Iglesias cucerea locul întîi în topurile americane și engleze. Știți titlul ei ?

MARIAN MINCULESCU

Muzică sud-americană la Ateneul Român

Miercuri, 8 mai, am ascultat cu plăcere recitalul pianistei **OLGA LOPEZ** (Venezuela) care a făcut să răsune sub cupola Ateneului cîteva frumoase compoziții aparținînd unor muzicieni latino-americani. După ce în prima parte a spectacolului pianista **Olga Lopez** a interpretat **Shumann și Beethoven**, după pauză, am ascultat lucrări aparținînd lui **A. Palmero** (Bolivia), **A. Leng** (Chile), **P. Chavez** (Peru), **R. Carpio** (Peru), **F. Mignone** (Brazilia), și **E. Nazareth**, pentru ca, în final, pianista să ofere spectatorilor în **primă audiție mondială** o lucrare a lui **Federico Ruiz** (Venezuela) intitulată **„Piese pentru Copii"**, o compoziție care cuprinde un Preludiu și cîteva părți numite sugestiv : Cîntecul flașnetarului : Charlotte : Vis magic : Plimbarea dictatorului cu motoreta : Înserare în Santa Marta : Întîlnirea lui Antonio cu Florentino : Mica peruană și Valea Tuy. O muzică cu accente **populare**, veselă, proaspătă și strălucitoare.

Para el journal Magazine
y sus lectores, con amor
de lejos, de Sur-América,
con sol y alegria de vivir
que van progresando ha-
cia un nuevo Siglo
Olga L.

Olga Lopez a urmat cursurile Școlii Superioare de Muzică din Caracas, a concertat în Franța, Austria, Germania, Belgia, S.U.A., America Centrală și de Sud, precum și în numeroase orașe din Venezuela. În ultimii ani, Olga Lopez, care a avut amabilitatea să scrie și cîteva cuvinte pentru cititorii revistei „Magazin", s-a dedicat propagării muzicii venezuelene și latino-americane, editînd recent un disc intitulat **„America Latină și Pianul"**.

(G. Cușnarencu)

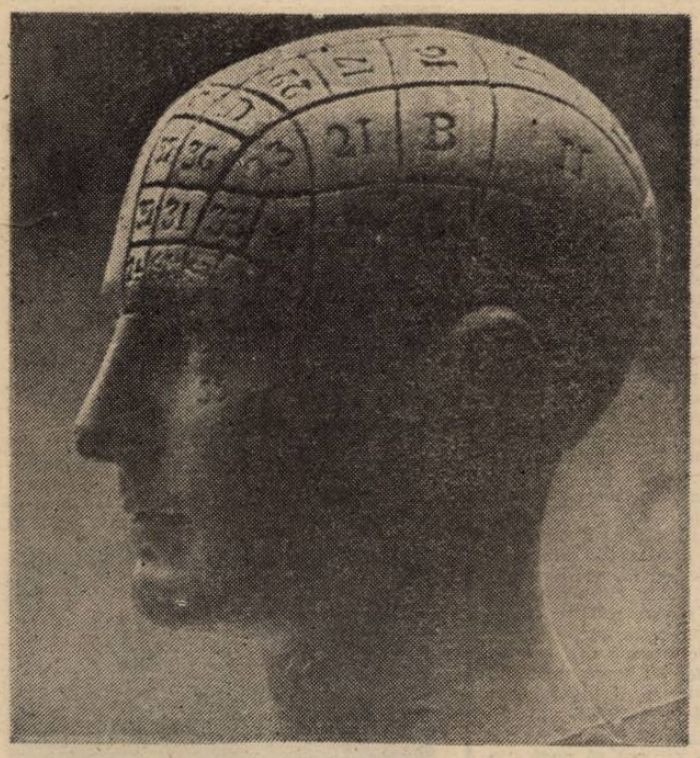

Zece enigme pentru mileniul trei

1. TAINELE MATERIEI VII

Fără îndoială, noi oamenii sîntem niște ființe curioase. Am vrea să știm totul.

La început ne mulțumeam cu ce aflau magii de la zei. Curînd însă, asemenea răspunsuri nu ne-au mai satisfăcut. Am început să observăm noi înșine Natura, am încercat să o înțelegem și să-i descifrăm legile. Aceasta s-a întîmplat încă din Antichitate. Atunci oamenii încă mai credeau că fiecare nouă descoperire închide un orizont. Și, convinși că știau din ce în ce mai multe, ei erau liniștiți.

A venit însă, în întunecatele zile ale lui Nero, un filosof, Senaca, și a spus: „Va veni o vreme cînd o căutare profundă și îndelungată va scoate la iveală lucruri care astăzi sînt ascunse... iar urmașii noștri se vor mira cît am fost de ignoranți privind lucruri atît de evidente". În cartea sa „Naturales Quaestiones" care, iată, are aproape 2000 de ani, el se întreba astfel care ar putea fi cauzele naturale ale fenomenelor și de ce, în fond, lucrurile sînt așa cum sînt. Au trebuit să treacă însă multe veacuri de confruntări dramatice cu Natura, de muncă istovitoare, abnegație și, de multe ori, sacrificii, pentru a apare primele răspunsuri. Și pentru a ne da seama de fapt, cît de limitată este cunoașterea noastră.

Astăzi, după mai bine de două milenii de la primii filosofi greci, după cîteva secole de cînd Renașterea a deschis noi orizonturi, am ajuns, paradoxal, ca o mulțime de lucruri să nu le știm. Poate mai multe ca niciodată. Și aceasta tocmai pentru că fiecare din descoperirile pe care omul le-a reușit, a generat o infinitate de noi întrebări. La unele nu știm încă să răspundem. Am ales dintre acestea zece, așa cum a făcut și revista spaniolă „Conocer" și vi le vom prezenta în serial. Iar dacă veți considera că (și) altele ar trebui înscrise în această listă — scrieți-ne ! Vom încerca să vă vorbim și despre ele.

„Ce este viața ?" se întreba într-o carte celebră, publicată în 1944, un nu mai puțin celebru fizician teoretician, Erwin Schrödinger, unul din părinții mecanicii cuantice. Acest an este de altfel un an de răscruce în biologie, căci O.T. Avery arată acum că factorul ce permite transformarea unui tip de bacterii în altul este acidul dezoxiribonucleic sau, mai pe scurt, faimosul ADN. Peste nici zece ani, în 1953, James Watson și Francisc Crick aveau să descopere structura de dublă elice a ADN-ului — acest adevărat „software" al materiei vii, care programează fiecare din caracteristicile ființelor vii.

După alți aproape 35 de ani, dar din aceeași dorință de a pătrunde mai adînc în tainele vieții, același Watson imaginează și determină declanșarea unuia din cele mai vaste și ambițioase proiecte științifice ale contemporaneității — genomul uman. Acest megaproiect, lansat în 1987 și care se va încheia probabil la începutul mileniului următor, va costa tot atît de mult cît a costat cucerirea Lunii. Scopul său este de a trasa o „hartă" completă a celor trei miliarde de baze care stabilesc instrucțiunile necesare pentru ca unii din noi să aibă ochi albaștri și alții căprui, unii să fie înalți și alții scunzi, unii să fie pașnici, iar alții impulsivi. Tot aici se speră găsirea explicației pentru cele peste 3 000 de boli genetice cunoscute în prezent și pentru care, însă, se așteaptă un tratament adecvat.

A poseda „cheile" genetice ale ființelor vii deschide fără îndoială posibilități fantastice. Și totuși James Watson are grijă să sublinieze : „Obiectivul nostru nu este să creăm monștri". Specialiștii în bioetică îl sprijină din plin în această afirmație. Dar, într-un fel, niște „monștri buni" am și realizat — nu am obținut noi plante care își produc propriile insecticide , sau bacterii care digeră fier sau petrol și care produc hormonii pentru care le-am programat ?

Marea problemă care se pune însă este ce se va întîmpla cu ființele umane. Căci, să nu uităm de faimosul principiu al lui Peter care spune că dacă „ceva se poate face, atunci trebuie făcut" ! Pare a fi doar o problemă de timp.

Pe de altă parte, cheia genetică pe care o căutăm este la fel de bine cheia vieții, ca și cheia morții : de ce sequoia trăiește mii de ani, broaștele țestoase doar vreo cîteva secole, iar noi oamenii de-abia ne apropiem de suta de ani ? Este acest secret programat în vreun „regulament" genetic astfel că durata vieții este prevăzută încă de la naștere ? Ar fi posibil să se programeze genetic durata unei vieți ?

Mai mult, ceea ce este și mai învăluit în mister este secretul ultim al ființelor vii. Ce înseamnă de fapt să fii viu ? Un cercetător spaniol, Faustino Cordón, vorbea recent despre proteinele globulare ca despre ființe vii. Un cercetător nord-american, vorbea despre capacitatea de autoreproducere a unor molecule. 95% din genomul uman — totalitatea genelor cuprinse într-un gamet — nu codifică funcții pe care să le știm. La marginea fantasticului, sînt voci care se întreabă dacă nu cumva cele care există cu adevărat sînt genele, iar noi sîntem doar „receptaculi" făcuți pentru a le asigura perpetuarea.

Sau cumva omul va dobîndi puterea să creeze viață, ca și cum ar îndrăzni să se considere un mic demiurg ?

MIHAELA DOROBANȚU

APA, RESURSĂ VITALĂ A PĂMÎNTENILOR (XVI)

O putem folosi rațional sau infesta?

O dezvoltare care nu va ține seama de protejarea mediului înconjurător, inclusiv a rezervelor de apă, va constitui un obstacol serios în calea progresului și îmbunătățirii condițiilor de viață ale oamenilor. Creșterea demografică și dezvoltarea sînt mult mai accentuate în prezent decît în urmă cu 50 de ani. Condițiile climaterice și ecologice adaugă alte dificultăți. Și întrucît resursele de apă ale Terrei, cele dulci, sînt fixe, buna lor gospodărire se impune cu acuitate. Se pun la punct noi tehnologii de reutilizare a apelor uzate. S-a demonstrat că în urma aplicării unui tratament adecvat chiar și apa de canalizare poate redeveni potabilă. Costurile sînt importante, așa că „lumea a treia", în care trăiesc două treimi din populația mondială, nu-și va putea permite acest lux. Este pusă sub semnul întrebării problema ameliorării sănătății populației din țările în curs de dezvoltare, deoarece nu va putea beneficia de apă curată. În Orange County (S.U.A.) s-a trecut la îndepărtarea surselor rămase după tratarea apelor de canalizare. Ulterior acestui tratament, apa curățată este injectată în pămînt în pînza freatică, cu scopul utilizării ei la irigații. Metalele grele și produsele chimice toxice sînt înlăturate din apele uzate grație produsului „Sorbplus", pus pe piață de specialiștii americani. El este asemănător cleiului.

Sînt semne că se va recurge în caz de nevoie și la recoltarea apei din... aer. Pe țărmul chilian de la bordura Pacificului, specialiștii au recurs la transformarea ceții frecvente în apă, prin captarea umezelii în uriașe plase de nylon. Cele mai mari speranțe și le pune omenirea, aflată în expansiune demografică, în rezervele de apă freatică, multe dintre aceste depozite prețioase fiind încă nedescoperite. Aparatura sofisticată aflată la bordul „cargourilor spațiale" americane a descoperit mari rezerve de apă în subsolul Saharei egiptene, dar și în alte regiuni ale globului. Calculele efectuate au permis constatarea că rezervele de apă dulce ale pămîntului ar putea umple de zece ori bazinul Mării Mediterane. Un sfert din aceste rezerve se găsesc în straturile subterane. Geologul indian Bimal Ghase a reușit să localizeze un atare zăcămînt de apă fără a beneficia de informațiile furnizate de aparatura aflată la bordul sondelor și navetelor spațiale. El s-a inspirat din legendele locale și din descrierea a două rîuri — Apoya și Saraswati — continuă în manuscrisele hinduse Rig Veda și Mahabharata. Scrierile indiene vechi menționează, pe lîngă Jndus și Gange, și cele două rîuri amintite în nordul țării. Geologul a trasat cursul rîului Soras Nati, care uda odinioară statele indiene Haryana și Rajasthan pînă în deșertul Thar. Regiunea deșertică Thar era în urmă cu 1 000 de ani, o zonă luxuriantă. Dispariția vegetației s-a datorat unei schimbări a cursului rîului Saraswati și astupării sale. Actualul rîu subteran este alimentat de ghețurile veșnice din masivul himalyan. De-a lungul cursului de apă reconstituit grație ideii geniale a geologului Bimal Ghose, s-au forat zeci de puțuri. Acestea vor putea furniza apa necesară populației din regiune. Continuă investigațiile pentru localizarea celuilalt rîu subteran — Apaya — care, în vremuri îndepărtate, curgea la suprafață S-a terminat cu aprecierile că apă dulce este suficientă pentru întreaga omenire și, în consecință, o putem folosi irațional sau polua. Apa nu este o resursă infinită ci finită. Pămîntenii au posibilitatea valorificării raționale a resurselor de apă, element fundamental al existenței lumii actuale și a generațiilor viitorului.

D. FILIP

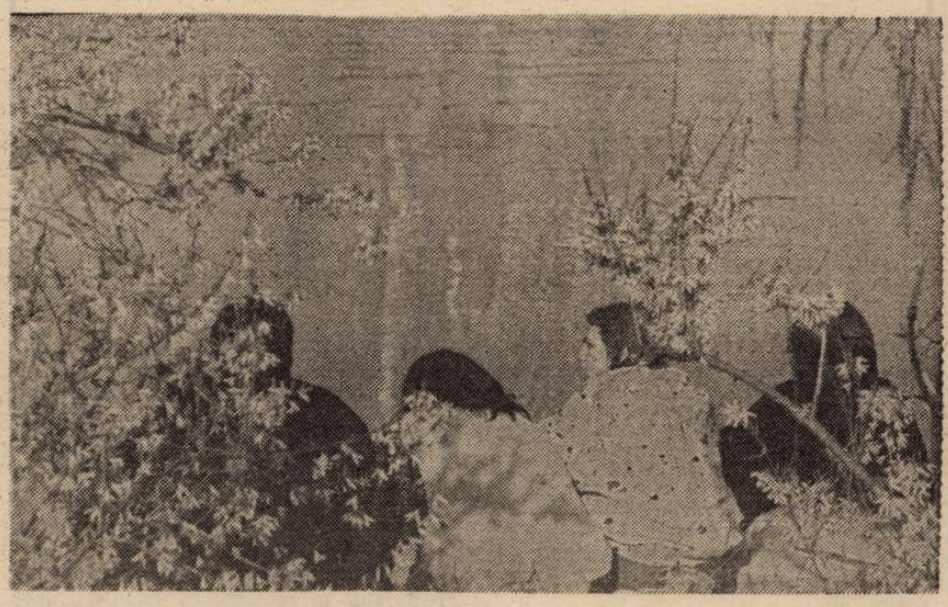

„COSTUM DE COMANDĂ" PENTRU UNIVERS?!

„Un Univers după dorințele fiecăruia !", acesta ar putea fi mîine sloganul publicitar al cosmologilor, dacă ne gîndim că noile scenarii referitoare la dinamica Universului par să confirme adevărul ascuns în celebra butadă **„Universul este atît de uriaș încît încape în el orice teorie! Și culmea e că se adeverește!"**... Dar, revenind la un ton serios, inflația de scenarii cosmologice a fost guvernată de ideea „inflației Universului", idee născută din confluența cosmologiei cu fizica particulelor. Pe scurt, această idee susține că o formă particulară de energie prevăzută de teoria cuantică a cîmpurilor și denumită „energia vidului", a dominat dinamica Universului într-o fază foarte timpurie a acestuia. Pentru o fîntînă de clipă, Universul fusese supus atunci unei expansiuni de aceeași natură cu cea pe care o cunoaște și astăzi, însă infinit mai rapidă, care a primit numele de **inflație.** Regăsim această idee în toate modelele „marii explozii inițiale" propuse pentru a descrie evoluția Universului. Problema cu adevărat spinoasă e că pînă în prezent nimeni nu a reușit să ofere un scenariu coerent al acestei inflații galopante. Astfel, pe lîngă **„inflația" originară**, s-a ajuns la **„noua inflație"**, apoi la **„inflația haotică"**, toate fiind rezultate din scenarii cosmologice din ce în ce mai sofisticate și tot mai...aproximative. Iată însă că, la toate acestea, cercetătorul american P.J. Steinhardt propune, la rîndul său, **„inflația extinsă"**, după cum precizează revista „Nature". Originalitatea noului scenariu provine în principal din ipoteza unei variații a constantei gravitaționale. Ca urmare, noua versiune nu mai prevede cu necesitate un Univers foarte dens (avînd, deci, densitate critică), cum imaginau pînă acum versiunile anterioare, numai că astfel se anulează una din proprietățile caracteristice ale inflației. Așadar, noua versiune rezolvă o serie de probleme, dar ridică o nouă și imensă problemă : s-a produs sau nu inflația ? Oricum ar fi — cu sau fără inflație — pe măsură ce apar mereu noi scenarii, se pare că e tot mai imperios necesară „ajustarea" legilor fizicii particulelor, dacă e să luăm în considerare „amendamentele" aduse de Steinhardt gravitației. Ne așteaptă cumva, deci, teorii care să ne ofere „un Univers de comandă, potrivit dorințelor fiecăruia" ?

ADRIAN HOAJĂ

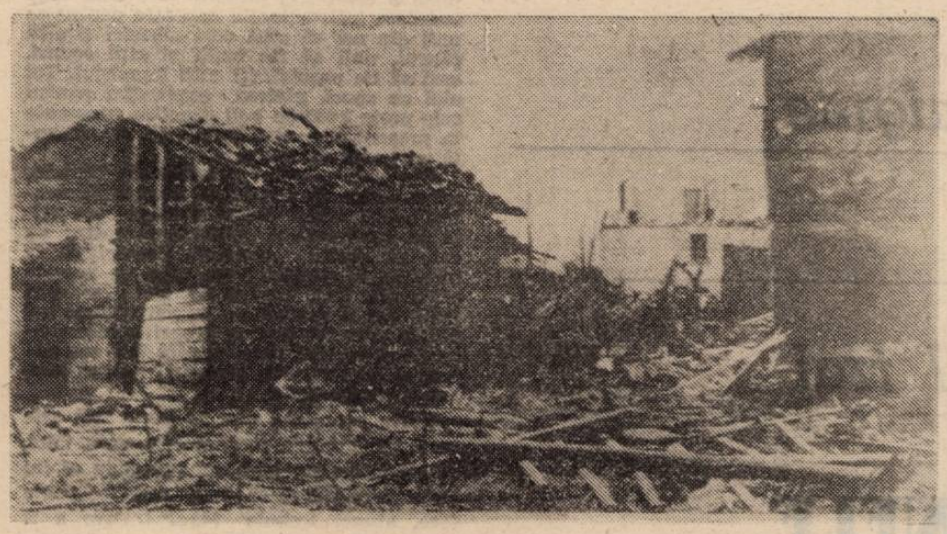

SUB AMENINȚAREA CICLONULUI

Bucuroși de oaspeți ? În anumite ocazii — nu. Mai ales cînd ei se numesc Charlie, sau Dalila, sau Ernie și cînd „vizita" lor este anunțată în ziare, cînd toată lumea vorbește numai de ei și se pregătește febril să-i întîmpine. Pentru că acești oaspeți nepoftiți nu bat la ușă, ci o smulg cu totul. Radioul va difuza știri din oră în oră, încercînd să stăpînească și să organizeze panica ce cuprinde populația : se așteaptă ciclonul tropical.

Indiferent de numele său — i se spune „uragan" în America, „taifun", în Pacificul de Nord-Vest, sau pur și simplu „ciclon tropical" în Golful Bengal, Oceanul Indian sau în jurul Australiei — el constituie unul din cele mai cumplite fenomene meteorologice care îl pot lovi pe om. Manifestare de o teribilă grandoare a naturii, ciclonul tropical nu-și „ascunde" evoluția, ne lasă să i-o observăm, să calculăm momentul cînd va lovi — fără ca prin aceasta efectul său să fie mai puțin distrugător. Iată deci cîteva din datele înscrise pe „cartea de vizită" a acestui oaspete nicidecum binevenit și a modului în care el poate fi urmărit și studiat, așa cum le aflăm din revista UNDRO News de la G.D. Crane, meteorolog la Centrul de prevenire a ciclonelor tropicale de la Brisbane, Australia.

Sînt aproximativ 80 de cicloane tropicale care se formează în fiecare an și, din observarea lor, se pot stabili condițiile care trebuie îndeplinite simultan pentru ca ele să se producă : convecție puternică pe o zonă largă, temperatura mării peste 26°C, vînturi ușoare pînă la înălțimi de 10 km și umiditate relativ ridicată pînă la înălțimi de șase km, vînturi divergente necesare pentru producerea ventilației, o forță de rotire datorată mișcării de rotație a Pămîntului.

De altfel, importanța rotației Pămîntului reiese și din faptul că cicloanele tropicale nu traversează ecuatorul și nu se formează în zona de patru-cinci grade latitudine, în jurul acestuia, unde influența rotației Pămîntului este mică. Pe măsură ce influența acesteia devine mai puternică, la latitudini mai mari, cicloanele încep să apară. Ele acționează în direcții opuse în cele două emisfere, rotindu-se în sensul acelor ceasornicului în emisfera de sud și invers în cea de nord.

Temperatura relativ ridicată a mării este necesară pentru că ciclonul își „trage" energia tocmai din această umezeală călduță ce se ridică din mare. De altfel, cicloanele slăbesc deasupra apelor mai reci și mai ales cînd ajung deasupra uscatului. Este, de asemenea, nevoie de vînturi la nivele joase pentru a furniza o rotație inițială într-o zonă de perturbație meteo în care acestea ar converge. Depresiunea care se formează are apoi nevoie de un influx spiral continuu care să asigure impulsul necesar și vaporii de apă pentru vîrtejul rotitor.

Pe măsură ce ciclonul cîștigă viteză, furtunile se organizează în benzi spirale tipice, ușor de recunoscut. Ceea ce însă fascinează de-a dreptul în aceste imagini este centrul ciclonului sau, cum se mai spune, „ochiul" acestuia. De altminteri, cînd acest centru este bine marcat, el poate fi localizat cu o precizie de 30—50 km, pe cînd ciclonul ca atare nu poate fi localizat decît cu o aproximație de 100 km. Trebuie spus de asemenea că pe măsura apropierii ciclonului, se poate ajunge la determinări de poziții cu erori de numai 10 km — de altfel ciclonul este acum perfect vizibil pe ecranul radarului. Dar aceasta se întîmplă cînd distanța sa de coastă este de aprox. 250 km. Și atunci evenimentele încep să se deruleze cu o viteză dramatică. Din clipa cînd ciclonul a intrat sub supraveghere radar el poate fi urmărit continuu. Informațiile sînt difuzate la radio uneori din oră în oră, urmînd ca în final să se ia deciziile majore privind măsurile de protecție sau chiar eventuala evacuare a zonei.

Evident că lucrurile nu sînt nici pe departe atît de simple cît pot să pară din această enumerare. Emoția populației joacă un rol decisiv. Mai mult, unele păreri total greșite, la care lumea încă ține, pot avea consecințe distrugătoare — este vorba aici de faptul că, tradițional, pericolul maxim este asociat sosirii centrului ciclonului, ceea ce nu este deloc așa. Ochiul, sau centrul, ciclonului poate fi precedat de efecte devastatoare cu cîteva ore. Cele mai puternice vînturi se înregistrează cu o oră-două înainte și după trecerea centrului și, în orice caz, nu centrul este cel mai important în evoluția ciclonului ; cînd el sosește este cu mult prea tîrziu să se mai ia vreo măsură de protecție.

Și cicloanele tropicale pot fi cu adevărat distrugătoare — să ne gîndim doar la ciclonul care în noiembrie 1970 în Bangladesh a lăsat în urma sa între 300 000 și 700 000 de victime. Iată de ce nici un efort pentru o mai bună înțelegere a mecanismului său de generare și evoluție nu poate fi neglijat. Într-un fel, putem spune, ciclonul tropical este atît de... „sigur pe el", încît se lasă studiat. Putem profita și, poate, în felul acesta vom învăța cum să ne apropiem și de înțelegerea altor calamități naturale.

MIHAELA DOROBANȚU

O REVISTĂ DE INTERES GENERAL

A apărut PSIHOLOGIA, supliment trimestrial al revistei „Știință și tehnică", editat în colaborare cu Asociația Psihologilor din România, prima publicație periodică de informare pentru publicul larg în acest domeniu.

Cunoașterea de sine constituie condiția primordială a autodepășirii. PSIHOLOGIA oferă cheia înțelegerii propriei personalități și a personalității celorlalți. PSIHOLOGIA — un subiect de meditație pentru toți, un cod al reușitei în viață.

Din cuprins : ● *Psihologie și politică* ● *Hipnoza* ● *Libertate și manipulare* ●

Psihologia sinucigașilor ● *Învățarea și reconstrucția umanului* ● *Empatia* ● *Ochii și privirea* ● *Parapsihologia* ● *Teste de autocunoaștere.*

Abonamente se pot face la redacție, pe numele Badea Gheorghe, București, revista „Știință și Tehnică". Piața Presei Libere nr. 1, Cod. 79 781, prin mandat poștal (80 lei revistele + 20 lei comision de expediere), menționînd numele și adresa exactă la care să fie expediate.

Precizări asupra unui Premiu Nobel „pierdut" pentru știința românească

Serialul publicat în revista de popularizare științifică „Magazin" în numerele 8 (1740), 9 (1741), 10 (1742), 13 (1745), 14 (1746), 17 (1749) și 18 (1750) din anul 1991, sub titlul „Încă un premiu Nobel pierdut pentru știința românească", ne-a provocat o imensă uimire și ne-a determinat să solicităm publicarea următoarelor precizări pentru corecta informare a cititorilor acestei publicații.

Din istoria acordării Premiului Nobel în domeniul științelor biologice se cunoaște că acest prestigios premiu nu se acordă în nici un caz numai pentru observarea, descrierea și fotografierea unui fenomen — respectiv, știuleți de porumb cu boabe divers colorate — și nici măcar pentru formularea unor ipoteze explicative mai mult sau mai puțin surprinzătoare — respectiv, „schimb de substanțe".

În cazul cercetătoarei americane Barbara Mc Clintock, premiul Nobel acordat în anul 1983 a încununat o activitate de peste 50 de ani în domeniul citogeneticii porumbului. Pornind de la studiul comportamentului specific al cromozomilor cu capete rupte s-a ajuns la explicația apariției spontane a mutațiilor instabile, cu frecvență mare, ca rezultat direct al acțiunii unor elemente genetice mobile. Barbara Mc Clintock a descoperit că elementele genetice mobile au capacitatatea de a-și modifica poziția pe cromozom și a determina în felul acesta modificarea expresiei unor gene importante, printre care și acelea ale culorii boabelor de porumb. Activitatea Barbarei Mc Clintock în acest domeniu este reflectată în peste 60 de lucrări științifice, publicate între anii 1928—1984, lucrări în care își elaborează teoria privitoare la sistemul de control al acțiunii unor gene la porumb de către elemente genetice mobile. În aceste lucrări, cercetătoarea americană descoperă și analizează citogenetic și genetic peste 40 de gene (loci) mutabile la porumb (inclusiv pe cele de culoarea bobului).

Din aceste considerente este cu atît mai surprinzător că, în enunțarea pretențiilor de prioritate a acestei descoperiri, prof. T. Crăciun trece total sub tăcere lucrările de referință publicate de către Barbara Mc Clintock cu mult înainte de anul 1955 :

1928 — Aberația meiozei la Zea mays produsă de o genă (Science, 68).

1932 — Corelarea dintre cromozomii în inel și apariția variegării la Zea mays (Proc. Natl. Acad. Sci., U.S.A., 18).

1938 — Fuziunea capetelor rupte ale cromatidelor surori în anafaza meiozei (Univ. Missouri Agr. Exp. Sta. Res. Bull., 290).

1941 — Stabilitatea capetelor rupte ale cromozomilor la Zea mays (Genetics, 26).

1942 — Fusiunea capetelor rupte ale cromozomilor după unirea nucleilor (Proc. Natl. Acad. Sci., U.S.A., 26).

1944 — Genetica porumbului (Carneg. Ins. Wash. Year Book, 43).

1945 — Studii citogenetice la porumb și Neurospora (Carneg. Inst. Wash. Year Book, 44).

1947, 1948, 1949, 1950 — Loci mutabili la porumb (Carneg. Inst. Wash. Year Book, 46, 47, 48, 49).

1950 — Originea și comportamentul locilor mutabili la porumb (Proc. Natl. Acad. Sci., U.S.A., 36).

1951 — Sisteme intranucleare de control al acțiunii genelor și a mutației (Brookhavon Symp. Biol., 8).

1952 — Organizarea cromozomială și expresia genetică (Cold Spring Harbor Symp., 16).

1953 — Inducerea instabilității la loci selectați la porumb (Genetics, 38).

Trebuie arătat că în cercetările sale și în lucrările științifice publicate, Barbara Mc Clintock nu s-a ocupat de analiza știuleților de porumb cu boabe colorate, din simplul motiv că fenomenul respectiv, aparent asemănător cu cel semnalat de prof. T. Crăciun în 1955, fusese descris în detaliu încă din anul 1914 de către R. A. Emerson (Am. Nat., 48) iar în anii 1936—1938 fusese analizat genetic de către M. M. Rhoades (J. Genet. 33 și Genetics, 23).

Prof. T. Crăciun nu a publicat însă nici în 1955 și nici mai tîrziu studii privitoare la cromozomii acestor forme de porumb sau la comportamentul descendenților acestor „grupe de boabe" rezultate în urma așa numitului „schimb de substanțe", reconsiderat în 1991 ca manifestare a „fluidității materialului genetic".

Și mai uimitor este faptul că prof. T. Crăciun pare a nu sesiza eroarea că, lucrînd cu material genetic neomogen (soiuri și hibrizi între soiuri) polenizate „controlat", dar cu amestec de polen (!) a observat de fapt caracteristici ale bobului de porumb — respectiv xenii și diverse tipuri de variegare — determinate de procese biologice complet diferite de procesul de apariție a unor mutații care pot fi observate și analizate numai pe un material genetic uniform (linii consangvinizate, cu structură genetică cunoscută, menținute prin autopolenizare), ca acelea cu care Barbara Mc Clintock a lucrat de la început (discursul de primire a premiului Nobel, Science, 226, 1984).

Cine citește astăzi în întregime (nu numai pasaje selectate, scoase din context) lucrările Prof. T. Crăciun nu poate să nu fie contrariat de interpretările nicidecum inocente ale unor date rezultatelor obținute. Astfel, explicația apariției unor boabe colorate neobișnuit este aceea că polenizarea a avut loc cu mai mulți grăunciori de polen dintr-o dată, ceea ce echivalează cu a admite că un copil poate semăna cu mai mulți tați. Nu se poate realiza nici o apropiere cu teoria modernă, fundamentată de Barbara Mc Clintock, a reglajului (a controlului) funcției unor gene de către elemente genetice transpozabile la porumb.

În concluzie considerăm că Prof. T. Crăciun nu poate emite nici o pretenție de prioritate întrucît :

— lucrînd cu material biologic neadecvat a observat și a descris fenomenul de xenii, cunoscute cu multă vreme înainte (Focke, 1881) și care, deși asemănător ca manifestare exterioară nu are nimic comun cu fenomenul mutațiilor instabile produse de genele mobile, pe care l-a descoperit Barbara Mc Clintock ;

— s-a mărginit la o descriere morfologică superficială fără a efectua nici cele mai simple analize citogenetice și genetice :

— își bazează — în principal revendicarea priorității pe compararea cu material ilustrativ apărut într-o revistă americană de popularizarea științei și anume în articolul Ninei Fedoroff din „Scientific American", iunie 1984 ;

— documentarea științifică incompletă nu poate justifica solicitarea pretinsei priorități, întrucît Prof. T. Crăciun a publicat prima lucrare în anul 1955, în timp ce Barbara Mc Clintock publicase deja principalele rezultate în perioada 1944—1953.

Anul 1947, în istoria geneticii, marchează data descoperirii elementelor genetice mobile la porumb de către Barbara Mc Clintock.

Restabilirea priorităților științifice românești este o acțiune necesară și de o mare răspundere, care bazată pe o documentare riguroasă și completă și pe o probitate științifică ireprosabilă poate contribui la creșterea prestigiului științei românești.

Emiterea de pretenții de prioritate nedovedite prin argumente științifice incontestabile dăunează grav nu numai prestigiului autorului respectiv, al publicației care găzduiește o astfel de revendicare, dar mai ales întregii comunități științifice românești.

Din partea colectivelor de genetică și ameliorare de la Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice — Fundulea :

Dr. doc. st. **Alex. V. Vrânceanu** — Director general, Dr. doc. **I. M. Căbulea** — Director S.C.A. Turda, Dr. ing. **Alex. Bude** — Secretar științific, Ing. **O. Cosmin** — Șef program amel. plante alogame, Dr. ing. **T. Sarca** — C.P. I, Dr. ing. **G. Ittu** — C.P. II, Biolog **A. Giura** — C.P. II, Dr. **Mariana Ittu** — C.P. II, Dr. **Alexandrina Mihăilescu** — C.P. II, Biolog **Monica Iuoras** — C.P. III.

„Dumitru Prunariu este aproape un copil frumos ca însăşi tinereţea, curat cum este curată carnea unui măr, a venit deunăzi la mine să mă vadă, cînd zăceam bolnav la pat şi am rămas surprins să văd cum un erou naţional poate să fie atît de gingaş, atît de modest, de cordial, de savant şi copilăros totodată.

Nu ştiu cum or fi eroii altor ţări în genere, dar ai noştri, fie cei din timp de război, fie cei din timp de pace, au ceva de Făt-Frumos în ei".

NICHITA STĂNESCU

Cititorilor revistei „Magazin" un gînd bun acum la aniversarea a 10 ani de la intrarea României în rîndul ţărilor care au propriii lor exploratori ai cosmosului.

col. ing. cosmonaut

14. mai 1991.

microinterviu „magazin"

TRĂIM PE O PLANETĂ MICĂ, VULNERABILĂ, FRAGILĂ

Convorbire cu colonel inginer cosmonaut DUMITRU DORIN PRUNARIU

14—22 mai 1981. 7 zile, 20 de ore, 40 de minute — atît a durat zborul primului cosmonaut român în Cosmos. După zece ani, Dumitru Dorin Prunariu a avut amabilitatea să adreseze cititorilor revistei noastre cîteva gînduri.

— După zece ani de la zbor imaginea Terrei în mintea primului cosmonaut român este la fel de vie ?

— Terra văzută de la peste 350 km, din Cosmos, nu poate fi uitată. Imaginea nu numai că e surprinzător de plăcută, dar te înfioară pentru că vezi ce se petrece în timp real pe Pămînt, ce înfăptuieşte natura, dar şi ce distruge omul. Frumuseţile, zonele luxuriante. Pămîntul e înconjurat de o atmosferă foarte subţire, proiectat pe un fond complet negru. Şi totuşi, cît de mică, vulnerabilă, fragilă e planeta noastră !

— Se poate stabili o notă comună între una dintre zilele petrecute în Cosmos şi o zi a anului 1991 pe Pămînt ?

— E greu de comparat. Singura notă comună o reprezintă emoţia acelei realizări. Dorinţa de a învinge a rămas aceeaşi. La fel gîndul de a realiza ceva deosebit, de a merge mai departe...

— Ce-au însemnat cei zece ani care au trecut de la zborul cosmic pentru specialistul şi omul Dumitru Dorin Prunariu ?

— Ca specialist în cosmonautică, cercetător în ştiinţele aerospaţiale, acest timp a însemnat mai puţin, nefiind angrenat concret în activitatea de cercetare, ci mai mult în cea de reprezentare. Lucrul totuşi deosebit pe care l-au reprezentat aceşti ani este legat de aviaţie. Aviaţia a rămas cea care m-a format şi în cadrul căreia m-am întors.

— Cum vede cosmonautul nostru zborul cosmic după zece ani ?

— Am beneficiat de o tehnică deosebită care însă dă bătaie de cap în exploatare reală. De atunci s-au întîmplat multe în Cosmos. AM AVUT ŞI NOI NOROC !

— Aţi fi gata să reluaţi zborul ?

— DA ! Un da cu litere mari !

— Vă mulţumim !

ECATERINA BĂTRÎNEANU
MIHAELA DOROBANŢU

POSTA by Air Mail

■ **ALI LEVENT (Medgidia) :** Vă felicităm pentru articol ! Din păcate, revista noastră a publicat în mai multe rînduri articole pe tema respectivă aşa încît, dacă nu mai intervine nimic nou, în acest subiect nu avem intenţia de a reveni...

■ **ELENA UNCU (Tulcea) :** Faţă de cele scrise în Almanahul „Magazin" 1979, nu cunoaştem nimic în plus. Deci, nici evoluţia ulterioară a personajului respectiv. În eventualitatea cînd vom afla date noi, fiţi convinsă că vă vom ţine la curent în paginile revistei noastre.

■ **CARMEN PINTILIE (Iaşi) :** 1. „Faimoasa gorilă KING-KONG" a fost doar un personaj al mai multor pelicule cinematografice din categoria „horror", ea neavînd, din fericire, nici un corespondent real în zoologie ! 2. „Cei cinci membri ai grupului Beatles" au fost... patru ! John Lennon, Paul McCartney, George Harrison şi Ringo Starr ! Cu excepţia primului — asasinat — toţi ceilalţi trăiesc şi sînt bine merci. Cît despre adresele „unde pot fi găsiţi"... e cam greu să precizăm, întrucît ei călătoresc foarte mult !

GIGI COMAN (Galaţi) : Sîntem întru totul de acord cu opiniile pe care le aveţi despre biologie. Şi, drept urmare, vă felicităm pentru frumoasa dv. pasiune ştiinţifică ! Dorinţa vă este îndeplinită !

■ **C.F. (Buzău) :** Vă respectăm dorinţa anonimatului. Există în întreaga lume ştiinţifică o intensă preocupare în domeniul combaterii secetei cu unele rezultate notabile. Însă, fără îndoială, oricîte măsuri „tehnice" s-ar lua în această direcţie, nu avem dreptul să neglijăm un aspect esenţial : combaterea secetei nu poate fi eficientă fără a înlătura cauzele care conduc la instalarea dezechilibrelor climatice (în speţă, industriile, deforestările, o agricultură neştiinţifică etc.). Ar fi interesant, desigur, un concurs — cum propuneţi dv. — pe tema combaterii secetei dar în condiţiile în care se menţin cauzele producătoare de secetă şi alte dezechilibre climatice, orice soluţie, oricît de grozavă, nu ar fi — cum se şi dovedeşte, de altfel — decît un paleativ...

■ **Doresc să corespondeze : GIGI COMAN** (pe probleme de biologie), Ţiglina, II, bl. C9, sc. II, et. III, ap. 36, of. p. 7, Galaţi, 6200 ; **FINEL MIHAILA**, str. Vărăriei nr. 1, bl. D2, sc. A, et. III, ap. 16, Bîrlad, Vaslui, 6400.

GELU BERTI, str. Mircea cel Bătrîn nr. 104, Constanţa ; **SORIN COSMA** (telepatie, psihokinezie, hipnoză etc.), str. Carpaţi, bl. 59 B, sc. B, ap. 27, Braşov, 2200.

ADELINA-ILEANA DIACONU, intr. Alexandru cel Bun, nr. 25, bl. G1, sc. 1, ap. 13, Caracal, Bîrlad, Vaslui, 6 400 ;

Rubrică realizată de
ADRIAN HOAJĂ

CASA VIITORULUI

■ Monopolul betonului asupra construcţiilor începe să se destrame ■ Sticla, plasticul, produsele de sinteză, materialele textile tind să devină vedete pe măsură ce ne apropiem de mileniul trei ■ Fiecare construcţie speră să obţină titlul de operă de artă.

Ascensiunea vertiginoasă a plasticului în lumea construcţiilor s-a dovedit o realitate de necontestat, indiferent de părerile pro sau contra vizavi de această aplicaţie a ştiinţei. Ţări cu standarde de viaţă dintre cele mai ridicate au îmbrăţişat ideea folosirii pe scară largă a acestui material de construcţie şi au extins chiar utilizarea lui de la tuburi, ţevi şi racorduri de canalizare la confecţionarea de ferestre şi pereţi izolatori. În prezent e mult folosit şi la faţada clădirilor, deci la lucrări de exterior. Anual, de exemplu, Franţa consumă în construcţii peste 400 000 tone de material plastic, o cifră care poate oferi o imagine asupra ponderii pe care plasticul îl deţine în domeniul construcţiilor. Din gama acestui produs, cel mai mult folosit rămîne policlorura de vinil, aşa-numitul PVC, urmat de polistirenul expandat (PSE) şi poliuretan (PU).

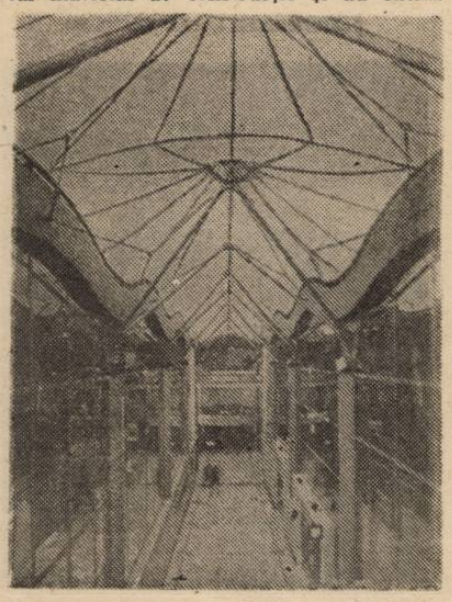

Arhitectura textilă translucidă conferă o notă de originalitate gării de la Nantes.

Desigur, nimeni nu-şi imaginează că plasticul a luat sau va lua locul betonului sau oţelului. Betonul rămîne principala materie primă în construcţie, el avînd capacitatea de a asigura soliditatea necesară structurilor de rezistenţă, fundaţiilor, pereţilor. Dar, la rîndul său, şi betonul suportă un permanent proces de inovaţie. Într-o nouă variantă, betonul conţine pe lîngă ciment, apă şi pietriş, fum de siliciu care îi creşte densitatea precum şi rezistenţa la compresiuni. El este destinat în special clădirilor foarte înalte. Cea mai nouă achiziţie rămîne totuşi melanjul betonului cu alte elemente. De cîţiva ani se fabrică în unele ţări beton cu bile din polistiren expandat, fapt ce-l face mai uşor şi deci mai puţin dificil de lucrat cu el pe şantier. De asemenea, se fabrică beton cu fibră de sticlă încorporată.

Noua tehnologie a construcţiilor vizează realizarea de clădiri cu pereţi cu performanţe variabile. Ce înseamnă acest lucru ? Pentru a înţelege, să ne amintim că în prezent, pentru a modifica performanţele unui perete exterior la acţiunea soarelui, ploii, căldurii, frigului etc., apelăm la mijloace considerate de mulţi destul de rudimentare : perdele, draperii, storuri... Construcţiile viitorului intenţionează să rupă dualitatea perete/fereastră prin conceperea unui ansamblu continuu, mai mult sau mai puţin opac, reglarea efectuîndu-se pe baza unor vitralii electro-cromatice. Imaginaţi-vă un perete exterior în întregime din sticlă a cărui opacitate s-o modificăm în funcţie de dorinţa noastră. Electrocromia se află însă la începuturile sale. Pînă la folosirea ei pe scară largă, s-a recurs la tehnici aparent mai puţin complicate ; storuri motorizate plasate între două rînduri subţiri de geamuri oferă sticlei diferite grade de opacitate prin simpla acţionare a unui buton. Dar fereastra viitorului trebuie să ofere mult mai mult : ea va fi concepută în aşa fel încît să lumineze şi, la nevoie, chiar să încălzească încăperea. Pentru această din urmă funcţie se are în vedere acoperirea sticlei pe de-o parte cu un strat de substanţă care să atragă căldura, iar pe de altă cu o substanţă care să emită căldura acumulată. Pentru ca fereastra să lumineze încăperea, s-a emis ideea de a se face vid între cele două straturi de sticlă, pentru a se umple spaţiul cu neon.

Vorbind despre construcţiile viitorului, revista „Science et technologie" insistă asupra revoluţiei ce se va înregistra în acest domeniu prin tendinţa de asociere a mai multor materiale. Materialele noi vor exploata la maximum calităţile vechilor materiale, convieţuirea între lemn, plastic, sticlă, beton etc. aducînd în gama de produse destinate înălţării clădirilor elemente neaşteptate, cu rol în sporirea rezistenţei şi a confortului. Un nou tip de arhitectură va îmbogăţi de asemenea zestrea edilitară a oraşelor. Aici se va înscrie şi aşa-numita „arhitectură textilă". Ce înseamnă acest lucru ? Francezii, de exemplu, în loc de răspuns, invită pe cei interesaţi să afle amănunte despre acest subiect să parcurgă o alee ce duce spre gara din Nantes, alee în întregime acoperită cu ţesătură translucidă textilă. În ciuda aparenţelor ea deţine o mare deosebi la halele industriale, ţesătura texrezistenţă. Utilizată pînă în prezent întîlă urmează să fie folosită la acoperirea pieţelor, dar şi la realizarea altor construcţii.

Fără îndoială, noile materiale de construcţii vor permite optimizarea construcţiilor atît din punct de vedere estetic cît şi funcţional, fapt care, cel puţin în prezent, dar şi în viitorul apropiat, creşte considerabil preţul de cost al acestora. Şi totuşi, se estimează că acest preţ nu va reprezenta mai mult de 15% din cel al terenului, care, în oraşele mari în special, valorează... aur.

AURORA POPESCU

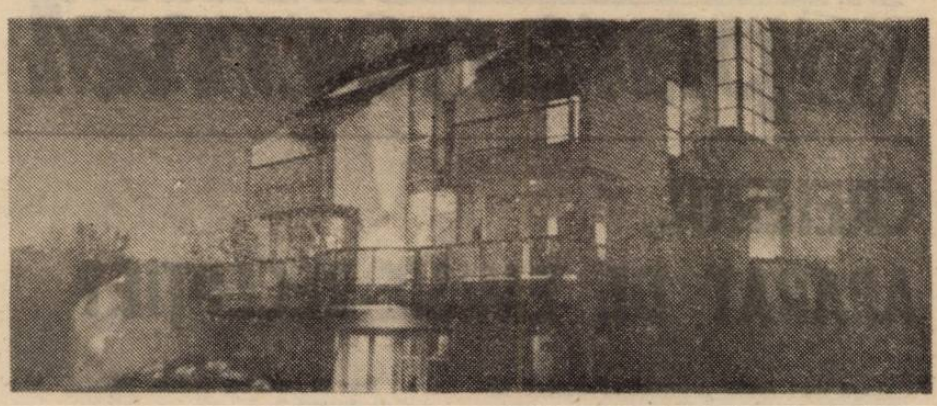

O casă aproape în întregime din plastic (75%), în Massachusetts. Construită de General Electric Plastics, casa e considerată non-poluantă, la înălţarea ei folosindu-se cel puţin jumătate plastic reciclat. Uşor de întreţinut, această casă nu are nevoie de perdele.

Traficul internațional de droguri

■ Drogurile dure tranzitează doar prin imensul „continent negru", fiind o marfă prea scumpă pentru africani ■ Mărfurile aducătoare de moarte se îndreaptă din Africa către Europa, unde există clienți cu pungi garnisite ■ Africanii consumă cocaina, amfetamine sau barbiturice provenite din laboratoare occidentale, est–europene sau indiene ■ Africa a devenit un Eldorado al traficanților internaționali de stupefiante deoarece, serviciile specializate în depistarea traficanților lipsesc aproape cu desăvîrșire, ca de altfel și materialul tehnic iar corupția este generalizată ■ În lume sînt arestați anual cam 6000 de africani pentru trafic de droguri, dintre care 2000 sînt nigerieni ■ Gambienii și tanzanieni sînt renumiți pentru îndeminarea cu care reușesc să dejoace controalele efectuate de poliție pe aeroporturile internaționale din Varșovia, Moscova sau Berlin.

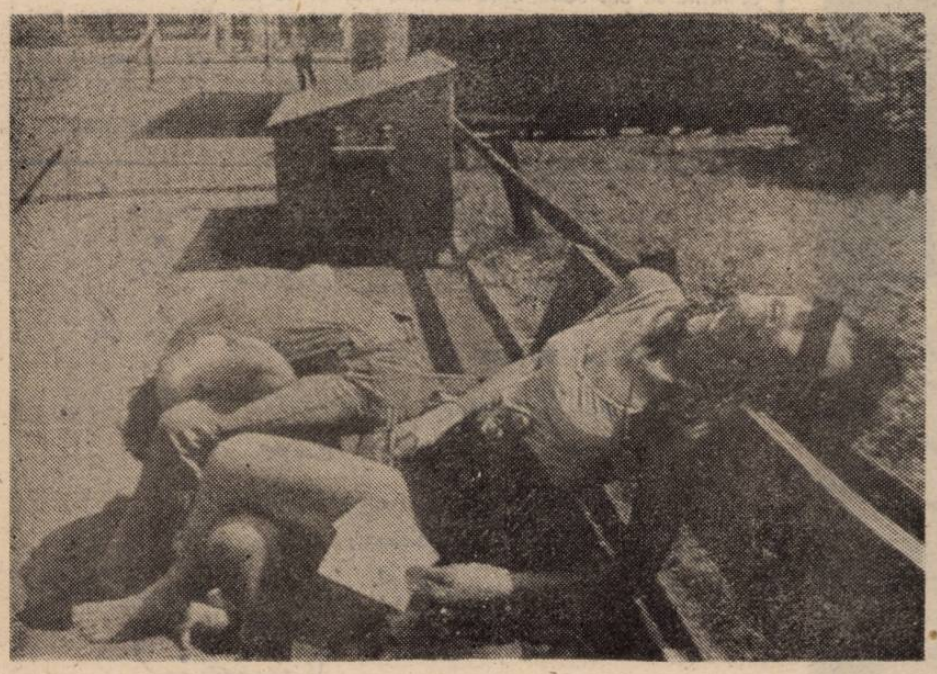

Jumătate din heroina care îi aduce pe acești tineri din Europa și pe mulți alții în anticamera morții tranzitează prin filiera africană.

FILIERA AFRICANĂ

Traficurile ilicite au o tradiție îndelungată în Africa. Prima și cea mai căutată „marfă" clandestină de proveniență africană a fost constitutită din însăși locuitorii acestui continent care au fost vînați secole de-a rîndul și transportați cu corăbiile peste ocean pentru a fi vînduți la tîrgurile de sclavi din Lumea Nouă. Mai aproape de zilele noastre, traficul de sclavi a fost înlocuit cu contrabanda de blănuri de animale sălbatice, a căror vînare a fost interzisă deoarece multe specii sînt pe cale de dispariție, precum și cu comerțul clandestin de fildeș care a decimat turmele de elefanți.

Era deci de așteptat ca acest continent aflat în plină efervescență, dar bîntuit încă de flageluri ancestrale ca sărăcia, seceta, molimele și războaiele civile, să trezească interesul traficanților de stupefiante în căutarea de noi piețe de desfacere și filiere de tranzit pentru mărfurile lor aducătoare de moarte. Primele tatonări au fost făcute cu șapte ani în urmă de exportatorii de droguri din Pakistan și India. Implantarea traficanților din Thailanda și America de Sud este mai recentă, ea are o vechime de numai doi ani.

Cea mai mare parte a stupefiantelor — așa-numitele droguri dure — tranzitează doar prin continentul negru fiind o marfă mult prea scumpă pentru africani. O bună parte din ele se îndreaptă spre Europa, unde clienții au pungile mai bine garnisite. Conform unei statistici publicate de cotidianul „Le Monde", din cele 225 kg de heroină confiscată în 1989, în Africa, 176 kg (deci 80%) erau destinate Europei iar din cele 300 kg heroină confiscată în Europa în același an, jumătate tranzitase prin Africa.

Aceasta nu înseamnă însă că locuitorii Africii nu sînt considerați de traficanți ca eventuali clienți. Pentru ei sînt rezervate „mărfuri" mai populare : cocaină, amfetamine sau barbiturice exportate fraudulos de laboratoare occidentale, est-europene sau indiene, ori produse chiar la fața locului, cum se întîmplă la Lagos, cu sprijinul unor chimiști europeni, dintre care unii aparțin lumii interlope siciliene.

Africa este un adevărat Eldorado pentru traficanții internaționali : acesta este continentul cel mai slab dotat cu servicii specializate și material tehnic pentru depistarea stupefiantelor, corupția este generalizată în rîndul autorităților, coastele sale lungi de mii și mii de km sînt nesupravegheate, aerodromurile sînt supuse unui control formal. Tranzitarea de droguri prin acest continent, cu destinația Europa sau Statele Unite se efectuează în condiții de impunitate cvasiabsolută.

Cum se expediază „marfa" și cine sînt cei care o transportă clandestin ? De la instaurarea, în 1984, a filierei nigeriene, traseele drogurilor se împletesc într-o încîlceală tropicală. Numeroși pe subcontinentul indian, studenții nigerieni servesc drept intermediari între organizatorii pakistanezi și curierii recrutați la Lagos pentru o sumă echivalentă cu salariul mediu pe mai mulți ani (5 000—10 000 franci).

Acest trafic pune în mișcare de fiecare dată cîte 10—20 curieri care pot transporta pînă la 60 kg heroină. Pornind de la Delhi, Bombay și Karachi, ei trec prin Addis-Abeba sau Nairobi, apoi urmează o incredibilă peregrinare care se sfîrșește la Lagos unde livrează „marfa" patronilor filierei. Dar nu toate drumurile duc la Lagos. Cu trecerea timpului, au fost înființate noi centre de tranzit în Ghana, Benin, Togo etc. Toate acestea sînt controlate de patronii nigerieni.

Nici un tertip nu este disprețuit pentru a îndepărta bănuielile autorităților. Astfel, în complicitate cu patronii unor case de toleranță din Madrid, traficanții nigerieni au folosit prostituatele drept „catîr", încheind pentru circumstanță căsătorii fictive cu localnici „de încredere"! Cine ar putea bănui că în bagajele unei tinere perechi plecate spre Madrid în călătorie de nuntă se ascund cîteva pungi cu praful alb dătător de miraje ? În ciuda acestor precauții și a inventivității organizatorilor de transporturi ilicite, în lume sînt arestați cam 6 000 africani pentru trafic de droguri, dintre care 2 000 sînt nigerieni.

Rațiunea de a fi a filierelor este de fapt expedierea spre o destinație finală, cel mai adesea europeană sau americană. Această activitate de reexportare pune în mișcare numeroase echipe de curieri și o serie de plăci turnante în rîndul cărora aeroporturile din Africa centrală (Kinshasa, Bangui, Kigali) joacă un rol-cheie de o importanță crescîndă.

Suplețea și viteza de adaptare a traficanților africani este spectaculară. Gambienii și tanzanienii sînt renumiți pentru îndeminarea cu care reușesc să dejoace controalele efectuate de poliție la Varșovia, Moscova sau Berlin.

Calea cea mai rapidă pe care pot fi transportate drogurile este, desigur, cea aeriană. Dar aceasta prezintă și un dezavantaj : cantitatea de bagaje pe care o poate lua cu el un pasager de avion este destul de mică și deci mai ușor de controlat. Din această cauză se folosește și calea maritimă.

Una din tehnicile folosite de traficanții africani pe Mediterana este aceea a transbordării. Vedete rapide cu fundul plat (deci greu de detectat prin radar) acostează în larg cargouri ai căror căpitani au consimțit să „coopereze" și să transbordeze „iarba" care este ascunsă printre tonele de mărfuri ce urmează să fie descărcate la Le Havre, Hamburg sau Rotterdam.

ADRIAN MÎNTULESCU

///incursiune în paranormal

CREIERUL, APARAT DE EMISIE-RECEPȚIE?

După mai multe convorbiri despre fenomenele paranormale, interesul cititorului pare să sporească — primim numeroase scrisori în acest sens, unele blamante, cele mai multe însă exprimînd dorința de a ști mai multe despre parapsihologie. Așa stînd lucrurile, considerăm că este de dorit să inserăm în această pagină o seamă de considerații mai largi cu referire la fenomen. Domnul **CONSTANTIN ASAFTEI** ne vine în ajutor cu o interesantă „introducere" în fenomenele paranormale. Dumnealui consideră că aidoma marelui Wells, care a dominat o jumătate de veac pe tronul anticipației, fără să-i pese de Jules Verne, Maurice Renard și mulți alții, parapsihologia tronează veacul nostru fără să se sinchisească de dovezile științei. Dumnealui continuă : „Și dacă Wells a nesocotit fizica, parapsihologia nesocotește canoanele clasice ale științei închistate în dogme și teorii". Nu comentăm această ultimă aserțiune. Punem însă o întrebare :

— De unde pornim ?

— Shakespeare zice, prin glasul nefericitului său erou Hamlet : „Bagă de seamă Horațiu... între cer și pămînt există o mie de ori mai multe lucruri decît cele la care visează filozofia ta". Această afirmație de o extraordinară adîncime, a fost luată ca deviză de către Pierr Janet, Freud, Șivin, Gh Marinescu (la noi), în încercarea de a cerceta acele întîmplări și fenomene, fapte neobișnuite pentru care știința vremii nu oferă nici o cale de înțelegere și pentru care fizica cuantică și relativistă, ingineria genetică sau alte descoperiri epocale, nu arată nici un fel de înțelegere.

— Dar îi puteam asocia științei „ideea" de dogmă ?

— Fiecare etapă din dezvoltarea științei este caracterizată prin preocupări și idei dogmatice, care alcătuiesc fondul pe care se desfășoară cercetarea științifică în detaliu. Astfel, timp de două secole (XVIII-lea și al XIX-lea) viziunea mecanicistă asupra universului era atît de răspîndită, încît tot ce nu se încadra în canoanele sale era privit cu suspiciune. Astfel apariția electromagnetismului a subminat încetul cu încetul această viziune, pregătind drumul către fizica cuantică și relativistă — dar care, nici ele nu au lămurit fenomenele paranormale : Însă și aceste discipline au fost privite mulți ani drept erezii. Th. Huxley, prieten apropiat al lui Darwin, urmărind destinul multor idei științifice, comenta, nu fără umor : „Toate sfîrșesc prin a fi superstiții". Acest biolog și filozof strălucit, punea omenirea în gardă împotriva suficienței de sine a multor oameni de știință care cred că știința începe o dată cu persoana lor, sau că cineva poate ajunge la adevăruri absolute, categorice, definitive.

— Dar există idei care înainte de-a fi înțelese, au fost respinse cu vehemență. Cazul Galilei...

— Într-adevăr, adversarii lui Galilei refuzau să se uite prin lunetă pentru a se convinge cu propriii lor ochi că există pete în soare, sateliți ai lui Jupiter, sau că există faze ale planetei Venus.

— Multe suspiciuni, e știm, par „moștenite" din antichitate...

— Se aducea, evident, argumentul pînă tîrziu, cum că „Aristotel nu vorbește de asemenea fenomene". Un exemplu : în jurul anilor 1930 un om de știință francez, criticînd unele lucrări de neurologie ale prof. dr. Gh. Marinescu, aducea ca argument : „Am demonstrat că asemenea fenomene nu pot exista !" Evident, era o eroare. Nu poți distruge un adevăr, fără să pui un altul la loc. Revenind la eroul lui Shakespeare, acest prinț luminat deși nu crede în halucinații, în timpul cărora i se pare că stă de vorbă cu propriul său tată mort, totuși, tatăl mort îi povestește că a fost ucis de actualul rege și îi cere să-l răzbune. Spre deosebire de unii oameni de știință, prințul danez nu respinge această „ipoteză", el caută să o verifice, chiar dacă originea ei este nebuloasă, într-o neplauzibilă comunicare cu sufletul unui mort. Dar „ipoteza" se dovedește adevărată...

— N-aș risca să atribui un alt sens sau să caut un alt adevăr în ficțiune, decît acela care aparține ficțiunii. Deci și eu sînt suspicios. Ce aveți de adăugat ?

— Adaug că de fenomenele care nu-și găsesc încă locul în cadrul științei, ale științelor umaniste sau exacte, se ocupă parapsihologia ! Sînt fenomene neobișnuite, tulburătoare, greu explicabile în stadiul actual al științei...

— De pildă...

— Mă refer la telepatie, la clarviziune, la telekinezie, la magnetismul animal. Dacă privim la teorile științifice, ca la ceva ce nu poate fi corectat sau depășit ne va fi greu să admitem că cineva poate să-și comunice gîndurile altor persoane, aflate la zeci și sute de kilometri depărtare, fără să se folosească de mijloacele tehnice uimitoare de comunicație. Mai greu este să admitem că cineva poate să povestească cu precizie un eveniment care nu s-a petrecut încă, sau să ne poată spune de acele persoane cărora le sînt neclare unele fenomene : mișcarea unor obiecte la distanță, spargerea unui pahar la care privesc...

— Scoțind, totuși, știința din cauză — azi nu se mai poate polemiza cu știința negîndu-i neputința ! — întrebarea e cum se pot explica, la urma urmelor, asemenea fenomene ?

— Evident, nu polemizez cu știința. Afirm doar că un om de știință cu o pregătire de ansamblu asupra tuturor disciplinelor își va pune el însuși întrebarea : cunoaștem oare toate legile fizice, chimice și biologice ? Pentru a explica asemenea fenomene neobișnuite și aparent bizare, avem nevoie de concepții noi despre : energie, spațiu, timp, abandonînd teoriile vechi.

ION ȚUGUI

Cel mai performat calculator...

... realizează, azi 32 miliarde de operațiuni pe secundă. Performanța situează calculatorul respectiv pe podiumul cel mai înalt din lume... Pus la punct de departamentul Supercomputer System d'Intel, va fi instalat în această primăvară la Institutul californian de tehnologie. Mașina, numită Touchstone Delta System, la dispoziția a 14 centre de cercetare, s-a născut după șase ani de muncă și cuprinde 528 procesoare capabile să lucreze simultan. Se speră să se poată progresa, cu ajutorul acestui calculator, în descifrarea genomului uman, a semnalelor pulsărilor sau în reprezentarea grafică a datelor transmise din cosmos de sondele Magellan și Galileo.

FOTOGRAFII DE LA CITITORI

Inocență
POLYANA-CLARA CORNOIU
Tg. Jiu

starea de VEGHE

SĂ-I IERTĂM PE NEBUNI?

Un cetățean dintr-o țară „de peste mări", parcă așa se spune, trage un foc de armă asupra vecinului său de palier, fiindcă i-ar fi insultat ciinele, numindu-l (în traducere) „javră". Se discută, în consecință — cazul e absolut autentic (comunicat de un ziarist serios, I. Voledi) — dacă stăpînul ciinelui ar fi avut dreptul, sau nu, să se considere, la rîndul său, insultat (deci, într-o relativă „legitimă apărare") ; dacă focul de armă n-ar constitui „în esență" un foc de... avertisment împotriva unui limbaj intolerabil, în vorbirea curentă și în presă ; dacă starea psiho-depresivă a deținătorului de armă nu l-ar absolvi, în principiu, și, mai ales, din start, de orice responsabilitate... Altfel spus, „nu-i de ajuns că-i nebun, vreți să-l și judecăm ? !"

■

Tot un evazi-nebun, de astă dată un schizofrenic „cu diplomă" în deplină regulă, eliberată de ospiciul Beckomberga (Suedia), se hotărăște într-o bună dimineață, la 6 și 23 de minute, să viziteze — firește neoficial și neinvitat — palatul regal de la Drottningsholm, de lîngă Stockholm (cazul a făcut vîlvă, de altfel, prin iulie 1989). Pe scurt, garda palatului și-a făcut datoria, somindu-l („Halt !"), după care a înștiințat poliția. Nu era să se pună, nu-i așa, la mintea nebunului, care, aflat în temă cu „topografia" castelului, a pătruns între timp pînă în apartamentul regal, unde a distrus opere de artă și antichități de mare valoare — atenție ! — pentru a pune într-o corectă lumină valoarea gestului său „protestatar". Nebun-nebun, dar avea și el un „punct de vedere", plus o rezervă, la fel de personală, față de rațiunea unor obiecte de artă...

În opinia inspectorului de poliție Ulh Magnetorp, acuzabil ar fi în acest caz doar regulamentul gărzii palatului, mult prea concesiv ; în timp ce căpitanul Kurt Jonasson, șeful corpului de gardă al palatului apreciază în mod deosebit faptul că sentinelele n-au tras, că nu și-au părăsit posturile pentru a reține... un biet nebun, și că regulamentul în vigoare se dovedește cum nu se poate mai lăudabil.

Cine-i nebun ? — ne întrebăm și noi. Cum se poate ajunge la astfel de nebunii (și de interpretări... nebunești), cu corolarul : cine e vinovat ? Că nebunul-nebun, după cum s-ar părea ,nu are nici-o vină...

■

În trecut, toți minorii de 14—18 ani, implicați în acte de violență și de tulburare a ordinii publice — la noi și nu numai la noi — erau „justificați" aprioric prin nefericirile pe care, vai, Doamne, le-ar fi întîmpinat în viața lor, cea de pînă atunci și cea de fiece zi. Ori proveneau din familii declarat „dezorganizate", ori „cineva" — de preferință un profesor — îi jignise grav... Totul se elucida psihologic prin traiectoriile lor biografice, în care se amestecau, de bună seamă, destinul și ca un leit-motiv... „așa-i viața".

Statistici indubitabile vin să ateste, însă, că autorii minori ai actelor de violență provin cel mai adesea din familii absolut respectabile, ori „insuportabil de respectabile" după cum afirmă tinerii autori ai unor „sălbatice lichidări de conturi", „violuri colective", super-agresiuni „reparatorii" împotriva profesorilor care refuză intimidarea.

Aduși în fața legii — tocmai ne aflam într-o localitate Așdod, cînd să judeca un astfel de proces — tinerii în cauză erau disculpați de apărătorii lor printr-o așanumită „stare psihică deficitară", dar legitimă, a generațiilor tinere, în disputa lor cu conformismul social. Violuri și veritabile tîlhării din anti-conformism ? Greu de acceptat, evident, de familiile celor care suferiseră pe pielea lor, nefericirea, ultragiul. Iar starea psihică deficitară, chiar dacă ar explica, prin absurd, un act de violență, îl și justifică, oare, îl scuză prin ceva ? Iar tinerețea lor, vîrsta, faptul că nu sînt încă majori (din unghiul criminalității ar fi) să-i absolve de orișice sancțiuni ? Înnebunim la gîndul...

■

Curtea cu Juri din Alabama (S.U.A.) l-a condamnat la moarte, să tot fie doi ani, pe Horace Franklin, vinovat de violarea și uciderea unei femei de 24 de ani, mamă a patru copii. Cazul a făcut și el vîlvă la timpul respectiv, în măsura în care inculpatul era un relativ handicapat — analfabet, asta în orice caz — un om cu o inteligență sub normă. Gradul ridicat de periculozitate al crimei și efectul negativ, psihologic, al unei amnistieri „populiste", l-au determinat pe guvernatorul statului Alabama să respingă cererea de grațiere, înaintată de avocata lui Horace Franklin (cerere respinsă, chiar și atunci cînd cel condamnat la electrocutare a rezistat, în mod surprinzător, primului șoc electric). Președintele Bush a respins și el cererea, Horace Franklin a murit, dar problema, în opinia celor mai mulți comentatori, ar fi rămas deschisă. **Minorii și nebunii, inclusiv indivizii subevoluați intelectual, sînt vinovați de faptele lor ?** Dacă nu cumva, problema s-ar pune în realitate, invers : **îi putem, oare disculpa (pe nebuni și pe lupi, inclusiv, „lupii tineri, turbați", fără să ne asumăm riscurile care decurg din însăși toleranța noastră extremă față de proliferarea demenței și agresivității ?**

■

Nu ne vom substitui juriștilor de profesie — a lor va fi decizia pînă în cele din urmă — dar ne gîndim la victimele de mîine, potențiale, ale creșterii stării de „infracționalitate", concept vidat, din păcate, tocmai de disperarea celor loviți, de lacrimile lor și de doliul care persistă în memorie, dincolo de iertare. Și cîți nebuni — cîți paranoici ajunși în fruntea unor ierarhii totalitare — nu-s declarați nebuni decît mult prea tîrziu, și doar în fața instanței ?

DOREL DORIAN

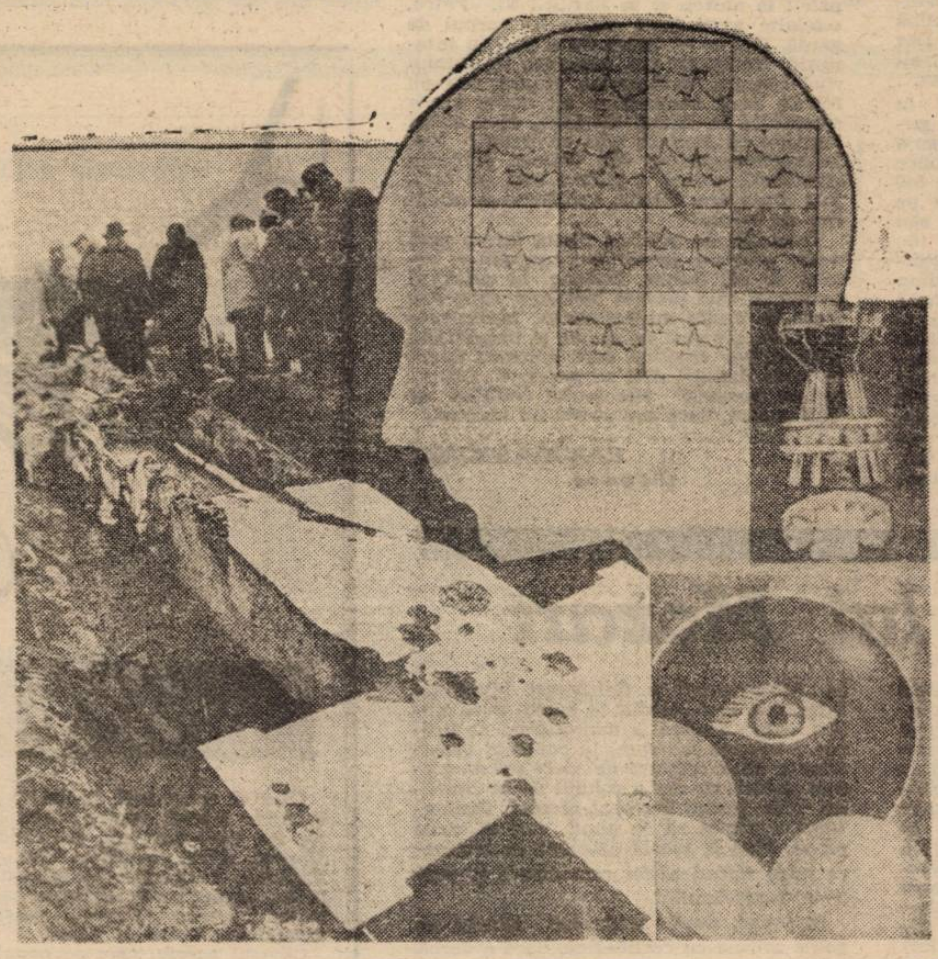

Popasuri în jurul lumii

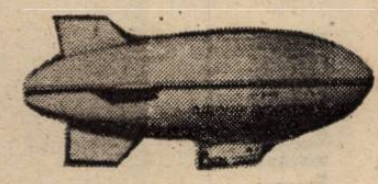

● **CERERE RESPINSĂ.** Un tribunal din Washington a respins cererea pentru obținerea de daune, în valoare de 50 milioane de dolari, cerere înaintată de către compania sud-coreeană „Korean Airlines" înlegătură cu doborîrea unui avion „Boeing 7474", cu 269 pasageri la bord (aparținînd respectivei companii), deasupra teritoriului sovietic, la 1 septembrie 1983. Verdictul este firesc și el se explică prin faptul că nu a fost vorba de o eroare de navigație aeriană, ci de o pătrundere voită deasupra părții de sud a Peninsulei Kamciatka. Și intrusul a fost doborît.

● **LA O JUMĂTATE DE SECOL.** „Cetățeanul Kane", celebrul film al lui Orson Wells, a împlinit 50 de ani de la prezentarea sa, pentru prima dată, pe ecran. Aniversarea a avut loc la 1 mai a.c. S-au realizat încasări deosebite. În primele cinci zile ale rulării filmului, cu 11 proiecții, încasările s-au cifrat la 290 978 dolari.

● **ÎNTUNERICUL RĂPUS DE LUMINĂ.** La 8 mai, cu prilejul zilei mondiale a Crucii Roșii și Semilunii Roșii, punctul culminant al companiei mondiale pentru protecția victimelor de război, care a debutat la 28 ianuarie 1991, Terra și-a primit prinosul lumină — O mie de torțe de-a lungul Marelui Zid Chinezesc, un cerc de luminări în jurul Coliseumului la Roma, în preajma faimoaselor piramide de la Giseh, de lîngă Cairo, la Hiroșhima, oraș spulberat în neant în august 1945 de forța nucleară, la Beirut, oraș care ani în șir a avut de suferit de pe urma rivalităților interne. Și odată cu lăsarea întunericului în acea zi de 8 mai 1991, globul a fost înconjurat de pilpîirile luminii, pămîntenii reamintindu-și că victimele războiului au dreptul la protecție.

● **PRIZONIERI REPATRIAȚI.** Este vorba de 202 prizonieri de război irakieni aflați în Arabia Saudită care au revenit în patrie. Este primul lot de prizonieri repatriat după întreruperea operațiunii la 21 aprilie a.c., pînă la finele lunii trecute. Reprezentanții Comitetului Internațional de Cruce Roșie (CICR) au înregistrat în Arabia Saudită peste 80 000 de prizonieri de război irakieni și supraveghează repatrierea a 63 456 dintre aceștia.

● **LENINGRADUL SPERĂ.** A doua metropolă a Uniunii Sovietice, Leningradul este pe cale de a dispune de prima companie de televiziune independentă din țară. Municipalitatea Leningradului a finalizat un acord care prevede transformarea stației sale TV, relativ necenzurată, într-o companie mixtă.

● **REGRET.** Venit la putere în urmă cu 10 ani, președintele François Mitterrand și-a asigurat succesul electoral prin promisiunile vizînd înfăptuirea justiției sociale. Cu prilejul aniversării deceniului de cînd se află în fruntea statului, Mitterrand a declarat că regretă că nu a făcut mai mult în direcția atenuării inegalităților din societatea franceză...

gîlceava IDEILOr

Șefii de stat se tem de astrologie?

O carte de amintiri și confesiuni, nu tocmai favorabile lui Ronald Reagan, fostul președinte al SUA, s-a numit „From Wall Street to the White House" (De pe Wall Street la Casa Albă) și a fost scrisă de fostul său ministru de finanțe și director executiv, Donald Reagan. Cartea a apărut în 1988 și, cum e firesc pentru publicul american a făcut mare vîlvă. Dar ceea ce ne interesează pe noi în acest context este dezvăluirea importanței pe care dl. Reagan și (mai ales) soția sa Nancy, o acordau astrologiei. Ex-președintele american a fost chiar nevoit să facă afirmații publice prin care să nege faptul că lua decizii sau inițiative (în special deplasările de anvergură) conform cu astrogramele aduse la zi. Dar, cum nu iese foc fără fum, să ne reamintim că astrologii au stabilit **poziția astrelor la data asasinării președintelui Kennedy (22 noiembrie 1963) ; atunci, planeta Saturn și Marte se situau pe cer într-o opoziție de 90° (sau cuadratură ; opozițiile de 90° și de 180° nu sînt deloc favorabile, mai ales cînd intervine planeta conflictelor, Marte). La 30 martie 1981, această configurație s-a repetat. Dar tot la 30 martie 1981 s-a produs atentatul asupra lui Ronald Reagan.** Fată un fapt care poate pune pe gînduri pe oricine. La aceasta se adaugă, pentru americanii pasionați de astrologie, data asasinării (la fel de misterioase) a lui Abraham Lincoln : 14 aprilie 1865. În acel moment, aceeași planetă a tensiunilor și patimilor dezlănțuite — Marte — se afla în opoziție de 90° cu Soarele...

Dar astrele nu vorbesc numai președinților americani. Pe această planetă, doar aparent liniștită, astrologia și-a spus cu greutate cuvîntul în cazul multor conducători de state. Dacă pentru omul de rînd astrograma are o importanță strict individuală, ceea ce se întîmplă unui suveran — democrat sau dictator — afectează întreaga națiune.

Tulburătoarea existență a lui **Napoleon Bonaparte**, care a marcat profund istoria Franței, a avut drept repere de însemnătate crucială instaurarea regimului dictatorial (noiembrie 1799) și moartea sa în captivitate, în mai 1821 — între care s-au scurs **21 de ani și șase luni. Planeta care în acest interval de timp face opoziție cu ea însăși este planeta aventurii, a riscului, a hazardului : Uranus** (revoluția totală în 84 de ani și 8 zile pentru 360° deci fiecare opoziție de 90° cu poziția inițială se face la 21 de ani și 2 zile). Cuadratura lui Uranus, formată între instaurarea dictaturii și decesul său, i-a fost fatală lui Napoleon.

Adolf Hitler — pentru a intra în secolul XX — s-a supus și el cuadraturii lui Uranus, deci intervalului fatidic de 21 de ani. Această perioadă s-a scurs între alegerea lui ca șef al partidului nazist din Germania (1920) și anul declanșării războiului împotriva Uniunii Sovietice, conduse de Stalin. Acest război i-a fost fatal, aducîndu-i pierzania în 1945. De altfel, **între Lenin, Stalin și Hitler, planeta Uranus provoacă neobișnuit de evidente coincidențe :**

1) între moartea lui Lenin (1924), generatoarea ascensiunii lui Stalin, și moartea lui Hitler (1945) sau triumful lui Stalin s-au scurs 21 de ani ;

2) între alegerea lui Hitler drept cancelar (1933) și moartea lui Stalin (1953) s-au scurs aproape 21 de ani ;

3) între nașterea lui Hitler (1889) și începutul ascensiunii lui spre dictatura fascistă s-au scurs două cicluri de 21 de ani, adică o perioadă de 42 de ani, timp în care planeta Uranus ajunge în opoziție de 180° cu ea însăși (față de data inițială).

4) între anul nașterii lui Lenin (1870) și anul morții lui Stalin au trecut aproape 84 de ani, adică un ciclu complet (4×21) al lui Uranus.

5) între anul nașterii lui Stalin (1879) și marea sa victorie de la Stalingrad, împotriva lui Hitler (1942) au trecut trei cicluri de 21 de ani, adică 63 de ani... (poziție favorabilă, de 270°, a lui Uranus cu ea însăși din data nașterii).

Dar Nicolae Ceaușescu ? Despre horoscopul dictatorului român în numărul viitor.

PAUL IOAN

ÎN VIZITĂ LA VATICAN

1. Fortăreața

Vaticanul este un exemplu unic de stat suveran închis în limitele unui oraș. Cetatea reprezintă punctul de atracție al turiștilor veniți să admire Capela Sixtină ornată cu fresce de Michelangelo. Dar dincolo de aceste comori există un alt Vatican, la care turistul nu are acces.

Statul Vatican a fost creat în 1929 în baza unui tratat între papalitate și guvernul italian pentru a păstra autonomia Papei ca șef spiritual al Bisericii catolice romane, care numără astăzi în jur de 840 milioane de adepți. Cetatea se întinde pe o suprafață de 44 ha, iar înconjurul său pe jos se poate face în trei sferturi de oră. 342 de persoane de diverse naționalități trăiesc aici în permanență, în timp ce 404 persoane cu cetățenie vaticană trălesc în străinătate, iar 1 500 de persoane vin zilnic să lucreze la Vatican. Semnele suverantății Vaticanului sînt : drapelul (galben și alb), imnul național („Marșul pontifical" de Gounod), o curte de justiție, o închisoare (goală), o poștă, un canal de radio, care emite în 24 de limbi. Moneda care are curs oficial este lira italiană, dar statul pontifical poate de asemenea să emită monede și să imprime timbre, ceea ce-i dă posibilitatea să aibă o visterie oficială. Cu zidurile de incintă înalte de 18 m., Vaticanul evocă o fortăreață medievală, în care publicul are acces numai prin două intrări principale : la muzeu și la Bazilica Sf. Petru, celelalte porți fiind păzite de corpul de gardă. Cei ce au șansa de a păși în interiorul fortăreței pot remarca, în primul rînd biserica Vaticanului, plasată într-un fel de burg asemănător cu multe altele răspîndite în lumea întreagă, apoi străzi îngrijite cu imobile mici cu pereții bej. La supermagazinul din Vatican prețurile reprezintă numai o treime față de tarifele din afara cetății, aplicîndu-se scutirea de vamă.

Trenurile de mărfuri ajung într-o gară mică, printr-o ramificare specială a rețelei de căi ferate italiene. În cartierul comercial este plasată farmacia, care dispune de multe medicamente inexistente în Italia, un post de ajutor și imprimeria publicațiilor catolice, care editează opere în toate limbile. Aici se imprimă „Observatore Romano" cunoscutul cotidian al Vaticanului, care are 18 000 de abonați.

MANUELA SPĂTARU

(Va urma)

Craniul lui Mozart

Antropologul francez Pierre-François Puech a oferit un lifting arheologic craniului lui Mozart pentru bicentenarul său. Bustul-robot, modelat după coordonate antropologice precise și studiul portretelor pare a fi un răspuns la întrebarea : „este aceasta craniul lui Mozart ?" Recuperată în mod ilegal în 1842 de la groapa comună de un anume Jacob Hyrtl, fratele lui Joseph, celebrul anatomist vienez și mare colecționar de cranii, care avea și modelele lui Beethoven și Schubert (pentru studiul urechii interne, făcînd legătura cu originea talentului lor) această cutie muzicală a fost conservată la „Mozarteum" în Salzbourg. Maxilarul inferior a fost pierdut în cursul unei mutări, dar o analiză la microscopul electronic a relevat prezența, în canalele incisivilor a unor grăunțe de nisip avînd aceeași natură cu cea a solului de la cimitirul unde fusese îngropat Mozart. Ordinatorul a ajutat să se pună pățină carne pe os, dînd la iveală asemănarea izbitoare între figura astfel remodelată și portretul muzicianului.

Și totuși, după atîția ani nimeni nu poate afirma cu certitudine, dacă e vorba de craniul lui Mozart sau nu. **(M. S.).**

■ **Un microscop cu laser pus la punct în Germania poate efectua 128 milioane de măsurători pe secundă, permițînd cercetarea completă a preparatelor citologice și oferind, în mai puțin de un minut, 1,6 miliarde de puncte imaginare. Întregul conținut informațional al probei respective poate fi înregistrat cu o rezoluție înaltă (sub 0,5 microni) într-o singură fază de lucru. Viteza de analiză este astfel mult mai mare decît la sistemele cu tranzitare, în care celulele unei suspensii sînt cercetate cu rezoluție mică.**

■ **Instalația „Lasertool T 1 506" realizată în Franța poate să prelucreze numeroase materiale, începînd cu metalele neferoase pînă la superaliaje, trecînd prin aluminiu, cauciuc, textile și materiale compozite. Ea funcționează cu un laser cu CO_2, care-i conferă caracteristici de tăiere superioare, chiar pentru grosimi mari. Instalația lucrează după orice configurație determinată și programată. Ea poate, mai ales, să realizeze găuri și contururi de toate formele sau dimensiunile, inclusiv găuri cu unghiuri interne ascuțite, ceea ce nu se poate obține cu o mașină convențională.**

■ **Două firme japoneze au realizat un aparat care poate desena modele de circuite integrate pe scară largă**

TELEX • TELEX

utilizînd un fascicul laser. Aparatul poate să deseneze modele cu lățimea de 2 microni, cu o eroare de ÷ 1 — 0,1 microni pe o plăcuță de siliciu. Astfel, obținerea peliculei subțiri necesare pentru componentele electronice din generația următoare este simplificată. Noul aparat dirijează fascicolul laser cu ajutorul unui calculator.

■ **Statele lumii nu vor putea fi în măsură să abordeze și să soluționeze eficient fenomene ale interdependenței globale, precum amenințările ecosferei, distrugerea păturii de ozon din jurul planetei Pămînt, încălzirea climei decît prin negocieri. Dar inițiativele de anvergură încă nu au fost luate. Se așteaptă în continuare ? Ce anume ? Ar fi stupid ca omenirea să nu se angajeze în acest ultim deceniu al mileniului în diminuarea gazelor răspîndite în atmosfera răspunzătoare de pericolul efectului de seră.**

■ **Germania se află pe primul loc în Europa în planul efortului financiar consacrat CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE. În acest an, Bonnul va mobiliza 3,5 la sută din Produsul Național Brut pentru cercetare. Din zecile de miliarde de mărci consacrate cercetării, 19 la sută vor fi canalizate în direcția cèrcetării fundamentale. În Japonia și S.U.A., procentul destinat cercetării fundamentale este de 13 și, respectiv, 12 la sută.**

GLOBmagazin

SUPLIMENT PENTRU TOATE VÎRSTELE

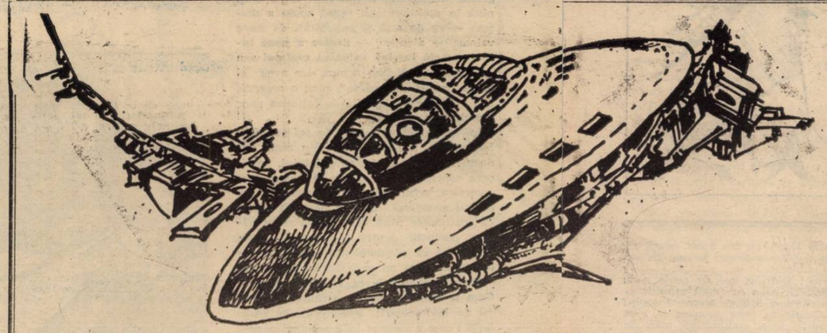

CUM SĂ NE COMPORTĂM CÎND NE ÎNTÎLNIM CU UN OZN

CUFOS reprezintă inițialele Centrului J. Allen Hynek pentru studii UFO (Center for UFO Studies), din Chicago, statul Illinois, S.U.A. Literele UFO reprezintă inițialele referitoare la OZN-uri, care în limba engleză sînt definite ca Unidentifyed Flaying Objects, adică Obiecte Zburătoare Neindentificate.

Centrul acesta, care se ocupă în mod științific și sistematic de problema OZN-urilor pe plan mondial a fost înființat de către Dr. J. Allen Hynek în 1973, la Chicago. Fondatorul centrului era considerat de specialiști drept cea mai reprezentativă personalitate științifică în domeniul OZN-urilor. El a început să se preocupe de acest domeniu încă din 1948, continuînd pînă în 1968, în calitate de consultant al Forțelor armate aeriene ale S.U.A.

A fost primul care, în 1968, a prezentat o comunicare despre OZN-uri în cadrul Casei Comitetului pentru știință și astronautică din S.U.A., iar mai tîrziu a apărut în fața Organizației Națiunilor Unite, propunînd înființarea unei agenții, care să conducă și să coordoneze cercetările privind fenomenul OZN.

După înființarea centrului, dr. Hynek a ocupat funcția de director științific al acestuia pînă în anul 1986 cînd s-a stins din viață.

Misiunea centrului este deci aceea de a dezvolta cercetări științifice serioase în domeniul OZN-urilor, el fiind alcătuit dintr-un grup de oameni de știință, academicieni, cercetători și colaboratori voluntari, care se dedică continuării examinării și analizei fenomenului OZN.

CUFOS dispune de cea mai mare documentație și date din lume, privind problema OZN-urilor. Materialul respectiv poate fi studiat de orice persoană sau organizație de pe glob, cu preocupări în domeniul OZN-urilor.

Documentația constă în peste 50 000 cazuri cu rapoarte concrete originale și investigații privind fenomenul OZN, precum și o bibliotecă cu peste 5 000 cărți și reviste cu diverse aspecte ale acestui fenomen.

Centrul are o întreagă rețea informațională mondială și editează cu regularitate două reviste, dintre care, una, cu denumirea „International UFO Reporter" (IUR). (Reporter International OZN) este bilunară iar cealaltă, este intitulată „Journal of UFO Studies" (Jurnal de studii OZN).

Centrul relatează că deși au fost sesizate pe parcursul secolelor pe cer diverse fenomene bizare, se pare că cele mai multe și-au făcut apariția din 1946, deasupra Suediei iar în 1947 s-au primit multe rapoarte despre OZN-uri din S.U.A. și alte părți ale lumii. Această activitate a devenit și mai pregnantă, începînd din 1969 și continuînd cu 1990, cînd au fost văzute OZN-uri din numeroase țări precum U.R.S.S., în zona Siberiei cît și cea europeană, apoi din Belgia, Olanda, Danemarca, România, Grecia, Canada, S.U.A., etc.

ÎN CAZUL APARIȚIEI UNUI OZN SAU A MAI MULTORA, CUFOS RECOMANDĂ URMĂTOARELE :

1. Mai întîi căutați un martor, sau mai mulți, care să confirme și să descrie fenomenul.

2. Dacă dispuneți de un aparat fotografic, faceți cît mai multe fotografii posibil, menționînd dacă obiectul era la mare altitudine sau mai aproape de sol. Să nu vă faceți probleme dacă imaginile fotografiate sînt perfect clare sau nu, întrucît oricum ar fi, sînt utile.

3. Imediat după ce ați văzut obiectul, scrieți note cît mai complete despre ce ați văzut și despre ce vă reaminiți. Descrieți forma, culoarea, sensul de deplasare, dacă se auzea vreun zgomot sau nu. Scrieți numele și adresele unor eventuali martori.

4. Dacă OZN-ul a aterizat, fotografiați-l de la distanță și descrieți-l în scris. Dacă după aterizare a decolat ulterior, cercetați urmele eventual rămase și fotografiați-le, sau descrieți-le în scris. Nu deranjați aceste urme.

Este foarte important ca toate aceste fațe să fie transmise urgent la CUFOS fie telefonic, la numărul (312) 271-3611, fie prin poștă, la adresa : J. Allen Hynek Center for UFO Studies, 2457 W. Peterson Avenue. — Chicago, Illinois, 60659 — U.S.A.

Această invitație este valabilă pentru orice cetățean din lume și poate că pe baza diverselor date culese, să se lămurească încetul cu încetul misterul care învăluie încă OZN-urile.

Ing. LIVIU MACOVEANU

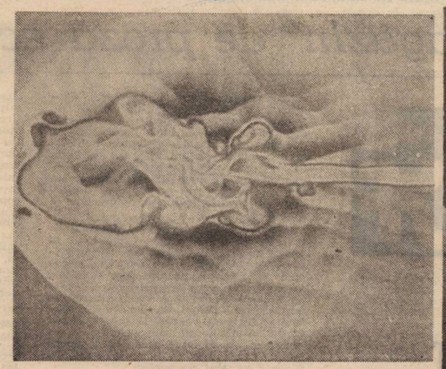

„IMAGINAȚIA" CALCULATORULUI

Cu ajutorul unor imagini create integral pe calculator se poate pătrunde în universuri pe care nici chiar imaginația naturii, considerată pînă acum de neegalat, nu le-a întrevăzut. Bijuterie a firmei Evans-Sutherland, simulatorul de zbor este cel mai perfecționat din lume. Fiecare din cele șase ecrane ale sale, de înaltă definiție, conțin un milion de puncte. Performanțe ? 30 miliarde de informații sînt prelucrate în fiecare secundă. Realizarea unor astfel de imagini de sinteză, care necesitau ieri mai multe ore, sînt operate azi în cîteva fracțiuni de secundă. Și încă o precizare, nu tocmai lipsită de interes : performanțele calculatoarelor se dublează la fiecare 18 luni. Astăzi trebuie să recunoaștem că nici cele mai frumoase vise ale cercetătorilor nu ar putea întrece imaginația... calculatorului. În medicină imaginile de sinteză au salvat sute de mii de vieți. Fără ele nici un clișeu scaner sau de tomografie nu ar fi lizibil. Și tumorile ar rămîne invizibile. În plus, aceste imagini sînt foarte frumoase. Compunerea unor „frești" de o asemenea splendoare (foto dreapta) se bazează pe teoria matematică a lui Benoit Mandelbrot. Informaticienii au înțeles că este suficient să spună ordinatorului ce dorește, la ce scară și acesta este în stare să compună lumea dorită. Ei obțin imagini de munți, oceane, nori sau vulcani mai autentici decît cei naturali.

Dar și jeturi de gaz galactic, (foto stînga), lungi de un milion de ani-lumină, nevăzute încă de nici-un astronom în realitate... (E.B.)

Vrabia chimistă

S-a crezut mult timp că frunzele verzi cu care vrabia își căptușește cuibul erau destinate pentru a-i camufla și proteja astfel de eventualii dușmani. Eroare ! Cercetătorii din Philadelphia au descoperit că vrabia selecționează cu multă grijă vegetalele pe care le folosește la construcția cuibului său și preferă speciile frunzelor uscate de morcov sau de bunghișor care tin, la distanță paraziții. Aceștia pot infecta vrăbiuțele pînă cînd ajung să piardă circa 10 la sută din sîngele lor și în unele cazuri și mai mult.

Magnetometru pe vulcan

De mai multe decenii s-a observat că erupțiile vulcanive sînt deseori însoțite de modificări ale cîmpului magnetic terestru. Studierea acestui fenomen în scopul utilizării sale în prognoza erupțiilor și-au propus-o specialiștii Institutului de fizica Pămîntului din Franța. În mod normal intensitatea cîmpului magnetic al Pămîntului are o valoare de circa 38 000 nanotesla, ei cunoscînd pe perioada a 24 de ore modificări sub influența activității soarelui de ordinul a 60—70 nanotesla. În ceea ce privește modificările determinate de activitatea vulcanului acestea pot fi de numai cîteva unități, astfel că ele pot fi cu greu sesizate. Cu toate acestea, în ultimii cinci ani, s-a reușit cu ajutorul metodei descrise, să se prevadă 15 erupții.

Vulcani sub mare

O echipă de cercetători americani au anunțat descoperirea unor vulcani foarte tineri sub mare, la 500 km de coasta Oregon. Născuți din frictiunile între plăcile tectonice, vîrsta acestora este stabilită la mai puțin de zece ani. Înălțimea lor a atins aproximativ 30 m iar diametrul la bază 600 m. Scurgeri de lavă recentă arată că acestia sînt într-un proces continuu de ușoare erupții. Pămîntul se află așadar în permanentă transformare.

CURIOZITATE DIN VREMEA PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

N-am fi îndrăznit să afirmăm că domnul Solomon Mendelovici ar fi cel mai în vîrstă **cititor** al revistei, deși... Are 97 de ani, este drept, a participat la primul război mondial ca luptător activ, a fost de două ori decorat cu importante ordine militare. La 97 de ani, continuă să fie un împătimit cititor de cărți, reviste și ziare, **„Magazin"-ul inscriindu-se printre preferințele sale.** Dar dacă, totuși, ne spuneam noi, se va dovedi că există pe undeva și un cititor mai în vîrstă al revistei ?

Recent, domnul Solomon Mendelovici ne-a trimis, însă, o foarte scurtă „colaborare", devenind astfel — indubitabil pentru 1991 — **cel mai în vîrstă colaborator al publicației noastre.** Cît privește colaborarea în sine, aceasta păstrează și ea „parfumul"... primului **război** mondial. „Printre cei mai cunoscuți comandanți ai forțelor aliate se numărau pe atunci, ne scrie S. M., generalul francez Joffre și cel englez, French. În paginile unei publicații la modă din anii 1915—1918, aveau să apară, într-o bună zi, numele celor doi, cu majuscule, în două rînduri, accidental suprapuse :

JOFFRE... urma textul ;

FRENCH... etc., alte cîteva vorbe.

M-am amuzat observînd, ne scrie domnul S. M., că primele trei litere din primul și respectiv, cel de-al doilea nume, recompuneau din nou numele francezului, în timp ce ultimele trei litere din cele două, reconstituiau numele generalului englez".

O simplă curiozitate, **desigur,** vădind **spirit de observație și, nu în ultimul rînd,** după trei sferturi de veac, o **memorie** încă excelentă. (Red.

Mai înțeleptic decît omul

Prototipul unui robot care a fost prezentat nu de mult în Australia are marea calitatea de a se adapta succesiv la orice situație ce se cere a fi rezolvată. Niciodată robotul nu a efectuat de două ori aceleași „gesturi" pe care singur le hotărăște, în cîteva fracțiuni de secundă. El dispune și de „foarfeci" care îi permit să tundă oi. Își îndeplinește munca cu seriozitate, deciziile pe care le ia, cu o repeziciune uluitoare, sînt posibile grație informațiilor pe care i le furnizează captatorii săi ultrasensibili. Robotul poate trata fiecare oaie pe „măsură". Testele nenumărate efectuate în „continentul de la antipozi" au demonstrat cu prisosință că robotul a produs mai puține nepliceri blîndelor patrupede în timpul tunsului decît cel mai desăvîrșit profesionist în respectiva artă. În imagine, o oaie menținută în poziție propice tunsului de un manipulator, care, împreună cu aparatul magic de tuns, formează o singură mașină automată. Este un unicat în lume destinat creșterii productivității tunderii oilor. Pentru Australia, țara care are cel mai număr de oi din lume, robotul specializat ar fi o soluție.

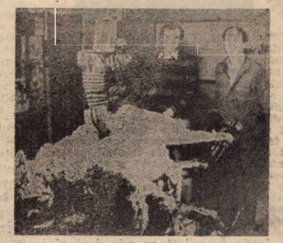

Biblioteca „Magazin" de proză scurtă

POVESTIRE ◎ POVESTIRE

OMUL CARE ȘI-A CUCERIT COPILĂRIA

Leopold se sculase în acea dimineață cu imaginea clară a visului din timpul nopții : Un copac înflorit în mijlocul unui cîmp cu maci, acoperit cu o pătură subțire de zăpadă. Leopold K. era un bărbat care împlinise 40 de ani, ușor corpolent, cu o situație demnă de invidiat, vilă, mașină, firmă. Deși în vis nu-i vorbise nimeni, Leopold interpretase corect mesajul visului : Trebuia să-și regăsească, într-un fel sau altul, Copilăria, acest Basm în care toate lucrurile sînt posibile. Acest lucru îl făcu să ia repede o decizie. Lăsă toată casa femeii care avusese grijă de el, lăsîndu-i acesteia instrucțiuni precise cum să procedeze cu restul averii lui. Mobila, unui azil de bătrîni, mașina, unei case de copii și așa mai departe. Se îmbrăcă simplu, o pereche de jeanși o cămașă albă de bumbac și astfel, fără nimic altceva, Leopold K. ieși din casă, îi mai aruncă o ultimă privire, și o porni înainte. De fapt, un drum înapoi. Spera ca o parte a copilăriei să o găsească pe locul casei părintești. Casa părintească era în Moldova, o mică localitate lîngă Botoșani. Leopold K. ajunse acolo a doua zi, după prînz. În mare, lucrurile erau așa cum le știa, casa, magazia, pătulul, nucii din spatele casei. Observă că cei trei salcîmi din fața casei fuseseră tăiați. Bătu la ușă. Ieși o femeie cam morocănoasă. Nu se citea bucuria pe chipul ei. După cîteva clipe apăru, în spatele ei, un bărbat neras, cu o toporișcă în mînă, semn că nu avea de gînd să-l invite în casă. Leopold K. pricepu că o parte a copilăriei lui — jocul în livada cu nuci, laptele proaspăt, cozonacii și pîinea frămîntată în bucătăria din spate, supraîncălzită chiar și în timpul verii, comenzile mamei lui și atîtea altele — nu mai exista aici și că drumul lui era lung. Bunicii lui locuiseră la Dorohoi, pe o stradă numită Luceafărului, undeva pe deal. Copilăria lui poposise și pe acolo o vreme. Dacă reușea să găsească leagănul agățat în cireșul de la intrare sau mingea din cîrpe legate cu sfoară, pe care cîinele Ciobănel o ducea mereu la el în cușcă, însemna că o mică parte din visul numit copilărie era în mîinile lui. Descoperise destul de anevoios casa de pe strada Luceafărului, dar nimic din ceea ce odată îi fusese atît de aproape de suflet nu mai exista. Pe locul casei bunicilor săi Leopold K. găsi un depozit de cherestea în interiorul căruia cîțiva oameni beau o sticlă de vin și mîncau brînză cu ceapă verde. În locul leagănului și a cireșului, urme groase de camioane grele. În locul casei, stive înalte de lemn tăiat felii. Copilăria, cît existase, fusese speriată de noile timpuri sau spulberată de viscole. Nu era greu de înțeles. Leopold K. se așeză pe o piatră, își adună gîndurile. Încotro să o apuce ? Unde să găsești un basm, un vis, o ceață, să le strîngi în brațe să spui „acesta este copilăria mea".

Un basm speriat de atîtea lucruri : în primul rînd de iubire. Apoi dezamăgirile, salvarea prin cultură, lupta pentru agoniseala zilnică, necazurile, nevoile amare, lupta pentru un post, pentru o leafă, călcarea peste prieteni, lupta pentru putere, durerile pricinuite de înfrîngere, bolile și alte asemenea furtuni care duc copilăria într-un ținut necunoscut și pentru totdeauna pierdut. Leopold K. știa toate aceste lucruri, trăise toate aceste clipe aducătoare de bucurie, speranță, amărăciune și deznădejde.

Călătoria nu se oprea aici. Leopold K. mai trecu, în lunile care urmară, pe la vechii lui prieteni, colegii din clasele primare, dar pe unii nu-i mai găsise, plecaseră peste Ocean, pe alții doar îi zărise, iar alții erau prea ocupați ca să-și mai amintească de trecut. Măcar de școala de pe Căderea Bastiliei, de biserica din spatele școlii, cum veneau la școală sărind gardul bisericii, cum mîncau mere în recreație și jucau lapte gros. Viața merge înainte, i-au spus. Și aveau dreptate. Pe Planetă nu totul era perfect.

Cînd ajunse pe cîmpie, cu hainele făcute bucăți, ca un cerșetor Leopold K. recunoscu aproape imediat copacul aflat în mijlocul lanului de maci. O pojghiță subțire de zăpadă, ca o scoarță din Maramureș, acoperea pămîntul. Era primăvară. Cu tălpile goale înaintă spre copacul înflorit. Ajuns lîngă el, Leopold descoperi o scorbură în tulpina groasă ca de baobab. Intră și, ca într-un alt univers cu dealuri înverzite, cu păsări, cîini și rîuri, își descoperi Copilăria. Era acolo, cu toate lucrurile frumoase : cu leagănul bunicilor, cozonacii mamei, cîinele Ciobănel, cu prima fată care îi oferise o felie de portocală, cu tatăl lui care citea ziarul la masă, fumînd, cu zmeiele din hîrtie colorată. Erau acolo jocurile, bucuriile, spaimele de întuneric, lacrimile de durere, fuga la cinematograf, joaca în Parcul de Distracții, hîrjonelile și basmele din cărțile lui Ispirescu. Totul. Nimic nu lipsea. Leopold K. plonjă în acest univers cu inima ușoară. Găsise ceea ce căutase și nu se mai putea întoarce.

GEORGE CUȘNARENCU

Grafică de M. DEACONU

File din proza magiei negre

INVADATORII (V)

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE : Generalul care a invadat Krovakia îl obligă pe magicianul Rogalo să-l aducă la viață pe savantul V. Frankestein, mort în urmă cu 50 de ani. O dată reînviat, Frankenstein își recunoaște discipolul, dar recunoaște și faptul că Monstrul creat de el cu o jumătate de secol în urmă a fost o nenorocire. Dinr-o închisoare cîțiva oameni evadează.

ÎN ACEST CAPITOL : Evadații zăresc două siluete. Sînt Monstrul și Căpitanul Judson, proprietarul submarinului nuclear „Tylosaur" pe care se refugiase Monstrul vreme îndelungată. Cum arăta Monstrul ? Între timp, din cimitirul ținutului începe să dispară cadavrele. De ce ?

Să facem cunoștință cu cele două siluete zărite de Harold și compatrioții săi, după evadarea din închisoarea improvizată de invadatori. Erau doi bărbați, a căror conversație șoptită dovedea că totala discreție le e foarte favorabilă. Faptul se explică foarte simplu : cei doi nu erau alții decît Monstrul creat acum 50 de ani de profesorul Frankenstein și Căpitanul Judson. Aparatul cu care se ascundeau de atunci, de cînd ultima tentativă de capturare eșuase, era submarinul nuclear „Tylosaur". Autonomia oferită de combustibil era confortabilă, dar din cînd în cînd trebuiau să-și reînnoiască proviziile de hrană. Acesta constituia motivul acostării lor la țărmul Krovakiei.

— E o grotă cît se poate de bună, spuse Căpitanul Judson, însă cuvintele sale sunau înăbușit. Întunericul nopții nu lăsa să se zărească bandajul îngălbenit de fumul de țigară, care-i acoperea în întregime fața. Hidoasele cicatrice ce-i brăzdau chipul aveau povestea lor și l-ar fi demascat în orice moment : el era omul care acum cîțiva ani încercase să fure manuscrisele profesorului Frankenstein cu privire la reîncarnarea artificială. Prietenia lui cu Monstrul uman se legase în urma unui foarte bizar jurămînt : îi promisese acelei ființe refuzate de omenire că-l va ajuta să aducă pe lume... o femeie asemănătoare lui.

Dorința Monstrului uman de a avea o pereche îi accentua instinctele criminale. Frankenstein, în puținele ore de conversație amicală cu creatura zămislită de el, îi spusese că experimentul reîncarnării va continua cu o femeie... Dar acest proiect se năruise. După ani și ani de izolare totală, refugiat pe submarinul Căpitanului Judson — el însuși un proscris — speranța renăscuse.

Înalt de peste doi metri, cu umeri largi și brațe vînjoase, cu o claie de păr negru și dezordonat, Monstrul nu putea articula corect cuvintele. Procesul revitalizării electrochimice a creierului său îl adusese doar în faza asemănătoare omului preistoric. Judecata sa era simplă și pur instinctuală. Psihicul său rudimentar era dominat de teamă, iar agresivitatea și violența reprezentau formele de autoconservare. Ceea ce îi dădea un aspect îngrozitor erau ochii dilatați, dominați de o culoare galbenă-cenușie, a căror singură expresie era cruzimea. Fața sa are aceeași paloare cadaverică, insuportabilă, paralizantă. Arcadele sprîncenelor formează două bolți extrem de accentuate, decorate cu fire de păr des și lung, pînă peste pleoape. Maxilarele puternice și buzele groase și lipsite de sînge, pomeții proeminenți și bărbia pătrată și mult ieșită înainte îi dădeau un aspect grotesc. La toate acestea se adăuga un lucru și mai înspăimîntător : palmele sale, avînd aceeași paloare ce inspira groază, se terminau cu degete lungi și chircite, strînse aproape permanent în pumn. Unghiile au o tentă maronie, fiind groase și largi precum niște gheare de felină... Profesorul Frankenstein nu prevăzuse în studiile sale chiar totul !

Mirîitul Monstrului nu contenea de cîteva minute, iar Căpitanul Judson înțelesese. Cei doi electrozi plasați în tîmplele prietenului său captau radiații foarte puternice. Montate de profesor pentru a-l putea repera în spațiu, plăcuțele fine de argint vibrau necontenit. Bizara creatură recepționa o amplificare a cîmpului electromagnetic din acea zonă, dar nu putea bănui adevăratul motiv. Cine ar fi crezut că profesorul Frankenstein e din nou în viață, iar instalația magicianului Rogaro e în plină funcțiune ?

★

La cel mai renumit magazin din acea regiune a Krovakiei era mare animație. La mesele amenajate la parter se consuma la discreție bere, iar subiectul conversațiilor era unul singur : furturile de cadavre din cimitirul provinciei. — Ascultă Hans, cu am auzit odată că la Școala de Medicină au nevoie de cadavre, că studenții...

— Aiurea ! Bătrîne, cei de acolo n-au furat niciodată, n-au profanat mormintele compatrioților. Știi ce spune Joseph ? Cele șase cadavre erau proaspete căci erau corpurile unor compatrioți uciși de curînd de ocupanți.

— Da, cred că ai dreptate — răspunse Hans. Am auzit și eu că cei ce se opun rechiziționărilor sînt închiși sau uciși pe loc...

— L-ați uitat pe Rogaro, prieteni ! Vrăjitorul ăla e în stare de orice.

— Bine, dar de atîta amar de vreme nu s-au mai auzit de povești din astea. Ce l-a apucat tocmai acum ?

— O fi în legătură cu invadatorii ?

— Da, foarte posibil ! răspunseră în cor alți bărbați de la mesele din jur, blestemîndu-l în șoaptă pe temutul magician.

Deodată, toate privirile se întoarseră spre ușă. Tocmai intrase un bărbat scund, purtînd o uniformă ponosită și cu fața în întregime bandajată. Avea în mînă o uriașă sacoșă și părea că venise după cumpărături. Era Căpitanul Judson. Străbătu imperturbabil încăperea și începu să comande conserve patronului magazinului. Cînd krovakienii auziră că cere și muniție, deveniră bănuitori. Necunoscutul îi intriga. Mai curajos, Hans se ridică și se apropie de străin :

— Dacă nu ți-e cu supărare, nu știi că ocupanții ne-au interzis armele ? Sau poate... poate că ești de-al lor ? Ești unul din netrebnicii care ne fură bogățiile și ne batjocoresc femeile ?

Căpitanul Judson rămase paralizat. Nu mai putea evita o explicație, provocarea fusese făcută în public.

(Va urma)

PAUL IOAN

Versiune românească prezentată și adaptată după romanele lui DONAL F. GLUT

HOROSCOP

Săptămîna 20 – 27 mai 1991

BERBEC (21.03—20.04)

Luni : Prospețime sufletească, benefică pe toate planurile.
Marți : Tentative de a ieși din rutina profesională. Mică decepție.
Miercuri : Un prieten apropiat vă dezamăgește. Elanul vă scade.
Joi : Spectaculoasă și total surprinzătoare promovare.
Vineri : Starea de entuziasm nu vă părăsește. Planuri de viitor.
Simbătă : Bucuria se consumă între prieteni. Zi festivă.
Duminică : Primele clipe de luciditate. Noua responsabilitate vă apasă.

TAUR (21.04—21.05)

Luni : Relaxare intelectuală și fizică, calm imperturbabil.
Marți : S-au aglomerat multe obligații profesionale. Ușoară panică.
Miercuri : Bucurie financiară deosebită, lumea vă aparține.
Joi : Odrasla vă produce o mică amărăciune.
Vineri : Neașteptată afecțiune a celor din jur. Atenție la ipocriți !
Simbătă : Realitatea din sînul familiei vă readuce pe pămînt.
Duminică : Mare agitație, problemele casnice vă copleșesc.

GEMENI (22.05—21.06)

Luni : Toate merg de-a-ndoaselea. Puternică irascibilitate.
Marți : Tendință de a lua decizii pripite. Fiți cît se poate de rezervat.
Miercuri : Acută nevoie de bani. Un creditor nu vă iartă.
Joi : Inteligența vă scapă dintr-o situație delicată.
Vineri : Pacea sufletească, mult dorită, începe să se facă simțită.
Simbătă : Refugiu în singurătate, ați fost prea mult tracasat (ă).
Duminică : O lungă promenadă solitară, prilej de amintiri frumoase.

RAC (22.06—22.07)

Luni : Săptămîna începe tumultuos. Apelați la rațiune.
Marți : Puternică solicitare sentimentală.
Miercuri : Prizonier problemelor profesionale, puține dar complicate.
Joi : Nu vă simțiți respectat de nimeni, vă simțiți izolat.
Vineri : O decizie mai veche se dovedește foarte înțeleaptă.
Simbătă : Se reinstalează confortul psihic.
Duminică : Nostalgie după aventura sentimentală, consumată prea repede.

LEU (23.07—22.08)

Luni : Acalmia din jur vă enervează. Nu vă găsiți locul.
Marți : Insistențele unei femei care cere dar nu promite nimic.
Miercuri : Busola sentimentală se dereglează. Atenție la o femeie-Balanță.
Joi : O cascadă de gafe vă scad moralul și pofta de muncă.
Vineri : Șeful pare că vă pindește minusurile profesionale, nu-l confruntați direct.
Simbătă : Săptămîna total neprielnică nu s-a încheiat. Ghinion financiar.
Duminică : Un chef în patru vă remontează psihic, dar nu abuzați.

FECIOARA (23.08—21.09)

Luni : Trei vești, din care numai una e favorabilă.
Marți : Scrisoare în cutia poștală. Un prieten vă solicită financiar.
Miercuri : Insatisfacție profesională, iritare profundă.
Joi : O rază de soare se ivește din sînul familiei.
Vineri : O decizie mai veche se dovedește profitabilă. Cerul se înseninează, pe plan profesional.
Simbătă : Efectuați o vizită plictioasă, din pură obligație familială.
Duminică : Un telefon neașteptat vă pune serios pe gînduri.

BALANȚA (22.09—22.10)

Luni : Dominați pe cei din jur cu înțelepciunea dv.
Marți : Solicitări din prea multe direcții, inclusiv sentimentale.
Miercuri : Grea încercare a răspunderi profesionale, mică derută.
Joi : Prilej de afirmare a propriei maturități în gîndire și comportare.
Vineri : Sănătatea vă joacă feste.
Simbătă : Odihnă și tratament la domiciliu. Un proiect amînat.
Duminică : Zi incoloră, sub magia televizorului.

SCORPION (23.10—21.11)

Luni : Stare de agitație, discuții interminabile.
Marți : Două inițiative cu efect imediat și favorabil.
Miercuri : Vitalitate ridicată, inițiative apreciate de colectiv.
Joi : Afirmarea profesională continuă.
Vineri : Nimeni nu vă poate sta în cale, găsiți argumentele cele mai bune.
Simbătă : Satisfacție materială importantă.
Duminică : Ploaia vă face prizonier (ă) lecturilor ușoare.

SĂGETĂTOR (22.11—20.12)

Luni : Bună dispoziție molipsitoare, lungi conversații utile.
Marți : Sînteți în centrul atenției.
Miercuri : Momentul asumării unor importante responsabilități.
Joi : Obiectivitatea profesională vă e pusă din plin la încercare.
Vineri : Succese parțiale vă dau un timp de răgaz, binevenit.
Simbătă : Un proiect profesional vă urmărește și-n intimitate.
Duminică : O ploaie diluviană v-aruncă-n brațele melancoliei.

CAPRICORN (21.12—19.01)

Luni : Vești profesionale alarmante, primite cu optimism.
Marți : Disconfortul psihic se spulberă, ieșiți bine dintr-un conflict.
Miercuri : Primiți dovezi de amiciție. Scurtă migrenă.
Joi : Ziua lucidității, a deciziilor optime. Valorificați-o la maximum.
Vineri : Deveniți arbitru într-o dispută dezagreabilă. Triumfați.
Simbătă : Home sweet home.
Duminică : Proiecte pentru concediu. Migrena revine.

VĂRSĂTOR (20.01—18.02)

Luni : Plutiți într-o mare de indiferență. Clipe de autoanaliză.
Marți : Seriozitatea activității e afectată de o diversiune amicală.
Miercuri : Un zvon distructiv să deprimă, dar aveți puterea remontării.
Joi : Se reaprinde o polemică mai veche în familie. Soluția e în ceață.
Vineri : Foarte aproape de o lovitură financiară.
Simbătă : Spiritul practic devine brusc foarte ascuțit. Succesul se confirmă, în ciuda unui labirint de circumstanțele aleatorii.
Duminică : O indigestie vă aplanează euforia.

PEȘTI (19.02—20.03)

Luni : Fiți rezervat (ă), nu vă implicați în certuri profesionale.
Marți : Amînați o decizie, momentul nu vă e prielnic.
Miercuri : Simțul umorului are un gust amar. O vorbă de duh se răzbună.
Joi : Un eveniment vă descurajează. Momente îndelungate de meditație.
Vineri : Adversitatea ambianței vă reduce la tăcere. Alegeți scutul tăcerii, sinonim cu înțelepciunea.
Simbătă : Fantezia lucrează din nou. Zi fructuoasă.
Duminică : Activitate îndîrjită de creație, o muză vă inspiră din plin.

cartea RECORDURILOR NAȚIONALE

Fotbal

— Unicul portar din lume care a apărat consecutiv patru lovituri de la 11 m într-o partidă oficială este românul Helmut Ducadam. Activînd la echipa Steaua București, Ducadam a contribuit decisiv la cîștigarea Cupei Campionilor Europeni

de către echipa sa (7 mai 1986) — o altă performanță unică pînă acum.

— Singurul fotbalist român care a cîștigat de două ori prețiosul trofeu „Gheata de aur" (acordat anual celui mai valoros golgeter european) este Dudu Georgescu de la Dinamo București. În 1975 D. Georgescu a înscris 33 de goluri, iar în 1977, 47 de goluri.

Concursuri

Dl Anton Dode din Călărași (47 de ani) a participat pînă în prezent la 800 de concursuri de cultură generală, organizate de diferite periodice. A cîștigat în total 124 de astfel de concursuri.

Alpinism

Conform cu precizările primite din partea doamnei Magdalena Schenn și a „Clubului Alpin Român", cuceritorii vîrfului Mont Blanc sînt : **1877 :** Radu Porumbaru ; **1928 :** Vasile Steopole, Alexandru Colfescu și Gogu Popescu ; **1934 :** Ștefan Vasiliu și Nițescu ; **1938 :** Mircea Sterescu și Leova Stolear ; **1957 :** Gheorghe Udrea, Alexandru Stătescu și Nicolae Dobre ; **1969 :** Alexandru Breahnă ; **1973 :** Constantin Mititeanu ; **1973 :** Matei Schenn și Dumitru Chivu ; **1977 :** Valentin Garner ; **1981 :** Ion Zincenco și Stoica Solzaru, soții Coliban (prezenți și-n Almanahul Flacăra 1982).

Colecționar

Dl. Niță Vasile din Pașcani, județul Iași, posedă în colecțiile sale nu mai puțin de 9 480 de insigne din diverse domenii : 954 cu tema fotbal, 851 cu alte teme sportive, 860 cu tema economie, 989 turistice 1 413 învățămînt, cultură, oameni se seamă etc. În bogata sa colecție se mai află, pe de altă parte, 353 decorații, 536 fanioane pe teme sportive, 921 medalii diferite, 295 brelocuri și peste 40 000 vederi și ilustrate (unele foarte vechi) din toată lumea. Pasionatul colecționar intenționează să deschidă un muzeu cu ajutorul Casei de Cultură „Mihail Sadoveanu" din Pașcani.

Naștere prematură

La data de 14 august 1982 a fost născută prematur fetița Moraru Marcela, avînd o greutate de numai 900 grame — naștere prematură de gradul IV, placentă previa. Faptul s-a petrecut la Spitalul Județean Constanța, iar mama sa a fost asistată de dr. Lutescu ; a fost apoi transportată la secția prematuri a Spitalului Unificat Constanța, unde a fost asistată de doctorița Radu.

Coincidența datei de naștere

Trei frați din București, Solomon Laurențiu, Denisa și Diana își serbează ziua de naștere la aceeași dată : 13 decembrie. Laurențiu s-a născut în 1961, iar Denisa și Diana în 1966.

GUINNESS BOOK

Pentru a începe cu o noutate de ultimă oră, am să afirm că fumatul este dăunător pentru sănătatea fumătorului. Odată enunțat acest postulat transformat în teoremă, pot să adaug că dacă tot fumezi, baremi să nu fumezi orice. Și cum superlativele țigărilor le găsim în Guinness, să vedem cu ce ne-am putea înrăutăți sănătatea la superlativ.

● Cea mai mare țigară de foi meșterită vreodată are lungimea de 5,016 metri, cîntărește 513,8 grame. Ea a fost confecționată din 3 330 frunze de tutun. Din fericire, această țigară-tun nu a fost încă fumată, tocmai, pentru a se putea convinge oricine că s-a putut realiza așa ceva. Dacă aveți drum prin Olanda, treceți prin localitatea Kampen și vizitați Muzeul Tutunului.

● Dar dacă țigara de foi de mai sus este un unicat, cele mai mari țigări de acest fel fabricate în serie se numesc „Valdez Emperado" și sînt produse de firma San Andreas Cigars.

● Dacă nu v-ați apucat încă să colecționați țigări (de mărci diferite), trebuie să aflați recordul în materie, pentru comparația necesară. Americanul Joseph Hruby din Lyndhurst, statul Ohio, abținîndu-se cu brio de la fumat, a colecționat 170 146 țigări diferite, începînd cu anul de fabricație 1895. Oare mai știți ce fumau bunicii noștri ?

● În legătură cu auto-otrăvirea la superlativ, riscați măcar o dată în viață și inspirați fumul ucigaș din cea mai scumpă țigară de foi din lume ; este vorba de marca „Cervantes", care are lungimea de 29,21 centimetri și costă 23,25 dolari S.U.A. (sau 4 650 lei la cursul oficial). Sînt amatori ?

● Cei mai înrăiți fumători din lume sînt americanii. În S.U.A., acești sinucigași cu surîsul pe față fumează într-un an circa 665 miliarde țigarete, cu o medie pe adult de 3 900 țigarete, ceea ce revine 195 pachete de țigarete de adult, anual (în termenul de adult au intrat și nefumătorii). Dacă nu se ține seama de proporționalitatea populației, China să află pe primul loc cu 725 miliarde de țigarete fumate în 1977. Cam ce fumează de regulă americanii ? Kent ? Nu, statisticile afirmă că cea mai populară țigară este „Marlboro", care a avut o ponderе în 1982 de 35 la sută din total ; acestea sînt fabricate de trustul Philip Morris.

● Cele mai lungi țigarete produse vreodată au fost cele purtînd marca „Head Plays", avînd lungimea de 28 centimetri. Gloria lor a atins apogeul în anii '30.

În imagine, o replică la fumat : domnișoara Linda Kuerth, de 21 de ani și greutate normală, a mîncat în 3 minute și 10 secunde 23 de hamburgeri sau „hot dogs". Performanța s-a desfășurat cu materia-primă a clientului, la concursul tradițional gastronomic din Philadelphia.

Pagină realizată de PAUL IOAN